VITT. EMANUELE

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
15 A
43

N
IV
29

QVIS TENEATV
PROBARE NEGATIVAM,

ET QVIBVS MODIS NEGATIVA PROBETVR

TRACTATVS

Franciſci Herculani Peruſini.

AD ILLVSTRISSIMVM COSMV

MEDICEM FLORENTIAE, ET

Senarum Ducem Inuictiſsmum.

Biblioth. S. Pantal.
Schol. Piarum

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS

Apud Bartolomeum Rubin

M D L X V I.

AD ILLVSTRISSIMVM COSMVM MEDICEM FLORENTIAE, ET SENARVM DVCEM INVICTISSIMVM.

SOLEBANT veteres illi Aegyptij, ſi quando nouum aliquod opus, quod cum ſcientijs commune aliquid haberet, ad eorũ manus perueniſſet, illud Mercurio (vt de Cynocephalo Valerianus adnotauit) ſumma cum diligentia dedicare; Mercurius enim apud eos, vt et apud cæteras nationes ſcientiarum auctor, & ſtudioſorum omnium defenſor, ac vindex habebatur. Qua-

rè mecum ipſe cogitans quisnam Mercurius iſte (Ægyptios enim ſe qui in hoc mihi inſtitutum erat) libello meo futurus eſſet, te magis idoneum neminem inueni; quantum enim literarum ſtudioſi tibi grati ſint; quantum cures, vt ij apud te commodè morari poßint, quod et in Piſano Gymnaſio ſuſtinendo, & in Typis Florentiæ habendis, magnis quidem ſumptibus tuis demonſtras; quibus premijs doctißimos viros, et profeßionum ſuarum quaſi vertices tecum retineas, aut volẽtes mittas (taceam de antiquißima Bibliothèca Medicea, ex qua libri tàm latini, quàm Græci, temporum miſerijs omnino de perditi, nobis ſumma cum fide fuerunt reſtituti) nemo eſt

qui

qui neſciat: adeo quidem vt amantiſſimus ſtudioſorum, & liberaliſſimus, & is, cui in hoc vix aliquis æqualis, aut proximus ſit, ab omnibus proculdubio habearis. Accedebat, quòd animum meum tibi deditiſſimum demonſtrandi, ſiquidem hæc laborum meorum quaſi principia tibi dedicarem, ſatis commoda occaſio mihi videbatur. Inde libro meo Coſmi Ducis Florentiæ, & Senarum Auguſto nomine inſcripto, literarum ſtudioſos ad eum legendum facilius inductum iri exiſtimabam; de re enim vel modica, ad tantum tamen Principem, cui Hetruria, quæ quandoque toti Italiæ dominata eſt, paret; cuius in ſibi ſubiectos maxima iuſtitia, amor, hu-

manitas, benignitas in probos omnes præſertim literarum ſtudioſos vbiq; ab omnibus prædicatur; cui contigit, vt genere, regno, victorijs, fortuna, prudentia, fortitudine, virtute denique per illuſtris, & ſingularis ſit; aliquo modo pertinente, quis, niſi inter Caſpias cautes ille nutritus ſit, facilius non quærat? Quare libellum hunc meum aliorum quaſi principium tibi dedicaui. Is ſi placeat gaudeo; ſin minus animi mei tibi deditiſsimi, quaſi indicis officio fungetur. Vale, méque in numero tibi deditiſsimorum eſſe nō dedigneris xxv. Calend. Nouemb.

Franciſcus Herculanus Peruſinus.

Author

OMNIVM ingenuarum artium, & ſcientiarum ſumma in duas partes diuiſa videtur; Alteram quidem inueniendi, quã Topicen dicunt; Alteram verò diiudicandi, ac diſponendi, quam Analyticem ἀπὸ τοῦ ἀναλύειν quod diiudicare diſponere, & reſoluere interpretor, appellant. Vtraque, quantum in me fuit, & non imperfectè, ni fallor, in hoc opere conſcribendo vſus fui; Sed vtraque (caſu ne, an ratione id contingat neſcio) diminuta in lucem prodit; tractatum enim hunc meum in tres partes diuiſeram. Harum prima, quædam de verbo Negatiua hoc quo vtimur, inde quid eſſet Negatiua. Quotuplex eſſet, quibus verbis conciperetur quæſtiones potiſsimas & quaſi capita quædam continebat. Altera, quæſtione vnica quos effectus Negatiua, ſiue negatio pareret, abſoluebatur. Tertia verò quis Negatiuam probare teneretur, quibus modis Negatiua probaretur, quibus verbis, de Negatiuã teſtimonium dici oporteret, quęſtiones explicabat. Cæterum illas domi retinuimus; hanc quaſi exploratorem, aut Apellis tabullam in publicum prodire permiſimus. Et ſi placebit,

dabitur copia creſcendi Nouarum, vt illius verbis vtar. Hæc ne quæras quare quęſtiones illę alicui fortaſſe neceſſariæ, & latiores, quam fortaſſe videantur, nunc fuerint omiſſę.

QVIS TENEATVR PROBARE NEgatiuam, & quibus modis Negatiua probetur tractatus. Franciſci Herculani.

SVMMA.

1 NEgatiuam quandoq; probari eo ipſo quod contrarium non probetur.

2 Negatiuam ſec. comm. opin. ab eo eſſe probandam, qui in Negatiua ſe fundet

3 Vnuſquiſque tenetur probare ea, quæ ſunt fundamentum ſuæ intentionis etiam ſi in qualitate conſiſtant.

4 Negatiua maximè probanda eſt vbicunque negetur id, quod pro ſe habet præſumptionem.

5 Item vbicunque aliquis neget ſe regula, genere, oratione indefinita, vel iure communi comprehenſum.

6 Item vbicunque negentur dolo, aut illicite facta ea, quæ ſunt de genere prohibitorum

7 Fallit vbi aliqua cauſa etiam iniuſta allegetur.

8 Item vbicunque ex Negatiua Reus vellet obtinere ſententiam definitiuam

9 Item vbicunque aliquis neget licere ea, quæ ſunt de genere permiſſorum

10 Item vbicunque Negans affirmet

11 Quomodo intelligatur, quòd Negans nunquam affirmat.

12 Item maxime procedit vbi negetur id, quod naturaliter ineſt.

13 Fallit vbi id, quod naturaliter ineſt quandoq; fuerit

rit mutatum

14 *Qüod procedit ſi per longum tempus mutatum permanſit*

15 *Item niſi contra id, quod naturaliter ineſt, adſit diffamatio*

16 *Negatiua etiam nullo modo circumſcripta eſt probanda licet difficilis probationis exiſtimetur*

Ratione difficilis probationis multa recipiuntur, quæ aliàs non reciperentur

17 *Regulæ impoſſibilium declaratio*

18 *Negatiua iuris, ideſt hoc iure non probatur eſt pro banda, & ibi declaratio l.illam.C.de collation.*

19 *Negatiua iuris habens pro ſe præſumptionem eliſam, aut eam quæ ceſſauit, eſt probanda*

20 *Negatiua ſiue facti ſit, ſiue qualitatis eſt probanda*

21 *Negatiua qualitatis ad factum affirmatiuum fundamentum intentionis eſt probanda*

22 *Negatiua probanda eſt tam ab actore, quàm à reo negante*

23 *Negatiua probatio facienda eſt in ſpecie, vt operetur.*

24 *Negatiua ſiue fundamentum ſit actionis ſiue exercitij actionis eſt probanda*

25 *Negatiua etiam fundamentum officij iudicis eſt probanda*

26 *Ex reg. quòd negatiua ſit probanda. 61. illationes*

27 *Negans ſibi numeratam dotem, vel pecuniam ex cauſa mutui hoc probare non tenetur*

28 *Ampl. etiam ſi iuramentum fuiſſet interpoſitum,*

&

& renuntiatum except.non num.pec.

29 *Ampl. etiam poſt biennium apparente promiſſione poſt confeſſionem, quicquid quidam contradixerint*

30 *Limit.vltra Doct.de quibus remiſſiue vbi quis confiteatur ſe tunc recepiſſe*

31 *Limit.vbi ex alijs cauſis, quis confiteatur ſe recepiſſe*

32 *Limit. vbi vltra confeſſionem adeſſet pactum de nõ petendo*

33 *Limit. vbi confeſſionem de recepto præceſſiſſet promiſſio*

34 *Limit. vbi confitens iuret contenta in inſtrumento eſſe vera*

35 *Negans ſibi datum,factum,vel ſolutum id,quòd ſibi dari, fieri, vel ſolui oportebat hoc probare non tenetur, & ibi illatio de domino negante ſibi ſolutum ab emphytheuta*

36 *Ampl.contra præſumpt.l.merito.ff.pro ſocio*

37 *Ampl.in negante ſolutionem factam tertio cui ex conuentione Negantis ſolutionem fieri oportebat.Item*

38 *Siue extrinſecum quid negetur, ſiue non cõtra Iaſ.*

39 *Ampl. in ſolutione facienda tertio ad vtilitatem negantis,licet non ex eius conuentione*

40 *Limit.prædicta in eo, qui ſoluit tribus annis continuis publicæ perſonæ iuxta. l.quicunque. C.de apoch.& ibi multa de eius intellectu,requiſitis,& materia ſummatim*

41 *Limit.in negante contra not.et requiſita per.l.pro*

cula

tula. ff. de probation. & ibi defenſa comm. opin. à morſibus Alciati, & contra tenentium, et noua declaratio ad illam legem

42 *Limit. in negante contra propriam confeſſionem, vel contra præſumptionem*

43 *Limit. in negante ſolutionem factam tertio, cui ſolui negantis nihil intereat*

44 *Negans habens pro ſe præſumptionem probare nō tenetur*

45 *Negans ſe feciſſe delictum probare non tenetur*

46 *Ampl. etiam ſi reus aſſumpſiſſet in ſe onus probandi*

47 *Negans ſe feciſſe delictum in quibuſdam caſibus probare tenetur*

48 *Negans habens pro ſe præſumptionem ita demum ſi eam alleget negatiuam probare non tenetur, & ibi Authoris opin. & intellectus circa. §. idem polloni ibi ſi error allegetur*

49 *Negatiua, quæ habet præſumptionem ex tanto tēpore cuius initij memoria non extat, non grauatur onere allegandi præſumptionem*

50 *Negatiua habens pro ſe præſumptionem quæ eliditur per aliam præſumptionem eſt probanda*

51 *Negatiua habens pro ſe præſumptionem in materia obiectiua, eſt probanda*

52 *Negatiua habens pro ſe præſumptionem quæ ceſſauit eſt probanda*

53 *Negatiua quæ contra præſumptionem habet diffamationem eſt probanda*

54 *Negans factum ab aduerſario aſſertum probare*

non

non tenetur, & ibi quare hoc, et de intell.§.facta. l.in bello. & propoſit. quod facta non præſumũtur

55 *Maxime procedit vbi negetur id factum, quod fieri. difficile fuit*

56 *Ampl. etiam ſi factum aſſereretur in inſtrument. à notario*

57 *Opi. Decij, & Rom. in. l. ſi emancipati. C. de collat. quòd dicens non factum teſtamentum probare teneatur eſſe falſam, & ibi de intellectu. l. ſi. emancipati*

58 *Negans mandatum interueniſſe, vel decurſis centum annis probare non tenetur*

59 *Negans factum fundamentum ſuæ intentionis, & non aſſertum, aut aſſerendum ab aduerſario probare tenetur*

60 *Negatiua facti notorij non eſt probanda*

61 *Notorium eſt proponendum*

62 *Notorium eſſe, declarandũ eſt, niſi omnino notorium ſit, vt in notorio facti permanentis. Siue extrinſecum, ſit ſiue non, contra Pariſium*

63 *Notorium cadit ſuper facto negatiuo contra Iaſ. & Socy. iun.*

64 *Vbicunque in facto notorio non requiritur declaratio ibi parti facienda eſt aſſignatio termini ad faciendas ſuas defenſiones*

65 *Negatiua iuris probanda non eſt*

66 *Limit. in Actore impugnante, aut in Reo fundata actoris intentione*

67 *Limit. in negante ſe comprehenſum reg. iuris com. præſũptionibus, aut alijs probabilibus argumẽtis*

68 Limit.in negante ex lege factum

69 Limit. in dicente iure conſuetudinario aliquid non obſeruari

70 Negans actore nihil probante negatiuam probare non tenetur

71 Ampl. etiamſi actor aliquid probaſſet minus, tamen quàm ſemiplene

72 Ampl.etiamſi plenè, ſed non ex cauſa, ex qua agebat

73 Ampl.etiamſi plenè probaſſet ſed incertè

74 Ampl. vbi actor ſemiplene, ſed eius probationes per reum ſunt eliſæ

75 Item ſi plene, & per rei probationes res fuiſſet redacta ad paritatem fidei

76 Ampl. vt actore nihil probante, reo iuramentum deferri non poſſit, & ibi Authoris diſtinctio in hoc articulo

77 Ampl. etiamſi reus in ſe aſſumpſiſſet onus probãdi

78 Ampl.in criminalibus

79 Ampl.vt Reus ſit abſoluendus diffinitiuè

80 Negans habens pro ſe regulam, ius comm. probabileue aliquod argum. probare non tenetur

81 Ampl.etiamſi id, quod negatur aliàs ſit priuilegiatum

82 Limit.in negante priuilegiatum de eo, in quo quis ſit priuilegiatus

83 Ex hac limit. infertur ad tria de quibus ibi

84 Negans priuilegiatum in eo, in quo eſt priuilegiatus, exemptum eſſe à regula conſtitutioneue in qua adſit verbum vniuerſale probare non tenetur.

85 Limi.

85 *Limi..§.& generaliter.ff.de leg.pr.limit.multis mo dis remiſſiue*

86 *Negans aliquem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio hoc probare non tenetur*

87 *Negans aliquem habuiſſe legitimam perſonam ſtandi in iudicio hoc probare non tenetur*

88 *Negans tutorem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio, quia inuentarium non confecit an teneatur probare negatiuam*

89 *Bart. Cautela circa hoc reprobatur, & ibi Authoris cautela*

90 *Negans aliquem habere legitimam perſonam ad effectum, vt is puniatur, probare tenetur*

91 *Negans aliquem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio quia minor ſit probare tenetur*

92 *Negans id, quod ſcripturam requirit probare non tenetur*

93 *Caſus, in quibus requiritur ſcriptura remiſſiue*

94 *Vbi ex temporis diuturnitate, & quaſi poſſeſſione quis ſupportatus ſit ea gerere, quæ ſcripturam exigunt transfertur onus probandi in Negantem*

95 *Hæres exhibens inuentarium & vltra in inuentario contenta nihil eſſe in bonis dicens probare non tenetur. & vtrum.*

96 *Hæres omittens apponere aliquã rem in inuentario, & de materia concluſiue*

Cautela eſt, quod hæres proteſtetur quod ſi aliquam rem inueniet eam apponet in inuentario

97 *Agens ex remedio. l. fin. C. de edi. D. Adrian. non tenetur probare teſtatorem non viuere*

98 Fideicom-

98 Fideicommiſſarius agens quaſi conditio ſi ſine liberis extiterit; quia grauatus liberos non habuerit probare non tenetur

Declaratur.num.99.

100 Negans id quod eſt de neceſſitate actus probare non tenetur

101 Negans licere, aut bona fide actum id, quod eſt de genere prohibitorum probare non tenetur

102 Negans intentionem agentis probare non tenetur

103 Limit.vbi negatur intentio habens præſumptionem pro ſe

104 Limit.vbi mulier,ruſticus pupillus repetat quaſi nõ debite ſolutum.

105 Limit.vbi actor aſſumpſiſſet in ſe onus probandi

106 Limit.in negante,& præterea allegante ſolutionem

107 Negans reconualeſcentiam donatoris cauſa mortis probare non tenetur

108 Negans rem non inſitam naturaliter probare non tenetur

109 Limit. vbi præſumptio aliud ſuaderet vt in inſtrumentis antiquiſſimi notarij

110 Negant quid eſſe, cum de eo dubitetur probare non tenetur

111 Negatiua non eſt probanda vbi à parte aduerſa non fuit oppoſitum de affirmatiua, vel negata negatiua non fuit

112 Negans debite ſolutum, quod ſolutum negatum fuit,probare non tenetur

113 Fallit vbi negetur debite ſolutum debitum naturale,& ibi ſubdeclara

114 Fallit

114 *Fallit in ſoluente indebitum ſcienter*

115 *Fallit in ſoluto ex cauſa tranſactionis*

116 *Negans appellatum eſſe intra. x. dies probare non tenetur*

117 *Negans aliquod debitum eſſe in hæreditate probare non tenetur*

118 *Negans poſita in reſcripto eſſe vera, vt id efficiatur ſurreptitium probare non tenetur*

119 *Fallit vbi apponitur clauſula motu proprio. Et ibi remiſsiue de declarationibus ad. c. ſi motu proprio*

120 *Negatiua, quam probari ſit impoſsibile, non eſt probanda ſec. quoſdam Author contra.*

121 *Negans tranſactionem eſſe factam ſuper lite, vel ad eius reſciſſionem probare non tenetur*

122 *Negans pro ſe habens veriſimilitudinem probare non tenetur*

123 *Negatiua vbi probatur eo ipſo quod contrarium non probantur ibi hoc allegandum eſt*

124 *Negatiua eſt improbabilis per rerum naturam & ibi quomodo hoc intelligatur nouiter enucleatum*

Natura quot modis accipiatur exponitur

125 *Authoris opinio*

126 *Leges dicentes negantis factam nullam eſſe probationem quomodo interpretari poſsint*

127 *Negatiua eſt adeò improbabilis, vt teſtes ſuper ea deponentes ſint ſuſpecti de falſo*

128 *Item vt poſsint puniri tanquam falſarij*

129 *Suſpicio de falſo habetur ſecundum quoſdam, pro falſo*

130 *Quod teſtis iſte ſuper Negatiua deponens reiectis*

aliorum diſtinctionibus Author tenet indiſtincte

131 *Comm.opin.eſt quod ſuſpicio falſi non habeatur pro falſo & ibi contrarijs reſpondetur*

132 *Ampl.id,quòd dicimus Negatiuam eſſe improbabilem per rerum naturam,vt procedat etiam in negatiua tacita*

133 *Ampl.vt teſti ſuper Negatiua deponenti nulla fides habeatur*

134 *Ampl.vt directo nullo modo probari poſſit ſec. quoſdam*

135 *Ampl.etiam ſi teſtes deponant ſuper facto ſuo, etiam ſi ſint plures*

136 *Ampl.vt iudex ex officio ſuo reijcere poſſit poſitiones negatiuas*

137 *Ampl.vt etiam pars ſuper Negatiua ſe fundans, ſiue negatiuam allegans ſit ſuſpecta calumniæ*

138 *Iudex debet repellere calumnioſos*

139 *Hæc reg.maxime procedit in negatiua non entis*

140 *Maxime vbi teſtes eſſent ſingularum*

141 *Maxime procedit vbicunque negatiua non ſit aliquo modo coarctata*

142 *Item vbi teſtis rationem dicti ſui non alleget*

143 *Item vbi negatiua eſſet actuum multiplicabilium*

144 *Item vbi teſtes ſimpliciter dicerent contenta in poſitione eſſe vera*

145 *Item in quacunque negatiua ſenſu non perceptibili*

146 *Item in negatiua iuris, ſuper qua teſtes uon recipiuntur*

147 Item

147 *Item vbi contra negatiuam adeſſet præſumptio, regula,vel ius commune*

148 *Hæc licet ita ſint tamen negatiua quandoque eſt probabilis,etiam contra præſumptionem iuris & de iure, & contra propriam confeßionem niſi in caſu hic not.*

149 *Negatiua probatur per contrariam affirmatiuam primus modus*

150 *Probata affirmatiua ſi probanda ſit negatiua requiruntur teſtes omni exceptione maiores*

151 *In qualibet probatione extraordinaria requiruntur teſtes omni exceptione maiores*

152 *Ex veriſimili, ex numero, & qualitate teſtium in probanda negatiua contra probatam affirmatiuã, remittitur vtrum teſtes debeant eſſe omni exceptione maiores*

153 *In actu fauorabili aliàs data paritate teſtium præferuntur teſtes depoſituri ſuper negatiua*

154 *Non probata plene affirmatiua ſuper negatiua, nõ magis requiruntur teſtes omni exceptione maiores, quàm ſuper affirmatiua*

155 *Vbi teſtes omni exceptione maiores requiruntur ibi hoc eſt probandum. & ibi qui ſint teſtes omni exceptione maiores remiſſiue*

157 *Vt per contrariam affirmatiuam probetur negatiua, nulla conciliatio inter hanc, & illum dari debet*

158 *Negatiua probatur per actus inducentes affirmatiuam implicitam in negatiua. Et ibi late quomodo probetur furor, ſecundus modus*

159 *Furor in effectu eſt negatiua hoc eſt non ſana mens contra tenentes*

160 *Per exculpationem probatur quis non deliquiſſe. Tertius modus*

161 *Exculpatio plene probato delicco fiſco non obeſt*

162 *Niſi vbi plenè eſſet probatum probatione priuilegiata*

163 *Negatiua probatur per illos, per quos actum affirmatiuum fieri oportebat, & non eſt factum. quartus modus*

164 *Teſtes dicentes ſe non interfuiſſe inſtrumento quid præterea dicere debent*

165 *Si teſtes probaturi ſuper hoc modo diſcordent quid agendum remiſſiue*

166 *Negatiua probatur per defectum qualitatum requiſitarum in affirmatiua Quintus modus*

167 *Negatiua probatur, probando qualitates magis conuenientes negatiuæ, quam affirmatiuæ. Sextus modus*

168 *Negatiua probatur per productionem ſcripturæ Septimus modus*

169 *Scholarem non eſſe probari ex matriculæ inſpectione. Author contra*

170 *Niſi vbi de ſubſtantia ſit matriculatio, ex ſtatutis vel conſuetudine*

171 *Non ſoluiſſe collectas ex libro probari, & ibi quo modo hoc procedat*

172 *Negatiua non dixi ſcripta in libello an probetur ſec. modum de quo per Bart.*

173 *Notarium non eſſe rogatum de inſtrumento non*

probari

probari ex inſpectione protocolli
174 Per ſcripturæ productionem negatiua, non aliter probatur, quàm non factum in ſcriptura
175 Negatiua probatur ex falſitate cauſæ, qua aliàs vera induceretur affirmatiua. Octauus modus.
176 Negatiua probatur per inſpectionem actorum
177 Ampl. etiã ſi ſententia tranſiſſet in rem iudicatam.
178 Ampliat. etiam ſi in ſententia diceretur viſo libello, viſa litis conteſtatione &c.
179 Limit. vt non procedat quoad ea, quæ concernunt iuſtitiam
180 Limit. in non ſubſtantialibus
181 Limit. vbi acta non reproducerentur
182 Limit. vbi princeps aſſereret diffamationem ad aures ſuas perueniſſe
183 Limit. vbi aſſereretur aliquid in decreto
184 Limit. vt non procedat vbi notarius atteſtaretur ſcriptis, vel verbis ſe actis interueniſſe
185 Limit. in nuntio referente ſe citaſſe de commiſſione iudicis
186 Limit. vbi ſententia eſſet lata præſentibus partibus, & non contradicentibus
187 Limit. in ſententia legati de latere in qua acta aſſerentur. Author tamen contra ſentit
188 Limit. in ſententia antiqua
189 Ampl. etiam quoad ſolemnitatem extrinſecam
190 Declaratur ſi hæc ſolemnitas extrinſeca coram iudice facienda erat
191 Ampl. ſec. quoſdam in antiquitate. 30. vel. 40. annorum.

192 *Authoris opinio circa hæc*

193 *Negatiua ex actis probatur etiam contra tertios, item per teſtes probari poteſt eſſe actum.*

194 *Negatiua probatur per illos actus quibus poſitis tacite reſultat negatiua decimus modus*

195 *Negatiua probatur per actus incompatibiles cum affirmatiua. Vndecimus modus probandi negatiuam*

196 *Negatiua probatur per confeſſionem partis. Duodecimus modus*

197 *Vt confeßio probet quædam requiruntur*

198 *Confeſſio non probat in 46. caſibus hic notat. Et in fine duos caſus, in quibus confeſſio probet abſente parte*

199 *Iudex compellere poteſt partem iurare de facto ſuo. Decim. tert. modus*

200 *Limit. vbi actor nihil probaſſet*

201 *Limit. in facto implicito*

202 *Niſi referatur iuramentum deferenti ſec. quoſdam*

203 *Ea, quæ ſunt de ſolemnitate actus non poſſunt probari per iuramentum*

204 *Negatiua probari poteſt ex diſpoſitione legis manifeſtæ. ff. de iureiurando. Decim. Quartus modus*

205 *Si actor probauit intentionem ſuam Reus non auditur ſi velit actori ext. d. l. manifeſtæ. iuramentum deferre*

206 *Bene non informatus non cogitur iurare*

207 *Iuramentum ex. l. manifeſtæ ex cauſa recuſari poteſt,*

teſt,

teſt, & quædam de materia

208 *Negatiua probatur per confeſſionem faciendam ad poſitiones,et ex.ca.2.de confeſſ.lib.6.Decim. quint.mod.*

209 *An, & quando recipiendæ ſint poſitiones negatiuæ.poſt alios Authoris diſtinctio*

210 *An, & quando non reſpondens poſitionibus negatiuis habeatur pro confeſſo*

211 *Negatiua probatur per illos, de quorum facto negatur.Decim.ſex.mo.*

212 *Ampl.vt teſtis ita deponens plenè probet ſec. quoſdam*

213 *Limit.ſi alia indicia concurrant*

214 *Limit.vbi teſtis ſibi fuiſſet contrarius*

215 *Limit. ad teſtem ex eo vtilitas pertineret, & ibi quomodo hoc procedat*

216 *Limit. in vilibus perſonis ſec.quoſdam ſi tortura adhibeatur*

217 *Limit. vt procedat quoad efficaciorem probationem*

218 *Sublimit.prædicta in Notario, aut alio magis fide digno,& ibi declara*

219 *Clem.i.de probat.limit.multis modis remiſſiuè*

220 *Ignorantia Notarij probatur ſi ad interrogata neſciat reſpondere*

221 *Negatiua non recipi pecunias contra quamcunq; confeſſionem probatur per receptionem particulæ quantitatis confeſſæ.Dec.ſept.mod.*

222 *Socyn.dictum, quòd confeſſio debet eſſe, aut in totum vera aut in totum falſa quomodo procedat.*

223 *Hæc limit. vbi adſit confeßio pro reſiduo, & ibi ſub limit.*

224 *Per proteſtationem de non recepta pecunia ante biennium probatur pecunia non numerata*

225 *Negatiua probatur per peritos artis Dec. oct. mo.*

226 *Ampl. etiam de teſtibus deponentibus de credulitate*

227 *Ampl. etiamſi per ſcripturam literaſue deponerent*

228 *Decl. ſi periti fuerint electi à partibus*

229 *Item ſi iudex rationem dicti peritorum examinauerit*

230 *Item periti concordent aliàs ſeruabũtur hic notata*

231 *Item ſi iurent, quando deponunt de credulitate*

232 *Item ſi eligantur duo artis periti & quando ſufficiat vnus*

233 *Negatiua probatur per iuramentum delatum ad purgationem criminis. Dec. non. mod.*

234 *Hoc iuramentum nunquam defertur vbi per aliam viam diffamatio purgari poteſt*

235 *In cauſis criminalibus an, & quando iuramentum deferri poßit*

236 *Negatiua probatur ſi parti terminus aßignetur intra quem non probauerit de iure ſuo, & ibi in quo differat remedium. l. ticia ſiue hoc, à remedio. l. diffamari. Vigeſimus modus*

237 *Negatiua probatur ex eo, quòd aliter ab alio, aut alio loco, & ſic de ſingulis, factum eſt. vigeſimus prim. modus*

238 *Cõfeſſo ſe hominem occidiſſe quomodo proſpiciatur*

239 *Ibi modus probandi negatiuam quomodo cōcludat*

240 *Negatiua probatur per proclamata. vigeſimus ſecundus modus*

241 *Vbi contra aliquem certum principaliter cauſa agitatur ibi ille ſpecialiter eſt citandus*

242 *Vbi non contra certum principaliter ibi ſufficiunt proclamata generalia*

243 *Generale proclama vbi eſt multitudo perſonarum ibi habetur pro ſpeciali proclamate*

244 *Quæ ſint ſeruanda in faciendo proclamata*

245 *Si non ſeruentur ſeruanda proceſſus corruit circa factum proclama*

246 *Negatiua probatur per inſpectionem oculorum remouentium affirmatiuam per oppoſitum. Viges. tert. mod.*

247 *Negatiua probatur per inſpectionem remouentem affirmatiuam per ſe non per oppoſitum. Vigeſimus quart. mod.*

248 *Negatiua probatur per teſtes, per quos à communiter contingentibus affirmatiua ſciri conſueuit, & nunc non eſt ſcita. Vigeſ. Quint. mod.*

249 *Hæc probatio fit præſumptiue*

250 *Negligentia quomodo probetur. vigeſimus ſextus modus*

251 *Negatiua an probetur per clauſulam item fuit, & eſt abſque eo &c.*

252 *Negatiua eorum, quæ in quantitate conſiſtunt, probatur per poſitionem partis, vel quotæ, & negationem, quòd non eſt plus. & ibi*

253 *An neceſſe ſit quòd dicatur & non plus*

254 Quibus teſtibus magis credatur deponētibus quòd res valet Decem, an deponētibus, quod valet. 20.
255 Glo. in l. cum de lege. ff. de probat. procedit ſiue pro ea adſit præſumptio, ſiue non quicquid Iaſ. & Alciat. contra ſenſerint
256 Negatiua probatur per productionem inuentarij. vigeſ. Nonus mod.
257 Fallit vbi non eſſet ſeruata forma Aut. ſed cum teſtator. C. ad. l. falcid.
258 Fallit vbi fraude omitteretur poni aliqua res in inuentario
259 Fallit vbi non allegaretur præſumptio, quæ eſt pro inuentario
260 Negatiua probatur per coarctationem loci, et temporis. Trigeſ. modus
261 Coarctatio requiritur de toto loco, & de toto tempore, & de perſonæ identitate
262 Teſtis ſe coarctans & negans alios ibi fuiſſe, vt inde res efficiatur difficilis probationis, non eſt fide dignus
263 Ex diuerſitate factorum quandoque ſufficit coarctatio vnius hoc temporis, vel loci
264 Negatiua probatur directo vbi coarctetur
265 Teſtis ſimpliciter deponens in materia de toto deponere videtur
266 Accuſator an, & quando teneatur edere locum, diem, nomina & cognomina Reo ad faciendas defenſiones & probandam negatiuam remiſſiue
267 Negatiua probatur per relationem exploratorum miſſorum ad inquirendum

268 Iudex

268 *Iudex tenetur impertiri officium ſuum circa miſſionem horum exploratorum, & illos mittere, & eorum relationi credere*

269 *Negatiua quòd licet filius ea geſſerit, quæ citra ius, & nomen hæredis fieri non poſſunt, tamen hæreditatem non adiuerit, quomodo probetur*

270 *Limit. vt non procedat vbi alius patris hæreditatem adiuiſſet*

271 *Limit. vt non procedat vbi filius aliquo ſigno non demonſtrauerit ſe alio iure vſum, quam iure, quo in vita patris vtebatur*

272 *Negatiua rem apud ſe non eſſe ſi quis conueniatur officio iudicis, probatur ſolo iuramento*

273 *Limit. vt procedat in ijs, quæ ſunt modici præiudicij*

274 *Limit. vt non procedat vbi agitur iure actionis*

275 *Eorum, quæ in animo conſiſtunt negatiua quomodo probetur & ibi quo modo ignorantia, metus, mala fides, dolus & non dolus*

176 *Id, quod dicimus iuramento probari ea, quæ in animo conſiſtunt limit. multis modis*

277 *In foro conſcientiæ credimus ſoli aſſertioni etiam non iuratæ, reiectis alijs probationibus*

278 *Rem non eſſe in bonis alicuius quomodo probetur*

279 *Negatiua in defectum ſemiplenæ probationis probari poteſt per iuramentum*

280 *Vbi pro forma requiritur, probatio per teſtes ibi non recipitur probatio per iuramentum*

281 *Quem non poſſidere quomodo probemus*

282 *Quem iuriſdictionē nō habere quomodo probemus*

283 *Negatiua probatur ſi fiat, quòd non opponatur de affirmatiua*
284 *Notarium non eſſe rogatum de inſtrumento quo modo probetur*
285 *Notarium in dubio præſumi rogatum de inſtrumento*
286 *Si teſtes dicant ſe non recordari an dicta in inſtrumento ſint vera vel non probent de identitate nihil detrahunt inſtrumento*
287 *Non ſufficit Teſtatorem notario legenti teſtamentum annuiſſe quòd ſic niſi Notarius fuerit rogatus*
288 *Aliquem ius non habere quomodo probetur. item*
289 *Quomodo aliquem non habere ſeruitutem*
290 *Mors quomodo probatur*
291 *Mors ciuilis quomodo probetur*
292 *Negatiua iuris mixta facto, per cauſam, ex qua negatiua reſultet, probatur*
293 *Paupertas quomodo probetur*
294 *Non idoneus quis quomodo probetur, et circa hoc ſub nu.*
295 *Regula generalis*
296 *Qualitas extrinſeca non inſita à natura ab omnibus eſt probanda*
297 *Aliquem non eſſe ſeruum, filium, mercatorem et ſic de ſingulis quomodo probemus*
298 *Non conſuetudo quomodo probetur. & nu. 299. & 300.*
301 *Doctori excellēti atteſtāti de cōſuetudine creditur*
302 *Declaratur multis modis*

303 Non

303 *Non ſufficit probare non obſeruantiam, ſed neceſſe eſt probare non obſeruantiam ex cauſa conſuetudinis*

304 *Negatiua iuris id eſt hoc lex nõ dicit quomodo probatur*

305 *Quis teneatur videre librum an hoc ibi dicatur.*

306 *Quem non deliquiſſe probamus ex eo, quòd probemus aliquem eſſe bonæ conditionis, & famæ.*

307 *Probata mala fama in ſpecie, nihil prodeſt probata bona fama in genere. & ibi in quo præſtet probatio bonæ famæ, probationi malæ famæ*

308 *Negatiua per omnes eos modos probatur per quos appareat illam cadere in ſenſum teſtis*

309 *Negatiua probatur per publicam vocem & famam*

310 *Difficilis probationis quæ dicantur*

311 *Per famam probatur negatiua quoad transferendum onus probandi in aduerſarium*

312 *Vt probatio procedat per famam quæ requirantur*

313 *Fama debet originem habuiſſe ante litem conteſtatam*

314 *Negatiua probatur quoquo modo animus iudicis inducatur ad ita credendum præſertim in cauſis in quibus probatio ita exacta non exigitur*

315 *Ex quibus animus iudicis moueri poſſit*

317 *Negatiuam probari per ea media per quæ illam probari ſit poſſibile*

318 *Teſtes depoſituri ſuper negatiua quibus verbis deponere debeant*

319 *Authoris opin.*

320 *Vbi ex dicto teſtis apparet eum ſe coarctare, licet non dicat, & fieri non potuiſſet &c. tamen recte probat*

321 *Negatiua quod memoria non extat alicuius temporis quomodo probetur & per quæ verba*

322 *Teſtis deponens ſuper negatiua etiam non interrogatus rationem reddere debet*

323 *Fallit vbi veriſimiliter colligere poſſumus ex depoſitis per teſtem, illum interrogatum congruam rationem redditurum*

324 *Fallit vbi teſtis deponit veriſimilia*

325 *Fallit vbi deponit pro reo inquiſito ad defenſam*

1 NEGATIVA quandoq; probatur eo ipſo, quòd contrarium non probatur, vt not. in l. j. C. de probat. & per gloſ. in l. ij. in verb. compellere. C. de iu. emphith. & in l. in exceptionibus. ff. de probat. & in l. in ciuile. C. de rei vendicat. & ex multis caſibus, quos infrà in limitationibus, quas ad regulam, quam infrà conſtituimus, ponemus, notare licet. Et generaliter huius ſententiæ fuere quidam antiqui, quos refert gloſ. in l. ij. vbi Butrig. & Bald. ſequi videntur. C. de error. aduocat. & expreſſe idem Bald. propter difficultatem probationis negatiuam probari eo ipſo, quòd contrarium non probatur affirmauit in conſil. lxxix. libro. ſecundo, & Bald. in Negatiua tu conſenſum non adhibuiſti refert, & ſequitur Aymo Crauetta conſil. j. in fin. libro primo. Idem ſentire videtur Angelus, quem refert Franc. Ripa. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus numer. 7. ff. ad ſena. conſ. trebel. & ita notat Lanfrancus Orianus in capitul. quoniam contra, per illum text. qui mihi non probat, circa princip. numer. xiiij. extr. de probation. & hoc eſt fortaſſe illud, quod dicimus per rerum naturam factum negantis nulla eſt probatio, vt in can. fin. 6. q. fin. & in l. actor. C. de probation. hoc eſt ſuadente ratione naturali negans factum probare non tenetur, vt alibi infrà declarabo.

2 In contrarium tamen, hoc eſt, quòd Negatiua probanda ſit ab eo, qui in Negatiua ſe fundet, à Bartol. allegatur l. in illa. & l. ita ſtipulatus, verſ. quòd ſi ab initio (qui tex. optime probat quicquid Iaſo. contradixerit). ff. de verborum obligat. Ad idem Alexand. in d. l. in illa, alleg. l. penulti. §. docere; vbi Docto. ff. ne quis eu. quis in iu. voc. eſt, &c. & capitul. 1. (quod parùm facit) extr. de confeſſ. libro. 6. & quædam alia, de quibus ibi per eum columnn. penultim. vbi dicit hanc eſſe commun. opin. Eandem opin. ſequitur Alexand. conſil. xxiij. colu. j. libro primo conſil. xxix. conſil. xxxiiij. in princip. lib. ij. conſilio. cxiij. in princip. libro. 3. conſilio. xxv. in princip.

conſi.

conſi.lix.colum.fin.conſi.lxxix.in princip.conſil. cxj.colũ. j.conſi.cxxvij.colum.ij.conſi.cxxxij.colum.ij.lib.4.conſil. xxviij.conſi.cix.col.ii.lib.v.conſi.xix.conſi.ccxix.col.ij.lib. 6.Corneus conſi.cxxiij.lib.j.conſi.xj.colum.pen.conſil.44. col.iij.conſi.cxxiij.col.ij.lib.2.conſi.lxxxiiij. col.iiij.libr.3. conſi.ccx.li.iiij.Decius conſi.lxxviij.in fi.conſ. ccccl xxxiij. colum.j.conſi.dxxix.colum.j.conſi.dcxxix.in princ.conſil. dcxlix.col.iij.Pariſius conſi.lviij.colum.ij.lib.3.conſi.138. in princ.lib.4.conſi.cliij.in fin. libr.eod. Ad hæc, quædam congerit Aymo Crauet.conſi.j.colum.fin. lib.j. conſi.cxij. colum.j.conſi.ccxxj.lib.2.quædam Tiraq. in tract.retract. §.32.glo.j.num.94. Idem tenuerunt Roma.Aret. Iaſ.Rip. & cæteri ſcribentes in d.l.in illa. Iaſ.in l.nec is in princ.ff. de acquirend.hæred.in l.rem,quæ nobis. colum.6.ff.de acquiren.poſſeſ.& in l.j.ff.ſi quis ius dic.non obtemper. Rip. poſt Innocen.& alios in cap.cum eccleſ.extr. de cauſ.poſſ. & propr.Abb.Orian.Dec.& alij in d.cap. quoniam contra ex.de probation.& not.per ſcrib.in c.bonæ.i.ex.de elect.& in ca.ſuper his. ex.de accuſat.in l. ab ea parte.ff.de proba. actor.C.eo.ti.& in l.ij.C.de err. adu.probat tex.in c.ſuper hoc vbi Doct.ex.de renunt.l.magis puto.§.ne paſſim.ff.de reb.eo.l.ſi quis conſortium.C.de fabricẽ.lib.x.l.cũ pater.§. rogo.ff.de leg.ij.c.dudũ.ex.de preſump.& facit ratio,quia.

3 Vnuſquiſque tenetur probare ea, quæ ſunt fundamentum ſuæ intentionis.l.qui accuſare vbi omnes. C.de edendo.l.ij.l.ab ea parte.l.in exceptionibus. ff.de probationib. l.in exceptionibus, vbi Socyn.ff.de exception. cap.j.ext.vt eccleſi.benefic.cap.fin.6.quæſt.fin.l.actor. C.de probation. c.dilectos.ex.de fid.inſtrument.ca.fin.ex. de iureiurando.l. res.C.de re.vendic.l.nec codicillos. C. de codicillis.c.ſi ſacerdos.ext.de offic.ordin.Alexand.conſi. xviij. in princip. conſi.xxix.in fin.conſi.xxxix.colum.j. conſi.lxvj. colum.2. libr.j.conſi.lxxx.in princ.conſi.lxxxij.col.fin.conſi. clxxiij. colum.fin.libr.ii.conſil.lxxx.colum.1. libr.4. conſil.xxxix. in princ.conſi.xlii.colum.1.lib.v.conſi.clii. conſi. cliiii.col. 1.lib.eod.conſi.xxxii.conſi.lxxvi.conſi.cix.conſi. cxv.conſ. clix.colu.1.conſi.clxxxiii.col.ii.conſi. clxxxiiii. col.i.lib.9. Dec.conſi.ccccxxiiii.col.1.conſi.430.col.ii.conſ.615.conſ.

dcxxxij.colum.iiij.Paris.conſ.1.col.2.cõſ.22.nu. lxvj. cõſ. ciiij.in princ. conſ.cxv. col.ij. conſ.cxxxj. col.1.conſi.lviij. nu.70.conſ.lix.in prin.conſ.cxxxviij.col.3.conſ.clxiiij.col. ij.lib.4.Socy.iun.conſ.xlvij.col.ij.conſ.lxxxviij.col.j.conſ. cxiij.in prin.& col.ij.lib.2.& de probãda qualitate fundamento ſuæ intẽtionis,nequis ſuccũbere debeat Bar. in l.j. §.quod aũt.ff.ne quid in flum.publ.in l.pen.§.docere. ff. de vi bono.rapt.in l.j.§.itẽ quæſitum.ff.de aq.quo.& æſti.Bal. in l.ſi quis non dicam rapere col.iij.de epis.& cleric.Alex. conſ.lxxij.col.pen.lib.j.conſ.cx.col.iij.lib.e.conſ.iij.col.ij. cõſ.cxix.col.ij.lib.2.cõſ.clxxij.conſ.vlt.lib.e. conſ.j. col.vj. cõſ.iij.cõſ.xxxix.lib.3.cõſ.lxxxviij.col.j.cõſ.cxiiij.col.j.lib. 4. Corn.cõſ.ccxvj. libr.iij.cõſ.cxcix.lib.4.Iaſ.in l.ſi qn col. ij.C.vnde vi.in l.ſi extraneus in fi.ff.de cõdic. indebit.in l. non ſolũ.§.ſciendũ col.j.ff.de ope.nou. nunt.in l.j.col.j.C. de teſtam.Socy.iun.conſ.lvj.col.vj.lib.3.Cur.Sen.conſ.lix. conſi.lxxiiij.col.ij. Marſ.in pract.crim. in verbo conſtante nu.41. Deci.conſ.xiij.conſ.lxxxiij.col.ij.conſ.ccccxxxiiij. conſi.cclxij.col.ij.in c.poſt ceſſionem col.ij. ex.de probat. Paris. conſ.iij.col.iij.conſil.vij.col.pen.conſi.lxvij. nu.12. cõſi.xxxix.nu.32.lib.3.conſ.clviij.col.iij.cõſi. lxij.in fi.cõſ. clxxj.col.ij.lib.4.Tiraq.in trac.retrac.§.viij.gl.vij. in prin. Aymo.cõſ.ccxxxj.li.2.Socy.iun.cõſi. iiij.n.xxx.cõſi.xxxix. nu.62.libr.2.Paris.cõſ.liij.col.j. cõſ.lxxij. nu.xcvj.lib.4.

4 Conſtituta itaq; regula, ꝙ Negatiua probãda ſit ab eo cuius Negatiua ſit fundamentũ intentionis; maxime procedit vbi quis neget id, quod pro ſe iuris præſumptionem habet, præſumptio enim ſecundum pleroſque eſt probatio iuris liquidiſſima. l. licet vbi Iaſ.ff.de leg.j. & in §.nihil commune.num.121.& in l.ſi quis in fundi col.iij.ff.de leg. j.Dec.conſi.liiij.col.j.conſi.ccxxij.col.ij. Paris.conſ.xxxij. nu.xlv.conſi.lxij.col.j.lib.1.conſi.xij.nu.ccxliiij.conſ.xxix. nu.lxxvj.lib.2.cõſi.xxxix.nu.xxxv.conſi. lvii.nu. xxxv.lib. 4.Soc.iun.conſ.lxxvij.col.j.lib.1.conſ.iij.conſ.xxxvj.col.ij. lib.2.cõſ.lxj.col.j.lib.3.& reuelat in conſequentiã ab onere aliter ꝓbandi, & aduerſariũ ẽt grauiore onere ꝓbationis inquietat.l.ab eo par.ff.de probat.l.j.C.de prob.l.ſi cautio. C.de nõ nu.pec.l.in exceptionibus, vbi gl.ff.de excep.facit

l.ſi non conuitij. C.de iniurijs.Bar.in materia in d.l.in illa ad fi.& in l.j.C.de fid.inſtru.Abb.in c.nihil nu.14.ex.de elect.in c.veniens nu.3.ex.de præsbit.non baptiz.Iaſ.in l.ſi extraneus col.ij. & iiij.ff.de condict.indebit.in l.admonendi colu.antepe.ff.de iureiurand.Marſ.ſingul.451.Decreui. Deci. conſi.540.column.3.conſil.dxcv.colu.j.Alciat.iij.p. præſump.in princ.Pariſ.conſil.clx.nume.28.libr.4.Socyn. iun. conſ.lxix.colum.iij.libr.j.conſil.cv.col.3.libr.2.conſi. lxi.col.j.lib.3.Alexand.ſentit conſil. xl.in prin.lib.j.conſi. ccxxij.nu.6.lib.2.conſ.31.col.ij.conſ.35.lib.4.Socy.conſil. 187.in controuerſia col.4.quem in caſu ſuo,& ad rem noſtram refert Dec.conſ.303.nu.10.Pariſ.conſ.42.col.3.cõſ. 49.col.4.conſ.55.col.e.l b.1.conſ.149.col.fin.lib.4.Aymo. conſi.229.col.fi.Hæc vera ſunt etiã ſi præſumptio eſſet eliſiua alterius præſumptionis, & ipſa fuiſſet aliqualiter eliſa, licet aliàs dicamus ꝙ quælibet res de facili reuertitur ad ſuã naturam, & ita in Negatiua erroris probant ſcripta per Alexan.ſi recte inducantur, conſ.92.col.4.& 5.lib.5.& conſi.87.col.2.conſi.88.col.4.libr.2.Paris.conſil.87.col.3. libr.1.faciunt ea, quæ de hoc ỹ.Hæc magis procedunt vbi contra negantem adeſſet præſumptio iuris, & de iure,ſec. ea, quæ allegabimus infrà, & ampl.etiam ſi pro Negante ſit præſumptio,pro affirmante verò poſſeſsio l.à quo. ff.de dam.infec.Bar.in l.ſi prius.ff.de op.nou.nunt.faciunt quæ infrà dicemus quicquid Alciat.ſentiat. c.9.lib.1.Paradox.

5 Secũdo hæc regula maximè procedit, vbi quis neget ſe eſſe comprehenſum in generali vniuerſaliue diſpoſitione; generalis.n.vniuerſaliſue diſpoſitio, præterquam, ꝙ vniuerſaliter intelligenda eſt, & idem quo ad cõprehenſa in genere,quod particularis,quoad particularia,operatur,et perſonas priuilegiatas compræhendit.l.in fraudem.§.fi.ff. de milit. teſtam. l.data. C.de donation. Can.ſi romanorum. ver.dicendo omnia diſtin.19.Alex.conſi.46.in prin. lib.1.conſil.30.nu.10.lib.3.conſi.76.nume.13.lib.4.conſil. 32.col.pen.conſi.68.conſ.187.col.pen.lib.5.conſi.36.conſ. 102.conſ.110.col.4.conſ.111.in prin.cõſ.138.col.pen.cõſ. 155.conſ.186.conſ.195.cõſ.230.conſ.240.conſi.vlt.libr.6. Iaſ.l.quãuis in prin.ff.de in ius vocand.l.nõ dubium nu.38.

C.de

C.de legib.l.ſciēdum col.j.ff.qui ſatiſd.cogant.Deci.in l.j. n.32.C.de ſen.quæ pro eo, quod int.l.nemo col.j.C.qui te ſta.fac.pñt.l.ſi qua mulier. C.de ſecund.nupt.l.cum quædā puella in prin.ff.de iuriſd.omn.iud.in l.j.C.vnd.vir.& vx.& in l.j.ff.de reg.iur.Idē Dec.conſ.5.col.2.conſ.36.col.3.cōſ. 61.col.1.conſi.104.col.1.conſ.246.in fin.conſil.302.col.1. conſi.331.col.2.conſi.339.colum.1.conſi.436.col.3.conſi. 536.col.2.conſ.669.col.1.conſi.675.col.2.conſ.486. col.1. conſ.649.col.2.conſ.534.col.2.Franc.Rip.late in l.j.num. 52.ff.de vulg.& pupil.Curt.iun.in l.2.col.9.num.50.ff.de iuriſd.omn.iud.Paris.conſ.94.col.ij.libr.2.conſ.12.nume. 30.lib.3.conſi.46.conſ.92. conſi.141.conſ.159.col.1.lib.4. Tiraq.l.ſi vnquam in prin.num.113.C.de reuoc.donat.in tract.retract.p.j.§.j.glo.14.num.111. Socyn.iun.conſi.30. nu.40.libr.1.conſi.228.per totum conſ.280.col.fin.conſil. 12.col.2.conſ.93.conſ.129.col.1.conſ.162. lib.2.conſi.10. nu.23.conſ.44.conſ.73.col.1.conſ.80.nu.38.conſ.114.cōſ. 128.col.2.lib.3.Moder.Bonon. in l.ſi de certa nu.5.16.22. & alibi in d.l.C.de tranſact. Crau.conſ.118.col.pen.Idem dicerem ſi diſpoſitio loqueretur indefinite iux.not.in l.ſi pluribus. ff.de leg.1.idem ſi negans cōtra ſe probabile ali quod argum.haberet, aut aliquam regulam aut aliter ius cōe,iux.l.antiquitas. C.de vſuf.& not.in l.omnis definitio. ff.de reg.iur.& in ca.ad decimas ex.de reſti.ſpoliat.& not. in l.j.nu.5.ff.de reg.iur.& in l.certum. ff.ſi cert.pet.& not. per Alex.conſ.64.col.1.lib.6.& conſ.69.in prin.li.7.& cōſ. 60.col.2.li.4.Tiraq.in tract.retrac.§.j.gl.9.nu.219.& ita ad hæc adduci poſſunt not.per Alex.conſi.160.lib.2.& conſ. 81.& conſi.83.per tot.lib.3.conſ.60.lib.eo.conſi.205.col. 2.libr.6.& per Pariſ.conſil.95.in princ.libr.4.& per Alexand.conſil.46.in princ.libr.j.& per Paris.conſi.42.col.3. libr.1.& per Crauet.conſi.229.col.fin.libr.1.& Dec.conſi. 151.lib.1.

6 Tertio hæc regula maxime procedit vbi quis negat ſe feciſſe dolo culpa,aut illicite,ea,quæ ſunt de genere prohibitorū. l.item apud labeonē. §.ſi quis bona.ff.de iniurijs.l. ſi non conuitij.C.e.tit.Alex.conſ.23.conſ.36.cōſ.111.col. j.lib.1.conſ.35.col.2.lib.2.conſ.134.lib.4.Paris. conſi.75.

nu.25.libr.4.Decius conſ.ccccliij.Crauet.conſi.ccxxv.col. fi.lib.2.Alex.conſi.xciij.col.ij.lib.6.

7 Hoc dictum limit. vbicunq; ita negans allegaret aliquã cauſam ẽt iniuſtam, ẽt ſi errore iuris id eſſet ſec.Alex.in l. ſi id quod col.ij. ff. de iuriſdict.omn. iudic. etiam ſi plene eam cauſam non probaret idem Alex. conſ.cxv. col.fi.lib. 1. & ita ex cauſa etiam iniuſta aliquẽ a dolo excuſari, ita vt nõ dolũ is ꝓbare non teneatur alleg.gl.in l.j.in fine glo. magn.ff.ſi quis iud.non obtemp.vbi Soc. & Iaſ.glo.in l.ſatis.ff. de in ius vocand. & eſt vulg.tex. in l.igitur.ff.de libr. cauſ.Alex.conſi.cxxxiiij.conſi.cxxvij.col.iij.lib.4.Iaſ.in l. iuſte poſſidet ad fin.ff. de acquir. poſſ. Cepol.conſil.ciuili. xxj.col.xv.conſil. xxiiij.Lancellotus Dec.l.ſenatus §.marcellus ad fin.ff.de leg.j.Marſ.l.j.col.xij. C. ad.l.corn.de ſic. Dec.cõſ.ccccxviij.nu.23.cõſ.lvij.co .ij.cõſ.dcv. cõſ.dclxxj. col.j.cõſ.dcxc.col.ij.conſil.dclvij.col.j.& dcl.nu.13. Paris. cõſ.lij.nu.xxxvj. cõſ.cxlix.nu.xviij.conſ.clxxj.nu.20.lib.4. Crau.d.cõſ.ccxxv.col.fi.lib.2.Soc.iun. conſ.ciij. col.ij.cõſ. cxvij.col.ij.conſ.cxxx.nu.30. lib.3. cõſ.cxliiij.nu.51.lib. 1. col.xviij.col.j.cõſ.xxxviij.nu.33.li.2.Hæc limit.multis modis ſublimitari poſſet ſed breuitatis cauſa id pertermitto.

8 Quarto hæc regula maxime procedit ſi actoris intentio aliter fundata,non ſit,& Negatiua(vt præſupoſuimus) ſit fundamentũ intẽtionis actoris,itẽ ſi à reo fundata actoris intentione negetur ad ſñiam obtinendam.ca. poſt electionẽ.c.cum nuper.ex.de cõceſſ. preb.c. venerabili ex.de officio de le.& ſcribitur ꝑ Alex.cõſ.lviij.in prin.lib.5.& eſt rõ,quia nemo dicere debet,& per cõſequens minus ſñiam ex eo ſperare,quod ꝓbare ſe poſſe nõ cõfidit.c. ſi ſacerdos ex.de offi.ord.gloſ. in c̃. quiſq; in verbo exarſerit.j.q.j.ca. quia plerique.ij.q.vij.l.fin. C. de accuſa. l. criminis. C. de calum.l.ſi quis alicui. C.ad.l.Iul.maieſ.Aret.in tract.malefic.in verbo che hai tradito col.v.Rocchus Cur.in trac. de iur.patron.verſ.& vt,nu. 10.Marſ.ſing.clxiiij.Neuizan. Sylua Nup.fol.lxj.Rip.in tract.de peſte fol.clix.

9 Quinto hæc reg.maxime procedit ſi quis neget eſſe permiſſa ea,quæ ſunt de genere permiſſorũ, vel ea,de quibus dubitamus an ſint ꝑmiſſa.l.j.ff.de teſtib.l.nec nõ, vbi glo.

ff.ex

ff.ex quibus c.maio.c.cũ apud ex.de ſponſalit.Bar.in l.mu tus.ff.de procur.Abb.c.2.col.pen.ex.de tranſlat. epiſ.Lanfranc.Orian.c.quoniã contra, col.mihi.iiij.ex. de probat. accedant not.per Alex.conſ.35.per tot.lib.j. & conſi.229. nu.4.& ſeq.lib.6.& per Paris.cõſ.17. lib.4.& per Crau.cõſ. 314.lib.2.& id quod dicimus pęnã,quæ illicitorũ eſt coertio,non habere locum, niſi vbi fuerit expreſſa.§. cum igitur.Auten.de ſecund.nub.l.& ſi quis.§.item labeo.ff.de relig.& ſump.fun.not.per Abb.in d.c.2.col.pen.gl.& Abb.in c.fi.ex.de in.patr.Bal.in aut.ex teſtamento col.pen.de ſec. nupt.Alex.conſ.103.nu.15.lib.j.cõſ.92.nu.17.lib.6.Iaſ.in l. illam col.2.C. de collat.l. cum quidã col.2.ff.de lib.& poſthum.l.ſi quis maior col.j.C.de tranſac.l.Diuortio.§.ſi qs fundum nu.v.ff.ſol.matrimon.Dec.in l. quod te in vltima lect.poſt Iaſ. ibi col.x.ff. ſi cert. pet.in l.pen.col.ij.ff.de iuriſd.omn.iud.cõſ.581. nu. 10.Paris.cõſ.97.nu.88.lib.j.Tiraqu.in l.ſi vnquam nu.205.cum ſequ. C. de reuoc.donat. Socyn.iun.conſi.16.nu.31.lib.2.conſ.iij.nu.3.lib.3.Rip.in rubr.ex.de iudic.nu.15.Crauett.conſi.205.col.vij.lib.2.

10 Sexto hæc regula maxime procedit vbicunq; negãs affirmat,tunc enim ſicut affirmans,ita & negans probare tenetur;vt in negatiua,quem non ſanæ mentis, includẽtem furioſum mente captumue,vt ita dicens probare teneatur probat.l.Nec codicillos.C.de codicill.Alex.conſi.92.lib.5. conſi.141.col.j.lib.j.conſi.86.num.12. lib.2.Doctores in l. furioſum.C.qui teſtament.fac. poſſ. Dec.conſi.86.colum. ij.conſi.244.conſi.448.per tot. Paris.conſ.95.col.ij.libr.3. conſi.87.col.ij.conſi.88.col. j. & ij.lib.3. & quòd allegans non vitam, itaque mortem affirmans intra centum annos id probare teneatur gloſ.in l.ij.§.ſi dubitetur vbi Bar.pręſupponit.ff.quemadmo.teſtamen.aper.Doct. in l.ſi quidẽ. C.ſolut.matrimon. cap. in præſentia ex.qui filij ſint legit. Alex.conſ.87.col.j.lib.6.Dec.conſ. 73. in princ.conſ.475. nu.15.Paris.conſ.36.nu.41.lib.1. Socy. iun. conſ.26.col.j. lib.2.& ita ſcribit quædam iura allegans glo. in c.1.in verbo actore in fin.ex.vt eccleſiaſt.benefic.

11 Licet enim negans nunquam dicatur affirmare l.Titia. §.fi.ff.de manumiſſ.teſta. Bal.in l.ij.in fi.C.de cõdit.inſert.

Anch.in repet.ca.canonum ſtatuta in prin.ex.de conſtitu. Alex.conſ.159.col.6.lib.5.Cur.ſen.conſ.16.col.6.conſ.18. nu.13.Pariſ.conſ.140.col.fi.lib.4.& per eundem cōſi.141. col.pen.vbi Old.alleg.conſ.228.lib.eod.Tamen id eſt verũ quo ad verba,non quoad ſenſum,vt in ſimili dicit glo.in l. plautius.ff.de aur.& arg.leg.de quo latius dixi in alia parte dum tractaui an Negatio inducatur per affirmationẽ, & è contrario.

12 Septimo hæc regula maxime procedit in negãte id,qđ naturaliter ineſt, ſiue pro eo adſit præſumptio ſiue nõ; vt exẽplo demonſtrari põt,quod pauperes,ſiue nudi naturaliter naſcimur, item regulariter ſani,& ſanæ mentis; ſi quis ergo id neget ex hoc maxime ad probandum aſtringitur arg.not. per Felyn.c.fi.col.4.ex.de præſumpt.& per Ioann. igne. in l.neceſſarios.§.non alias nu.84.ff.ad Sillan.Pariſ. conſi.95.col.2.libr.3.& eſt ratio,quia ita negans,aliter factum,aliterue eſſe,aut mutatum præſupponit, mutatio autem regulariter facta non creditur niſi probetur, vt de voluntate dicimus. l.3.ff.de probat.c.maiores ex. de Baptiſmat. Bar.in l.j.§.ſi filios,& in l.fideicommiſſa. §.ſi rẽ. ff.de leg.3.Dec.in l.pacta nouiſſima col.2.C.de pact.conſ.190. in princ.Pariſ.conſ.172.col.1.lib.4.Iaſ.in l.ſeruum filij §. ſi rem in prin.& §.ſi pocula in prin.de leg.i.Rip.in Rub.de verb.oblig.col.2.Socyn.iun.conſ.106.num.38.lib.1.conſi. 144.col.j.conſi.183.nu.35.lib.2.conſ.94. nu.42.conſ.105. nu.45.cõſ.127.col.2.lib.3.Ex quibus cõcludo dicentem ſe pauperẽ niſi aliud obſtet hoc probare nõ teneri, qũicquid Alex.conſ.37.lib.7.Socyn.conſ.24.col.antepe.lib.1.conſi. 30.lib.4.Alciat.3.reg.27.præſum.aliter ſentiant.

13 Hoc dictum limitabis ſi quãdo id, quod naturaliter ineſt quandoque fuerit mutatum, tunc enim negans probare non tenetur;vt in negante ſanæ mentis illũ,qui quãdoq; furioſus extitit glo.ca.iudicas.3.q.9.Bart.in l.2.C.de bon. poſſ.infant.dand.Bald.in l.furioſum.C.qui teſt.fac.poſſ.Alex.in l.is poteſt vbi quædam congerit.ff.de acq.hær.Alex. conſ.141.nu.4.lib.1.conſ.86.nu.12.libr.2.a quo non recedit id,quod dicimus ſemel pauper ſemper preſumitur pauper , vel ſi prius fuiſſet diues, vt per Alciat.2.reg.27.præſumpt.

ſumpt. item mutatio non præſumitur Alciat. 3.reg.præſumpt.in prin.

14 Hæc limit.procedit ita demum ſi mutatio per longum tempus,& tempora ſucceſſiua, & non per interualla in eodem ſtatu permanſit;tunc enim negans id quod naturaliter ineſt probare non tenetur,ſecus aliter Alex.conſi.139. col.3.lib.i.conſ.87. col.2.conſ.88.lib.2.conſ.92.col.4.& 5. libr.5.Corn.Iaſ.& Dec.in d.l.furioſum. C.qui teſtam.fac. poſſ.Paris.conſ.87.col.2.lib.3.qui licet loquantur in furore,tamen in effectu hoc eſt quod nos dicimus. Tempus autem hoc arbitrio iudicis remitto.

15 Secundo limit.vbi contra id,quod naturaliter,ineſt adeſſet diffamatio; tunc enim ita negās ex, eo quod naturaliter tale quid inſit, propter hanc diffamationem,probare non tenetur. itaque poſt alios, quos alleg.Paris. ſcribit conſ.20.in fi.lib.3.à quo nō recedit id, quod ſcribit Alex. conſ.94.col.2 lib.6.quòd fama etiam in ijs, quæ ſunt infrà centum annos quandoq; transfert onus probandi in aduerſarium.

16 Ampliatur hæc regula,vt procedat ſiue negatiua circūſcribi poſsit,ſiue non, itaque loquuntur indiſtincte Doct. quos ſupra in prin operis citauimus, licet forſitan contrarium dicendū eſſet;impoſsibilis.n.Negatiuæ vagæ probatio exiſtimatur, impoſsibiliū aūt nulla eſt obligatio, reg. impoſsibiliū cū ſimil.ff.de reg.iur.à quo nō recedit id,qd dicimus ratione difficilioris probationis, probationes leuiores recipiuntur Alex.conſi.187.lib.7.& per coniecturas agitur Al.conſ.xxxj.conſ xxxv.lib 4.conſ.l col iij.lib. 7.conſ.ciij col.iiij.libr.1. conſ.lxiiij lib eo.conſ xl.in fin. lib.5.conſ.cxv.col. fi.lib.4.conſ.clxxxix.col.fi lib.6.& per famam, Iaſ.poſt alios ſcribentes in l.ſi quis ex argētarijs. §.prætor ait.ff.de edend.Dec.conſ.dclij.col.j & pp difficilé probationem teſtē etiam de credulitate admitti Paris. conſ.lvj col.ij.lib 2.& ex pluribus coniecturis aliquem ad mortem damnari poſſe Crauetta conſi.lxxiij nu.19.lib.1. & ex hac cauſa ſingularitatem, credulitatem, & qualitatem teſt ium, & perſonarum non inſpici Bart.Socyn.conſil.67.col ſecunda lib.3.& ſcripturam priuatam probare

ſaltem ſemiplene Specu.in tit.de inſtitutio.§. nunc videndum verſ.regulariter.Fely.c.2.limitat.tertia extra de fide. inſtrumentorum Socy.conſi.186.col.v.lib.2 Decius c.cum cauſam col.ij.ex. de probat. & librum tutoris confectum pro reddenda adminiſtratione propter difficultatem probationis,probare Crauet.conſi.23.lib.j. & ex præſumptionibus procedi, idem Crauetta conſi.178.lib. j. & de ſocio criminis.Dec.conſi.189. nu.10. lib.1. ad hæc faciunt not. infra nu.17.ibi & ita.

17 Sed his rñdetur,quod impoſſibiliũ nulla eſt obligatio,ſi impoſſibilitas ſit impedimẽto naturæ;vt nec per ſe,nec per alios ſit poſſibile, ſecus ſi partis incommoditate. l. continuus.§.illud.ff.de ver.obl.vel rñde ex no.per Soc.iun.conſ. 93.nu.55.lib.1. difficultas vero minuit ius ordinariæ probationis,ſed non tollit,& ita procedant ſuperius allegata, & not.per Alex.conſi.24.col.ij.lib.2.Cor.conſ.113. col.ii. lib.1.Marſ.not.j.conſ.568.cõſ.584.& in pract. crim.in ver. diligenter nu.81.& Rub de probat.fol.5.Fely. Rub.de probat.Iaſ.conſi.58.col.ij.lib.2.Gramm.con.j.col.pen.

18 Secundo ampl.vt procedat etiam in Negatiua iuris, id eſt hoc iure nõ probatur,licet quotidie dicamus quod lex nõ dicit &c.& aliter nõ probemus, etenim hæc Negatiua eſt fundamentũ intentionis ita negantis,& vnuſquiſq; ſuã intentionẽ probare tenetur,& id dicere,non debet quod ſe probare poſſe nõ confidit.c.ſi ſacerdos.ex.de offi.ord.cum late ſupradictis.Hoc ſentiunt conſulentes illi; qui laborãt in probãdo quod filiorũ appellatione in emphitheuſi fœminę nõ cõprehenduntur vt Alex.conſ.61.lib.1.conſ.j.nu. 22.lib.v.& alleg.late per Tiraq. in tract.retrac.§.j.gl.9.nu. 181.& conſulẽtes illi,qui in cõditione ſi ſine filijs fęminas nõ cõtineri contẽdunt,de quibus per Socy.l.cum auus nu. 76.de condit.& demonſtrat.& per Dec.conſ.545.& per Socyn.iun.conſ.13.conſi.46.conſ.78.conſ.87.conſ.81.libr.3. Itẽ conſulẽtes filiorum appellatione nepotes nõ cõtineri vt Alexan.cõſ.168.lib.1.conſ.54.lib.3.conſ.16.lib.5.Dec. conſ.511.col.fin.Crau.conſ.154.col.fi.lib.i.Socy.iun.conſ. 30.nu.35.lib.3.conſi.135.col.1.lib.i.conſi.128.nu.228.lib. eo.conſ.54.in prin.lib.2.conſ.2.in prin.conſ.31.nu.31.lib.

3.Non

3. Non obſtat, quod lex non dicit &c.l. illam cum ſimilibus.C.de collat.quia præterquam,quòd in dubium reuocari poſſet an probetur iure propoſitio illa, tñ nõ propterea,qui dicit hoc lex non dicit releuatur ab onere probãdi intentionẽ ſuã hoc eſt legẽ non dicere, & ita ſentit Lanfrãc.Oriã.in.c.quoniã cõtra col.mihi. iiij.ex de probatio.

19 Tertio hæc regula ampl.vt procedat ẽt in negante,qui pro ſe habeat pſumptionẽ, quæ aut ceſſauit,aut fuit eliſa, vt in mandato de quo non fuit oppoſitũ licet mille annis non præſumatur,vt negãs probare teneatur non interueniſſe alleg.gloſ.in.l.Pomponius.§.rati.ff. de procurat.in.l. licet.C.de procur.Canon.in.c.1.de elect.libr.6. Imol.c.cũ in iure ex.de offic.delega.Alex.cõſ.cij.col.i.lib.5. Bal.cõſ. cccxli.lib.iii.cõſ.ccccxl.colum.i.lib.5.vt refert, & ſequitur Crau.conſ.cclxxx. in fi.li.1.conſ.cxciiij.col.j.li.1.à quibus non ſunt aliena ea,quę diximus ſupra,& ꝙ licet alias quęlibet res præſumatur libera tñ ſi res reperiatur inter bona feudalia,dicens rẽ non feudalem,id probare debet, vt per Bal.in.l.inſulæ.ff.de iudic. & per Caſtrenſ. & Socyn.in l.i. ff.de acqu.poſſe.Et Bal.in Rub.de contrah.emp.q.22.Socyn.conſ.cxlvi.col.2.lib.2. Dec.col.dxxviij.col.i.lib.4.

20 Quatro ampliatur, vt procedat ſiue ſit negatiua facti, ſiue negatiua qualitatis. Bar.in l.in illa in ver. ſiue ſit negatiua facti, ſiue ſit Negatiua qualitatis.ff.de verb. oblig. & ſi negetur nõ iure factũ Bart.in l.Decem.q.fin.vbi Alex. & Iaſ.ff.de verbo. oblig.& mihi placet ex identitate rõnis præſertim ſi negetur qualitas natutalis intrinſeca, & ita ſcribit Oriãd.d.c.qm̃ cõtra nu.15.& Soc.iu.cõſ.7.co.2.li.i.

21 Quinto ampliat.vt negans teneatur probare non ſolum id,quod negat ſed ẽt qualitatẽ eius,quod negat,ſi quidẽ illa neceſſaria erat ad obtinendum, vt in petente matrẽ priuari pupilli hæreditate,quòd ei tutorem non petiiſſet, qualitatem ꝙ intrà ambum non petijt probandã eſſe not.ad in l. ſciant. C. de legit. hæredib.Bal. in.l.matre. C.ad Tertullian. in l.precibus verſ. nunquid mater. C.de impub. Bal.cõſ.ccclxxix.lib.3.cõſ.ccccIxxxix.lib.5.Anch. conſ.ccl.Corn.conſ.lxxxvii.lib.4.Curt.ſen. cõſ.66.col.15. Rub.conſ.66.cõſ.lxxxi.Alex.cõſ.185.col.fin.lib.6.faciunt

not.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

not.per Bar.in l.non ſolum.§.ſed vt probari.ff.de ope.nou. nunt.per Fely.c.auditis num.38.ex.de præſcript. c. cum tu nu.21.ex.de teſtibus.c. cum in eccleſijs in prin.ex. de maior.& obedient.c.nonnulli.§.fin.nu.17.ex.de reſcrip.& per Crauett.conſi.201.nu.31.conſi.205.col.iij.lib.2.& ea,quæ ſupra cumulauimus.

22 Sexto ampliat.hęc regula,vt procedat ſiue actor neget, ſiue reus,itē ſiue reus agēs,ſiue excipiēs, neget quia in exceptionibus Reus eſt actor.l.j.ff.de excep.l. in exceptionibus ff.de prob.Crau.conſ.201.nu.30.lib.2.facit quod probationes regulariter ſunt de medio iudicio,in ijs aūt actor & reus æquiparantur vt per Alex.l. iiij.§. ſi quis condēnatum col.ij.ff.de re iudic.Iaſ.in l.de die.col.pe.ff.qui ſat.cogant.Iaſ.in l.exigendi.nu. 12.C.de procurat.l. in pecuniarijs nu.32.ff.de ferijs in l.inter ſtipulantem.§.ſi ſtichum in prin.ff.de verbo.obligat.l.j.col.ij.ff. de eo per quem fuit erit.Decium in reg. fauorabiliores de reg.& ſi circa qualitatem teſtium reus in aliquo videatur prærogatiuam habere arg.gl.c.clerici.81.diſtinct.& not.per Abba.& Fely.in c. tertio loco.ex.de probatio.ſed nos loquimur in priuilegio probandæ intentionis,& ita ſentiunt Doct. quos in principio citauimus partim dum in ſpecie de reo loquuntur,partim dum generaliter, arg. not. ſuprà & ſcribit Crauetta, conſi.12.col.j.lib.1.ac probat c j.de confeſſ.lib.6.

23 Septimo ampliatur vt negans, ſiue excipiens exceptionē,ſiue negationē ſuam in ſpecie probare teneatur non in genere,generalis.n ꝓbatio nō releuat.c. in præſentia.ex. de probat. vbi Abb.Fely.ac Dec.l.j.§.labeo.ff.de flumin l. Titia.textores de legat.j.vbi.Iaſ.col.ij.Ang.conſ.61.col j. Abb.c.auditis nu.23.& 28.ex.de pręſcript.c.2.nu.3.ex.de reſtit.ſpoliat.Alex.conſ.44.nu.6.lib.3.conſ.29.nu.30.lib. 7.Corn.conſi.46.col iiij lib.2.Abb c. cum olim.nu.9.ex. de cenſib.Iaſ.in l.j.nu.19.C.de procur. in l.nā hoc nu.6.c. vnde legit.Dec conſi.134 col iij.Crau.conſi.201. nu.29. conſi.218.in fi.lib.2.Socy.iun.conſi 145.nu.7.lib.j.facit.l. prætor edixit in prin.ff.de iniur.limit.vt per Iaſ.d.l.Titia. textores col.ij.& per Decium conſi 218.

24 Octauo ampl vt procedat non ſolum ſi eſt fundamentū actionis,

actionis,ſed ſi eſt fundamentum exercitij actionis, vt creditor hypothecaria cõuenire poteſt tertios poſſeſſores,hypothecariam tamen actioñe exercere nõ põt,niſi facta excuſſione doceat debitorem non eſſe ſoluendo Aut. hoc ſi debitor.C.de pignor.not per Doct.in l. fin.ff.ſi cert.pet.& in l.decem.ff.de verbo.obligat.Alex.conſi.xv.col.fin. lib. 5.conſ.lxxxv.lib. eo.conſi.cxxxvij.col.ij.lib.2. conſ.xiiij. lib.6.conſi 70.lib.5.Crauet.conſi.lxxvij. col.fi.lib.j.conſ. ccj.col.fin.Socy. in regul.excuſſio Tiraq. in tract de conſti.poſſeſſ.p.j. nu.54. & ita ampliat Franc.Rip. in l. in illa nu.10.ff.de verbo.obligat.

25 Nono ampliatur, vt procedat non ſolũ in negatiua fundamento actionis,ſed in negatiua fundamẽto officij iudicis.l.magis puto §.ne paſſim.ff.de reb. eo. facit quod licet quo ad ſtrictã ſignificationẽ aliud ſit,officiũ iudicis, aliud actio,tñ quo ad largam idẽ ſunt ſec.magis cõm.reſolut.in §.j.inſtitu.de actio.& in l.j ff.de iuriſd.om.iudic.& in c.2. vbi Fely.ex.de offi.iud.& ita ampliat Fran.Rip. in d.l.in illa num.mihi xiij ff.de verbor.obligat.

26 Infertur ex hac regula tàm in. d.l.in illa,quàm alibi ad multa,quæ ſi recenſere vellem de illationibus huius regulæ mihi conſcribendus eſſet alter liber; ſed quoniã libelli breuitati ſtudeo,illis omiſsis,quaſdam,quæ præ cęteris notandæ mihi viſæ ſunt,ſubnectam.Primo infertur ꝙ petens principaliter à creditore nõ laceſſitus ſe declarari non debitorem,quia nihil debet hoc probare tenetur Dec. conſ. xliij.col.j lib 1.etſi cõtrarium tenuiſſe videatur idẽ Dec. conſ.iij.n.ix.lib.primo,& Alc.iij.reg.præſump.xliiij.nu.7. Secundo infertur, ꝙ dicens ſe prǽſcripſiſſe emphiteuſim, & ſolutionem canonis, quia per xl.annos non ſoluit hoc probare tenetur, quòd negat ſe ſoluiſſe, quicquid contra ſcripſerit Paul.caſtren.conſil.cccviij lib. 1.Corn.conſi. cxlij.& conſ.cclxiij lib.4.& ſequatur Crau.cõſi.cxj.nu.xj. lib.j.Tertio infertur,quod dicens ſe appellationẽ proſequi non potuiſſe hoc probare tenetur Paris. conſi.cviij.col.j. lib.4.Crau.cõſi.ccxl per tot.lib.2. Quarto infertur ꝙ Ruſticus mulierue, quando dicunt ſe non potuiſſe conſulere peritiores,hoc probare tenentur Alex cõſi.xiiij.in fi.lib.j.

Quinto

Quinto infertur quòd Rex aliuſue agens conttra vaſallũ ad reſtitutionẽ poſſeſſionis quaſi vaſallus non fuerit inueſtitus, hoc probare tenetur, Bart. in l. i. C. de condict. & procurat. libr. 11. quicquid contra dixerit Bald. de quo tamen videndũ eſt per Deciũ conſ. 61. lib. i. Sexto infertur, quòd ſubſtitutus vulgaris agens ex remedio. l. fi. C. de edict. D. Adria. quaſi primus hæres non extiterit hoc probare tenetur faciunt not. in. l. ex facto. §. ſi quis autem. ff. ad trebell. Septimo infertur quòd licet ex eo, quod aut teſtes, aut notarius non reperiatur recedamus à quibuſdam ordinariis ſolemnitatibus, vt per Decium conſi. cclxxxv. col. ij. lib. 2. ita tamen dicens hoc probare tenetur, & ita ſcripta per Dec. d. cõſ. cclxxxv. intelligãtur. Octauo infertur, quòd dicens maritum eſſe effectum non ſoluẽdo hoc probare tenetur Paris. conſ. liij. col. ij. lib. 4. Nono quòd hæres volens contrauenire facto defuncti, quòd hæreditas non ſit ſoluendo, hoc probare tenetur Crauetta conſ. 226. col. fi. lib. 2. Decimo infertur quòd dicens ſe coram honeſta perſona appellaſſe, quòd iudicis copiã non habuerit, hãc negatiuã probare tenetur Crauett. conſ. ccxl. lib. 2. Vndecimo infertur ꝙ obligans ſe, ſi quid nõ fecerit intrà diem incertã non ante executionem inſtrumẽti habebit, quàm oſtenderit non eſſe factũ Dec. conſ. ccccxxxix. lib. 3. Duodecimo infertur quod dicens ſe cũ hæredibus morari non poſſe, hoc probare tenetur Anch. cõſ. ccliij. Iaſ. in l. diuortio in princ. col. 7. ff. de ver. oblig. xiij. infertur ꝙ dicens opus factũ non eſſe ex diligentia, hoc probare tenetur Patris. cõſ. xxxvij. per tot. lib. 1. xiiij. infertur ꝙ agẽs quaſi cõtractus huiuſmodi nõ ſit, ſed alius, vel ſimulatus hoc probare tenetur Pariſ. conſ. lxxix. in prin. lib. 1. xv. infertur ꝙ dicens ſententiam eſſe latam cauſæ cognitione nõ præcedente hoc probare tenetur Paris. cõſ. 79. in prin. lib. 1. 16. infertur, quòd dicẽs mobilia nõ extare, & ideo deueniendũ eſſe ad alienationem bonorum immobiliũ, hoc probare debet Paris. cõſ. 99. in prin. lib. 1. 17. infertur ꝙ licet nõ recognoſcentes imperatorẽ legibus ciuilibus non vtãtur, tñ ſi dicant ſe non obligari his legibus, hoc quoque probare debent, ꝙ imperatorem quo ad leges non recognouerint

vt

vt de Florentinis Paris.ſcribit conſ.10.col.pen.lib.2. licet de his contra dicendũ videtur quia Florentini libertatem prætio redemerunt à Rodulpho imperatore vt poſt Blondum.8.lib.2.dec. & Platin. in vita Honorij ſcribit Fely.in c.cum non liceat nu.18. ex.de præſcrip. Dec.cõſ.357. col. 2.lib.3.18.infertur quòd dicens non eſſe præſcriptũ, quod agere nõ potuerit hanc negatiuã probare debet Dec. cõſ. 445.n.48.lib.4.19.infertur ꝙ agens quaſi aduerſarius conuentionem non ſeruarit & ipſe nõ contrauenerit hæc probare tenetur.Dec.conſ.380.nu.3.lib.3.Vigeſimo infertur quòd dicens teſtatorē hoc,vel ita nõ intellexiſſe,hoc probare tenetur Paris.cõſ.57.col.iij.lib.3. Vigeſimoprimo infertur ꝙ dicens per ſe non ſtetiſſe quominus volũtas, aut cõditio teſtatoris impleretur,hanc negatiuam probare tenetur Bar.in l.qui commeatus.ff.de milit.teſtamē.Socy.l. titius.2.not.ff.de condit.& demouſt.Vigeſimo ſecũdo infertur ꝙ dicens aduerſariũ promiſſa nõ ſeruaſſe, & ex hoc pœnã incurriſſe,hoc probare tenetur Alex. conſ.34.col.i. lib.1.Vigeſimotertio infertur, quod dicens ſententiã non æque latã hanc negatiuã probare,& acta reproducere,tenetur Ang.conſ.194.3.dub.Alex.cõſ.161.col.i.lib.2.Dec. conſ.295.col.i.Crauetta conſ.273.col.3.lib.2. Vigeſimoquarto infertur, quod dicens ſe nõ poſſe venire ad aliquē locũ,hoc probare tenetur Alex. cõſ.206.col.2.lib. 2.Dec. conſ.460.co.fi.lib.quarto.Vigeſimoquinto infertur,quod dicens ſe ex eo,quod non denũtiauerit, non teneri de euictione, quia venditor nihilomagis defenſurus fuiſſet, hãc negatiuã probare tenetur, quicquid Decius quandoque contra ſenſerit.Vigeſimoſexto infertur ꝙ dicens teſtatorē articulate loqui non potuiſſe;hanc negatiuam probare tenetur Decius cõſ.489. col.ij.lib.4. Vigeſimoſeptimo infertur quòd vidua,quæ ſe acquiſiuiſſe, ſed non ex bonis,& pecunia adminiſtrationis curæ pupillaris,hoc probare tenetur Paris.conſ.80. col.iii.lib.1. Vigeſimooctauo infertur,quòd dicens ſtatutũ,legemue aliquam non eſſe vſu receptã,id probare debet Decius conſ.534.col.pen.lib.4.Vigeſimonono infertur,quòd dicens hæreditatem non aditã non eſſe tranſmiſſam,vel conditionē ſine liberis nõ de-

feciſſe,

feciſſe, quòd infans natus viuere non poterat, hanc negatiuam probare tenetur Decius conſ.624.col.fin. lib.4. Trigeſimo infertur, quòd dicens inſtrumentũ, teſtamẽtumue non abolitum, non cancellatũ, hoc probare tenetur, vt inde locum habeat remedium l.fin. C.de edict. D.Adria. vel aliud ſimile. Trigeſimoprimo infertur, quòd dicens furtũ factum eſſe ſine culpa ſua ſi ad eum cuſtodia pertinebat non culpæ probationem ſubire debet. Paris. cõſ.156.col. 2.lib.4. Trigeſimoſecundo infertur ꝙ vxor dicens nõ quæſitũ de bonis mariti, hoc probare tenetur Paris. conſi.62. per tot.lib.1. Trigeſimotertio, infertur qđ notarius aliuſue cuius interſit Negatiuam, quòd Notarius impeditus, per ſe ſcribere non potuit probare debet Alex.conſi.129. col.fin.lib.1. Trigeſimoquarto infertur ꝙ dicens aliquem confinia non ſeruaſſe, & propterea pœnã incurriſſe, Negatiuam illã probare tenetur Bar.in l.relegati.ſ.de interdit. & releg.Dec.cõſ.632.in princ.lib.435.inferri poteſt quòd dicens reſcriptum, ſurreptitium, hoc probare tenetur, de quo me remitto ad not.per Felyn.in c.ſuper literis.c.conſtitutus.ex.de reſcriptis Paris. conſ.108.col.fin.lib.4. Trigeſimoſexto infertur quòd appellans elapſo termino ad appellandum; quia per ſe non ſteterit, hoc probare debet Alex.conſ.81.col.2. lib.3.Dec.conſ.677.in prin. lib.5.38. infertur, quòd petens reſtitutionem ex capite ignorantiæ contra præſcriptionem. 30. annorum ignorantiam probare debet, vt poſt Fely. & alios in c.ſi diligẽti. de præſcri. Decius.conſ.29.lib.1. Paris.conſ.66. col.antep.lib.3. Trigeſimonono infertur, quòd petens contractũ nullũ declarari, vt à non maiore geſtũ hanc Negatiuã probare debet Bar.l.j.circa finẽ.ff.de exception. Alex. conſ.149.viſo proceſſu col.pen.lib.5.Decius conſ.682.in fin.lib 5.Quadrageſimo infertur ꝙ agẽs contra tertios poſſeſſores ꝓ reciſſione cõtractus ꝙ principalis non ſit ſoluẽdo, hoc probare debet Paris.conſ.80.col.j.lib.1. Quadrageſimo primo infertur, ꝙ dicẽs ſe non ꝑcepiſſe tot fructus, quot ſufficiãt pẽſionibus, vt conſequatur remiſſionẽ hoc probare tenetur Paris conſ.38.col.j.lib.1. Quadrageſimo ſecũdo infertur quod nolẽs ſoluere penſionẽ quod dicat ſe ſine cauſa

ſua,

re conducta vti non potuiſſe, hoc probare tenetur Paris. conſ.41.col.j.lib.1.Quadrageſimotertio infertur,quod cũ mater cũ patre dotẽ promittens, ſi pater non ſit ſoluendo promittere videatur,agens contra matrẽ,patrem non eſſe ſoluẽdo probare tenetur Crauetta conſ.77.col.2. lib.j. Quadrageſimo quarto infertur,quod agens ad pœnã qua ſi poſſeſſio ſibi tradita nõ fuerit,hoc probare debet Alex. cõſ.109 col ij.lib.5.Quadrageſimoquinto infertur quod dicens aliquẽ teſtamentũ facere,vel mutare non potuiſſe, hoc probare debet Paris cõſ.67.per tot.lib.3.Quadrageſimoſexto infertur quod dicẽs genus verificari nõ poſſe niſi in vna ſpecie iux.l.ſi fundus.ff. de fundo inſtruct.& no.in l.ij.ff.de lib.& poſthum. hoc probare debet,ita ſentit Crauetta cõſ.cxij.col.j lib.1.Quadrageſimo ſeptimo infertur quod dicens Notariũ rogatũ non eſſe, hoc probare debet Paris cõſ.lxj.in princ.lib.3. Quadrageſimo octauo infertur quod agens ex ſtatuto,quo villa, malefactore nõ inuẽto tenetur,hãc Negatiuã quod malefactor nõ inueniatur probare debet Corn.cõſ.cxxiij.col.ij. lib.1.Crauetta cõſ. xij.col.fi.lib.1. Quadrageſimonono infertur quod negãs in iudice qualitatem,qua dempta ei non ſit ſubiectus,hoc probare tenetur Crauetta cõſ.cxcvj.col. pen.lib.1. Quinquageſimo infertur quod dicens ad infirmãdum teſtamẽtum aliquẽ loqui nõ potuiſſe hoc probare tenetur Alex. conſi.xiij lib.1. Quinquageſimoprimo infertur quòd allegans præſcriptionem,quia negligentiam aduerſarij implicat illam probare tenetur. Bar. in l.genero nu.4.ff. de his qui not.infam. alias obtineri non poteſt, vt per Crauettam conſ. ccj.nu.29.libr.j.quod ſi verum eſt notabile mihi videtur.52.infertur,quod emptor.qui litem motam ſibi,nõ denũtiauit vẽditori,& ex eo,ſe vult defendere, qđ vẽditoris nõ intereſt denũtiari,hãc negatiuã ꝓbare debet vt ſentit Alex. cõſ. lxiij.col.fin. lib.6.Socy.l.ij.§.volũtate. ff.ſolu.matr.Dec.cõſ.698.Fel.in c.cũ olim.col.iiii.de re iudic.& in c.cũ Bertol.col.xi.eo.tit Iaſ in l.ſi domus.§.de euictio. col.2. de leg.i.Afflict.dec.49.Marſ.Rub.de proba. fol.49.53.infertur,ꝙ agẽs quaſi debitor ad facieudũ,& cu rãdum nõ fecerit hoc ꝓbare tenetur,vt ꝑ Dec.cõſ.108.li. primo.

primo.54.infertur, quòd dicens Notarium non ſcripſiſſe à teſtatore enuntiata, hoc probare debet, vt per Dec.cóſ. 105.lib.1.55. infertur quòd dicens debitorem eſſe ſuſpectum vel non eſſe ſoluendo, de hoc fidem facere debet, itẽ quòd poſt contractum celebratũ non fuerit effectus deterioris conditionis Dec. conſi.75.lib.1:56.infertur, quòd negans minorem eſſe intra tẽpora petendæ reſtitutionis hoc probare tenetur Corn.conſ.135. de plurib.libr.2.quẽ referunt, & ſequuntur apoſtillæ ad Alciat. 1.reg.42.præſump.57.infertur, ꝙ tam maſculus, quàm fœmina dicens ſe ignoraſſe, quanquam ignorentia alias præſumatur, hoc probare tenetur, ſm Baldum conſ.54.Barto.in l.fin. C.de iur.& fact.ignor.Dec.conſ.180.col.fin.lib.1.58.infertur ꝙ dicens ſe non ſubiectum epiſcopo, cũ intrà dioceſim ſit cõſtitutus hoc probare debet Decius conſ.152. lib.1.59.infertur quòd impetrans reſcriptum ſuper diſpẽſatione matrimonij quaſi inter ignorantes contracto, hoc probare debet alias raſcriptũ eſt ſurreptitium Dec. conſ.154.libr. primo, niſi vbi motu proprio reſcriptum ſit conceſſum Dec.conſ.341.col.2.lib.2.60.infertur, quòd dicens ſe Romam non iuiſſe ſub cuius conditione ſibi fuerat promiſſum hoc probare tenetur Dec.conſ.177.in prin. lib.1.61. infertur, quòd ſupplicans aſſerens locum non tutum hoc probare debet Dec.conſ.172.lib. 1.

Limit. hæc regula ſecundum ſupraſcripta declarata, & ampliata, vt non procedat in negante ſibi numeratam pecuniam ex cauſa mutui, item ſibi dotem numeratam, vel ſi de recepto, confeſſio interueniſſet, intra biennium tamen.l.ſi ex cautione, vbi Barto.&c.l.in cõtractibus, & per tot.tit.C.de non nu.pecu.& ſcribit Bar.& ſequentes in.d. l.in illa in fi.ff. de uerb.obl. Abb.& Fely. in c.ſi cautio ex. de fid.inſtr.idem Abb.c.fi.ex.de ſolut.Bal. in l.fi.col. pen. C.cõm.utriuſque iud.Ang.in l.ita ſtipulatus.§.Chriſogonus de verb.obl.Caſtren.in l.2.§.fi.ubi Dec.colum.pen.ff. ſi cer.pe.Alex.conſ.143.in prin.li.5.conſ.2.n.18.lib.4.cõſ. 145.col.2.lib.1.cõſ.97.col.2.cõſ.147.col.2.lib.7.Dec.cõſ. 473.n.24.& in.l.15.apud quẽ nu.13.C.de edend.Iaſ.in l.à Diuo pio.§. ſi ſuper rebus col. 2. ff.de re iudic. & in.l. qui

pecuniam

pecuniam in prin.ff.ſi cert.pet.

28 Ampliatur hæc limit. multis modis per Iaſ. in d.l qui pecuniam in prin. & per Fely.in d.ca.ſi cautio.ego eorum amplia.omſſis duabus tantum cōtentus ero, Primo amp. vt procedat etiam ſi iuramentum ſuper contractu fuiſſet appoſitum, & renuntiatum except.non nu.l.fin.C.de non nu.l.pri.ff.qui ſatis.cogant.pecu. & ſcribitur per Bar.d.l.ſi ex cautione col.fi.& per Dec. in d.l.ij.§.creditū col.pen.ff. ſi cer.pet.& Socy.iun.vbi quædam allegat conſ.47.nu.21. lib.3.quia iuramentū intelligitur ſm qualitates conditiones,& limites verborū ſuper quibus interponitur Old.cōſ. ccxxxviij.Roma.cōſ.cclxix.Abb. c. cū contingat.n.xiiij.c. quemadmodū.§.illud.ex.de iur.iu.& in c.j.n.xxj.vbi posteriores,& Rip.limi.ſub.n.mihi.lvij.ex.de iud.Ale.in l.ſeius, & augerius vbi limit.ff.ad l.falcid.Are.cōſ.xxiiij.Iaſ.in l.ſi duo patroni.§. item ſi iurauero col.ij. ff.de iureiur. & in l. dotem.j.limi.ff.de verb.obligat.Dec.in l.ij.§.creditum col. pen.ff.ſi cer.pe.in l.quod te nu.44.vbi Mod.Bon. etiam ad tacitas qualitates ampl.eo.titu. in l. ſi donationem nu.27. C.de collation.Dec.conſi.cccvj.col.ij.conſi.ccxl. in princ. conſi.ccxlv.in prin.conſ.dxxxj.col.ij.Paris.conſ.xvj.nu.74. lib.2.conſi.xlviij.nu.46.lib.4.conſi.cx.nu.xxxiiij.lib.j.Paris.conſi.x.nu.xxxv.lib.4.conſ.lxxxvj.nu.xxxiiij. conſ.xcv. col.ij.lib.3.Cōſti.poſſeſ.iij.p.amp.vij.n.xxxiiij.Gozad.cōſ. lvij.poſt prin.Crauetta conſ.cij.vbi col.fin.limit.lib.primo Socyn.iun.conſil.xlvij.nu.20. vbi quædam congerit lib.3. Alex.conſi.clxxix.col.ij.lib.2.Dec.Tholoſ.ccclxxv.

29 Secundo ampliat.vt procedat etiam ſi exceptio non numeratæ pecuniæ proponatur vel pecunia numerata negetur poſt triennium, quando poſt confeſſionem de recepta dote,vel pecuniæ apparet de promiſſione; tunc enim confeſſio videtur facta ſpe futuræ promiſſionis.Bar.imol.cum. Caſtren.in l.pen.§. ſi vir.ff. ſolut.matrimon.Bald.in l.j. C. ad velle.vbi alleg.l.ſi nomen.ff.de hæred.vel act.vendit.Caſtrens.conſi.lxxiij.lib.2.Dom.conſi.ccccxlv. Corn. conſil. cix.lib.4.Alex.conſi.cxlviij.col.j.lib.5.Socyn. conſi.lxxxj. num.21.lib.4.quicquid aliter ſenſerit Bal. d.§.ſi vir. Rom. ſing.xxvj.Corn.conſi.cclxxxviij.lib.j. Curtius ſenior conſ.

liiij.Sylua nuptialis fol.xliij.ex quo apparet pręcedentem opinion.magis comm.pro qua facit,quòd ex eo quòd quis probet pecuniam numeratam in x. poſt confeſſionem de xx.etiam poſt biennium aliter negatiuam pecunię ſibi nõ numeratæ probare non tenetur Bal.in l.ij.C.de non nu.pe cu.Dec.conſ.ccccxxj.nu.14.& dicemus infrà in modo quo dam probandi negatiuam.& ita teneo.

30 Sublimitatur hæc limi.multis modis per Felyn.in d.c.ſi cautio.per Iaſ.in d.l.qui pecuniam, & per Soc.in reg.confeſſio per apocham.in tract.fallentiarũ,equidem illis omiſſis,quaſdam, quas præterea notaui ſubnectam . ſublimit. itaque primo ſi quis confiteatur ſe tunc recepiſſe pecuniã, vt per glo.in l.generaliter in verbo caſum.C. de non num. pecu.& late ſcribit Alex.conſi.cxcj.col.ij.lib.2.

31 Secundo ſublimit.ſi quis ex alijs cauſis, quam prædictis hoc eſt dotis,& mutui, confiteatur ſe recepiſſe Dec. in l.ij.§.creditum col.pen.ff.ſi cer.pet.

32 Tertio ſublimit.vt non procedat vbi vltra confeſſionem adeſſet pactum de non petendo vt per Alex.conſil.cxlviij. col.ij.lib.5.

33 Quarto ſublimit.vbi confeſſionem de recepto præceſſiſſet promiſſio;tunc.n.ſubſequens confeſſio de recepto probat numerationem,vt per Cyn.Bal.Salyc.Pau.l.in contractibus.§.ſi.C.de fid.inſtru.Pau.Caſtré.in d.§.cum vir Rom. ſing.ccccxlv.Campeggius in tract.de dote p.j.q.lij.col.iij. & ita intelligo quod dicitur confeſſio de recepto probat vt per Alex.conſ.xxxvij.nu.2.cõſ.xc.col.ij.lib.3. conſ.cxlviij. col.ij.lib.5.cõſ.cxcvij.nu.3.lib.7.Fel.c. ſi cautio in ſi.ex. de ſi.inſtr.& per Dec.in d.l.ij.§.creditum col.pen.ff.ſi cer.pet. & alleg.per Tiraqu.in tract.retract.§.4.gloſ.numer.12.

34 Quinto ſublimit.vbi vltra cõfeſſionem de recepto adſit iuramentum quòd omnia contenta in inſtrumento ſunt vera.Iaſ.in l.patre furioſo num.17.ff.de his qui ſunt ſui vel alien.iu.Bauer.in tract.de virib.iuram.verſ.xxxj. Socyn.iunior conſi.50.in ſi.lib.1.

35 Secundo principaliter regula noſtra limit.in negãte ſibi factum,vel ſolutũ id,quod ſibi ſolui, vel fieri oportebat.l.j.C. de probat.l.qui commeatus.ff.de re milit. Alexand.ſentit

conſi.

conſi.cxxxj.col.ij.lib.4.conſ.xxxix.col.j.cõſi.cxx.col.j.lib. 5.Alex.conſi.cv.in princ.lib.1. Corn.conſi.xj.col.fin.lib.2. Rip.in l.fin.q.lv.C.de reuoc.donat.Alex.conſi.ccxxij. col. pen.cõſ.xlix.col.j.lib.2.cõſ.cxxix.col.j.lib.eo. cõſ.cxix.col. ij.& fin.libr.j.conſ.vj. col.v.lib.3.Bal.c.1.col.ij.quali.dom. proprie.priuet. ex quo negãs ſibi adimpletũ ne locum ha-beat donatio hoc probare non debet Crauetta cõſ. cxcij. col.vij.lib.1.& in ſimili dicentem aduerſarium ſe in tranſa ctione fundare nõ poſſe,ꝗ promiſſa, ſibi non ſeruarit hoc probare non debet Crauett.conſi.lxxxiij.col.ij.lib.1.Hinc Dominus dicens emphitheutam ex eo,ꝗ canonem nõ ſol uerit priuandum, emphitheuſi, hoc probare non tenetur glo.magna in l.ij.C.de iu.emphith.Alexan.conſil.cj.lib.2. conſi.xlj. lib.4. & multa ad hoc congerit Crauetta conſil. j.n.10.lib.1.hinc dico dominum negantem ſe teneri ad fa ciendam nouam inueſtituram quòd illa intrà annum pe-tita non eſſet,hoc probare non teneri, & ita præſupponit Dec. conſil. cccxxviij. in princip.lib.3. hinc infertur quòd agens ex.l.ſi quis maior.C.de tranſact. quaſi ſibi promiſſa non fuerint impleta, hoc probare tenetur itaque ſcribit Decius conſi.cccclij.lib.4.

36 Ampliatur hæc limit.vt procedat etiã contra præſum-ptioné.l.merito.ff.pro ſocio.c.ſi.cum ſimil.ex. de præſum. vt in domino negante Ruſticum ex diligentia agrum.co-luiſſe,vt is probare non teneatur Alex.ſcribit cõ.cxxix.per tot.lib.2.quod ſi verum eſt notabile mihi videtur.

37 Secundo ampliatur vt procedat etiam in creditore ne-gante ſolutionem eſſe factam tertio, cui ex conuentione negantis ſieri oportebat,Socyn.in l. prima.q. ſi.ff. de exce-ption.per not.per Saly.in l.ij. C. de iur. emphith. ſequitur Rip.in d.l.in illa.nu.24.de verb.obligat.

38 Hanc ampliat.Iaſ.in d.l.in illa nu.15.declarat, vt proce dat ſecundum terminos ſuos hoc eſt qñ negatur alteri ſo-lutũ,ſecus ſi negaretur aliquid extrinſecũ,vt conditionem extitiſſe,melius(ni fallor)in alio extrinſeco explicaſſet;ſed contra teneo ex identitate rationis, & quia idem de ac-ceſſorio,quod de principali iudicandum eſt. Non obſtat. l. hoc iure, quam allegat, quia loquitur in conditione

pura,non in eo,quod ſtipulanti faciendum eſſet, aut alteri cum conditione extrinſeca.

39 Quarto ampl. vt procedat etiam in ſolutione facienda tertio ſi ad illius tertij vtilitatem,& negãtis pertineat.ſec. Cy.quem Bar.allegat,& ſequitur in d.l.in illa col.ij.

40 Hæc Sec.prin.limit.ſublimit.vt non procedat in eo,qui ſoluit tribus annis iux.l.quicunq;.C.de apoch.publi.& ſcripta per Alcia.2.reg.xxvj.præſump.nu.9.hoc eſt continuis, & in ſolutionibus faciendis perſonæ alicui publicæ, & (vt illa lex loquitur) vectigalia publica exigenti,non excludo tamen perſonas priuatarum ciuitatum ex rationis identitate,vt de his late per Crauettam conſ.ccxiij.per tot.lib.2. item non ſufficit trina ſolutio vel tribus vltimis ſemeſtribus facta,vt declarat Alex.conſi.cv.col.ij.li.3.licet ibi ſentiat illam legem procedere etiam in alijs perſonis, quàm in publicis. item non requiro, quòd vltimis tribus annis, quia.l. quicunq; hoc non dicit quicquid contra Crau. vbi ſupra, item limita illam legem vbicunque per anteceden tes annos ſolutiones diſgregatæ apparerent iux. not.per Bald.in l.ij.de non num.pe. & per Crauet.d. conſil.ccxiij. ſed contra teneo, quia. l. quicunque requirit manifeſtas probationes in contrarium, & hac ratione illud eiuſdem Crauet.reprob. quòd ex productione libri in quo ſolutiones deſcribi conſtituerunt,probatur non ſolutio.

41 Secundo ſublimit.vt nõ procedat ſecundum terminos. l.procula. ff. de probatio. hoc eſt interueniente temporis diuturnitate,facta ſæpius calculatione, & conſanguinitate iux.not.per omnes in d.l.procula.per gloſ.& Bart.in l.libertis quos.in prin. de alim. & cib.leg. & cõm. traditiones in l.quæ dotis.ff.ſolu.matrimon.Alex.conſi.xlvj.in fin.lib. j.conſi.lvj.in fin.libr.4. conſi.viij.lib.5. Rom.conſil.dxvij. Affli.Deciſ.xiij.nu.12.Iaſ. conſi. cclxiij.lib.2.Dec.conſi. lxxix.col.ij.conſi.cclxxvij. col. iij. in l. cum quid nu.53.ad fi.ff.ſi cer.pet.Alc.vbi de com.atteſtatur Reg.j. præſumpt. xxxij.Crauettam conſi.clix.col.ij.lib.j.Alc. tamen vbi ſupradixi,dicit non eſſe neceſſariam temporis diuturnitatẽ, quod in ea non ſe fundet tex. Sed nemini dubium eſſe puto verba hæc ex aduerſo allegabatur ꝙ nunquam à fratre

quandiu

quandiu vixit fideicõmiſſum deſideratũ eſt, importare tractum diuturnum.l.Ariſt.ff.qui, & à quibus.Secundo dicit cũ miniſterio calculationẽ ibi eſſe factã cum patre defuncto,quaſi cũ calculo mors quoq; neceſſaria ſit. Sed & hoc falſum eſt quippe cũ fratri fideicõmiſſum remiſſum tacite eſt tex.dicat,non hæredibus. Cæterũ verus intellectus eſt. ꝙ ibi calculus factus erat inter debitorem, & creditricem Proculam, & tamen ratio Proculæ ſoluebat rationi debitoris per tempus diuturnum ex quo neceſſe eſt dicere voluiſſe creditorem,remittere ius fideicõmiſſi, aliàs compenſaſſet arg. l. j. ff. de compenſ. accedente quod erat frater verba hæc ſunt ex aduerſo allegabatur nunquam à fratre quãdiu vixit deſideratum fideicommiſſum cum varijs ex cauſis ſæpe in rationem fratris pecuniam ratio Proculæ exſoluiſſet &c.ita vt non calculatio, ſed ſolutio habeatur in conſideratione.Quartum requiſitum eſt, vt procedat.l. Procula, quod tractetur de remiſſione modicæ quantitatis, ſiue de modico præiudicio, vt per alleg. per Alexan. in l.à titio verſ.quarto limit. de verbor. oblig. & per Dec. in d.l.cum quid nu.53.ff.ſi cert.petat.ſed hoc eſt contra.d. l.procula ibi magnæ quantitatis &c.

42 Tertio ſublimit. vt non procedat ſtante confeſſione creditoris,quod ſibi fuerit ſolutum ſecundum ſupra, & infra dicta.Item ſublimit.vbicunq; contra creditorem adſit præſumptio ſecundum ſupra allegata nu.4.

43 Quarto ſublimit.in Negante eſſe factum tertio cui fieri oportebat non ad vtilitatẽ ſuam allegantis ſec. Cyn.& Barto.in d.l.in illa.col.pen.ff.de verbor.oblig. & in Negatione ſolutæ gabellæ ſcribit Bald.in l. iuſtum. C. de eden. Thom.gramm.Dec.lix. nu.16. Crauet.conſi.cxxxviij.nu. 5.lib.j.ex quo negans filium non eſſe audiendũ in iudicio, quia à ſe veniam,cùm deberet non impetrauit,non aſtringitur ad probandum;ſed negans aliquem minorẽ hoc probare debet.De hac ſublimit.tamen ſemper dubitaui, quia lege non probatur,& eſt contra reg.noſtram,ſine ratione.

44 Tertio regula hæc noſtra limitatur, vt nõ procedat vbi negans pro ſua Negatione haberet aliquã præſumptionẽ. l.cũ pater.§.rogo ibi nõ offenderit.ff.de leg.j.l.quicunque.

C.de apochis publi.lib.10.Alex.conſi.cxc.col.vj.lib.6.cõ. ccxx.col.j.lib.eod.Alexand.conſi.xxiiij.in princip.libr.1. conſ.46.in fin.lib.4.conſ cxviij.col.pen.lib.1.conſ.89.in fi. conſi.xcij.in fin.libr.5.conſi.lxxiiij.lib.6.Idem in habente regulam,probabileue argumentum,aut ius commune dicerem per ea quæ dixi nu.5.à quo nõ recedit id, quòd ſcribit Dec. conſi.cccviij.nu.9.libr.2.hoc eſt quòd ciuitas negans ſe ſubiectam imperatori hoc probare debet.idem de bonis inter feudalia repertis Dec. conſ.dxvij.in fin.libr.4. faciunt not.per.c.ad decimas,ex de reſtit.ſpoliat.de cuius materia late per Io.ign.in l.neceſſarios.§. non alias.num. cccxj.ff. ad ſillan. & per Dec.conſ.clij.lib.1. & in negantibus etiam exemptis ſe ſubiectos legato de latere ſcribit. Pariſ.conſ.xxviij.col.tertia.lib.quarto.

45 Ex hoc infertur,quod dicens ſe delictum non commiſiſſe hoc probare nõ tenetur;præſumptio enim ſemper eſt quòd delictum commiſſum non fuerit.l.merito.ff.pro ſoc. Bart.l.non ſolũ.§.ſed vt probari.ff.de oper.nou.nunt.Ale. conſ.xxiiij.nu.23.lib.2.Iaſ.in l.rogaſti §.ſi tibi dedero nu. 6.ff.ſi cert.pet.& in l.non amplius.§.ſi certum de leg.i.Fel. c.fi.nu.12.ex.de præſcrip.Fely.c.1.nu.10. ex.de officio deleg.c.nonnulli.§.fin.nu.17.ex.eod.tit.Fely.ca. in pręſentia nu.13.ex.de probatio.Marſilius in l.1.nu.68.c.ad.l.Corn. de ſicar.Alciat.3.reg.præſumpt.j.

46 Hæc illatio ampliatur, vt procedat etiã ſi Reus aſſumpſiſſet in ſe onus probandi,ex hoc.n.priuilegium nõ amittit præſumptionis ſuæ,vt per Ioan.ign. in l.Neceſſarios.§. non alias nume.mihi.cxcix.ff.ad ſen.conſi.ſillan.& in ciuilibus ſcribit Crauet.conſ.cxcij.col.viij.libr.1.faciunt not. per Bar.in l.circa.ff.de probation.Decium, & poſteriores in l.qui accuſare. C. de edendo.In ciuilibus tamen, quod aſſumens in ſe onus probãdi amittat priuilegium nõ probandi ſcribit Paris.conſi.lxvj.col.j.libr.1.niſi hæc in actore,illa in Reo procedere dicamus.

47 Hæc illatio ita ampliata fallit in quibuſdam caſibus in quibus vel accuſatore nihil probante à Reo tamen exigitur probatio innocẽtiæ per modum purgationis, vel ſaltẽ per iuramentum vt in crimine læſæ maieſtatis,deſerti iuramenti,

ramẽti,& peculatus requiritur in l.ſi aliquis.C.ad leg.iul. maieſta.in l.fin.C.de abolition.in c.cum P ex.de accuſat. in aut.hoc nouo iure.C.de pœna iud.qui mal.iudi.in.l.pręſenti.§.ſicubi.C.de his qui ad eccleſi.in c.fin.ex.de iur.iur. in c.j.& in c.quoties,& per tot.ex de purgat.canon.& in c. tanta.co.tit.& per Ioann.Ign.d.§.non aliàs n.cxxxj. ff.ad ſillan.ex quibus limit.poteſt.l. qui accuſare cum ſimil.C. de edendo.

Sublimitatur hæc tertia principalis limit. vt procedat ita demum ſi negans pro ſe præſumptionem habens hanc præſumptionem allegauerit; præſumptio enim ut profit eſt alleganda.l. ſi adulteriũ cũ inceſtu.§. idem pollioni.ibi ſi error allegetur.ff.de adulterijs Bar.Alex.Iaſ. Dec.& poſteriores omnes,in l.cum quid.ff.ſi cert.pet.Bar. in l.rẽ co. iij.ff.de pignorat.act.Bar.in l.cum ſeruus.ff. de verbo.obl. Bal.in l.etiam col.ij.C.de execut.rei iudic.Alex. cõſi.137. col.2.lib.1.conſi.j.col.pen.lib.5.conſ.xxxv.col.pen.lib.eo. Barthol.veron.conſi.6. cum multis congeſtis per modernos in d.l.cum quid num.mihi.lxvj.Socyn.iun.conſ.7.nu. 9.lib.1.Hoc tamen fallit in ſummarijs, in quibus non requiritur allegatio præſumptionis, vt Declarat Decius in d.l.cum quid nu.25.ff.ſi cert.pet. Planè illud ſubnotandũ hic putaui.d.§.idem pollioni.non probare id,ad quod allegatur,quippe cum error, ideſt præſumptio erroris allegari ibi non poſſit,quia erant agnati,qui præſumuntur ſcire,& non errare circa ſuam agnationem.l.octaui.ff. vnde cognati. Et ſi error allegetur ibi exponendum ſit allegetur cum effectu, hoc eſt quod verè ſit error.

49 Secundo aduertendum eſt quòd id, quòd dicimus præſumptionem allegandam fallit, vbi ex tanto tempore præſumptio inducta eſſet cuius initij memoria non extaret, tunc.n.abſque eo,quòd aliter allegetur Negatiua præſumptio,obtineri poteſt,itaque in ſimili de titulo, & bonafide alleganda ſcribit Paris.conſ.cj.col.j.lib.1. vbi Iaſ.alleg.in l.ſi certis annis.x. limitat.C.de pact.in quo illud etiam aduertendum videtur,quia cum in tanta præſcriptione ſine vlla allegatione procedatur, ſi quis tamen titulum allegauerit hoc probare tenetur, aliàs ſuccumbit Paris.

conſil.cxiiij.colum.ij.lib.1.

50 Secundo ſublimit.vt non procedat vbi contra præſumptioné Negatiuæ,adeſſet alia præſumptio, quæ illã elideret, vt in incendio, ꝙ culpa inhabitantiũ commiſſum præſumitur,inſurgente alia præſumptione, ꝙ non,vt ſi aliunde ignis originem habuit;Bal.ſcribit in l.ſi creditor. C.de pign.actio.Alexan.conſ.74.col.fi.libr.6.& facit ratio,quia vna præſumptio aliam præſumptionem tollit data præſertim maioritate præſumptionis vulg.l.Diuus.ff.de in integ.reſtitut.l.cum de indebito. ff.de probat.c.in noſtra ex. de teſt.ca.tuam. ex.de ſponſalib.Abb.in c.cum inter num. 5.ex.de elect.ca.mulieri col.j.ex.de iureiuran.c.poſtulaſtis numer.13.ex.de conceſſ. preben.Alex.conſi.lxxxiij.col.ij. lib.iij.conſi.lxxxviij.colu.j.lib.vij.conſ.cxxiiij.col.ij.lib.6. Dec.conſ.cccclxx.col.ij.conſi.cccclxxix.col.1. conſ.dcxix. col.fi.Iaſ.in l.Titia.§.idem reſpondit col.j.de verb.oblig.in l.quod in rerum. §.ſi vſumfructum col.j.ff.de lega.j.in l.licet in prin.ff.eo.tit.Socyn.iun.conſi.xxxvj.col.ij.conſi.lxj. num.xlv.conſi.clviij.nu.xlvj.conſi.cxix.nume.x.libr.ij.Faciunt ea,quæ diximus ſupra.

51 Tertio ſublimit. vt non procedat in materia obiectiua in qua non ſufficit probare intentioné ſuam per præſumptiones,ſed requiritur plena probatio glo.in verbo formã. c.vt circa ex.de elect.in vj.cum allegatis per Paris.conſil. ciiij.col.j.lib.4.Idem dicemus in materia criminali ad condemnationem.Alexan.conſ.xv.col.iij.conſ.lxx.lib.1.Dec. conſi.lxxxix.col.j.conſ.dcv.col.j.& generaliter vbicunque non proceditur per præſumptiones.

52 Quarto ſublimit.vt non procedat vbicunq; prſumptio iſta ceſſaſſet;vt in Negatiua furoris,ſiquis qñque fuiſſet furioſus exemplificari poteſt, & contingatur dubitari an ſit furioſus;tunc enim nõ præſumitur ſanæ mentis, vt per Alex. in l.ſed ſi de ſua col.fin.in princ.ff.de acqu.hæred.cum alijs,quæ not.ſupra.De hoc tamen dubitari poteſt ex ſcriptis per Dec.conſ.ccccxlviij.col.ij.& iij.& quia alias dicere ſolemus,ꝙ vna quæq; res de facili reuertitur ad naturã ſuã.Hæc ſublimitatio;iterũ ſublimi.ex not.ſupra num.14.

53 Quinto ſublimi.vbi contra Negatiuæ præſumptionem

adeſſet

adeſſet diffamatio affirmatiuæ, tunc enim diffamatio eliſa præſumptione, facit ꝙ negans probare teneatur vt per Paris.& alleg.per eũ cõſi.xx.in fi.lib.3.& ſ.tetigimus n.15.
54 Quarto regula noſtra principaliter limi.vbicunq; negetur factum ab aduerſario aſſertum; non ex eo, quod facta non præſumantur,aut quod præſumatur non factum;quorum alterum eſt falſum;alterum nihil cõcludit; ſed ex eo, quod qui dicit factum id probare debet. l.ei qui cũ ſimil. ff.de probat.& ita intelligo not.per l.in bello.§.factæ (qui text.contrarium potius probat eius ad quod allegatur, dũ legem de facto ſe non intromittere ſentit.)ff.de capt.& poſtlim.reu.& ita intelligo not.per Bar.l.ſi pecuniã. 4.oppoſ.ff.ſi cert.pet.Abb.c.cum in iure col.j.ex.de offi.deleg. Iaſ.in lect.l.admonendi col.j.ff.de iureiur.& in Aut.ſacramenta puberum numer.lvj.C.ſi aduer. vendit.& per Dec. cõſ.cccxlij.col.iij.cõſ.dclij.col.ij.cõſ.dclxj.col.j.cõſi.672. col.j.Rip.c.cũ eccleſia nu.68.ex.de cauſ.poſſeſ.& propr.c. cũ m.n.43.ex.de conſti.Tiraq.in cõſt.poſſe.3.p.limit.7.nu. 8.Socy.iun.cõſ.lxxxviij.col.j.conſ.cj.col.iij.lib.2.conſi.14. col.ij.lib.iij.itaq; intelligo ꝙ not.gl.in l.omniũ in verbo cõprobatur.C.de teſta.& ſcripta per Crau.cõſ.cxcvij.col.fin. lib.j.hoc eſt ꝙ negans aliud teſtamentũ eſſe factũ hoc probare non tenetur & no.per Paris.conſ.lxxxvj.in prin.libr. j.hoc eſt,ꝙ negans cõionem eſſe factã hoc probare non tenetur, & ita ꝙ negans Notario factã commiſſionem licet notarius hoc aſſerat, probare non teneatur Deci.poſt alios, quos alle.conſ.clix.nu.vi.& ꝙ negans ſe in iudicio cõparuiſſe, ne ſententia lata ſuper actione perſonali contra tertium poſſeſſorem contra ſe mandetur executioni probare non debeat Dec.ſcribit conſ.clxxxvij.lib.j.
55 Hæc limit.maxime procedit, vbi negetur tale quid factum, quod fieri difficile fuit, vt in negante comitem habuiſſe legitimandi poteſtatem,quod à facto principis hoc pendeat not.in c.porro. ex.de priuileg.Caſtren.conſi.clxj. libr.j.Socyn.conſ.lxiij.col.j.lib.3.Dec.conſ.cclxxxviij.col. pen.Paris.conſ.ij.col.ij.conſi.xiiij.in fi.lib.2.adeo quidem vt ſi notarius atteſtatur ſe vidiſſe priuilegium comitis, et ſi tenor priuilegij in inſtrumento legitimationis fuerit

inſertus,

inſertus,ita negans non propterea grauetur onere proban di negatiuam Paris. conſ.iij.col.j.conſ.iiij.col.ij.lib.ij.

56 Ampliat.hæc limit.vt procedat etiam ſi factum in inſtrumento fuiſſet aſſertum à Notario,ét ſi actus tunc tempori interuenire potuiſſet; quia de hoc facto fieri debet inſtrumentum ſeparatum ſec.Caſtrenſ.conſ.xxxviij.libr. 2.Alex.conſ.xvij.col.ij.lib.4.Iaſo.l.ſciendum col.iiij.ff.de verb.oblig.Tho Ferrat. Caut.lx.Notario enim non creditur niſi eatenus quatenus ſit rogatus Alex.conſi.xlij.in fi. lib.4.à quo non recedit, q. ſi inter perſonas prohibitas donare de præcedentibus meritis aſſeratur in inſtrumento, inſtrumento non creditur iux.not.per Bart.in l.ſi forte. ff. de caſtr.pecul.Dec.in l.ſi donationem . C.de collat.Alex. conſ.xliij.col.ij.lib.3.Decium conſi.ccclxvj.col.fi.Crauet. conſ.71.in fi.cōſ.93.col.j.conſ.clxxv.lib.1.cum ſimil.& verbis enuntiatiuis inſtrumēti eatenus inter partes creditur, quatenus aliàs actus nō valeret iux.l.optimā.C.de cōtrah. & commit.ſtipu.Dec.ccciiij.col.fi.& conſ.ccclj.cum ſimil.

57 Ex hac limit.infertur,Ro. Dec.& ſequētes non bene ſenſiſſe in l.ſi emancipati. C.de collat.petentem collationem ex eo, quòd teſtamentum factum non ſit,hanc negatiuam probare teneri affirmantes,hic enim negatur factum aut aſſertum aut aſſerendum ab aduerſario, quare ex prædicta limit.id probandum non eſt.Non obſtat.l.ſi emancipati,quia aliquod verbum,vt vel eſt,vel reliquit,vel reperitur ſupplendum eſt, vt iuſta latinitas ſeruetur arg.l.Plautius. ff.de aur.& arg.legat.

58 Secundo infertur quòd negans mādatum interueniſſe vel decurcis centū annis hoc probare non tenetur ſec.Bal. in l.ij.C.ſi ex falſis inſtrum. Fely.c.ſicut col.18.ex de re iudic. Iaſ.in l.ſciendum col.vij.de verb.oblig.Decius conſil. xxxvj.col.ij.conſi.cxxv.col.j.conſi.cccexxxvij.colu.j.conſi. dclxxij.col.j.Paris.conſi.ij.col.ij.lib.2.& eſſe com.opin.teſtatur Socy.iun.conſi.lvj.col.j.libr.1.niſi ex coniecturis aliud dicendum eſſet.Rip.c.1.nu.90.ex.de iudicijs,& ſentit Socyn.iun.conſ.cxxxix.col.pen.lib.3.& ita in contrarium ſcribentes intelligantur.

59 Sublimit.hæc quarta prin.limit.vt procedat ſecundum

terminos

terminos ſuos hoc eſt, ſi quis neget factũ aſſertũ, aut aſſerẽdum ab aduerſario, ſecus ſi in facto Negatiuo fundet intẽtionem ſuam, & affirmatiuum factum non eſt de neceſſitate affirmandum, aut probandum itaq; procedant ea, quæ diximus ſupra nu. 53. ſublimit. etiã poſſet multis modis ex not. per omnes in l. ſciendum. ff. de verb. obligat. & ex not. per Rip. in c. cum m. num. xliij. ex. de conſtit. & in cap. cum eccleſia nu. 68. ex. de cauſ. poſſeſ. & propriet. Sed quia latius inſtandum eſſet, id prætermitto.

60 Quinto regula noſtra, principalis limit. vt non procedat in Negatiua Notorij, quòd. n. Notorium eſt probandũ non eſt glo. in l. ciues. C. de appellat. in clem. appellanti ex. de appel. Bart. in l. j. C. qui & aduerſ. quos Bart. in l. emptorem. ff. de act. empt. Alex. conſi. lxvij. libr. 7. Iaſ. in l. ſi vero. §. qui pro rei qualitate col. fi. ff. qui ſatiſd. cogant. Fely. c. 2. nu. 9. ex. vt lit. non conteſt. Rip. Rub. de conſtitu. col. iij. Socy. iun. conſ. xxxiiij. nu. 14. lib. j. & in Notorijs iudex ex officio ſe poteſt informare Bald. in l. j. C. vt quæ deſunt aduoc. Bar. in l. teſtium. C. de teſtibus Alex. cõſi. xiiij. in prin. lib. 5. Aret. conſ. cxxvij. col. ij. Alex. conſi. j. col. fi. lib. 6. Soc. iun. conſ. lxv. col. fin. libr. j. Crauetta late ſcribit conſ. ciiij. col. antepe. libr. j. & in notorijs licet ſecus ſit in manifeſtis ordo eſt, ordinem non ſeruare Abb. c. qm̃ ex. filijs præsbit. & in c. olim col. j. vbi declarat hoc eſſe verum quando certum eſt eſſe Notorium, ex. de iniurijs. Et adeò priuilegiatum eſt Notorium, vt licet aliàs ex. ca. cùm ſecundum &c. ex. de hæreti. vbi locũ habet pœna ipſo iure ibi requiratur declaratio, hoc tamen non procedit in crimine Notorio. Abb. declarat. in c. cum non ab homine col. ij. ex. de iudic. in c. peruenit. i. ex. de iudic. & ſcribit Fran. Rip. in ca. 1. nu. 25. ex. de iudicijs. & ita in crimine coram iudice commiſſo Paris. conſ. cxlvij. colu. j. libr. 4. & ita in Negatiua, quem non eſſe ſoluendo Notoria, vt non ſit probanda ſcribentes ponunt in l. Decem. ff. de verbor. obliga. in l. fi. ff. ſi cert. pet. Alex conſ. xxxj. lib. iiij. & conſi. l. col. ij. lib. 5. Paris. cõſ. lxxx. col. pen. lib. 1. conſ. cix. col. fi. libr. 3. Iaſ. poſt alios ſcribentes in l. ſi conſtante nume. cxx. ff. ſol. matr. Paris. conſi. 50. col. antepen. lib. 1. Marſ. in Rub. de fideiuſſ. nume. 10. in

Rub.de proba.nu. 163 in pract.criminali. ver.aggredior. nu.cxxv. & per ſcrib. in.§. item ſi quis in l.de act. & ita in Negante ſe potuiſſe proſequi appellationem ex cauſa iudicis apparente hac negatiua ex actis,qui notoriũ faciunt Dec.ſcribit conſ.356. col.fin.lib.3. & ante eum Paul. Caſtrenſ.conſ.cclxxx8. viſis his col. pen.

61 Sublimi.hæc limit.vt procedat quoad probationem,cæterum quoad allegationem & propoſitionem notorium non eſt priuilegiatum;etenim neceſſe eſt Notoriũ allegare & proponere gloſ.in clemen. appellanti in verbo iudicis.de appellat.ponit Abb.c.vt debitus col.i.ex. de appellation.Fely.ca.afferte nu.8. vbi limit.non procedere in ijs, quæ notoria ſunt ex actis ex . de præſump.Iaſ.in l.ſi vnus. §.pactus ne peteret num.25.ff.de pact. & in l.vero §.qui ꝑ rei qualitate nu.12.ff.qui ſatiſd. cogant. quicquid contra ſenſerit Socy.iun. in conſi.lxv.col.pen. lib. 1.licet.n.iudex ex officio poſſit ſe ſuper Notorio informare, tamen ſi Notorium fuerit allegatum intelligitur.Quod procedere puto tâm quoad proceſſum,quàm quoad merita cauſæ,vt iudex de Notorio ſe poſſit informare,quicquid Decius contra dixerit conſ.cccclxxxiij.col.fin.lib.4.

62 Secundo ſublimit. vt procedat ſi conſtat eſſe Notoriũ, & parte citatâ fuerit declaratum eſſe notorium. Abb.c.cõ ſoluit.i.col.i.ex de appellat.Alex. conſ.cix.libr.4. Iaſ.in l. ſtipulatio iſta col.pen.ff.de oper. nunt. Decius conſ.483. col.fi.Niſi factum Notoriumue ſit omnino Notorium,ita vt non dubitetur de eo, tunc enim declaratio non requiritur ſec.Decium in l.fin.nu.16.ff.ſi cert.pet.quod ex eo inter cætera dignoſci poteſt vt videamus an ſit notorium facti permanentis, an tranſeũtis vt declarat Franc. Ripa in l.is cui.nu.26.ff.de verb.obli.item niſi Notorium extrinſecum hoc eſt non ex actis apparens, ſed aliunde proponatur,tunc enim declaratoria non exigitur, Paris. conſi.50. col.antepe.lib.1.Sed hoc eſt contra mentem omnium ſcribentiũ, & contrarium totũ dicendũ eſſet & contrarium late ſcribit Fely.c.afferte nu.8.ex.de præſum.& mihi placet.

63 Circa hæc illud non prætermitto, quòd Iaſ.in l.ſi conſtante nu.mihi. 121.ff.ſol.matr. quem ſequitur Socy.iun.

conſi.

conſ.cxxx.col.fin.lib.3.Dicant Notoriũ non cadere ſuper facto Negatiuo; ſed hoc eſt falſum, & in facto negatiuo permanente neminem ſenſatum aliter dicturum puto & generaliter contra aliter tenentes eſſe com.opi. teſtatur Paris.conſ.50.col.antepen.lib.j.

64 Secundo aduertendũ puto quod vbicunque in facto notorio declaratio non exigitur ibi tamen requiritur aſſignatio termini parti ad faciendas ſuas defenſiones ſec.Gemi.alleg.per Felyn.in d.c. cum nõ ab homine col.5.& per Socyn.iun.d.conſ.cxxx.col.fin.lib.3.facit.l.iij.§.item ſi ad diem.ff.de re milit.

65 Sexto principaliter regula noſtra limit. vt non procedat in Negatiua iuris id eſt hoc Lex non dicit, quia quod lex non dicit nec nos dicere debemus vulg.l.illam cũ ibi late ſcriptis per Iaſ.C.de collat.§. conſideremus in aut.de hæredib.& falcid.Bonus tex.in l.præuaricatoris.§.fin.ff.de præuaric.§.optimam in Aut.de non elig.ſec.nub.c.illa ex. ne ſed.vac.itaque argum.Old. conſil.ccij. quidam monachus,& ad hoc multa congerit Crauetta.conſi.90.col.j.li.1.Et Bal.conſi. clxxxiiij.col.j.lib.5. dicebat quòd negatiuam affirmatiuamue legem allegans eam probare tenetur,& ſcribit Crauetta conſ.cxciiij.col.i.lib.1. & in negante irregularitatem Paris.conſi.xcvj.col.i.lib.4.

66 Sublimit.hæc limit.vt procedat in reo,nõ fundata actoris intentione, item in proponente poſitionem concluſionesue,non diſſimili à reo,& dicente non haberi legẽ,quæ aliter dicat, itaque omnes leges, quæ ad hoc allegantur conſiderari poſſunt.Secus in reo fundata actoris intẽtione,aut actore impugnante propoſitionem; quia cum hæc negatiua ſit fundamentum ſuæ intentionis hoc probare debet vt declarauimus ſupra nu.2. nec ad impugnandum ſufficit hoc dicere,& hoc mihi videntur ſenſiſſe illi de quibus d.n.& not.Alex.conſ.xvij.in prin.lib.1.Plane quomodo probetur hæc negatiua tãgemus infra. Secundo ſublimitatur in negante eſſe permiſſum cõtra not.in l.nec nõ. ff.de minoribus,& in l.ab ea parte.ff.de probat.Hæc ſublimit.ſublimitatur in negante iure permiſſum ea, quæ ſunt de genere prohibitorũ,vt per Abb.c.2.col.fin. ex.de trãsl. epiſcop.

epiſcop.cum ijs,de quibus ſupra diximus.

67 Tertio ſublimit. hæc ſexta principalis limit.vbicunque quis neget ſe comprehenſum iure communi, pręſumptionibus, regulis, aut probabilibus argumentis, aut generi, exemplum in l.Doctitij.C.de decurion.lib.x.& in ca.cum vigeſimum ex.de offic.de legat.& ſcribit Ioan.Igneus in l. neceſſarios.§.non alias nume.mihi.cvij.ex.de offi.deleg.& ſupra cumulauimus nu.5.

68 Quarto ſublimit.in negante iure,ſiue ſecundum legem factum iux.not.in l.ſciendum ff.de verb.oblig.& eſt tex.in l.ab ea parte. ff.de probat.de cuius intellectu infinita Ioann.Ign.d.§.non alias nu.mihi.cxx.ff.ad ſillanian.

69 Quinto ſublimit.in negante iure, conſuetudinario aliquid obſeruari, niſi conſuetudines in libris deſcriptæ reperirētur tunc.n.procederet limitatio noſtra principalis, vt ſupra declarata, vt in libris feudorum videmus, itaq; ſcribit Ioann.Igneus in d.§.non alias nu.mihi.cij.

70 Septimo principaliter regula noſtra limit.vt non procedat vbi actor nihil probaſſet, tunc.n.reus negans negatiuam ſuam probare non tenetur.l.qui accuſare vbi omnes. C.de edendo. c.fi.ex.de iureiuran.c.dilectos in fi.ex.de fid. inſtru.c.1.vbi Abb.not.ex.vt eccleſiaſtic.benefic.Abb.ca. mulieri col.j.ex.de iureiuran.c.per tuas col.j.ex.de appel. Alex.conſi.cxxxii.col.j.lib.5.conſi.cxvij.in prin.lib.7.cōſ. clxxxiij.in prin.libr.eod.Decius conſi.ccxliiij.col.j.conſi. ccccxxx.col.i.conſi.dcxv.col.i.conſil.dcxxxii. col.ii.Paris. conſ.clxiiii.col.i.lib.4. Socy.iun.conſ.lxv.col.i.lib.i.conſil. xlvij.col.ii.conſ.lxxxviii.col.i.conſ.cxiii.col.i.lib.3.

71 Ampliat.etiam ſi actor aliquid probaſſet minus, tamen quā ſemiplene, quia paria ſunt aliquid facere imperfecte, & nō facere.l.ſi is qui.ff.de teſt.l.quoties. ff.qui ſatiſd.cog. Paris.conſ.83.col.i.lib.i.conſ.ciiii.in prin.lib.eo.ſicut contra reo non ſufficit etiam ſemiplene exceptionē ſuā probare actore perfecte intentionem ſuam probante Alex. conſ.cxxxiiii.in fi.lib.2.& conſi.clxxiiii.in fi.lib.6.

72 Secundo ampl.vt procedat etiam ſi actor plene intentionem ſuam probaſſet,ſed non ex cauſa,ex qua agebat.l. qui habebat.ff.de inſti.c.abbate ex.de re iud.Cro.cōſi.99.

in fin.lib.3.Crauet.conſi.ccx. col. pen. lib.2.vbi hoc limit. non procedere vbi cognoſcitur de æquitate.

73 Tertio ampl.vt procedat etiam ſi actor probaſſet intentionem ſuam ſed incerte, & cõfuſe,hæc enim probatio incerta non releuat,& nihil operatur.c.in præſentia.vbi not. ext.de probat.l.Neq; natales.eo.tit. Alex.conſi.xc.in prin. lib.3.Abb.c.auditis col.j.ex.de reſtit.in integrum Alexan. conſi.xxxiiij.col.j.lib.2.conſ.iiij.col.ij.libr.3. conſil.xxiij. col.ij.lib.5.conſi.lxxxv.in prin lib.7.Decius conſi.cix. col. j.conſi.ccxxj.col.ij.conſi.cccclxxxiij.col.iiij.Soc.iun. cõſ. x.nu.18.conſi.xcv.nu.10.conſi.cxxxj.nu.10.conſi. cxxxix. colum.j.lib.1.Niſi probatio hæc incerta,& dubia vndique intentionem ſuam probaret Decius in l.ſi pater.nu.12. C. de inſtitu.& ſubſtitut.conſi.ccxviii.in prin.lib.2.

74 Quarto ampliat. vt procedat etiã ſi actor per ſe ſemiplene intentionem ſuam probaſſet ſed eius probationes fuiſſent teliſæ per Reum quia tunc redigimur vel ad paritatem probationum,vel ad imperfectionem ex parte actoris ex quo ſequitur ꝙ in pari cauſa pro Reo Dec.in Reg.fauorabiliores.de reg.iur.Alex.cõſ.clvj.col.fi.lib.2.Dec.cõſi. ccciij.per tot.ſcribentes in d.l.qui accuſare.C.de edẽ.Cor. conſi.ccxix.col.fi.lib.1.Crauetta conſi.cclxxv.col. pen.lib. 2.Soc.iun.conſi.xcv.col.ij.lib.3.Dec.conſ.ccccxv.in princ. conſ.dlx.iij.col.j.& conſ.cix.lib.1.vbi hoc limit.non procedere vbi agitur pro intereſſe eccleſiæ, & non eſſe paritatem ſi pro actore.iiii.clerici,pro Reo,ſex layci iuxt.gloſ.in c.monachus.77.diſtinct.

75 Quinto ampli. vt procedat etiam ſi actor plene intentionem ſuam probaſſet;ſed contra per Rei probationes fides negotij redacta eſſet ad paritatem,vt per Alex. conſil. cclxxv.col.fin.lib.2.

76 Sexto ampl.vt procedat adeo,quidem vt Reo ab actore nihil probante iuramentum deferri non poſsit Abb. in c. fin.ex.de iureiur.Iaſ.in l.admonendi.ff.eod.titul.& ſequitur Paris.conſil.cliij.in princip.libr.4. Contrarium tamen Aretin.& Dec.in c.2.ex.de prob.& eſſe com.opin.teſtatur Iaſ.in d.l.admonendi, & in practica ſeruari ibi ſub nu.55. dixit Franc.Rip.quicquid in contrariũ diſſeruerit Soc.cõſ. clxxxiij.

clxxxiij.lib.2.Marſ.in l.de minore.§. tormenta.ff. de queſtionibus.Equidem diſting.aut loquimur in iuramento deferẽdo ex.l.manifeſtæ.& Reus cogitur vel accipere vel referre vt infra. Aut in iuramento de quo in l.admonẽdi in defectum ſemiplenæ probationis, & tunc actore nihil probante aut minus,quàm ſemiplene,& non cogi.Aut in iuramento interponendo ſuper poſitionibus & tunc cõpelli. c.1.de confeſſ.li.6.ex quo per poſitiones ſublatam puto.l. nimis graue. C.de teſtib. Aut in iuramento deferendo ex officio iudicis de quo infra,& tunc reum compelli iuramẽtum ſubire puto.

77 Sexto ampl.vt procedat etiam ſi Reus in ſe aſſumpſiſſet onus probandi,tunc.n.ſi actor intentionem ſuam non probauit nihilo magis Reus eſt condemnandus vt per Abb.c.2.nu.17.ex.de libelli oblat.quicquid contra ſenſerit gloſ.in ca.1.ex.vt eccle.benefi.per.l.circa.ff.de probat. quæ ſi non probaſſet aſſumens,non dicit illum magis condemnandum.

78 Septimo hæc limit. princip.ampl.vt procedat in criminalibus, in quibus præterquàm quòd in corporis afflictiuis non eſt deferendum iuramẽtum, vt per Io.Ign.in d.§. non aliàs, & dicemus infra etiã ſi actor plene intentionẽ ſuam probaſſet & reus exceptionem ſemiplene,aut aliter licet non plene eliſiſſet actoris intentionem, cõdemnatio ſequi nõ poteſt,vt poſt Anch.ſcribit Crauett.conſ.ij.lib.1.

79 Octauo ampliatur vt Reus ſit abſoluendus diffinitiuè non ſolum ab obſeruatione iudicij vt not.per gl. in verb. locum in aut.qui ſemel.c.quo mod.& quand.iud.quam refert & ſequitur in l. qui accuſare. C. de eden. declarando tamen vt procedat ſi fuerint aſſignatæ competentes dilationes tam actori,quàm reo iux.not.per Bar. in l.properãdum.§.ſi quidem.C.de iudic.vbi Alex. col.ij. Mattheſ.no. xvij.Dec.& recẽtiores in d.l.qui accuſare.Ampliari quoq; poſſet aliys multis modis ex not. per Alciat. iij. reg.xliiij. præſump.& ex not.in d. l. qui accuſare. & in c.j.ex. vt eccleſ.benefi.& in c.2.ex.de libel.oblat.& ex.ibi dictis, & no. ſupra aliàs ſublimit.poſſet,ſed breuitatis cã prætermitto.

80 Octauo principaliter regula noſtra limit. vt non procedat

cedat vbicunque negans pro ſe haberet præſumptionem, Regulam,genus,ius commune,aut aliquod aliud probabile argumentum ita not. gloſ. in verbo actore in c.1.ex.vt eccel.benefic.& glo.magna in c.fi.v.q.fi.habens pro ſe hęc generalia dicitur habere intentionem ſuam fundatã iux. not.in l.omnis definitio.ff.de reg.iur.per Bar.in l.quoties. ff.qui ſatisd.cogant.Dec.conſi.viij.in prin.lib.1.& in l.j.ff. de reg.iur. cum his quæ late diximus ſupra. Adeo quidem vt contra regulam iuris,idem ſi contra genus,præſumptionemue aut probabile argu.ex identitate rationis dico,ferens ſententiam errore iuris expreſſam ſententiam ferre dicatur Math.no.xix.Abb. & Fely.in c.inter cætera ex. de re iudic.Dec.in c.conſuluit in fi.ex. de re iudi.& in l.j.poſt prin.de reg.iur.Ad hæc faciunt ea, quæ late cognoſſimus ſupra in principio operis noſtri.

81 Ampl. vt procedat etiam ſi id quod Negatur aliàs ſit priuilegiatum, namque ita negans non tenetur probare priuilegiatum quoque regula non comprehenſum; quia regula,genuſue comprehendit quaſcunq; perſonas etiam priuilegiatas de vulg.l.in fraudem.§.fi. ff.de teſtam.milit. l.j.§.quod autem.ff.de al.lus.& aleat.facit.l.fine hærede.§. Lucius.ff.de admi.tut.c.conſtitutus.ex.de in integr. reſtit. quòd not.Alex.conſ.xlix.col.ij.lib.3.conſ.ccliiij.lib.6.& ꝙ ſcribit Tiraq.in tract.retractus.§.j.glo.xvj.n.xlv.& glo.viij. nu.42.cum hijs quæ ſupra notaui etiam in generali derogatione priuilegiorũ,præſertim nõ clauſorũ in corpore iuris vt per Alex.cõſ.cvij.col.fi.lib.j. à quibus nõ recedũt no. per Bar. & Bal.in repet.l.j. 6.q.prin.C.de ſacr.ſanct.eccleſ. Bal.in l.pen.in prin.C.ad trebel.in l.id ꝙ pauperibus xxij. q.C.de epiſ.& cleric.Alex.conſi.lxxxij.col.ij.lib.2.Alex.in l.j.§.ſed quoties.ff.ad trebell.conſ.iiij.nu.16.lib.2. cõſ.lvij in fi.lib.3.cõſ.ccxxxvij.in fi.lib.e.Iaſ.conſi.ccxiij.col.fi.lib. 1.hoc eſt ꝙ.l.reſtituta &c. habet locum ét in eccleſia licet rpiuilegiata ex.l.fi.C.de ſacro.ſan.eccl.vt nõ aliter,quã teſtato fideicõmiſſo bona ab ea vẽdicari poſſint.itẽ no.per Dy.Bar.& alios in l.ſi mihi & tibi.§.fi.ff.de leg.j.Alex.cõſi. cxciij.col.ij.lib.2.hoc eſt, quòd conceſſa Comiti Palatino licentia creandi Tabelliones intelligitur etiam ibi, vbi ex

ſtatuto ordinaretur non niſi à Collegio approbatos Notarios Notariam exercere poſſe.

82 Sublimit.ampl. & limit. ſupra poſ. vt non procedant in negante priuilegiatum in eo, in quo eſt priuilegiatum regula,generiue comprehenſum;ita enim negās hoc probare debet,vt in ſtatuto quòd inſtrumenta dotis non valeant niſi inſinuentur,quòd non trahatur ad dotem, quæ in hoc eſt priuilegiata dicitur ſec.Saly.in l.fin.C.de iur. dot.Dec. conſil.v.libr.1.in l.j.ff.de reg.iur.in l.quanquam.i.i.not. C. de teſtament.milit.conſil.302.libr.2.ccccxxxvi.col.iij. Socyn.iun.conſil. cxliiij. numer. xxxiiij. libr.2. Paris. conſil. cxl.col.ij. libr.4. Præſertim ſi priuilegiatus ſit perſona inſignis iux.not.per Paris.conſil. 141.colu.penul.libr. 4. & l. item apud labeonem.§.ait prætor.ff.de iniurijs. Sublimit. quidem veram eſſe puto,per.d.l.fin.iunct.l.ſancimus.C.de donat.exemplum vero falſum ex not.per Dec.conſil. 302. per tot.

83 Ex hac ſublimit.infertur ad multa, ſed ego infraſcriptis contentus ero,quòd equites priuilegiati vt arma ferre poſſint,non comprehenduntur Banno,quòd arma non ferantur,niſi ex eo, quod iure quoque communi hoc prohibitum eſt & hi comprehendantur. Secundo infero Paris. male conſuluiſſe conſil.lxxvij. per tot.lib.1. diem.l.abſenti.ff. de dona. habere locum quo ad dominij tranſlationē in donatione facta eccleſiæ,quæ in hoc eſt priuilegiata ex. l.fin.C.de ſacros.eccleſ.affirmauit. Tertio infero dicentes in l.j.ff.ſolu. matri. in duobus inſtrumentis hypothecę eodē tempore confectis,non eſſe præferendā dotem,quaſi in regula in dubijs pro poſſeſſore dote comprehenſam hanc negatiuā probare teneri; Dos enim hypotheca priuilegiata eſt non ſolum in dubijs,ſed etiam in claris.§.fuerat inſt. de act.licet in alijs ſecus,& ita eſt tex.in c.fin.ex.de re iud. quicquid diuinando dici poſſit reum ibi non fuiſſe poſſeſſorem.

84 Sublimitatio iſta iterum ſublimit. vt non procedat vbi vltra regulam,conſtitutionemue generalem adeſſet dictio vniuerſalis,vt omnis totus,vel æquippollentes, vt quicunque vel ſimilis,tunc enim etiam perſonæ priuilegiatæ cō-

prehenduntur;

prehenduntur; qui enim huiuſmodi terminis vtitur nihil excludit.vulg.l.iulianus.ff.de leg.3. & late per Crauettam conſ.284.in prin.per plures co.lib.2.& in ſimili dicimus,q̃ grauatus hæres reſtituere totã hæreditatem dr̃ prohibitus detrahere quartam Pau.in aut.ſed cum teſtator.C.ad leg. falcid.Benedi.Cap.conſ.xxxvj.in fi.conſ.lxxxiij.in fi.Fely. c.auditis col.iij.ex.de pſcrip.Alex.cõſ.5.col.iij.lib.3.& ſcribitur per Ripam.l.centurio nu.130.ff.de vulg.& pupill.Ita maritus promittens reſtituere totã dotẽ dr̃ renuntiaſſe beneficio ſtatuti Bal.in l.quod nomine in fi.ff.de condict. indebit.Alex.conſ.v.in fi.lib.3.cõſ.133.col.iij.lib.5.Dec.cõſ. cxcv.col.ij.li.3.& huiuſmodi verba vniuerſalia cõpræhendere ẽt exemptos Cur.iun.conſ.lx.col.vj.& ſi ſtet ſtatutũ, quòd nullis obſtantibus feriis procedatur eſſe derogatum etiam feriis in honorem Dei conſtitutis Bald. conſi.clxvi. lib.5.refert Crau.conſ.ccxciiii.col.iii.lib.2.vbi latiſſime de potentia dictionis vniuerſalis.idẽ indictionibus vniuerſalibus negatiuis Nemo,Nullus vt per Crau.d.conſi.284.col. octaua. vbi etiam caſus inopinatos huiuſmodi negatiuas orationes vniuerſales comprehendere affirmauit; & in fine eiuſdem conſilii promittentem molere pro tota familia vt comprehendat etiam futuram,& auctam.

85 Secundo hæc limit.principalis,ſublimit.põt multis modis,in quibus variis ex cauſis lex generaliter loquens non eſt generaliter intelligẽda circa quod cum latius inſtare nõ poſſim remiſsiue attingã authores illos ex quibus dictã regulam limit.poſſe quandoq; Notaui. limitari itaq; põt. 16.modis ex ſcriptis per Bald. in l. & ſi quis. §. quæſitum col.j.& ii.ff. ſi quis caut. ex ſcriptis per Bartol. in l.furti.§. pactus.ff.de his,qui not.infam.Bar.in l.non dubium col.ii. C.de legibus.ex not.per Abb.in c.cum olim num.ix.ex. de cler.coniug.per Abbat.& Fely.c.ſolitæ ex.de maior. & obedient.Abb.c.vt noſtrum in prin.ex.de iureiu.ex ſcriptis per Iaſ. in l. age. C. de tranſact.in l.Bonorum col.ii.c.qui admitt.in l.cætera.§.ſi quis opus col.i.ff.de leg. primo.in l.iubemus col.prima.C.de teſtamen.in l. poſtquam liti in fin. C.de pactis.ex ſcriptis per Alex.conſi.xcii.col.i.conſ.cxiii. conſi.i.col.ii.libr.5.cõſ.xxix.col.i.lib. eo. cõſ.122.col.i.lib.

tertio.conſi.ciiij.col.fi.lib.primo.conſi.xxxvj.col.ſecunda. conſi.cxxiij.colum.2.lib.4.conſi. lxviij. in fi.conſi.lxxxiiij. conſ.xcix.in prin.conſ.cxix.col.iij.conſ.cxxxij.conſ.cxcvj. in fi.conſ.ccxxxiij.col.fi.conſ.ccxxxvj.conſ.ccix. col.fi. lib. vj.ex ſcriptis per Decium conſ.iij.col.prima conſi. cxxxix. in prin.& in l. cum quid num.xliij.ff. ſi cert.pet.ex not.per Paris.conſi.lxxiij.nu.20.lib.primo.conſ.cv.nu.xxiij.conſi. cvj.nu.xliiij.lib.eodem.ex ſcriptis per Moder. Bonon.in l. omnes populi nu.clxxxviij.ff.de iuſtit.& iur.ex ſcriptis per Socy.iun.conſ.primo.nu.lv.lib.primo conſ.cxix.nu.20.lib. eod.ex ſcriptis per Crauettam conſ.clxxxvj.col.ij. conſil. clxxij.numer.quarto conſil.lxx.nume. 20. conſi.iij.colu.j. conſi.ccviij.col.iiij.conſi.lxxxvj.col.ſecunda.conſi.ccj. nu. xxxiiij.cõſ.cclxxx.in prin. cõſ.cccviij. in prin.cõſ.ccxxiiij. in fi.conſi.ccxxj.col.penul.conſi.cclxxxiiij.col.pen. ex cuius ſcriptis melius, quàm alterius, quem legerim hæc regula declaratur. faciunt not. in reg. generi per ſpeciem.de reg.iur.& in c.primo.ex.de reſcript.

86 Nono principaliter limit.hæc regula vt nõ procedat in Negante aliquẽ habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio; is enim hãc negatiuam probare non tenetur vt per Ang.Raph.Alex.Iaſ.in d.l.in illa.ff.de ver.ob.Alex.in cõſ. lxxij.lib.4.& in Negante procuratorẽ habere mandatum ſcribitur per Bart.& alios in l.j.C.de procurat.per Alex.in l.ſi cautio.C.eod.tit.per Bart.in l.ſi quis inficiatus.ff.depoſit.Alex.conſ.lxxij.lib.4.Tiraq.in tract. retract. §.j.gloſ.x. nu.xciij.& agens vt talis probare debet prius ſe eſſe talem Bal.in l.non ignorat.C.qui accuſar.poſſunt & agentem vt filium ſe filium probare oportere not.Ant.de But.C.peruenit.col.ij.ex. qui filij ſint legi.quem refert & ſequitur Dec. cõſ.cccclxxj.in prin.lib.4.& generaliter in omni legitimatione perſonarum ſcribit Crau. conſi. ciiij. col.j.lib.1.vbi hoc adeo verum eſſe affirmat quòd licet in reſcripto remoueantur omnes exceptiones vel appoſita clauſula ſupplentes, exceptio hæc, quòd non habet legitimam perſonam opponi poteſt. Accedat id, quod dicimus ante omnia faciendam eſſe perſonarum legitimationem etiam in ſummarijs vt per Barto. Iaſ. & alios in l.ij. C. de edict.D.

Adrian.

Adrian.tollend.Bar.in tract.ad reprimendum in verbo figura Bald.in l.iij.§.idem. ff.ad exhib. Bart. in l.fin. ff. pro ſuo Decius.c.ex parte col.iiij.c.prudentiam.§. ſexto col.j. ex.de offi.delegat.Iaſ.in l.ait prætor.ij.ff.de iureiu.& Rub. C.qui admitti vbi Decius col.ix.Alex.conſ.lix.in prin.lib. 2.Gerard.ſingulari.xxiij.Marſ.in l.ſi quis ne quæſtio.num. 8.ff.de quæſtion.

87 Ampl.iſta limitatio, vt procedat non ſolum in negante aliquem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio, ſed in negante habuiſſe legitimam perſonam in præteritum,itaque intelligo not.per Iaſ.in l.licet.col.j.& in l.ſi ex cautione.C de procura.Not. per Bal.in c.ſecundo. C.ſi ex falſ.inſtrumen.Fely.in c. ſi cautio col. xviij. ex. de re iudicat.Dec.conſi.xxxvj.col.ij.conſi.cxxv.col.j.conſi.437.col. i.niſi ex coniecturis alind ſit,iuxta ea,quæ notauimus.ſ.n.

88 Ex hac limit.inferentes Doct. dixerunt, quòd Negans comparentem tutorem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio,quia inuentarium non confecit, neganti eſſe factum inuentarium nulla probatio incumbit vt per Iaſ. ita ſcribentem videre licet. d.l. in illa.col.fin. Huic obſtat Doct.Bart.comm. approbata quòd negans id, quod non ſibi,ſed alii fieri oportebat, hoc probare tenetur vt in negante aliquem ſoluiſſe gabellas ſentit Bald.in l.iuſtum.C. de edendo Thom.gramm.decis.lix.num.xvi.Crauet.conſ. cxxxviii.nu.5.lib.1. Equidem cum Iaſ. ſentio, ex eo quòd ſupra poſuimus hoc eſt quod negans factum probare non tenetur;ſed aſſerenti onus incumbit,& ita contra Bart.tenet Ang.in l.ſi.§.ſi.ff.arbit.tut.ſec.Alexan. ad Bar.in d.l.in illa in ver.tutor. Doctrina vero Barto. procedit in agente principaliter ex tali Negatiua,& in ea,ſe fundante vt dixi mus ſupra itaque intelligo ea,quæ dixi ſupra n.

89 Retenta Bart. opi. & theorica quæritur quomodo proſpiciatur ita neganti aliquem habere legitimam perſonã ſtandi in iudicio,quia inuentariũ non confecit.Bar.reſpondit in d.l.in illa vt peteretur exhibitio inuentarij, eoque negato, & non exhibito ſatis probatam eſſe Negantis intentionem.Mihi hæc Cautela non ſatisfacit; quia per indirectum conceditur id, quod directo non eſt conceden-

dum item non conſtat, quod Tutor quaſi Reus circa hoc teneatur exhibere inuentarium,item ratione quaſi poſſeſſionis præſumendum eſt pro tutore. Quare ſi retenta hac opin.neganti Tutorem legitime comparere, quia inuentarium non confecit,proſpiciendum eſſet, ne hanc negatiuam ſubiret,ei conſulerem, quòd tutorem ſuſpecti accuſaret, pendente enim hoc iudicio Tutor adminiſtrare non poteſt per tex.ſing.in l.eum, quem.C. de ſuſpect.tut.

90 Sublimit.hæc.9.prin.limit. vt non procedat in quocunque negante aliquem legitimum ad effectum vt is puniatur, & priuetur aliquo iure vt poſt gloſ.declarat. Felyn.in c.fin.columnn.antepen.ex. de præſumption. & mihi placet quia ad pœnas imponendas non ita proni eſſe debemus iux.vulgares traditiones.

91 Secundo ſublimit.vt non procedat in negãte aliquem habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio, quia maior non eſſet; hanc enim negatiuam probare tenetur, ſicut alius quilibet in ætate, ſiue tempore ſe fundans iux. not.per Bar.in l.de ætate col. antepe.ff.de min. & ita declarat Alcia.2.reg.14. præſump. in princ. ex cuius dictis hæc ſublimit.multis modis declaratur,& breuitatis cauſa non inſto.

92 Decimo principaliter limit.regula noſtra, vt non procedat in negãte id, quod ſcripturam requirit, is enim hãc negatiuam probare non tenetur, vt in Negante aliquem clericum ſcribit Abba.c.bonæ.i. mihi col.viij.ex.de elect. Thom.gramm.Dec.lix.nu.xviij.Alex.conſ.ccxix.col.pen. lib.6.vbi hoc ſublimit. ubi in contrariũ adeſſet aliqua præſump.idẽ Alex.con.lviij.lib.4.itaque in negante vaſallum habere inueſtiturã(quòd ad emphitheuſim quoque trahere poſſumus ex eorũ opi.qui tenent contractũ emphitheuſis requirere ſcripturam)ſcribit Decius con.lxj.lib.1.

93 Plane qui ſint caſus ſcripturam requirentes alleg. ſing. & magiſtralis gl.in c.1.de cenſib.lib.6.cui addẽdus eſt Speculat.in tit.de inſtrum.edit.§.reſtat Bal. in l.quod bonafide.C.de pact.Bal. in l.geſta.C.de re iudicat.gl. & Doc.in c.rurſus ex.qui cleric.vel monach.Abb.in.c. quia propter nu.6.ex.de elect.in c.ex tenore,in prin.ex.de conceſſ.preben.

bend.& ſcripta per Ioann. de Imola in.ca.cum in iure ex. de offic.deleg.Alex.conſ.ccxix.col.fin.lib.6.conſ.58. ad fi. lib.4.& caſus,quem ponit glo.in l.ſingularia.ff. ſi cert.petat.& quinque caſus, quos poſt glo.ibi ponit Iaſ.in l.cum proponas.C.de pact.item not. per gloſ.in l.cõtrahitur.ff. de pignoribus,& in c.conſtitutionis.xxv.q.ij.vbi querit an ſcriptura ſit de ſubſtantia priuilegij,& an ſit de ſubſtantia legis Bal.ponit in l.humanum. C.de legib. Felyn.in Rub. ex.de conſtitut.& quod mandatum principis requirat ſcripturam Angel. ponit conſ.clxxxviij.& per Dec. in l.j.col. j.C.de mand.prin.& an contractus emphitheuſis requirat ſcripturam ponit glo.vbi Iaſ.nu.xciiij.in l.j.C.de iure emphith.Alex.conſi.50.col.ij.lib.5.& ſcripta per Paris. conſi. 77.col.ſecunda lib.3.

94 Hæc limit.ſublimit.vt non procedat vbicunque ex temporis diuturnitate & continua poſſeſſione, vel quaſi, aliquis ſupportatus fuiſſet ea gerere; quæ non niſi ab habentibus ea,quæ requirunt ſcripturam fieri conſueuerunt, vt ſcribitur per Docto.in c.illud ex.de præſump.per Pau.Caſtren.conſ.ccij.col.ij.lib.1.Dec.conſ.cxxxv.col.j.lib.j. Crauettam conſi.xciij.col.j.libr.1. Hoc ſubdeclararẽ ſi fuiſſet in iſta quaſi poſſeſſione ex eo, quòd ſcripturam ſe habere affirmaret, ſecus ſi aliter,vt in ſimili dicunt quòd ſi quis vtatur via,itinere, actu, aquæ ductu hoc amplius probare debet,aut allegare ſe ex cauſa ſeruitutis vſum; vt obtinere poſſit,vt per Bar.in fi.& Salyc.in j.q.in l.cum de in rem verſo.ff.de vſuris, & per Doct. in l.ſi certis. C.de pactis. Bal.in.§.ſi quis per xxx.col.ij.ſi de feu.fue.cõtro.Fely.in c. cauſam quæ col.3.ex.de præſcrip.Alex.conſ.xiiij.num.9. conſ.cviij.lib.2.conſ.75.ad fi.conſ.cxxiiij.in prin.lib.4.cõ. cxiij.lib.1.Balb.in tract.præſcrip.ij.p.3.p.prin.q.x.nu.8.& xxij.Franc.Rip.in c.cum eccleſia nu.40.ex.de cauſ.poſſeſ. & propr.Bertan.conſ.cclxxxiij.col.fin.lib.3.& late per Crauettam conſ.ccxxvj.per tot. lib.2.

95 Vndecimo principaliter limit. hæc regula,vt non procedat in hærede exhibente inuentarium, idem dicam in tutore exhibente pupilli inuentarium, alioue ex lege ad inuentarium conficiendum obligato, & negante plus eſſe

in bonis,is enim hanc negatiuam probare non tenetur gl. alleg.in l.cum de lege. ff.de probat.Bar.Bal.Ang.Iaſ.& alij in l.fi.§.licentia. C.de iu.delib. Imol.Alex.Iaſ.& alij in l.ſi conſtante. ff.ſolut.matrim.Iaſ.in §.item ſi quis in fraudem nu.70.inſti.de action.Repe.in Rub.de ope.nou.nunt. Decius ſentit conſi.ccccxcvj.nu.12 Aret.& Alex.in d.l.in illa col.penul.ff.de verbo.obligat.Alciat.3.reg.præſumpt. xx.in princip.& eam glo.comm.eſſe approbatam teſtatur Curt.ſen.conſ.xxvij.col.viij.& ex eo Fran.Rip.in d.l.in illa col.pen.& in c.ad aures nu.28.ex.de reſcrip.& in c.cum eccleſia ſutrina nu.84.ex.de cauſ.poſſeſſ.& propriet. & de ea ſcribit Crauetta conſ.ccxviij.colum.ij.lib.12.Socy.iun. conſi.cviij.nu.43.lib.2.De cuius gl.intellectu, & an procedat extra cauſam inuentarij, & in ijs de quibus non adeſt aliqua præſumptio dicemus infra.

96 Hic q.ſi hæres omiſit apponere aliquã rem in inuentario,an perdat hoc priuilegium? infra ſcriptas concluſiones certas eſſe puto,hæres conficiens inuentariũ,& nõ ſeruans formam aut.ſed cum teſtator non ſolum priuilegium inuentarij perdit,ſed etiam vltra vires hæreditarias tenetur vt eſt tex.in aut.ſed cũ teſtator verſ.quo aũt nõ obſeruato. C.ad l.falcid.Secunda concluſ.eſt, quòd hæres ſine fraude omittens ponere aliquã rem in inuentario nullam pœnam patitur Bal.& Pau.in l.fi.§.cum igitur.C de iu.deliber.vbi dant cautelam,quòd hæres faciat proteſtationem q̃ ſi aliquam rem inueniat apponet eam in inuentario refert, & ſequitur Decius conſi.dcxxxiij.col.fi.li.5.Tertia concluſio eſt,quòd hæres omittens aliquam rem ponere in inuentario dolo, vel fraude perdit falcidiam Bartol.in l.beneficio. ff.ad l.falcid.in l.reſcriptum.ff.de his quib.vt indign.& eſſe commu.opin.teſtatur Alexand.in d.l.fina.§.licentia ad fi.vbi Iaſo.ampl.etiam ad trebell. C.de iur.delib. & generaliter quod perdat omne priuilegium inuentarij ſcribit Socyn.iun.conſ.cviij.nume.xliij.libr.2.Quarta concluſio eſt, quòd in dubio hæres non præſumitur dolo omiſiſſe tũ per.l.merito &c.tum ex eo,quòd ita ſentit Iaſ.in d.§.licentia in fine.& ſi contrarium ſenſerit Abbas conſi.lxiij.circa princ.ij.dubij.libr.ij.Quinta concluſio eſt, quòd licet hæ-

res non conficiens inuentarium perdat Trebellianicam, & falcidiam, tamen creditoribus non tenetur vltra vires hæreditarias ſec.comm.opi.vt not.licet ex alleg.per Alex. & Iaſ.in d.§.licentia.Sexta concluſio eſt quod hæres omittens ponere omnes res in inuentario perdit beneficium abſtinendi ſec.Bald.in l.fin.§ j.C.de iure delib.& in d.aut. ſed cum teſtator,etſi Alex.in d.§.licentia contradicat;cuius opinio procedit ſi non dolo, & in dubio ſec.prædicta. Ex his ni fallor redditur dubitabilis quæſtio noſtra. Equidem ſic diſtinguo aut hæres dolo omiſit ponere & perdit beneficium inuentarij, aut non dolo, aut in dubio & non perdit ſecun.4.concl.& opin.noſtram ſupra. Plane vbi ex eo,quòd dolo perdit beneficium inuentarij, nõ perdit modum probandi nón eſſe amplius in bonis de quo infra.

97 Duo decimo principaliter regula noſtra limitatur vt nõ procedat in agente ex remedio. l.fi.C.de edict.D.Adrian. tollen.& negante aliquem viuere vt ſentit Bart.in d.l.fin. verſi.q.vtrum ſubſtituto pupillariter vbi Salycet.& ſcribit Alexan.conſ ci.col.fin.libr.5.quod viui teſtamenta exhiberi non conſueuerint.l.2.§.ſi dubitatur. & §.fin.ff.quemad.teſtam.aper.ex quo ſi teſtamenta viui ex abuſu exhiberentur ſecus dicendum eſſet.

98 Decimo tertio principaliter limit.regula noſtra vt non procedat ſubſtituto agente, ꝙ fideicommiſſi conditio ſi ſine liberis deceſſerit,extiterit;is enim hanc negatiuam liberos non ſuperuixiſſe probare non tenetur vt per Bart.in l.ex facto.§.ſi quis autem vbi ſcribentes. ff.ad ſenat.conſ. tiebell.Socyn.in l.qui duos. §.in bello.col.penul.ff.de reb. dub.Dec.in cap. in pręſentia, in fin.ext.de probatio.Dec. conſil.dclij. vbi quædam alleg. & de commun. atteſtatur Alexan.conſ.xxxix.lib.1.conſi.xcj.lib.7.Corn.conſ.cxix.& cxcvj.lib.1.Caſtrenſ.conſ.ccclxxxvij.nu.4.lib.1.Dec.cõſi. dlxxviij.in prin.Paris.conſ.lxxxvij.in fi.lib.4.conſ.36.nu. 44.lib.1.Corn.conſ.cccxl.libr.1.Alciat.& apoſtill.ad eum. 1.p.præſumpt xlix.Rip.in d.l.ex facto. §.ſi quis aũt col.pe. & in Negante pupillum deceſſiſſe in pupillari ætate ad excludendum ſubſtitutum, quòd is probare non teneatur, quicquid Bal.& Dec.contradixerint ſcribit Paris.in d.c.in

præſen-

præſentia nu.110.& in conſi.xxxvj.in fi.lib.2.

99 Contrarium tamen in conditione ſi ſine liberis tenet Iacob.de Aretio, Alb.Rapha.comm.& Alex.in d.§.ſi quis autem Alexan.conſi.cxvij.col.j.lib.4.conſi.cxxv.libr.eod. conſi.xcij.in fin.libr.2.conſi.cxxiiii.libr.vij.Alex.in l.nec is ff.de acquir.hæredita.Decis.Tholoſ.ccclxxx.quibus ſuffragatur regula noſtra tex.in d.§.ſi quis autem, & in d.§.cum in bello. Equidem ſic diſtinguerem aut apparet defunctū quandoque liberos habuiſſe, & tunc dicenti conditionem ſi ſine liberis extitiſſe, & grauatum liberos non habuiſſe tempore mortis incumbat onus probandi; quia mutatio non præſumitur;aut non conſtat defunctum,& grauatum quandoque liberos habuiſſe, aut habitos eſſe mortuos & tunc probare ita negās nōn teneatur.ſec.præced.opi.quia ꝙ liberos habuerit eſt facti, & qui dicit factum probare debet ſec ea, quæ diximus ſupra aliàs. Et huius opin.fuiſſe videtur Rip.d.§.ſi quis autem. col.fin.& ita declararem opin.Raphael.& Alexan.dicentium tam in l.ſed ſi de ſua, quam in l.is poteſt.ff.de acq.hæredi.quod frater agens, vt proximior,quod pater ſine liberis deceſſerit, probare non teneatur hoc eſt ſi conſtat, aut contra non appareat defunctum quandoque liberos non habuiſſe vel habitos conſtet eſſe mortuos.

100 Decimo quarto principaliter limit.regula noſtra vt nō procedat in negante id, quòd erat de neceſſitate actus, vt in negante ſubhaſtationem interueniſſe in alienatione rerum minorum ſcribit Paris.conſil.xcviij.col.iiij.libr.1.vbi hoc limit.niſi aliqua præſumptio adſit in contrarium. Idē Paris.in conſi.xcix.col.j.lib.1.

101 Decimo quinto principaliter limit.vt non procedat in negante licere,aut bonafide factum id,quod eſt de genere prohibitorum, vt not.Lanfr.de orian.in d.c.quoniam contra nu.xv.ext.de probation.ſicut contra ſupra late allegauimus, quòd negans ſe feciſſe dolo ea,quæ ſunt de genere prohibitorum probare tenetur; & aliàs dicere ſolemus, ꝙ contrariorum eſt eadem diſciplina.§.j.inſt.de his qui ſunt ſui vel alien.iu.l.pen.ff.eod.titul.vbi Bal.ad quędam infert Iaſ.in l.j.col.fi.C.de diuerſ.reſcript.in Rub.de acqu.poſſe.

vbi

vbi repet. poſteriores inſtant.Dec.cõſ.dcl.col.2.Paris.cõſi. xxxi.nu.122.lib.i.conſ.lxxxii.nu.49.lib.4.Socy.iun. conſi. cvii.col.i.& iii.lib.i.conſi.cx.col.i.lib.2. conſi.lxxvi. col. ii. conſi.cxxiiii.col.i.libr.3.

102 Decimoſexto principaliter limit. hæc regula noſtra.vt non procedat in negante intentionem agentis. Hanc limit.poſuit Martinus de Fano in tractatu(ſi quidẽ tractat. dici põt,& Martini de Fano ſit,citatur enim ibi Bar.& Bal. quos multo poſt floruiſſe conſtat vt ex Bar.in l.ſi.C. de im puber.& aliis ſubſtit.notari poteſt) qui inſcribitur de probanda Negatiua.Hoc quoq; ſentit Alexan. conſil. xlvi. in prin.conſ.101.col.ſi.lib.5.idem Alex.xxxv.conſi.xlv.col.ſi. conſi.72.col.i.lib.5. Et ita Ticium petentem legatum eſſe Ticium de quo ſenſit teſtator cum eſſent fortaſſe plures Ticii Bart.ſcribit in l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter ff.de leg.ii. Alex.conſ.cvi.in ſi.lib.5. & in Negante inſtrumentum exequendum eſſe ex ſtatuto, quia non ſit publicum Bart.in l. Diuus.ff.de teſtam.mili.Alex.conſi.xxxiij.lib.i.Dec.conſi. cclvi. col. pen. idem in Negante qualitatem neceſſariam ad obtinendum ex agentis intentione exiſtimare;vt in Negante agentem cui abſenti donatum fuerat ante donationem,& traditionem alteri factam ratificaſſe Bar. ſentit in l.abſenti.ff.de donat.& in l. pen.ff.de iureiurando Alex. conſi.cxxxi.col.ii.libr.4.conſil.lxxiiii.libr.6.& in Negante vxorem poſt mortem mariti aut matrimoniũ ſolutum veſtes quæſiſſe ſcribit Alex. conſi.xlii.lib.5.& in negante inſtrumentũ exequendum,quia non liquidũ ſentit Dec.cõſi. 323.col.ſi.lib.2.à quo non recedit id quod dicimus nemo ſine actione experitur.l.pupilli.§.videamus.ff.de neg.geſt. not.Dec.conſ.303.in prin.Bar.in l.ſi ſine. §. cum autem.ff. rem rat.haber.Cranettam cõſ.191.in prin.lib.i. Hæc eadẽ procedere puto ſi dubitetur an probauerit quis intentionem ſuam;non ſolum enim probare ſed oſtendere ſe probaſſe,& in iure agens,& intẽdens tenetur,& ita ſentit Ale. conſi.liiii.colu.ii.libr.5. ad hæc faciunt not. per Dec. poſt Card.conſ.lxxii.in conſ.lxii. in fin.quòd negans hæredem agentem vt hæredem hoc probare non tenetur.

103 Sublimit. hæc limit. vt non procedat vbicunq; negans

habe ret

haberet aliquam præſumptionē pro ſe. iux.not. per gloſ. in c.1.ex vt eccl.benefic.& in c.accuſator.vj.q.v.& ea, quæ ſupra congeſſimus.

104 Secundo ſublimit. vbicunque pupillus, minor mulier, ruſticus repeterent pecuniam vt non debite ſolutam creditore enim hoc negante, non refunditur onus probandi ad hos repetētes vt per Bar. in l.cum de indebito.ff.de ꝓbatio.& per Federic.in tracta.de probation.in princ. vt in maiore negante ſolutionem, ſi ea poſtea probetur ſcribitur in d.l.cum de indebito.ff. de condict.indeb.

105 Tertio ſublimit.vbi actor aſſumpſiſſet in ſe onus probandi negatam intētionem rei ſec. Federicum in d.tract. in prin.quod ſi uerum eſt not.mihi videtur; quippe cum ſupra ſcripſerimus Reum aſſumentem in ſe onus probandi, cui non ſubijciebatur non propterea minus eſſe abſoluendum ſi poſtea non probarit, niſi hoc in actore illud in reo procedere dicamus.

106 Quarto ſublimit.vbi Negans, non ſolum intētionem actoris negat, ſed præterea ſolutionem allegat; tunc enim ſolutio allegata venit probanda vt ſcribit idem Federic. in d.tract.col.ij.Sed hic non eſſet probanda Negatiua, ſed affirmatiua potius.

107 Decimo ſeptimo principaliter limi.reg. noſtra vt non procedat in Negante reconualeſcētiam teſtatoris qui donauit cauſa mortis; hæres.n.conuentus, aliuſue poſſeſſor ſi quidem opponat agenti Donatario Donatorem cōualuiſſe hoc probare tenetur, & ita ſcribit Imol.in l.ſenatus. §.fin.ff.de dona.cauſ.mort.refert, & ſequitur Paris. conſi. cxv.colum.fin.lib.4.

108 Decimo octauo principaliter limit.hæc regula noſtra vt non procedat in Negāte rem non inſitam à Natura itaque in Negante conſuetudinem Alex.ſcribit conſi.37.co. 2.lib.2.& in Negante aliquem diligenter proſecutum appellationem Alex.conſi.xix.ij.dubio libr.1. conſi.64.libr. 6.& in Negante villam eſſe de iuriſdictione alicuius Ale. conſi.xliij.col.ij.lib.1.& in negante quem legitimum, legitimeue natum Alexan.conſ.xxiiij.colum.ij.lib.1.Alexan. conſil.xxv. column.fin. libr.4. conſil.xv. in princip.libr.5.

Paris.

Paris.conſ.x.col.iiij.lib.2.conſ.xcv. in princip.lib.4.quicquid contra,& male ſcripſerit Crauett.conſi.clxvj.libr.1. & in negante ſe debitorem Alex.conſi.clxxxiij.col.j.lib.6. Bart.& ſcribentes in l.neceſſarijs.ff. de acqui. hæredita.& in filio negante ſe hęredem patris Doct.ponunt in l.j.C.ſi minor.ab hæ.& in l.j.C.de repud.hæred.in negante rē feudalem licet inter res feudales conſtitutam Paris. ſcribit conſi.xvj.per tot.libr.4.& in negante aliquem Doctorem Decius ſcribit conſi.dxxij. col.fin.libr.4.& in negante aliquem Notarium Crauetta conſi.lxxij.libr.j.& conſi.cl.in prin. lib.eo.

109 Sublimit.hæc limit.vt non procedat vbicunque adeſſet aliqua præſumptio, ex qua dicendum eſſet ineſſe qualitatem non inſitam à Natura,vt in Negante inſtrumenta antiquiſſima à Notario eſſe conſcripta vt probare teneatur ſcribit Bal.in l.fi.& in Aut. quas actiones.C.de ſacroſ. eccl. Alex.cōſ.cl.col.ii. li.6.Cor. cōſ.xxiiii.col.5.li.4.Dec. conſi.42.li.1.conſ.638.lib.5. Dec.Tholoſ.331.in fin. Rub. conſi.9.in fin.Alciat.3.reg.præſump.xiiij. nu.15.

110 Decimo nono principaliter limit.vt nō procedat, vbicunque dubitamus vtrum aliquid ſit,an non ſit, & negatiua non eſt fundamētum alicuius,& hinc inde præſumptiones & argumenta aut ſe inuicem collidunt;tunc.n.negatiua non eſt probanda;quia non ens prius fuit,quam ens in particulari ex quo, qui dicit ponit ac affirmat, & ei probatio incumbit, qui dicit.l.ei qui.ff.de probation.itaque in ſimili Paris.ſcribit conſi. lxxix.in princi.libr.1.in quęrentibus an ſit fracta pax, & in promiſſione de non offendendo vſque in tertium gradum an ſit vxor conſanguinea paciſcentium comprehenſa.

111 Vigeſimo principaliter regula noſtra limita. vt non procedat vbicunque à parte conuenta ſiue ab aduerſario Negatiua negata non fuit, ſiue contra non fuit oppoſitū de affirmatiua;tunc enim pars ita tacite tranſeundo onus probandi Negatiuam remittere videtur argu.not.per Decium.cap.quoniam contra colum.xix. ex.de probat. itaque conſulēdo firmauit Aymo Crauet.conſ.j.ad fin.lib.1. quod ſi verum eſt notabile mihi videtur, id tamen comprobari

probari poteſt ex his, quæ notabimus infra, & ex not.per Alex.conſi.lxiij. col.pen.lib.4.conſ.lxxvij.lib.2.in l.iudex poſteaquam de re iud.Panor.& Fely.c.cum Bertholdus. de re iudic.hoc eſt quòd multa per non oppoſitionem exceptionum admittuntur,quæ aliàs non admitterentur.

112 Vigeſimo primo principaliter limit.regula noſtra vt non procedat in repetente indebitum ſolutum cuius ſolutio Negata fuerit ab eo, qui accepit; item indiſtinctè in Ruſtico,in muliere, in pupillo, in minore, repetentibus vt indebitum id, quod ſoluerunt vt l.cum de indebito. ff.de probat.vbi Bart.not.à quo non recedit id, quod not.Bald. in l.per hanc.q.4.C.de temp.appellat.quod venditore conuento & negante venditionem ſi poſtea opponat de non ſolutione prætij grauatur onere probandi,& quod negans propter Negationem ſuam multas pœnas patitur vt per Iaſ.in l.quod autē.§.ſicut aūt.ff. de re iud.& in alia parte huius tractatus declarauimus late, & ex ibi dictis multis modis hæc limit.ſublimit.poſſet;ſed breuitatis cā omitto.

113 Sublimit.iſta limit.vbicunque ſolutum ſit id, quod naturaliter debetur. l.j.cum ſimilib. C.ad falcid. maxime in hærede,qui inuentarium non fecit vt Paris.declarat.conſil.lj.col.ij.libr.1.Hæc tamen ſublimit.iterum ſubdeclaratur, vt non procedat, vbi ab hærede tota fuiſſet hæreditas euicta. l.quod ſi poſſeſſori petit. hær.& declarat Paris. d. conſi.lj.in prin.lib.2.

114 Secundo ſublimit.vt non procedat in eo, qui ſoluit indebitum ſcienter;ſolutum enim tunc temporis magis prę ſumitur donatum,quā aliter.l.cuius per errorem.ff.de reg. iur.vbi Deci.declarat.Iaſ.in l.ex hoc nu.77.ff.de iuſti.& iu. in l.qui ſe debere.ff.de condict.ob cauſ.& in l.3.col.j.ff.de condict.indebit.& per Dec.in l.ſi pecuniam col.j.ff.ſi cert. pet.vbi requirit ſcientiam etiam accipientis.ff.ſi cert.pet.

115 Tertio ſublimit.vt non procedat in ſoluto ex cauſa tranſactionis illud enim repeti non poteſt vt per Iaſo. in l.ſi quidem in princi.C.de tranſact.& Deci.in l.neque pactio. col.j.C.eod.titul.

116 Vigeſimo ſecūdo principaliter limit.hæc regula noſtra, vt non procedat in Negante eſſe appellatum intra x.dies conſtitu-

conſtitutos ad appellãdum iux.c.ſi romana.§.ſi vero de appellat.lib.6.& not.per Decium conſ.ccxcvj.col.prima lib. 2.Adeo quidem vt ita appellans ſententiam & appellationem reproducere teneatur vt per Cy.in l.per hanc.q.j.C. de temp.app.no.in c.cum ab eccleſia vbi Fely.ex.de appel.

117 Vigeſimo tertio regula noſtra limitatur vt non procedat in Negante aliquod debitum eſſe in hæreditate Angelus in l.matre.§.eum qui ver.aduerte. ff.de acq.hære.vbi ſequitur Imo.Ange.conſ.cccxvij.ſtatutum Corne.in l.more. ff.de acq.hær.& conſ.338.col.pe.lib.1.ex quo inter cætera infertur, ꝙ cum prohibitus contrahere non poſſit adire hæreditatem niſi à debitis liberam; dicens ſe velle adire, eo quia hæreditas debitum non habet hoc probare non tenetur; & talis adeundo iure adit vt ſcribit Decius conſi.cccxxxj.col.iij.lib.2.

118 Vigeſimo quarto principaliter limitat.vt non procedat in negante poſita in reſcripto ex quo deinde reſultet reſcriptum eſſe ſurreptitium vt per Dec.conſi.cxcviij.col.3. conſ.clxxiij.col.j.conſi.dciij.col.ij.conſi.dxlj.col.iiij.& eſt ratio, quia præces intelliguntur ſemper ſi veritate nitantur.c.2.ex.de reſcript. Abb.conſ.lxx.col.ij.lib.2.Cor.conſ. ccj.col.ij.libr.3.Dec.in c.cõſtitutus colum.j.ex.de reſcrip. conſil.cxlij.colum.4.& per Crauet.conſi.ccciiij.columm.j. libr.2. & ita in Negante locum non tutum in reſcripto Dec.conſil.clxxij.libr.1.

119 Sublim.vt nõ procedat in reſcripto,in quo fuerit appoſita Clauſula motu proprio &c.quæ tollit omne vitiũ ſurreptionis.cap.ſi motu proprio,de prebendis.libr.6.& ex hac clauſula narrata in reſcripto eſſe vera not. Abba. in c.dudum colum.fin.verſic.& puto hoc limitandum ext.de priuilegijs,& ita ſcribit Dec.cõſ.341. colum.ij.vbi multa de hac clauſula conſi.407.in fi.conſ.468.col.antepe. Alexan. conſ.xlj.nu.14.lib.5.conſ.ccxv.col.j.lib.7.Socyn.iun.conſ. lxxvij.nu.xiiij.libr.primo. Hæc tamen ſublimit.ſubdeclaranda eſſet multis modis de quibus per Paris conſ.j.num. 75.& ſeq.libr.1.vbi multa contra has clauſulas.ex ſcriptis per eundem Paris.conſ.lxxiiii.nu.37.&. ſeq.lib.4.cõſ.140. col.j.conſ.v.nu.113.conſ.xlij.nu.76.lib.eo.conſ.4.nu.27.&

ſeq.

ſeq.conſi.xv.nu.28.& ſeq.lib.2. conſi.xliiij.nu.23.lib.4.ex ſcriptis per Fely.in c.ad aures col.i.vbi Rip.n.42.in c.conſtitutos col.iiii.ex.de reſcript. in ca.cauſam quæ vbi Abb. ex.de teſtib.Curt.ſen.conſi.lxv.col.v.Alex.conſi.cxxi.col. fi.lib.1.conſi.xxiiii.col.vi.lib.5.Abb.in c.1.nu.20.ex.de iudic.Dec.conſi.271.col.i.conſi.407. in fi. conſil.373.conſil. 410.col.iii.conſi.407.in fi.conſi.cccclxviii.col. pen.conſil. dxlj.in cap. 2. colu.ij.ex.de reſcript.in l.iij.in prin.ff.quod quiſque iuris. ex ſcriptis per Socyn. iun.conſ.91.nu. 20.li. 3.conſ.lxv.num 13.lib.2.conſ.lxxvij.nu.105.lib.1.Hæc ea dem trahi poſſe ad Clauſulas motu proprio æquiparatas puto vt de clauſula ex certa ſcientia nũc ſuccurrit Iaſ.ſcri bere in l.nec damnoſa col.iiii.C.de prec.imp. offer.& in l. ſi quis iniquum col.j.ff. quod quiſque iuris,& de clauſula ſupplentes Alex conſi.xxiiii. nu.13.lib.5.

120 Vigeſimo quinto principaliter limit.regula noſtra, vt non procedat in Negatiua quam probari ſit impoſſibile, vt in Negatiua non petiiſti licentiam à Datiario Bal.ſcribit conſi.79.lib.2.& faciũt ea,quæ diximus ſupra alias ſed hoc vt falſum & iure non fundatum non ſequitur Crauetta conſi.i.in fin.lib.1.& non mihi placet, quia ferè ſemper impoſſibile eſt ſaltem directo Negatiuã probare.l.actor. C.de probation.c.quoniam ex.de probation.cum ijs, quæ infra allegabo.

121 Vigeſimo ſexto principaliter in petente reſciſſionem tranſactionis; quia dicat eam non eſſe factam ſuper lite; is enim hanc negatiuam probare non tenetur, vel ſi inſtrumento dicatur cum lis ageretur &c.& ita conſil.Deci. conſ.ccclj.libr.2.

122 Vigeſimo ſeptimo limit.vt nõ procedat in Negãte, qui pro eo,quòd negauit habet veriſimilitudinem,& ita in Negante ſe tempore mortis, & peſtis potuiſſe plures teſtes inuenire,vt probare non teneatur. Paris.conſ.xxxij.col.ij. lib.2.Corn.conſ.ccxcviij.col.pen.& fi.lib.1.conſi.174.col. pen.lib.ſecundo & ita in Negatiua, quem non eſſe ingreſſum idem Paris.conſ.33.col.ij.lib.2.à quo non recedũt ea, quæ diximus aliàs.

123 Vltimo circa hanc regulam aduertendum puto, quòd vbicunque

vbicunque Negatiua probatur eo ipſo, quòd contrarium non probatur,tunc Negatiua eſt alleganda, & ſubdendũ, quòd eo ipſo probatur, quòd contrarium non probatur alias enim tacens videtur affirmare vt in exemplo. inſtrumentum non præſumitur factum à Notario, & hoc negãs probare non teneatur,tamen cum inſtrumentum producitur hoc negandum eſt à Notario eſſe confectum, vt late ſcribit Aymo Crauett.conſi.150.in princip.lib.1.à quo nõ recedit id,quòd dicimus præſumptionem alleg.eſſe,vt per comm.tradit.in l.cum quid.ff. ſi cert.petat. Alexand. in l. qui in aliena in princip.ff.de acquirend. hæredit. Alexan. conſi.cxxxvij.in cauſa col.ij.lib.2.conſi.j.lib.5. & diximus ſupra & in ſpecie in alleganda Negatiua firmat Ioann. Ign.in l.neceſſarios.§.non alias, & conſi. Aymo Crauetta conſi.j.in fin.libr.1.

124 Vidimus quis teneatur probare Negatiuam, nunc videdum eſt quomodo probetur; quædam leges dicunt negatiuæ per rerum naturam nullam eſſe probationem quę dam negantis factum directo per rerum Naturam nullam eſſe probarionem vt.l.actor.C. de probat.l.aſſeruatio. C. de non num.pec.can.fin.9.q.5.c.bonæ.i.ex.de electiõn.ca. cum eccleſia ſutrina ex. de cauſ.poſſ.& propriet.cap. quoniam contra.ex. de probation. Doctores noſtri tam in ſupradictis locis quàm alibi pro certo tenent Negatiuam eſſe improbabilem (vt hoc verbo vtar) per rerum Naturam, Sed quomodo explicetur oppoſitio quòd cum apud Nos iure conſultos Deus dicatur Natura ſec.glo.in l.cum ad præſens.ff. ſi cert.petat. & Deo ſint omnia nota vt per gl.in §.conditiones inſtit.de verbo. obligat.quinimmo de ipſa Natura tex.dicat,quòd omnia ei nota ſunt quæ futura ſunt.l.ſed ſi reſtituatur.§.fi.ff.de iudicijs; non ſatis conuenit Negatiuam eſſe improbabilem per rerum Naturam aut per rerum naturam negatiuæ nullam eſſe probationem.Si cum Ariſtotele lib.1.c.1.metaph.ſentiamus Naturam nihil noſcere ſoluta erit quæſtio, ſed de indubitabili; ſed quia non vt philoſophi, ſed vt Iureconſulti diſputamus illa opinione prætermiſſa ad authores noſtros cõuertamur.Ex his gl.in d.l.actor.C. de proba. putauit per rerũ

naturam interpretandum eſſe ſec. communẽ curſum cauſarum per. l. ſi quis poſthumos. ff. de lib. & poſthum. quæ profectò mihi contrarium probat dum verbis natura & cõſuetudine vtitur, inde verborum impropriatio nõ minima mihi videtur, quare verba illa, eadẽ gl. aliter explicauit licet ſuboſcure hoc eſt, quod affirmatur eſt. Ens autem cum ſit cognoſci poteſt per ſpecies & differẽtias. Quod verò negatur eſt non ens, Non ens verò per ſpecies, & differentias cognoſci non poteſt. Ergo probari non poteſt quaſi res naturæ, cum non ens non ſit in Natura. Sed hæc expoſitio mihi non placet, quia improbabilis res naturæ, non per rerum Naturam diceretur; per naturam enim probari poſſe negatiuam vt ſupra conſiderando nihil impedit & in negatiuis conſiderari poſſe differentias ſpecificas puto. Quare gloſ. in d. cap. bonæ expoſuit per rerum Naturam hoc eſt per cauſam rerum declarando, quod ea, quæ non ſunt non probantur per aliquam cauſam. Nec id mihi placet; quia Negatiuam per cauſam rerum id eſt per inſpectionem oculorum, tactum, & cæteros ſenſus poſuit Bald. in l. fin. C. de reb. cred. & per alios modos de quibus infra dicemus, probari commode poteſt. inde verborum impropriatio non minima mihi videtur. Quare Baldus in l. actor in princi. C. de probat. quem refert, & ſequitur Franc. Rip. in l. in illa. colu. ij. ff. de verbor. obligat. & in cap. cum eccleſia ex. de cauſ. poſſeſ. & propr. expoſuit per rerum naturam hoc eſt per cauſam naturalem, quod falſum eſſe puto tum quia verba improprientur, tum quia per cauſam naturalem vt oculorum inſpectionem, viſum, tactum &c. præſertim negatiuã, loco coarctatam probari poſſe puto. Quid ergo dicendum? Cicero in libro de Natura Deorum dixit naturam eſſe vim quandam ſine ratione facientem motus in corporibus neceſſarios. Alij (idem inquit) dicunt eſſe vim quandam participem rationis atque ordinis, tanquam via progredientem, declarantemque quid cuiuſque rei cauſa efficiat. Alibi (idem inquit) cum tibi ſiue Deus, ſiue mater vt ita dicam omnium rerum natura dederit animum. Seneca lib. 4. de beneficijs, quid aliud (inquit) eſt natura, quam Deus, & diuina ratio mũdo, & partibus eius

inſerta.

inſerta. Plinius naturam omnium rerum parentem appellauit. Ariſtoteles naturam eſſe principium motus ſecundum ſe & non per accidens aſſeruit. Auguſtinus in libr.de moribus manich. nihil aliud inquit, eſt natura, quam id quod intelligitur in ſuo genere aliquid eſſe; & ſecundum hanc opin. verificari poſſet opinio dicentium per rerum naturā id eſt, per id, ꝙ eſt.ex noſtris Bal.conſi.ccclij.col.j. lib.2.dixit natura nihil aliud eſt, quàm ratio quædam inhērēs ipſi actui per diſpoſitionem legis.conſ. 112. in prin. lib.2.inquit natura nihil aliud eſt, quam aptitudo quædā, & conſi.cclxxv.in princ.libr. eod. dixit naturam feudi dici id, quod pro regula in materia feudorū traditur, quibuſdā modis naturam deſcripſit Galeno aſcriptus liber definitionibus. Alibi natura pro poſſibilitate naturæ poſita eſt, vt l.ſi quis poſthumos. ff.de lib.& poſth.alibi rerū natura id eſt Deus expoſitum eſt.§.in pecudum.inſtit.de re.diuis. Alibi Accurſius dixit alteram quidem naturam eſſe naturantem, alteram vero naturatam in l.cum ad præſens.ff.ſi cert.pet.& in §.conditionalis.inſtitu.de re.diuis. Alibi exponitur rerum naturā.i.apud homines. §.j.inſti.de inut.ſtipulat. Hæc eò pertinent vt facilius verba per rerum naturam enuclearemus.

125 Equidem ex his vltimis duabus expoſitionibus, dicerē per rerum naturā ideſt per hominem, qui natura ex prædictis dici poteſt, idq; ea ratione, quia homo in teſtem productus rationem dicti ſui reddere debet, alioquin ei non creditur vt per Bart.in l.quod tamen §.ſi arbiter. ff.de arbit.in tract.de teſte col.iiij.Bal.in l.iij.q.5.C.de teſtib.Cy. in l.teſtium.q.5.C.e.Canon.in c.quoties ex.de teſtib.Ale. conſ.lxxiiij.col.fi.conſ.clxvj.col.ij.conſ.clxxij.col.3. conſi. 180.col.pen.libr.6.eamq, non de auditu aut de iudicio vt per Alex.conſ.xv.lib.2.conſ.j.col.j.libr.3.conſi.112.col.2. libr.6.conſ.123.col.j.libr.7.Dec.conſi.255.col.j.conſ.459. conſil.ccccxlv.num.53.Paris.conſi.lvij.col.j.libr.4.cum ſimilibus. Super negatiua verò teſtis deponens non facile rationem dicti ſui reddere poteſt vt per Baldum in l.actor. in princip.C.de probation.

126 Plane leges dicentes per rerū naturā factū negātis nullā

F 2 eſſe

eſſe probationem, ſi ita intelligerentur vt per ratione͂ naturalem, actore nõ probante, negans factũ hoc probare nõ teneatur, ni fallor, non erraretur; quippe cum.l.actor.C.de prob.& can.ſi.vj.q.v.veniant reddendo ratione͂ ad dictum, quòd quando actor dicit ſe non poſſe probare in reum nõ tranſit onus probandi, quia negatiua eſt ipſo iure ſiue ipſa natura quaſi prius ſit non ens, quam ens ſaltem in particulari, ſecundum Ari.

127 Rettenta tamen cõm. opinione quòd Negatiua ſit im probabilis directò per rerum naturam per tex.in ca.quoniam contra.ex. de probation.intelligendo, vt ſupradiximus ampliatur, vt teſtis deponens ſuper negatiua, præſertim non coarctata ſit ſuſpectus de falſo,& ei non credatur vt per Inno.& poſteriores in d.c.cum eccleſia ſutrina. Bal. in l.actor.C.de probat. & in ca.1.in fin. de controuerſ.int. dom.& vaſall.Barto.in l.j.§.hoc interdicto.ff.de itin. actuque pri.in l.penul.§.docer.ff. ne quis eum & in l.j.ff. ſi quis iusdic.non obtemp. Bald.in l.cum hi.§.j. ff. de tranſact. in cap. ſi quis per.xxx. ſi de feud. fuer. cont. inter dom. & agant. Alex.conſ.136.in fi.lib.4.conſ.cxiiij.col.fi.lib.5.conſ. cxij.in prin.lib.6.Dec.conſ.173.col.j.lib.2. conſi.dxxxiiij. conſ.649.col.fi.lib.5.Corn.conſ.cv.col.pen.lib.3.conſ.125. col.ij.lib.4.Crau.conſ.ix.nu.7.& per eundem conſi.75.nu. 26. vbi hoc maxime procedere affirmat ſi temporis obliuio,& verborum difficilis recordatio interuenerit.

128 Quod adeò verum eſt vt teſtis ita deponens, vt falſarius puniri poſſit pœna falſi.ſec.Innocent.in d.cap. cum eccleſia ſutrina Ang.& Ful.in l.pen.§.docere.ff.ne quis eum vbi Alexand. examinat articulum, de quo per Iaſ. in l.j. ff. ſi quis ius dic. non obtemp. Curt. Sen conſil.56.in proceſſu col.ix.Ang.in l.lucius ad fin.ff.de infam.& in l.teſtium. C. de teſtibus.& in l.plagis. C. ad leg. flauiam de plag. Alex. conſi.lxv.colu.iij. vbi etiam de parte negatiuam allegante repellenda.conſ.136.col.iiij.lib.1.& per Ripam poſt Abb. diſting.in d.cap.cum eccleſia ſutrina num.58.

129 A quo non recedit quod ſuſpitio falſi habetur pro fal ſo.c.porrecta ibi quaſi falſi actores vbi Abb.not.ex. de cõfirmat.vtil.vel inut.Archid.can.memoriam.19. diſt.Alex.

conſi.

conſ.77.in cauſa accuſationis col.fi.conſi.179.in prin. cõſ. clxxv.col.j.lib.1.Ioann.de Annan.in rub.de crim.falſ. col. fi.Dec.conſi.clxxxix.col.j.conſ.clxxv.col.ij. Decius.conſi. dij.col.ij.Paris.conſi.xij.nu.16.conſ.88.nu.81.li.3.cõſ.xij. nu.15.conſ.151.nu.18.conſ.clviij.colum.fi.lib.4.conſ.162. nu.34.lib. eod. & ſentiunt tenentes ſuſpicionem falſi ſuffi-cere ad carcerationem & retentionem perſonæ vt per l.iu bemus.C.de falſ.Alexan.conſi.205.in prin.lib.6.Anch.cõſ. 173.col.iij.Curt.ſen.conſi.73.col.fi.Iaſ.in l. licet col.ij. de leg.1.conſi.168.col.ij.lib.4.Dec.conſi.175.in princ. conſi. 189.& in c.porrecta col.j.ex.de confirmat.vt.vel inut. Rip. c.2.nu.26.ex.de reſcrip.Aymo conſi.315.in fi.

130 Contrariam tamen opin. quòd iſte teſtis ita deponens ſuper Negatiua puniri non poſſit tenet Iaſ.in d.l.j.nu. 13. ff.ſi quis ius dic.non obtemp.Panormi.in d.c.cum eccleſia diſtinguit aut negatiua eſt coarctata, aut non coarctata. Franciſ. Ripa. ibidem aut non eſt coarctata & tunc extra ordinem puniri poſſe affirmauit. Idem ſentit Aegid. Boſſ. practc.crimin. ſubtit. de def. re diſtinguens aut negatiua eſt probabilis aut non; mihi indiſtincte placet quòd teſtis ita deponens etiam ſi ſuper negatiua non coarctata deponat,etiam pœna carcerationis,aut retentionis aut alia puniri non poſſit,quia vbi pœna à iure ſtatuta non eſt nec à nobis pœnam ibi ſtatui oportet.l.& ſi quis.§.ſi quis. ff.de relig. & ſump.fun. §. cum igitur verſ.ſicut autem. in aut. de non elig. ſec. nub.Bald. in Aut. ex teſtamento col. pen.C.de collat.gloſ.& Abb.in cap.fin.ex.de iure patrona. Abb.in c.2.in fin.ex.de poſtul.prælat.Rip.in rub.nume.15. ex.de iud.Crauet.conſi.205.col. j. Iaſo. in l. quod te col.x. ff.ſi cert.pet.Dec.in l.pen.col.fi.ff.de iuriſd.omn.iud. Alex. conſi.103.col.pen.lib.1.conſi.92.n.17.lib. 6. Tiraqu.in l.ſi vnquam verſ.reuertatur nu.205.C.de reuoc.donat.

131 Non obſtat quod ſuſpicio falſi habeatur pro falſo quia multi Doct.contrarium tenuerunt vt Alex. conſil.lxxiiij. colu.iiij.lib.primo conſi.190.col.j.lib.7.Bar.Cepolla conſ. 21.col.8.Dec.conſi.615.conſi.175.col. quarta conſil.101. colu.prima in l.ſingularia colu.pen. vbi Purpur.Afflict.in conſtitut.regn.qui literas.4.not.libro.tertio,& eſſe comm.

opin.teſtatur Socyn.iunior conſil.45.numer.octauo.libro tertio à quo nõ recedit id, quod dicimus in dubio ſemper eam interpretationem fieri,ne falſitas ſit commiſſa.Cępolla conſi.xxxviij.colum.ſexta.Marſ.conſi.xxj.colum. ſecunda.Thom.Gramm.deciſ.xxvj.nume.xij.Socyn.iun. d.con. xlv.in princ. Præterea dici poteſt, quod ex eo ſtatim non ſequitur, quòd puniri debeat pœna falſi. Non obſtat l.iubemus. quia ibi in ſcripturis ſuſpectis, quorum contenta non fuerint probata, nos in teſtibus. eodem modo reſpondetur ad.cap.porrecta,hoc eſt, quod loquitur in ſcripturis, quorum contenta non probentur, & ſint ſuſpecta;cap.verò cum eccleſia ſutrina nihil probat. Ex his non eſſe verum id, quòd ſcribit Aegid.Boſſ.d.pract. crimin.ſub titul. de defenſ. reo.numer.xxxvj.quòd aut ignorauit, & non poteſt; falſi enim pœna imponitur falſum deponenti, ſcienter, non ſuper Negatiua.

132 Secund. ampliat.hæc regul. vt procedat etiam in negatiua tacita exemplum in d.cap. cum eccleſia ſutrina, hoc eſt dum teſtes deponũt per dictionem tantũ vt centũ Canonicos tãtum eligiſſe, dictio.n. tantũ negat in alijs iux.not. in l.ob es.C.de præd.min. & l.cum prætor.ff.de iudic.itaq; deponentem eſſe ſuſpectum falſi ſcribit Iaſ. in d.l.j.col.4. ff.ſi quis ius dic.non obtemp.& late cum. Apoſtillæ ad Lãfran.in d.cap. quoniam contra nume. mihi.xiiij. & puniri poſſe pœna falſi extra ordinem ſcribit Alexand. in l.pen. §.pen.ff.ne quis eum. & ex his practicam probandi negatiuam per Clauſulam item fuit, & eſt abſque eo &c. dixit non eſſe bonam.Fran.Rip.in d.cap.cum eccleſia nu. mihi. lxxvj.eadem ex identitate rationis trahenda ſunt ad alias tacitas negatiuas.

133 Tertio ampl.vt adeo ſit improbabilis, vt teſti ſuper negatiua deponenti nulla fides adhibeatur, vt per Inno.in d. cap.cum eccleſia. per Ang.in d.l.pen.§. docere Bald. in l. pen.§.pen.ff.qui ſatiſd.cogant.Alex.conſi.lxv.col.iij.lib.1. Fran.Rip.in d.cap.cum eccleſia nu.76. & probatur in.c.1. in verbo non poteſt(quod negat actum, & potentiam iux. not.in reg.j. de reg. iu.in 6.& per Rip. in l.1. in princ.ff. de verborum obligat. & ſi aliter, quàm alij in alia parte hoc

decla-

declaraui) de confeſſ.libro ſexto.

134 Quarto ampl. vt negatiua nullo modo directo probari poſſit; quia non entia non cadunt in ſenſum hominis ſec. philoſoph.in ij.de anima. teſtis autem de ijs, quæ percipit ſenſu deponere debet. & ita ſcribit Bald.in l.errores. C.de error.aduocat.

135. Quinto ampl. vt procedat etiam in teſte deponente de facto ſuo, etiam ſi plures teſtes hoc faciant, qui in facto multiplicabili niſi aliud dicant in effectu habebuntur pro ſingularibus, vt in terminis in probanda negatiua non ſolutionis gabellæ ſcribit Dec.conſi.649.col.pen.li.5.& cõſi. 534.col.fi.li.4.de hoc tamen qñ teſtis ſuper negatiua facti ſui deponat quomodo probet videbimus infrà ſuo loco.

136 Sexto ampli.vt iudex officio,& arbitrio ſuo poſſit reijcere poſitiones negatiuas,& teſtes ſuper eis non examinare, vt eſt tex.in d. cap.primo de confeſſ. libr.6. & faciunt not. per Bar.in l.2.§.quod obſeruari nu. xxxj. C.de iuram.cal. Alex.ſcribit conſi.65.col.ij.lib.1.Hoc tamen.arbitrium limit.ex æquitate, vt tex.dicit.d.cap.primo item ex regulis iuris communis. argu. not.per Iaſ. poſt Fulg. in l.quod ſi ephesi.§.fi.ff.de eo quod cert.loc.& l.non enim.ff.ex quibus cauſ.maior.de quo infrà tangemus ſuo loco.

137 Septimo ampl. vt etiam pars negatiuam allegans, ſiue fundans ſe in negatiua ſit ſuſpecta calumniæ & calumniæ ratione à iudice repelli poſſit vt per Bar.in l.fin.ff.de ferijs vbi negantem inditia eſſevera,& ex qua cauſa id neget nõ experimentem à iudice recte repulſum ſcribit, & ſequitur Alex.conſi.65.col.2.lib.primo.

138 Spectat enim ad iudicem calumnioſas exceptiones nõ admittere,vt poſt Inno. in cap.poſt electionem ex. de conceſſ.preb.ſcribit Alex.d.conſi.lxv.col.pen.Bald.conſi.268. lib.v.& in l.ſecunda.col.v.C.ſent.reſcind.non poſſ.& in ca. ſuper eo in fin.ex.de offic.deleg.Fely.in cap.de cætero col. iij.ex.de re iudic.Curt.ſen.conſ.lxvj.col.xix.Bertrand.cõſ. 42.col.fin.libr.1. Debet tamen iudex moueri non ex leui, ſed ex virgenti aliqua cauſa,& præſumptione vt per Abb. in d.capitulo poſt electionem colum.fi.Iaſ.conſi.xliiij.col. fi.lib.3.& per Alexan.d.conſ.xlv.col.ij.lib.1.& ita in parte

negatiuam alleg.ſcribit Aegid.Boſſ.in pract. crim.ſub tit. de defen.reo.nu.37.

139 Hæc regula maxime procedit in negatiua nõ entis ſec. Iacob.Butr.in l.actor.C.de probation. & ſequitur Io. Ign. in l.neceſſarios.§.non aliàs num.77.adeo.ff.ad ſillan.adeo quidem,vt negatiuam non entis ad affirmatiuam adaptari non poſſe affirmauerit Bald. quem refert d. Io. Ign.d.§. non aliàs nu.77.licet ipſe contradicat.

140 Secundo maxime procedit vbicumque teſtes negatiuam probaturi eſſent ſingulares vt in reprobando teſtamento ſcribit Bald.conſi.28.lib.1.Alex.conſi.44.col.4.lib. 4.Corn.cõ.xxij.col.ij.lib.4.Crauetta conſi.75.col.fi. lib. 1. Singulares autem efficiuntur ex diuerſitate loci, temporis, Rei, qualitatis effectus & huiuſmodi vt per eundem Crau.cõſ.78.lib.1.faciũt not.per Dec.conſ.649.col.4.li.5.

141 Tertio maximè procedit vbicunq; negatiua non ſit aliquo modo coarctata;tunc.n.cum per ſpecies,& differẽtias negatiua cognoſci non poſſit, item non cadat in ſenſum teſtis,ſatis commode probari non poteſt,vt per Ioan. ign. in d.§.non alias nu.79.Alex.conſ.65.col.ij.lib.1. conſ.141. col.5.lib.eod.conſ.132.in fin.lib.2.conſ.cviij. col. iiij.libr. eó.conſ.136.col.fi.lib.eo.& per Dec.conſi.534.col. fi.lib.4. & Aegi.Boſſ.in pract.crim.ſub rub.de defen.re.nu.20.

142 Quarto maxime procedit vbicunque teſtis deponens ſuper negatiua rationem dicti ſui non alleget; is enim etiã non interrogatus rationẽ dicti ſui reddere debet,vt per Ang.in l.pen.§.docere. ff.ne quis eum.Deci.cõſ.173.lib.2. & conſi.534.col.fi.lib.4.Bald. in l.ſolam in fi.C.de teſtib.& in l.cum hi.§.nihil.ff.de tranſact.& infra declarabo.

143 Quinto hæc regula maxime procedit vbicumque teſtes deponant ſuper Negatiua actuum multiplicabilium quoad effectum concludendi, vt per Ioan.ign.d.§.nõ aliàs nu 165.& per Dec.d.conſ.534.col.fi.lib.4.

144 Sexto hæc regula maxime procedit vbicunq; teſtes ſimpliciter aſſererent contenta in petitione,vel poſitione eſſe vera,& aliud non dicerent vt per Dec.d.conſ.173. col. fin. lib.1. vbi ſi in poſitione multa reperiantur ad Negatiuam hanc generalem ſermonem non referri affirmauit.

Septimo

145 Septimo maxime procedit in negatiua ſenſu non perceptibili,vt per Ang.in d.l.pen.§.docere. & per Decium.d.conſi.173.col ij.lib.1.
146 Octauo maxime procedit in Negatiua iuris ſuper qua, vt ſuper affirmatiua poſitiones nõ recipiuntur, vt per Bar. in l.ornamentorum.ff.de au.& arg.leg.& ſcribit Alex.con. 65.col.pen.lib.1.
147 Nono hæc reg.maxime procedit quando contra Negãtem adeſt præſumptio iuris, & multo magis ſi adſit præſumptio iuris,& de iure,tunc enim vix receptum eſt, ut in quibuſdã caſibus admittatur probatio, probatione alias regulariter interdicta, vt per Alex.in l.inter ſtipulantem §.j.ff.de verb. obliga. & in l.à D.pio.§.ſi ſuper rebus. col.j. ff.de re iudic.Alex.conſ.xlvij.conſ.lxxj.conſ.77.in fin.li.6. conſ.cxiiij.lib.4.conſ.lxij.nu.13.lib.7.Fely.in ca.quoniam contra col.xvj.ex.de probat.Marſ.in l.j.§.ad quæſtionẽ in fin.ff.de quæſtion. Alciat.ij.p.præſump.in prin. Idem dicẽdum eſt ſi contra negata ſit regula ius commune, uel probabile aliquod argumentum ſecũdum notata alias ſupra.
148 Hæc licet ita ſint non tamen vſquequaque omnibus in caſibus interdicta eſt poteſtas probandi negatiuam vt ſentit text.in c.1. de confeſs.libr.6.ſcribentes in d.l.in illa. & in c.quoniam contra.& in c.cum eccleſia ſutrina Bal.in l. j.C.de reb.credit.in l.contra negantem.C.ad l.falcid.Angelus.in l.qui bona.§.qui damna.ff.de damn.infect. Alex. conſ.cxiiij.colum.ij.libr.1.Iaſ.in l.2.§.ſi alios.ff. ſi ex nox. ca.agat.Dec.conſi.lxxxiij.Felyn.in ca. tertio loco colum. ij.ex. de probantion. Florian. in l.ij.ff. de prob. Butrig. & Bal.in l.actor.C.eo.titu. Tiraq.in tract.retract.§.4. gloſ.j. num.xviij. cum alijs quę ex ſupra & infra dictis cumulari poſſent,adeo quidem, vt negatiuam contra præſumptionem iuris,& de iure probari poſſe Dec.ſcripſerit conſ.64. num.5.libr.j.quod maximè procedet vbi teſtes ſuper negatiua depoſituri veriſimilia deponant vt per Aret. & Dec. num.9.in c.tertio loco ex.de probation.ad hæc faciũt ea, quæ dicemus infra:in quo illud ſub notabo quòd vbi agitur de reuocando priuilegio à principe conceſſo, & negatiua ſit fundamentum intentionis alicuius,& cõtra ſe habeat

tiua ſit fundamentum intentionis alicuius,& contra ſe habeat præſumptionem iuris, & de iure ibi non admittitur probatio in contrarium Dec.conſi.cclxxxvij. in fin.libr.2. & conſi.ccxciij.in fin.libr.e.ampl.etiam vt contra propriā confeſſionem quis admittatur ad docendum de errore vt per Alexand.& Iaſ.in l.nam & poſtea.§.ſi minor.ff. de iureiur.Canon.in cap.auditis,& in cap. coram felicis.ex.de reſtitu.in integ.Alex.conſ.clxxij.col.fi.lib.6.conſi.55.in fi. lib.5.Bal.in l.j.q.fi.C de cōfeſ.Matt.ſing.clxvj.Dec.tholo. xcix.Quare modos quoſdam, quos varijs in locis poſitos notaui,quibus Negatiua probari poſſit, hic ſubnectam.

149 Primus modus itaque probandi negatiuam eſt per cōtrariam affirmatiuam,hoc expreſſe probatur in l.optimā ver.niſi is qui dicit. C.de contrah. & commit.ſtipul. & eſt glo.in l.2.C.de error.aduocat.& probat tex.in.§. item verborum obligatio verſi.niſi is, qui talibus inſtitu.de inutil. ſtipulat.& eſt ratio,quia poſito vno de contrarijs alterum tolli neceſſe eſt.l.vbi repugnantia cum ſimil.ff.de reg.iur. & ita in probando quod non fuit probando, quòd fuit alibi ſcribit Alex.conſ.v.col.ij.lib.1.hunc modum poſt alios poſuit Franc.Rip.in d.c.cū eccleſ.nu.79.Alex. cōſ.lxxxiii. in prin.lib.1.conſ.cxc.col.iij.libr.6.Bald.in l. ſcripturæ.C. de fid.inſtru.& pluribus exemplis proſequitur Ioann.Ign. in d.§.non alias nu.58.& 154.ſequitur Thom.gram. Dec. lvj.nu.4.Crauetta conſi.j.col. penul.lib.1.

150 Iſte modus declaratur vt procedat ita demum ſi probata affirmatiua probanda ſit,negatiua ſi quidem teſtes depoſituri ſuper negatiua ſint omni exceptione maiores, & ita mihi probat tex.in ſ.l.optimā ibi per teſtes vndique idoneos, & multiplicatio verborum in d.§.item verborū; niſi reſpondeatur quòd loquuntur in probanda negatiua contra inſtrumentū,quod probatio probata, & multū priuilegiata dici conſueuit;quinimmo veritas apparens.Bal. in l.licet col.j.in c.lect.ff.de leg.j.Ruyn.conſ.cxxviij.col.j. libr.4.Dec.conſi.xxxvj.col.j.conſi. ccccxxiij.col.2. conſi. dclxxxij.col.j.Paris conſi.liiij.col.j.lib.1.vbi quædā alleg. Soc.iun.conſ.178.col.j.lib.2.conſ.xciiij.col.ij.conſi.cxiij. col.j conſi.cxxvij.conſ.cxxx.col.j.lib.& vbi eſt inſtrumen

tum

tūm ibi eſſe caſum legis Crauetta conſ.xxxj.in prin.lib.1.
151 Hoc idem ſenſit Alex.cōſi.xliij.col.vj.lib.4.& mihi ſuadetur; quia in quacunque probatione extraordinaria requiruntur teſtes omni exceptione maiores iuxt.not.per Bal.in l.qui accuſare. C.de edendo;& ſcribit Dec.in conſi. cv.nu.4.libr.1.probatio autem negatiuæ eſt extraordinaria,quia regulariter eſt improbabilis.Inde magis creditur duobus teſtibus affirmantibus, quā mille negantibus iux. glo.in l.diem proferre.§ ſi quis. ff.de arbit.& not.per Bald. in l.2.col.fi.C.de reſcind.vend.glo.fin.in c.i.de præſumpt. lib.6.Imol.in l.inter pares. ff.de re iudic.Alexan.conſi.cx. col.1.libr.primo conſil. liiij.libr.6.conſil.cxlviij.col.j.libr. 2.conſ.clxix.col.fi.lib.vj.Dec.conſ.534.lib.4.conſ.649.lib. v.& in reg.in omnibus de reg.iur.Crauet.conſ.226.col.fin. lib.2.Socy.iun.conſi.88.nu.xx.lib.2.& conſ.117.col.1.lib. iij.cum his quæ in alia parte hoc dictum declarantes congeſſimus,ſuper quibus inſiſtendum non puto.
152 Hæc limit.ſubdeclaratur vt non procedat vbi numerus teſtium, veriſimilitudo, vel qualitas vnius teſtis alterius defectū ſuppleret vt per ſcribētes in l.ſi quis ex argētarijs. §.j.ff.de edend.Bal.cōſ.152.lib.1.Alex.conſ.v.col.ij.libr.1. conſ.24.col.ij.conſ.42.col.j.conſ.lvj.in fi.lib.2.conſ.54.col. ix.lib.iiij.conſ.47.col.j.lib.2.conſ.93.col.fi.lib.6. Curt.ſen. cōſi.lv.nu.5.Dec.in c.licet cauſam col.vj.ex.de probat.Iaſ. in Aut.ſi vero contigerit. C.de iudic.& in l.j.C.de ſumm. trin.& fid.cat.Curt.in tract.de teſtib.column.j.Bertrand. conſil.lv.libr.j. Crauet.conſil.xcix.column.fi.conſil.lxxiij. colum.vj.conſil.clxxviij.colum.iiij.
153 Secundo iſta declaratio ſubdeclaratur vt non procedat in actu fauorabili, tunc enim data paritate probationū teſtes negatiuā probantes præferuntur probationi affirmatiuæ,& ita late ſcribit Alex.conſ.cxc.col.iij.lib.6.
154 Tertio ſubdeclaratur vt procedat quando plene probata fuit affirmatiua,ſecus ſi non plene,tunc enim teſtes contra negantes data aliter paritate æque probant ac ſuper affirmatiua,& ita intelligo not.per Bald.& Salyc.in l.ſcripturas. C de fid.inſtrumen.quòd ſi vnus teſtis affirmet alius neget neutri creditur.

155 Hęc autem notandum puto;quia vbicumque qualitas, quòd quis ſit omni exceptione maior requiritur in teſte, illa eſt articulanda,& probanda Bart.& Angel. in.l.j.§ ſiquis neget.ff.quemadmodum teſtamen.ap.Alex.conſ.82. col.2.lib.1.Paris.conſi.24.col.3.lib.3. Dec.conſ.clxiij.col. v.lib.1.Paris. conſ.lix.in prin.lib.4. Plane qui ſint teſtes omni exceptione maiores declarat Bald. in d.l.optimam num.8.ſcribentes.in d.§.item verborum.inſtitut. de inut. ſtipulat.& in l.admonendi.ff.de iureiur.tex.& gloſ.in c.ex literis.ex.de conſang.& affin.Fel.in c. cum Ioannes col.v. ex.de fide.inſtrumen.Alex.conſ.70.col. iiij. lib.2.cõſ.146. col.fin.lib.v.Alex.conſi. 180.col.2.lib.6.Dec.in d.cõſ.163. Alex.18.col.ij.lib.1.Paris.clij.col.ij.lib.4.conſil. 59.col.j. lib.eo.conſi.83.col.ij.lib.j.Crau.conſi.56.col.fin.lib.1.Socyn.iun.conſil.clxiij.col.j.lib.1.conſi.lxxxvj col.ij.lib.2.

156 Secundo principaliter limit.iſte modus, vt procedat ita demum ſi affirmatiua contraria neceſſariò inducat negatiuam; ita vt non admittatur aliqua conciliatio inter negatiuam & affirmatiuam, quod vtraque ſtare poſſit & ita mihi ſentit tex.in d.§.item verborũ ibi ipſo toto die, quo conficiebatur inſtrumentũ.& ibi manifeſtiſſimis probatio nibus. inſt.de verb.oblig. & in probanda negatiua, quod non fuit hic tali die,neceſſariũ eſſe,quod dicatur toto tali die fuit abſens in tali loco ſcribit Alex.cõſ.cxc. col.lib.6. & ſuadetur ratione, quia probatio negatiuæ vt affirmatiuæ debet eſſe concludens.c.in pręſentia cum ſimili.ex. de probat.Inde vbicunque fieri poteſt interpretatione cõtra rietas oriatur ibi ea facienda eſt,tam in teſtibus, quam in ſtatutis,quã generaliter in qualibet alia diſpoſitione.c.cũ tu.ex.de teſtibus vbi Abb.& Felyn.& in c.cum inter ex.de fid.inſtrumen.vbi de inſtrumentis,& in pactis per Dec.cõ. cccclxv.conſ.500.col. pen.lib.4. Alex.conſi.170.libr.6.& cõ.cxciij col.ij.lib.6.Bar. in l.omnes populi in vlt.q.prin. ff.de iuſtit.& iur.vbi de ſtatutis.Alex.conſi.5. col.ij.lib.1. conſ.cxlj.col.iij.lib.2.conſ.48.ad fin.lib.3.Alex.& Iaſ.in l. j.col.2.ff ne quis eum.Deci.in l.vbi repugnãtia.ff.de reg. iu.in.l.fin.in princ.C de edend.in l.fin. colu.3.C.de bono. poſſe.ſec.tab.conſi.284.col.iij.conſi.317.conſi.337. Dec.

conſ.

cõſ.163.col.2.conſi.518.col.2.Alex.Dec.& poſteriores in l.2.§.ſi creditũ.ff.ſi cer.pet.Et ſi teſtis deponeret tali hora, vel circa,qua commiſſum fuit homicidium inquiſitus ali bi fuit ſemper mecũ hanc negatiuam non probaret. Cor. conſ.179.col.fi.lib.3.& ſcribit AEgid.Boſſ.in pract.crim. ſub rub. de defenſione reo.num.27.& ibidem nu.24.dixit neceſſe eſſe dicere quod idem eadem hora ſemper ſecum fuit, & quod nunquam receſſit, & quòd recedere non potuiſſet,quin ipſe vidiſſet.

157 Secundus modus eſt in probanda negatiua quæ habet implicitam affirmatiuam per probationem actuum in du centium affirmatiuã(modus à ſuperiori longe diuerſus)vt in probando aliquẽ non ſanæ mentis per actus inducentes implicitã affirmatiuam, hoc eſt furorẽ,& inſaniam id probabimus,& ita ſi per vicos inſanorum more deridenda quis profatur animi defectus arguitur.l.ob quæ vitia ff.de edict.edut.item ex eo, quod lapides quis proiiciat inſania probatur.Alex.conſ.liiij.libr.1.item ex eo,quod à parenti bus fuiſſet ligatus vt inſanus Paris.conſ.lxxxvij.col.i.libr. 1.item ex eo ꝙ omnia bona dilapidat,& ei fuerit datus cu rator.Dec.conſ.cclxxiiii.libr.2.item ſi memoriã non habe bat,& neſciebat dicere pater noſter & neſciebat explicare id, quòd volebat Paris.conſ.lxxxviii.col.ii.lib.3.itẽ ſi a pa rentibus ita fuerit habitus, & reputatus vt per Decium cõ ſil.86.lib.1.licet in conſi.ccccxlviii.contra ſenſerit, & mul tis aliis modis hæc negatiua furoris probari poteſt,qui no tari poſſunt ex ſupra allegatis conſiliis item ex not.per Bald.& Aret.in §.item furioſi inſtitu.quib.non eſt permiſ. fac.teſtam.& per ſcribentes in l.ſi cum dotem §.ſinautem in nouiſſimo.ff.ſolut.matri.& per Dec.conſ.ccccxlviii.vbi ex ſolo iactu lapidum omnino furorem non argui dixit, quod non procedere putarem in loco publico corã populo, aut in eccleſia aut alibi arbitrio iudicis aliter dictante arg.not.per Orian.in d.c.quoniam contra in verbo in teſtium nu. 56. quippecum & ſapiẽtes homines quandoque id faciãt per Alex.conſ.141.col.ii.libr.1.vbi etiã per teſtes ſingulares non ſanæ mentis hominem probari, & per Alex.conſ.86.col.3.libr.2.vbi ſi quis dicat ſe cum beſtiis mo

rari

ſari dum in ciuitate cum hominibus conuerſatur, furioſus arguitur, & per Alexan.conſ.147.colum.4.lib.2.& per Alexan.conſi.92.col.3.lib.5.vbi ſi quis verberat matrem, vel domeſticos furioſus habetur,& per Decium conſ.489. in fi.lib.4.vbi etiam per teſtes de credulitate furorem probari dixit.Paris.conſi.lxxxvij.col.j.libr.3.& per ſcribentes in l.furioſi.C.qui teſta. fac.poſſ.Cor.conſil.ccxix.in fi.libr. 1.vbi ſi quis non confiteatur peccata ſua, & miſſam non audiat an dicatur inſanus.

158 Hic aduertendum eſt, quod furorem affirmatiuam eſſe dixit Paris.conſi.colum.penul.lib.5.ex quo inferebat magis credi deponentibus ſuper furore,quam ſuper ſana mẽte;ſed vtrumque falſum eſt, quippe cum furor implicitam habeat Negatiuam non ſanæ mentis iuxta not.per Bar.in l.de ætate colum.pen.ff.de minoribus. item veriſimiliora deponant atteſtantes de ſana mente, quàm de inſania & ita contra Paris. ſcribit Corneus conſilio.xcj.columnn.penult.& fin.lib.quarto Socyn.conſil.42.columnn.prima.libr. 1.& idem Paris.mutauit ſententiam conſi.88.col.3. lib.3. Illud etiam ommittendum non eſt, quòd vt furor probetur neceſſe eſt eos actus probare ex quibus concludenter furor & non ſana mens probetur vt ex ſcriptis per Decium in d.conſi.ccccxlviij.notare licet, vbi multos modos à quibuſdam receptos non probare affirmauit.

159 Tertius modus eſt in probando innocentiam ſiue Negatiuam quòd inquiſitus non deliquit, hoc fiet per exculpationem offenſi; hæc enim operantur vt nullis extantibus inditijs non delictum pęnitus probetur: extantibus verò quibuſcunque inditijs ſufficientibus ad torturam operatur vt inquiſitus torqueri non poſſit vt per Bald.in l.j.col. fin.C.comm.de leg.Bald.in l.pen.C.de tranſact.& in l.falſus.3.oppoſ.C.de furt. Rom.conſil.ccccvj.Iaſo.in l.de die col.fi.ff.qui ſatiſd.cog.Fely.in ca.ſignificaſti.ex.de homici. & in c.1.ex.de præſumpt.Alexan. conſi.j.col.5.lib.3.Bart. in l.ſi quis in graui.§.ſi quis moriens. ff.ad Sen.con.Sillan. Hippol.Marſ.ſing.22.& in pract.crimi.in verbo diligenter nu.20.Alexan.conſil.xiiij.in prin.lib.3. conſi.cxxiiij.ad fi. libr.6.conſi.xxx.col.fin.li.7.Alex. conſi.xxiiij.col.iiij.libr.

2.Ange.

2.Ange.in tract.de malef.in ver.Thema.Gerar.not.Iv.hæc maxime procedunt conſtituto exculpante in periculo mortis vt per Bal.in d.l.j.col.fin.C.com.de leg.tunc enim non præſumitur ſuæ ſalutis immemor vt per not.per Crauett.conſi.xxviij.colu.iiij.libr.1.Etſi in præiudicium tertij nihilo magis morienti credatur,etiam ad torturam vt per Bal.in titu.de pac.conſtant.in verbo vaſallo. i.Ang.in l.ſi quis.C.de calum.Bartol.in d.§.ſi quis moriens.vbi Ioann. Ign.Fely.in c.literas col.pen.ex.de præſumpt.& in c.ſi cautio verſi.tertia declaratio.ex.de fid.inſtrum.Alexan.conſ. xiiij.colu.j.libr.3.Marſ.in pract.crimi.in verbo diligenter nu.118.in rub.de probat.fol.18.Bert.conſ.137.lib.2.Marſ. conſ.516.teneas itaque in dicente ſiue exculpante, ſe non prohibitum ab aliquo facere teſtamentum Paris. conſil. lxvij.colum.fin.libro tertio.

160 Sed iſte modus procedit vt loquitur,hoc eſt,vel non ſtātibus inditijs, vel ſtantibus , ſed non ita vt plene probetur delictum,namque ſi plene probetur delictum, tunc exculpatio partis contra fiſcum non probat non delictum ; pars enim remittendo iniuriam ſuam fiſco præiudicare non poteſt,vt per Bar.in l.j.§.vſque adeo.ff.de iniurijs & ita ſcribit Bal.in d.l.tranſigere col.pen.& in d.l.falſus Alex.d.con ſil.j.colu.v.& d.conſi xiiij.& plerique ex.Doct.ſupra alleg. itaque prædicta limitabis.

161 Hanc limita. ſublimit.vt procedat in vera probatione nō in ficta,præſumpta,aut priuilegiata, vt in ſtatuto,quòd de delicto in villa commiſſo credatur notario referenti, tunc enim ſtante exculpatione accuſatoris, notario non creditur, & niſi aliud appareat non delictum probatur, vt poſt Iac.Butrig. Bal.in l.j.C.de re iudi.Bald.in l.j.C.ſi aduerſ.lib.Ang.& Imol.in l.qui bona. §.qui damn.ff.de dam. infect.& in l.penult.C.de excuſat.tuto.& in cap.1.ſi de inueſtit. lis oriat. inter dom.& vaſall. Alex.ſcribit conſi.xcj. col.ij.libr.6.Hæc eadem trahenda puto ad pacem remiſſionem, tranſactionem pactum,renuntiationem & abolitionem in ijs caſibus, in quibus interuenire poſſunt iuxta not.per mod.in l.tranſigere.C.de tranſac.plane ſunt & alij modi, de quibus ſuo quoque loco infra, ex quibus innocent iā

centia,& non delictum probetur.

162 Quartus modus probandi negatiuam eſt per illas perſonas, per quas actum affirmatiuum fieri oportebat & nõ eſt factum vel ſciri debebat, & non eſt ſcitum vt not.Bart. in l.non aliter vbi eſt tex.ad hoc.C.de aduoc.diuerſ.iud.& de actu non facto in collegio probari poſſe per homines de collegio not.per Abb.Felyn.& ſcribentes in c.tertio loco ex.de probat.& de legato non facto in teſtamento probari poſſe per teſtes in teſtamento adhibitos dicentes ſe præſentibus, & audentibus de eo mentionem factam non eſſe Bar.& Bald.in l.fi.C.de reb.credit.quos ſequitur Paul. Caſtrens.conſil.2.Chriſti nomine &c.quem refert in d.l. fin.Alex.ad Bart.& inſtrumentum reprobari poſſe per teſtes in eo adhibitos ponit Bart.& Bald.in l.in exercendis. C.de fi.inſtrumen.Alex.conſi.xxxvij.in prin.libr.2.conſil. xliij.col.ij.lib.4.etiam ſi negent ſe inſtrumento interfuiſſe,etiam remanente aliàs legitimo numero teſtiũ, de quo tamen videndum eſt per Fely.in c.cum Ioannes. nu.xlij.& ſequ.ex.de fid.inſtrum.Id, quod diximus de collegio, ampliatur, vt procedat non ſolum quando teſtes dicunt non factum in collegio, ſed & quando dicunt quoties de ea re ſermo habitus eſt toties negatum fuit fieri,vt per Deci.in d.c.tertio loco mihi nu.6.& per Alex.conſi.xxxvij.in prin. lib.ſecundo. Secundo ampl.vt procedat etiam ſi multum perfecte ſe non coarctarent vt per Felyn.in d.c.tertio loco colu.iij.limi.tamen hæc vt procedant ita demum ſi teſtes ſint de collegio, namque ſi extranei eſſent ſi intereſſe non debuiſſent aut à communiter contingentibus ab eis facta in collegio non ſcirentur non probarent, vt per Fely.in d. c.3.loco col.iij.Secundo limit. vt procedat ſi de cauſa extranei agatur ſiue vt collegium homines deponant, ſiue vt particulares, quòd ſi de cauſa collegij, ita demum ſi vt particulares inx.not.in l.in tãtum.ff.de re.diuis.& per Iaſ. in l.quarta.ad fin.C.de iudic.& per Fely.& alios d.ca.3.loco. Tertio limita. vt procedant ita demum ſi maior pars hominum collegij hoc diceret; quia quòd maior pars &c. & ſine tribus quatuor, quinque & deinceps collegium nihilominus fieri potuiſſet. Hoc ſublimit.niſi iſti tres,quattuorue

tuorue dicerent collegium ſine ſe fieri non potuiſſe, idque verum eſſet, itaque intelligo not. per Felyn. poſt Aret. in d. capit. tertio loco num. 13. & not. per Imol. in l. cum proponeretur de legat. ij. Vltimo circa hoc aduertẽdum eſt, quia hoc genus reprobationis eſt præſumptiuum, ex quo in criminalibus per præſumptiones nemo damnari poteſt, & in crimine falſi nouiſſime ſecun. veriorem opinio. ſcribit Socyn. iun. conſ. xlv. lib. 3. ex quo notarium cuius inſtrumentum ita fuerit reprobatum de falſo damnari non poſſe puto. Quod ſi verum eſt notabile mihi videtur.

163 Id vero quod diximus per teſtes dicentes non interfuiſſe inſtrumento improbari inſtrumentum limit. vt procedat ita demum ſi iſti duo teſtes dicent ſe pro conteſtibus hoc modo quòd non interfuerunt tali inſtrumento tali loco, tali die, quia fuerunt ſemper in alio loco cum alio teſte eodem die: aliàs dicuntur ſingulares vt poſt alios quos alleg. ſcribit Alexand. conſi. xliij. num. 29. lib. 4. item requiritur quod probatur de identitate perſonarum non ſufficiente eodem nomine ſec. ea, quæ infra allegabimus.

164 Vltimo hæc omnia vera ſunt ſi omnes de collegio, teſtes, aut alij vt ſupra interuenturi concordent, ſecus ſi diſcordent tunc enim recurrendum eſt ad not. per Bart. in l. j. §. ſi quis neget. ff. quemadmo. teſtam. aper. in l. in exercendis. C. de teſtibus & Fely. in c. cum Ioannes ex. de fid. inſtrumen. & per Crauett. conſ. lvj. lib. primo parum attento eo, quod dicimus magis creditur duobus teſtibuc affirmantibus, quàm negantibus. in Negatiua coarctata, ſec. ea, quæ diximus in alia parte huius operis.

165 Quintus modus probandi negatiuam eſt per defectum qualitatum requiſitarum in affirmatiua; itaque aliquem non eſſe mercatorem probamus ex eo, quòd non ſuo, ſed alieno nomine negotiatur vt per Dec. conſi. 258. col. i. lib. 1. Crauet. conſ. 100. in princ. item ex eo, quòd ſemel tantum fuerit negotiatus Bar. in l. legatis de leg. 3. item prædia nõ eſſe ſubiecta collectis ex eo, quod in libro bonorum collectandorum non inueniãtur Crauett. conſi. cxi. col. j. libr. 1. item locum tutum acceſſum non habere, quia peſtilens ſit Paris. conſi. xxviii. colum. 1. lib. 4. itaque probari quem non

potuiſſe proſequi appellationem probando de loco non tuto Paris.conſ.102.lib.4.item teſtem non idoneum quia cohabitat Paris.conſil.59.colum.ij.lib.4.item citationem factam per edictum non valere, quia hæc in duobus locis facta non fuerint, & alia requiſita fuerint ommiſſa Paris. conſil.xxxj.col.iij.libr. 4. item ex inquiſitione inquiſitum damnari nō poſſe, quia in ea ommiſſum fuerit quod doloſe deliquerit Felyn.in cap.1.col.vij.ex.de offi.deleg. Marſ. in prac.crim.in verbo conſtante nu.63.Paris.cōſ.152.col. prima libr.4.itaque ex defectu inditiorum quem non torquendum Paris.conſi.cliij.col.j.lib.Bru. in tract. de indit. col. 32. item conſciſcentis ſibi mortem bona non eſſe publicanda,quia deeſt requiſitum, quòd is fuerit accuſatus Cornel.conſ.clv.lib.2. Paris.conſ.clv.lib.4. item ex eo, ꝙ totum tempus lapſum non fuerit niſi in modico,vt.17.dierum tempore loquamur præſcriptionem non eſſe Paris. conſ.xxxij.col.j.lib.2.item ex eo, quod ſtuprata virgo non eſſet,ſtuprantem dotare ſtupratam non teneri Paris.conſ. 160.col.ij.libr. 4. item equitem Hieroſolimitanum clericumque vel primæ tonſuræ ad feudum non admitti, quia domino ſeruire non poſſit Crauett.conſil.203. per tot.lib. 2. & quem opem auxiliumue non præſtitiſſe, quòd inermis eſſet Crauett.conſi.309.col.ij.lib. 2. item ſententiam nullam ex eo, quòd ſine cauſæ cognitione Paris. conſil. 42.col.v.lib. primo item non eſſe faciendam remiſſionem propter ſterilitatem, quia amiſſio non ſit vltra dimidiam; ſit in reductione ad arbitrium boni Paris. conſil. xxxviij. in fin. lib. 2. item aſſiſtentem armatum damnari non poſſe,quòd nō fuerit inquiſitus, quòd doloſe aſſiſteret Paris. conſ.ciiij.col.ij.libr.4.item factum poſt inhibitionem nullum non eſſe;quia inhibitio nulla erit Paris. conſi. clxxij. col.ij.libr.4.item remiſsionem non eſſe faciendam ex eo, ꝙ conductor non adimpleuerit omnia pro parte ſua Alex. conſ.3.col.j.& ij.lib.1.itaq; non bonam fidem ex eo, quod titulus deſit Pariſ.conſ. 104. nu. 129.lib.1.& ex eo, ꝙ quis ſit pauper non emiſſe de pecunijs ſuis probari Crau. cōſil. 191.col.fi.lib.1. & ita in probando non eccleſiam,ſed oratorium quod deſit campanile Abbas in c.fi.ex. de cēſibus.

Sextus.

166 Sextus modus eſt probandi negatiuã, hoc eſt quòd fiat per probationem earum qualitatum, quæ magis conueniunt negatiuę, quam affirmatiuæ, vt aliquem non habuiſſe animum occidendi probatur ex eo, quòd pugno, baculo, aliquoue leui ligno percuſsit vt per ſcribentes. in l. j. §. Diuus. ff. de ſicarijs Bald. in l. ſed ſi §. ſi magiſter. ff. ad leg. aq. Caſtrens. conſ. cclxxvij. col. iij. lib. 2. item ſi quis impręmediatus caſu fortuito in rixa ſuperuenerit ex animo non deliquiſſe probabitur Craue. conſ. 309. in fin. lib. 2. & in caſtigante famulum funiculo, quod non habeat animum vulnerandi, Alexan. conſil. 75. libr. 3. & ex qualitate temporis Alexan. conſi. 136. col. iij. lib. 2. & ex habitu, quam non viduam, Alex. conſ. clj. col. pen. libr. 5. & ex eo, quòd ignis extrinſecus originem habuerit ædes conductoris culpa non eſſe incenſas Bald. in l. ſi creditor. C. de pignorat. act. Alex. conſ. 74. lib. 6. & ita in probando, quòd aliquis nõ interfuit rixæ cauſa ferendi auxilium, in quo plus creditur teſtibus negantibus, quam affirmantibus ſcribit Paris. conſil. 152. col. v. lib. 4. & in probando quòd aliquis non potuit teſtari, quia prohibitus fuit exclamoribus, ex ſuggeſtione, ex blãdis verbis, ex non admiſsione teſtium, ex metu reuerentiali mariti Decis. Neap. 69. Paris. conſi. 67. per tot. lib. 3.

167 Septimus modus probandi negatiuam eſt per productionem ſcripturæ, exemplum in not. per Bart. in l. ſi C. de reb. credit. legatum nõ eſſe factum probari per productionem teſtamẽti, in quo de legato mentio non fiat idem poſuit Barto. in d. l. ticia, textores numer. 2. vbi Alexand. & Iaſ. ff. de leg. j. Alexan. conſi. 55. nu. xxiiij. lib. 4. & in d. l. in illa colum. fin. de verbor. obligat. Baldus. in l. j. C. de exact. tribut. Rip. in d. c. cum eccleſia nu. 83. Thom. gramm. Decis. 59. nu. 16. Dec. conſi. 561. nu. 8. con. 496. col. ij. Dec. cõſ. 483. in princip. conſi. 424. col. fin. Paris. conſi. cxxxvj. col. fi. libr. 4. Crauetta conſil. cxxxviij. nu. 5. lib. 1. & probat. l. quicunque. C. de apoch. publi. lib. x. & l. matricula. C. de agen. in reb. libr. xij. & ex libro ſuo, in quo quis geſſerit nomine alieno probari, quòd non ſuo Bal. in l. j. col. fin. C. de eden. vbi Alexan. & poſteriores Alexan. conſi. 53. col. penul. lib. 2. conſi. 176. in prin. lib. eo. Corn. cõſ. 81. col. pen. lib. 4. De-

cius conſi.510.in princ. & in d.l.j.C.de edend. & hæc probatio eſt talis, vt dicatur fieri in continenti adeo quidem vt remedium legis ſi.C.de edict.D.Adrian.toll.ex hoc modo probanti nulla tenus ſit retardanda,vt per Deciũ cõnſ. 216.col.j.conſi.424.colum. fin.conſi.467.col. pen.

169 Ex hoc modo infert Bart.in d.l.fin.C.de reb.credit. quẽ non eſſe ſcholarem probari ex matriculæ inſpectione, ſequitur Paris. conſil. clix. in fin.libr. 4.Sed hoc falſum eſt, quia matricula non facit ſcholarem vt not. per Dec.in l. pen.C.de teſtamen.mili.& facit ratio.l.nam hoc. C.vnd.legit.Plane illud verũ eſt, quòd deſcriptus in matricula ſcholarium eſt in quaſi poſſeſſione quòd ſi ſcholaris & ita declarat Dec.in d.l.pen.& Alciat.3.reg.præsb. xvj.

170 Illud negandum non eſt,quòd vbicunque de ſubſtantia ſcholaris,vel alterius,ex cõſuetudine,vel ſtatutis (quæ probanda ſunt)eſſet,quòd matricularetur certe non ante quis eſſet ſcholaris,quàm in numeros referretur, vt in ſimili de milite inquit.l.c. in l.antepen.ff.de teſtam.milit.

171 Secundo Bar.infert in d.l.fin. quòd ex inſpectione libri, in quo collectæ notabantur, probatur quem non ſoluiſſe collectas ſequitur Bald.in l.non iuſtum.C.de eden.Grãm. Dec.lix.nume.16.vbi quædam alleg.Crauet.conſ.xxxviij. col.j.lib.1.cõſ.313.dum tract.de l.quicunque.C. de apoch. lib.10.Hoc maximè procedet ſi per longum tempus hoc fuiſſet obſeruatum arg.not.per Dec.conſi.286.col.j.libr.2. Planè hæc procedere putarem ſi hæ ſolutiones neceſſariò eſſent deſcribendæ in tali libro,idem ſi à communiter accidentibus id fieri conſueuit,argum.enim à communiter accidentibus validum eſt gloſ.fin. vbi Bald.l.j.C. de iu.dot. Bald.in c.ſi vaſallus.i.ſi de feud.fue.contr.int.dom. & agn. Abb.capitu.1.3.not.ex.de cleri.reſid.& in l.j.per Doct.ff.ſi cert.pet. Aliàs.n.cum non probet hoc eſſe,quod ab hoc cõtingit abeſſe, putarem hoc dictum Bar.nõ procedere,itaque ſentit Alex.conſ.ccxix.col. pen.lib.6.

172 Tertio Bar.infert in l.errores.C.de erro.aduoc.quòd negatiua non dixi poſita in libello hoc eſt me eſſe condemnatum in.x.probatur per productionem ſententiæ, in qua in minus libellus ſit condemnatus hoc mihi non placet; quia

quia non probatur ex hoc eum non ita dixiſſe,ſed non in. x.condemnatum & aliàs dicere ſolemus quòd libellus probat contra libellantem vt per Bald.in l.cum precum. C.de lib.cauſ.Dec.conſil.xxxvj.colum.j.conſi.ccccxxiij.colu.ij. conſi.dclxxxij.col.j.& de inſtrumento in genere dicere ſolemus,quòd in dubio præſumitur verum, & non fictum, & quòd eſt probatio probata & veritas apparens.Socyn.iun. conſi.clxxxix.nu.14.conſi.clxxviij.nu.2.lib.2.& de inſtrumento publico dici poteſt noli me tangere Bal.conſi.249. in fin.lib.1.& Crauetta ſcribit conſi.317.col.j.lib.2.

173 Circa hæc aduertendum puto; quia ex inſpectione protocolli non probari notarium non eſſe rogatum de aliquo inſtrumento conſil.Crauetta conſi.cxij.nu.7.lib.1.& facit ratio.l.nam hoc &c.& id quod ſupradiximus.

174 Secundo aduertēdum eſt, quod licet per productionem ſcripturæ probetur negatiua; tamen intelligitur eatenus, quatenus in ſcriptura non reperitur; namque quin aliter ſine alibi factum ſit probari nihil impedit iuxt.l.fin.C. de fideicom.& §.fin.inſtit.eod.titu.& ita ſcribit Dec.conſi. cv.lib.1.& Paris.conſ.xiij.in prin.lib.3.faciūt not. per Bar. per.l.cum proponebatur de leg.2.in l.2.col.pen.ff.de vulg. & pupill.& ita in negatiua non eſſe factum conſenſu capituli Alex.ſcribit conſi. ccxix.col.5.libr.6.

175 Octauus modus probandi Negatiuam eſt in probando falſitatem cauſæ ex qua vera alias induceretur affirmatiua;vt non debitum ſolutum probatur ex eo, quòd probetur falſa cauſa ex qua ſolutum fuerit, itaque ſcribit Bart. in l.cum de indebito.ff.de probatio. ſequitur Alex.conſil. 83.in princ.libr.1.& in ſimili, quòd confeſſio non ſit vera, probatur falſitate cauſæ oſtenſa,ex qua confeſſio fuerit interpoſita Alex.conſ.iij.in prin.lib.2.itē probādo defectū,& falſitatem cauſæ,ex qua decretum fuerit nullum probabimus Alexand.conſi.59.colum.prim.lib.3.& conſi.cxlvij.in prin.libr.7.& furtum non eſſe commiſſum ex eo, quod animo lucrandi factum non fuerit Alex.conſi.cxxvij.col.ij.libro.4.item exemplum falſum ex eo,quòd originali non cōueniat Alex.conſi.cv.col.j.lib.2.

176 Nonus modus probandi negatiuam eſt per inſpectionē

actorum,id.n.omne, quod in actis ſcriptum non reponitur præſumitur nõ actum.l.fin.C.de iu.& fact.ign.quam alleg. Bald.in l.ſi contra.C.de appel.Alex.conſi.123. col.3.lib.1. conſi.39.col.fin.conſ.lv.col.2.lib.5.Butrig. poſt gloſ.in l.2. C.de erro.aduoca.Bald.in cap.cum ad noſtram.ext. de reſtit.ſpol.ſcribentes in c.quoniam contra ex. de probat.& in l.ticia.textores.ff.de lega.1. & in probando ſententiam iniquam & relationem de villa non loqui Alex.conſ.95.in prin.lib.6.& in probando non mandato Alexa. conſi.xcv. in princ.libr.4.& in dicente cauſam eſſe deſſertam, & non proſecutum appellationem ex actorũ reproductione Bal. ſcribit in l.ſi contra.C.de appe.quicquid alias ſenſerit Paris.conſil.cxv.libr.1. & in probando ſententiam non æqua ex actorum inſpectione Inn.c.ex inſinuatione ex.de appe. in c.per tuas ex.de teſtib.& in c.cum olim ex.de verb.ſign. Alex.conſi.cvj.col.fin.libr.3.conſi.77.nu.octauo lib.2.& libell.citationes,poſitiones, non eſſe factas per inſpectionẽ actorum probari Dec.conſi.483.lib.4.& litem non conteſtatam ex hac inſpectione etiam apparente generali negatione petitorum, & petitione declarationis Decius conſil. 303.col.j.lib.2.faciunt not.per Abb.& Felyn.in ca.1. & inter cæteras ex. de fi.inſtrum.& hanc probationem fieri incontinenti ſentit Alexan.conſi.xxxiij.col.fin.lib.1.faciunt ad hæc quæ not.idem Alex.conſi.ij.col.j. & 2.lib.3.

177 Iſte modus ampl.vt procedat etiam ſi ſententia tranſiuiſſet in rem iudicatam ex curſu fatalium, vel decendij ad appellandum impertiti;namque ex actorum reproductione ſemper de non actis,& de non iuſtitia ex eis probari poteſt.C.in noſtra ex.de probat.Ioann.Andr.an ſpec.in titu. de ſenten.§.vt autem verſic.& not. & proſequitur Felyn.in d.cap.quoniam contra nume.55.vbi alleg.cap.1.ext.de lit. conteſtat.& ſcribit Alexan.d.conſi.33. per tot.libr. 1.& ſi contrarium tenuiſſe videatur conſi.136.colum.iiij.lib.2.& conſ.25.lib.6.

178 Secundo ampl.vt procedat etiam ſi in ſententia diceretur viſo libello viſa litis conteſtatione &c.namque nec per hæc verba impeditur hæc practica vt per Felyn.d. cap.quoniam contra.nu. 57.& eſſe magis comm.opin. dicit Alex.

conſi.

conſi.xlij.col.i j.libr.4.etiam ſi notarius iuſſu iudicis ſenten tiam ſcribat vt per prædictos à quo non recedit id, quod dicimus non ſufficere in libello inquiſitionis ſcribi fama præcedente,& legitimis inditijs:his enim verbis non credi tur vt per Sign.Homod .conſil. 156.col.pen.Fulgos.conſil. cvij.col.2.Alexand. conſi.34.col.j.lib.6.conſil. 180.col.fin. lib.2.conſi.cxxxviij.nume. 12.lib.6.conſil. cxx.col.j.libr.7. Dec.conſil.256.ad fin.libr.2. conſil.clxxv. colum.ſecunda. Marſi. ſing.xiiij. cum ſimil. & id, quod de ſequeſtratione parte citata,& cognitio de fuga,& ſuſpicione licet hæc aſſerantur ſcribit Decius conſi.366.in fin.lib.3. ex quo male conſuluiſſe Crauettam dicere poſſumus,qui in conſil. 108. contrarium ſcripſit niſi diſtinguentes dicamus aut aſſerun tur ea,quæ ſunt de ſubſtantia actus & ita aſſerenti nõ credatur,aut ea, quæ non ſunt de ſubſtantia,& credatur ſaltẽ quo ad transferendum onus probandi in aduerſarium, itaque procedant ſcripta per Crauettam ſec.id quòd infra dicemus.

179 Iſte modus ita ampliatus limit. vt procedat quoad ea quæ concernunt proceſſum; non quoad ea,quæ reſpiciunt iuſtitiam,vt ſi iudex aſſerat ſe dilationes dediſſe,aut eo nõ aſſerente ſẽtẽtia tranſiuerit in rem iudicatam;tunc enim hæc præceſſiſſe præſumuntur Bart. in l.prolatam.C.de ſen tent.quem refert, & ſequitur Felyn.in d.c.quoniam contra nu.56.vbi pluribus inſtat & late ſcribit & declarat Crauet ta conſi.cclxvj.col.5.lib.2.

180 Secundo iſte modus ita ampli. declaratur vt procedat in ſubſtantialibus,ſecus in non ſubſtantialibus; quia inter ueniente tranſitu in rem iudicatam, vel iudicis aſſertione omnia præſumuntur præceſſiſſe Ant.But.in capit. cum ad ſedem ad fin.ex.de reſtit.ſpoliat.Fely.d.c.quoniam contra nu.55.& ſupra tetigimus.

181 Tertio limit. vbi aliquid actum non eſſet, item acta reproducerentur, cæterum ſi nõ reproduceretur etiam ſi nõ actum allegaretur omnia ex tranſitu in rem iudicatam, item ex iudicis aſſertione præſumuntur ſolemniter acta iux.not.in l.ſciendum.ff. de verbo.obliga. & ad hoc multa congerit Felyn.d.c.quoniam contra nu. 54.

182 Quarto limit. ſi princeps ex eo, quod ad aures ſuas diffamationem de delicto, vel delictum perueniſſe in commiſſione affirmaret; tunc enim ei creditur vt per gloſ. & doct. in c.fin.ex.de accuſat.Angel. in tract.malefic. in verbo fama col.ij.Cępol.conſ.ciu.17.in fin.Corſet.in repert.in verbo inquiſitio Alexand.conſi.clxxx.col.fin.lib.2.conſi.138. nu.12.lib.6.conſ.cxx.col.prima.libr.7.conſi.34. col.j.libr. 6.Dec.conſi.clxxv.col.ij.conſi.cclvj.colum.fin.faciunt not. per clem.j. de probat.

183 Quinto limit. vbi aliquid eſſe factum aſſereretur in decreto; tunc enim aſſerta in decreto licet in actis non reperiantur præceſſiſſe præſumuntur; ſecus ſi non aſſererentur in decreto, niſi inſtrumentum fuiſſet antiquum vt late declarat Felyn.in d.c.quoniam contra nu.65.& ſequen.& Felyn.poſt Angelum in l.imperatores.ff.de priuileg. cred.in d.c.quoniam contra nu.51.

184 Sexto limit. vt non procedat vbi Notarius in actis aſſertis in ſententia diceret ſe interfuiſſe, vel in eadem ſententia, vel verbis id teſtaretur; tunc enim creditur notario ita atteſtanti quaſi de his, quæ pertineant ad officium ſuum vt per Felyn.in dict.cap.quoniam num.58.Hoc tamen dubitabile mihi videtur; quia notarius nõ eſt niſi vnus, item notarius non facit fidem niſi de ijs de quibus fuerit rogatus Alex.conſi. xlij.colum. ſecunda libr. quarto cum ſimilib.vide tamen quæ dicam infra.

185 Septimo limita. in nuncio referente ſe citaſſe de commiſſione iudicis Anton.Butr.in capitu.primo ext.de iud.& ſcribitur per Docto.in c.cum parati.ext.de appellat.& per Alex.conſi.123.col.2.lib.2.

186 Octauo limit.vbi ſententia eſſet lata præſentibus partibus, & non contradicentibus, & in ſententia aliquid aſſereretur: tunc enim partes tacentes ita eſſe conſentire videntur Bart. in l.prima vbi ſequ. C.de relat. Bald. in l.prima verſi.extra.q.C.ne lic.tert.prouoc.Alexand. conſi. cxxxvj. colum.quarta.lib.2.Dec.conſ.xlij.numer.16.Lapus alleg. xlii j.Bald.in l.ex his.C.de teſtamen.Crauetta conſ.j.col. fin. libr.pri.Felyn.d.capit.quouiam numer.59.faciunt not. per l Tiraq.§.9.gloſ.2.numero 18. & ſequen. licet ſi partes

præſentes

præſentes contradicant ſecus ſit vt declarat Crauetta con ſil.cclxvj.colum.iiij.libr.2.

187 Nono limita.vt non procedat in ſententia legati de latere,in qua acta præceſſiſſe aſſererētur,tunc enim licet acta non reperiantur in proceſſu tamen præſumuntur. Imola in ca.dilectus in verb.reſponſionem. ex.de accuſ.Bald.in l. qui per calumniam colum.fin.verſi.deinde q.C.de epiſ.& cleric.Rom.in l.ſciendum de verbo.oblig.Felyn.d.ca.quoniam contra nume.60.In contrarium tamen facit,quia legatus de latere ligatur obſeruantia iuris communis vt & alius iudex,vt not.in cap.fin.de hæret.in 6.& in clemen.ſæpe.de verbo.ſignifi.& ſcribit Alexan.conſi.xvij.numer.14. libr.4.conſi.xxxiiij.col.prima lib.6.& illius dicto non magis creditur,quàm alterius iudicis.C.cum nobis. ex.de teſtibus glo.in verbo ſeruaſſe in clem.j.de probat.Alexa.vbi ſupra, item legatus de latere ius commune tollere non poteſt Ioan.Andr.in cap.fin.ext.de offic.Archid.& ad Specu. in rubr.de elect.Imol.in l.ex duobus.§.fin.ff.de vulg.Bald. conſil.ccccxxx.libr.4.Alexand.& Iaſo.in l.nemo poteſt de leg.primo.Curt.Sen.conſil.lix.column.ſecunda.Alexand. conſi.xvij.col.fin.lib.4.conſi.xxxiiij.col.ij.lib.6.con.xc.lib. 7.Pano.conſi.j.lib.2.Fely.in c.1.de reſcrip.Alex.conſ.106. col.iij.libr.2.Aym.conſi.iij.col.j.& ex his rationibus ita in ſpecie conſ.Alex.conſ.xxxiiij.col.j.lib.6.

188 Decimo limit.vt non procedat in ſētētia antiqua,qua ſtante licet actus in proceſſu non inueniatur, tamen præceſſiſſe præſumitur ex temporis diuturnitate arg.not.per. l.ſi filius.C.de pet.hæredit.Dec.conſi.xlij.numer.16.conſi. dlxiiij.nu.xiij.Boer.Deci.281.col.xij.Crau.conſi.317.col. 3.Alex.conſ.lxxix.col.ij.libr.1.Felyn.c.ſicut col.xvj.ex.de re iud.cum ſimil.& ita in ſententia conſ.Anch.conſil.xl.& conſ.cxxxvj.Areti.conſ.xxxvj.col.fi.Maria.Socy.antiquus conſ.xv.viſis col.pen. Alex.conſ.lxxix.col.iij.libr.1.conſil. xlv.ad fin.lib.3.quos refert & ſequitur Dec.conſ.dlviij.col. j.libr.4.quòd eſſe verum quidam aſſeruerunt etiam ſi de huiuſmodi actis in ſententia, inſtrumentoue mentio non fieret vt per Fely.d.c.ſicut col.19.Soc.d.cōſ.Dec.conſ.409. col.ij.cum allega.per Socyn.iun.conſil.lvj.nu.4.lib.2.& ſi

in

in contrarium faciant not. per eundem Felyn. in d.ca.qm̃ nu.65.vbi ex decreto actus pręſumi demum ſi de eis in decreto mentio fieret & diximus ſupra. In hoc tamen aduertendum eſt, quòd vbi in inſtrumento de actis mentio non fiat vel enuntiatiue ex temporis diuturnitate actus præceſſiſſe, non præſumi præſertim vbi agitur de damno alterius plerique tenuerunt vt Paul.Caſtrenſ. conſi.50.in cauſa,quæ vertitur colum.iij.Alexand. conſi.j.col.pen.lib. 4.idem conſi.xij.ad fin.conſi.xvij.col.ij. conſi.cxiij.lib.eo. conſi.218.& in l.ſciendum col.4.vbi Iaſ.ff.de verb. oblig. Socyn.conſi.ccliiij.col.2.Cur.ſen.conſi.76.Iaſ.in l.j.col.5. C,qui admitt.conſil.cxlviij.col.fin.lib.4.Dec.Neapolita. cvij.colum.iij.Dec.in cap.1.in.1.lect.col.ij.ext.de iudic.& conſi.dlxiiij.col.iiij.& in mandato non præſumendo alibi tetigimus, & ita quòd ex temporis antiquitate vbi ſaltem enuntiatiue de actu mentio facta non fuerit,actus nõ præſumatur eſſe magis cõm. opin.teſtatur Socyn.iun. conſil. lvj.col.pen.lib.2.Planè retenta præcedenti opin. idem dicendum eſt ſi de actis eſſet publica vox & fama; quia in antiquis publica vox,& fama, & inſtrumenta æquiparantur vt per Dec.conſi.428.col. fin.lib.3.

189 Secundo hanc limita. quidam ampliarunt vt ex temporis antiquitate etiam ſolemnitas extrinſeca præſumatur interceſſiſſe vt per Ange. in l.ſciendum vbi Alexand. col. v.dicit eſſe cõm. opin.ff.de verb. oblig. idem ponit conſil. lxxix.col.iij.lib.j.Dec.conſ.36.col.3.lib.1.& conſ.486.col. fin.lib.3.Felyn.in cap.Albericus ex. de teſtibus & in ca.ſicut col. 19.ex.de re iud.Dec.conſ.409.col.1.vbi de comm. atteſtatur Dec.conſi.xlij.nu.16.

190 Hanc ampl.ſubdeclarari poſſe crederem ex ſcriptis per Crauettam conſi.cclxvj.col.fin.lib.2.hoc eſt ſi ſolemnitatem extrinſecam coram iudice interuenire oportebat, alias ſi extra iudicium poterat ſolemnitas illa interuenire nõ aliter præſumitur vt in mãdato exẽplificat de quo tetigimus ſupra, etſi in antiquitate centũ annorum in contrariũ faciant ſcripta per eundem conſil.cccxvij. col.ij.lib.2.

191 Tertio hãc limit.9.princ.quidam ampli. etiã in antiquitate.xxx.ann.vt per Anchar.d.conſ.136. Marian.Socyn.d.

conſ.15.Bart.Socy.in reg.ſolemnitas vbi alios allegat. In contrarium tamen, quòd requiratur tempus centum annorum,vt dicatur antiquum Alex.conſ.vj. in fin.lib.j. Iaſ. conſi.lxxxj.col.ij.Alexand.Iaſ. Iac. de ſancto Georgio in l.cum aliquis. C.de iu.delib.& eſſe commun.opin.teſtatur Socyn.iun.d.conſil.lvj.nume.18. Alex.conſi.ccvij.col.pen. libr.2.conſil.lxxiiij.colum.pen.lib.4.& eſſe commu.opin. etiam ſi verba enunciatiua interueniſſent dicit Dec.conſi. xiij.nu.8.lib.1.

192 Equidem circa hanc difficilem materiam quanto tempore actus aut ſolemnitas requiratur ex omnium mente ſic diſtinguerem regulis attentis,aut eſt ſolemnitas intrinſeca,& tunc eo ipſo,quòd datur actus, datur hæc ſolemnitas.l.ſciendum vbi omnes,cum ſimil.ff.de verbor. obligat. aut eſt ſolemnitas ſiue actus extrinſecus, & tunc quærimus de ſpatio minori centum annorum & non præſumitur regulariter Dec.d. conſil. 13. numer.8.At de tempore centum annorum, & tunc aut agitur de magno præiudicio,& tunc aut ſolemnitas,actusue agendus erat coram iudice & præſumitur Crauetta conſil.cclxvj. col. fin.lib.2.& ſupra tetigimus,aut non coram iudice & nunquam præſumitur, aut agitur de modico præiudicio, & tunc interuenientibus verbis enuntiatiuis tempore centum annorum & ſcientia aduerſarij damnum patientis, & præſumitur ſolemnitas interueniſſe aliàs non Socyn. iun.d. conſi.56. col.pen.& fin.lib.2.Per hæc non intelligo eſſe derogatum vbicunque ex coniecturis à iure approbatis aliter apparet vt de mandato diximus ſupra n.Item diſpoſitioni & priuilegio.l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de itin.act.q.priuat.item limitationibus circa regulam extrinſicæ ſolemnitatis, quæ à Iaſ.ponuntur in d.l. ſciendum preterquam quod ad tempus attinet.

193 Poſtremo circa hunc principalem modum probādi negatiuam aduertendum puto circa duo. Alterum eſt quòd vbicunque per acta probatur negatiua contra ipſos agentes,ibi ex eiſdē actis & contra tertios hoc fiet ſaltē pręſumptiue,& ita in ſentētia ſcribit Dec.conſ.cclxxij.col.j.lib.2. Alterum verò eſt, quòd & ſi per actorum productionem

probetur

probetur negatiua quid non actum, tamen contra per teſtes probari poteſt eſſe actum. Hoſtien.Ant.Butr.Abb.in d.ca.quoniam vt ibi per Felyn.col.fin.contra tamen ſentit Barto.in l.ne in arbitris.C.de arbit.Mihi placet diſtinctio Fely.in d.c.quoniam nu.lxxxvj.hoc eſt aut acta requirunt ſcripturam, aut non requirunt, & tunc per teſtes probari poterunt.

194 Decimus modus probandi negatiuam eſt probando illos actus, ex quibus poſitis tacite reſultat negatiua vt ſi probare velim te non vidiſſe Ticiũ occidi probabo, quod tunc temporis erat nox,ibi lumẽ non erat,& tu eras à longinquo;nox enim eſt tenebræ ſuper terram ex quo non videtur ſec.Angel.& Bald.in l.ſi cum exceptione.§.in hac.ff. quod met.ca.Bal.in c.1.§.porro. quæ fuit prim.c.inueſtit. Bal.in l.ſi non ſpeciali.C.de teſtamen.& in l.non ignoras. C.qui accuſ.poſ.& ita teſtes deponentes ſe vidiſſe de nocte aliquem occidi non probare poſt allega.ſcribit Deci. conſ.ccccxxix.col.fi.libr.4.Alexan.conſi.4.col.fi.lib.6.Bal. in l.Arethuſa. ff.de ſtat.homin.Bal.in d.l.j.§.porrò. in titu. q.fu.prim.ca.inu.& teſtes non vidiſſe teſtatorem ex his argumen.Paris.conſi.xxxiij.colum.in fin.libr.2.eadem traherem ſi teſtis diceret ſe audiſſe & tamen erat in tali loco, ex quo à communiter accidentibus audiri non poterat, idem dicerem ſi ex qualitate loci reſultaret negatiua quòd non vidiſſet illo contra affirmante arg.not.per Paris.in d.loco, & per Felyn.in ca.quia veriſimile ex.de præſum.& in c.auditis nu.xxxvj.ex.de præſcri.& per Crauett. conſ.lxj.col.iij.conſ.lxxiij.col.fin.cõſ.lxxv.col.j.& ita negatiuam legatariũ cum hærede ſtare non poſſe ſcribit Alexã. conſi.lxvj.col.ij.iibr.3.& notarium non ſcripſiſſe dicta per teſtatorem, probando, quod teſtator dixerit ſcribit Deci. conſil.cv.libr.1.& ita non liberè voluntate quid factum ex minis,reuerentia,verberibus poſt not.in .ij.§.quæ oneranda.ff.quare. act.non de.Paris.ſcribit conſi.cxxxix.per tot. lib.4.& per Abb.in c.pen.nu.vij.& ſeq.ex.de eo.quod met. ca.Crau.conſ.114.col.j.& ij.& conſ.282.col.fin.cum ſimil.

195 Vndecimus modus probandi negatiuam eſt in probando actus incompatibiles cum affirmatiua,& ita quem non

occidiſſe

occidiſſe vel non feciſſe, probabimus oſtendendo tunc tẽporis illum alibi fuiſſe ex quo in loco delicti eſſe non poterat & ita ſentit Paul.Caſtren.conſi.ccclxxx.lib.2.Crauetta conſi.j.col.fi.lib.1.à quo non recedunt not.per.l.vbi repugnantia. de reg.iu.& not.per Felyn.in c.quia veriſimile col.fi.ex.de præſump.Quod verum eſſe videtur ſi actus iſti ſint incompatibiles quoad commoditatem, vt in probando colonum non potuiſſe commode laborare probando guerram Dec.conſi.dlv.in fi.lib.4.

196 Duodecimus modus probandi negatiuam eſt per confeſſionem partis vt per Bal.in l.ij.C.de non nu.pec.Ange. in conſil.cxlii.quem refert,& ſequitur And.Sic.ad Bald.in d.l.ij.& vbicunque negatiua per confeſſionem probari poteſt ibi non dicitur improbabilis ſec.Butrig.in l.actor. C. de probat.quem alleg.Ioan.Ign.in d.§.non aliàs nu.82.ff. ad ſillan.& confeſſione nulla eſt maior, aut excellentior probatio (aut.ſec.tenentes releuatio ab onere probandi iuxt.not.per Abb.& Felyn.in rub.ex.de probat.)Alexand. conſi.ccxv.col.fi.lib.ij.conſi.cxxvii.in princ.lib.4.Crauet. conſi.clxxviii.in princ.Paris.conſi.lxxv.col.i.libr.1.conſil. cxv.col.ii.libr.eod.& confeſſio habet vim inſtrumenti Paris.conſi.xc.col.i.li br.3.& ibi quod omnes alias probationes excellit & conſi.ciii.ad fin.lib.eo.& conſi.clx.columna. ij.libr.eo.& confeſſio proponitur teſtium depoſitioni Paris.conſil.lxxii.col.2.libr.3.& ſupplet defectum ſcripturæ idem Paris.conſil.77.col.4.libr.4.& dici ſolet quòd ſanat omnem proceſſus defectum. præſertim ſi confeſſio hæc ſit facta in articulo mortis Paris.conſi.lxxv.col.v.libr.2.& licet aliàs contra præſumptionem iuris & de iure probatio in contrarium non admittatur, tamen fallit per confeſſionem partis Paris.conſi.cxxi.col.iij.lib.1.Alexa.conſil.clx. in fi.lib.2.conſi.Socy.reg.cxxxiiij.cxiiij.col.ij.libr.4.& eſſe liquidiſſimam probationem Alexan.conſi.lxxvj.col.j.libr. 6.& licet alias delato, relatoue,& accepto iuramento non amplius quærendum ſit de eo,quòd iuratum eſt,tamẽ fallit per confeſſionem Iaſ.in l.ſi duo patroni.§.marcellus.ff. de iureiur.ſequitur Crau.conſ.lxxiij.col.pen.lib.1.faciunt not.per Marſil.ſingu.cccxvj.communis. Et circa prædicta

circa

circa negatiuam eſt ratio , quia teſtis, quando per teſtes probatur confeſsio vt affirmatiuam, ita audit, & negatiuā vt declarat Felyn.c.tertio loco nu.12.ex.de probation. Ad hæc faciunt,quod licet contra præſumptionem iuris,& de iure, non admittatur probatio in contrarium, tamen admittitur partis confeſsio Alexan.conſi.xcj.col.2.conſ.47. lib.6.in l.inter ſtipulantem.§.j.ff.de verbor.obliga.& in l.à D.pio. §.ſi pignora.col.j.ff.de re iudi.Marſ.in l.j.§.ad quæſtionem.in fi.ff.de quæſt.Rom.conſil.cccl.Alex.conſi.lxij. nu.xiiij.lib.7.Alciat.p.2.præſump.in prin.

197 Hæc confeſsio probat ſiue fiat in iudicio parte acceptante,vel iudice pro ea vt per Abb.in c.ſi.col.ij.ex.de con feſſ.Fely.in c.capitulum nu.29.ex.de reſcript.Bar.in l.cum quis. §.codicillis dè leg.3.Siue fiat extra, parte acceptante tamen ſec.Bald.in aut.quòd obtinet. C.de probat.not.per Felyn.in c.ſi cautio de fid.inſtrument.Abb.in c.at ſi clerici col.v.ex.de iudic.Dec.in conſi.cxlvj.col.i.vel ea non acceptante ſi fiat coram multitudine perſonarum vt per Felyn.poſt alios, quos alle.in d.c.& ſi clerici nu.20.in criminalibus verò an & quando noceat hæc extraiudicialis con feſsio videndum eſt per Abb.& Felyn.in c.de hoc ex.de Simon. & remiſsiue per Deci.d.conſil.cxlvi.libr.1.& facere inditium ad torturam dixit Rot.Rom. dec. clxxv. item not.& not.in d.capitu.at ſi clerici niſi fuerit reuocata Siue confeſsio fuerit facta in inſtrumento principaliter, ſiue enuntiatiue inter partes iux.not.in l.ex his.C.de teſt.mil. & per Lanfr.in d.c.qm̄ contra c.9.nu.53. Dec.conſi.cxviij. nu.iiij.li.1. Præſertim in ſpiritualibus in quibus confeſsio probat ēt parte abſente Dec.conſi.163.nu.2.li.1. & vbi fit pro exoneratione conſcientiæ Soc.iu.conſi.xc. lib.3.item generalius iure Canon.ſec.quoſdam, de quò tamen videndum eſt per Crau.cōſ.cclxxxj.col.iiij.vbi de comm.cōtraria atteſtatur. idem ſi confeſsio fiat ſuper proceſſu nullo, vel libello inepto Bart.in l.ſi confeſſus.de exhib.reo.Alex. conſ.cxxvij.col.ij.lib.4. Guid.pap.deciſ.cccxxxix.Abb.ca. 2.ex.de confeſſ.Felyn.c.qualiter.§.licet.de accuſat.conſtitu.poſſ.3.p.limit.7.nu.19.idem in inſtrumento nullo Bart. l.ſi ita ſtipulatus. §.Griſogonus vbi Iaſ.ff.de verb.obli.Fel.

c.1.nu.15.de lit.conteſt.vbi etiam ſi fiat per verbum credo Fely.c.2.nu.9.ex.eo.tit.

198 Hic ſubnotare placet.paucis tamen,& remiſsiue,caſus, in quibus confeſsionem non probare ſtudendo animaduerti per limit. ad hāc regulam & ad prædictum modum. Primo itaque fallit in confeſsione facta ad inquiſitionem formatam non extantibus legitimis inditijs Paris. conſil. clxj.in fi.lib.4.Socyn.iun.conſi.xxxvij.lib.2.& ita reſpond. ad id quod dicimus confeſsio ſanat omne vitium proceſſus,dummodo illud non ſit ex cauſa non extantium legiti morum inditiorum non obſt.c.1.de accuſat.lib.6.quia ibi ſponte confeſſus erat non per ſuggeſtionem iudicis aut per torturam inde ibi.& ſi non præceſsiſſet diffamatio,tamen alia inditia ad inquiſitionem poterant extare.Secundo fallit in confeſsione vel ſponte facta poſt tempora conſtituta ad inquiſitionem formandam Marſ.conſil.87.col. j.Paris.conſ.clxix.in prin.li.4.Soc.iun.conſil.39.col.4.li.2. Tertio fallit,in cōfeſsione nonveriſimili Dec.cōſ.596.col. iij.Paris.conſil.clxix.col.j.Quarto fallit vbi repugnat facti euidentia Paris.conſi.lxxxix.col.ij.lib.1. Quinto fallit in confeſsione metu,miniſue tormentorum,& multo magis tormentis extorta, quæ nihil operatur etiam inditium ad torturam Alex.conſi.v.in princip.lib.1.fallit in confeſſione prælati, quæ nō nocet eccleſiæ Dec.conſ.cccclxxiiij. col.ij.& ſequent.Paris.conſil.xix.colum.quarta libro tertio. Septimo fallit vt confeſsio vnius alteri non noceat Paris.conſil.xix.columm.iiij.libr.3. Octauo fallit quando confeſsio à parte aduerſa fuit reprobata Paris.conſ.lxxij. colum.2.libro quarto. Nono fallit in confeſsione incerta, quæ nihil releuat & pro confitente in dubio interpretanda eſt Dec.conſi.ccij.col.j. conſi.dxxix.col.j.Alexā.conſi. cxv.in prin.lib.3.conſi.clxxxiij.col.ij.libr.5.Iaſ.in l.fructus col.iij.ſol.matr.Marſ.ſing.218.Deci.c.cum venerabilis nu. xiiij.ext.de except.Paris. conſi.xcix.col.prima. libr.3.Decimo fallit in confeſsione dotis receptæ, & pecuniæ numeratæ iuxt.tot.tit.C.de non numer.pecu.Vndecimo fallit in confeſsione teſtatoris quòd fecerit teſtamentum Paris.conſil.xxxiij.colum.3.libro. quarto.12.fallit in confeſſione

ſione de contracto matrimonio Paris.conſi.xiii.lib.2.13. fallit in confeſſione contra ius Bart.in l.ornamentorum. ff.de au.& arg.leg.14.fallit in confeſſione adulteræ contra adulterum. C.ſignificaſti. ext.de adul.niſi ex coniecturis aliud appareat.Paris.conſil.cxxxvii.ad fin.libr.4.15.fallit in confeſſione facta abſente parte,etiam in confeſsione geminata, etiam ſi per mille teſtes de diuerſis cõfeſsionibus, etiam ſi per vnum teſtem de veritate & alium de cõfeſsione vel pluribus de confeſsione non conteſtibus, item per teſtem de veritate, & alium de fama, vel per teſtes de fama, & confeſſione vt per Crauettam conſi.cclxvii.per tot. lib.ſecundo.Paris.conſi.clii.colu.tertia.libr.quarto quicquid de his ſenſerit Deci.conſil.cccc xcvi.nu.6.Planè pars præſens dicitur ſiue nuntius, ſiue negotiorum geſtor, ſiue alia perſona pro abſente acceptet Crauett.conſi.cclxxii. colum.ſexta libr.ſecundo. in his tamen,quæ ad animi declarationem ſpectant confeſsio etiam abſente parte probat Alex.conſi.clxxxvii.col.2.lib.2.16.fallit in confeſsione erronea, quæ pluries etiam ratificata non præiudicat Dec.conſi.ccccviij.colum.fin.Paris. conſi.cxxxj.libr.1.17. fallit in confeſsione, quæ pro parte ſit falſa,namque in totum præſumitur falſa Dec.conſi.dxxxvj.colum.tertia.18. fallit in confeſsione relatiua, quæ eatenus,quatenus eſt in relato probat Paris.conſi.7.colum.7.lib.tertio.19.fallit in confeſsione facta per verba non aliter, nec alio modo Paris.conſi.181.num.8.lib.2.20.fallit in confeſsione facta coram parte etiam bis, quæ non poteſt probari, niſi per teſtes ſingulares Alex.conſi.68.col.fi.libr.3.21.fallit in confeſsione quoad ea, quæ confitenti vtilia ſunt vt per Abb. C.mulieri col.prima.ex.de iureiurand.22. fallit in confeſſione à parte non acceptata Bal.in aut.hoc nouo iure in fi. C.de pæn.iud.qui mal.iud.Fely.c.ſi cautio col.5. de fid.inſtru.Marſ.in l.de vnoquoque nu.155. de re iud.in Rub.de probat.num.16.Doct. in l.poſtquam liti.de pact.Iaſ.in l.is qui hæres.col.3.ff.de acqui.hæredit.Alex.conſi.90. libr.1. conſi.cxi.col.iiij.lib.iij.conſi.20.col.j.conſi.82. col.j.lib.4. in dubio tamen confeſsio facta parte præſente præſumitur acceptata Paris.conſi.75.col.4.lib.3.niſi tendat in eius

præiudicium

præiudicium Ang.not.in l.quæ dotis.ff.ſolu.matrimi.item ſi ex ſignis extrinſecis id appareat argu.not. per mod. in Rub.C.de pactis.xxiij.fallit in confeſſione ſine cauſa, quæ non probat Alex.conſi.iiij.col.j.lib.j.& latius conſi.lxxiij. col.j. libr. eo. xxiiij. fallit in confeſſione facta coram arbitro, quæ eatenus probat, quatenus confeſſio extraiudicialis ſec.Alex.conſ.xiij.col.ij.lib.1.Afflict. Dec. clxxviij.nu. 10.de quo videndus eſt Alex.conſ.xix.lib. 4. & ſcribentes in l.ſi.C.de fid.inſtrum.& Abb.in c.ſi.ex.de arbit.xxv. fallit quoad inducendam obligationem, de quo me remitto ad ſcripta per Ripam in c.1.nu.liiij.ex.de iudic.xxvj. fallit vbi confeſsio fuiſſet reprobata per ſententiam Felyn. C. gratũ nu.9.ad fi.ex.de offi.de leg.xxvij.fallit vbicunq; confeſſio iure fuiſſet reuocata Alexan.conſi.xxxiiij.in prin. lib. 1.conſi.xcij.col.vj.libr.5. Iaſ. in l. quicquid aſtringendum de verbor.obligat. & in minore reſtituto Alex. & Iaſ. in l. ait prætor.§.ſi quis.ff.de iureiur.& per eundem. in l. errores.C.de iu.& fact. ign. xxviij. fallit in confeſsione mutua atrarum, de qua per Iaſ.in l.ticia.nu.29.ff.de verbor. obligat.xxix.fallit in cõfeſsioné, ficta ex ſtatuto quoad infamã dum vt per Felyn.in rub.de re iud.nu.32.xxx. fallit in confeſſione facta in apocha, literis, ſcripturiſue priuatis in quibus eatenus probatur quatenus alias illæ literæ facerent fidem vt per Felyn.in cap.ſi cautio ex. de fid. inſtrum. xxxj.fallit in confeſsione facta in præiudicium tertij Alexand.conſil.xlv.col.fin.lib.1.xxxij. fallit in confeſsione facta inter perſonas prohibitas contrahere, aut donare, vel quid ſimile facere Alexan.conſ.lv.col.pen.lib.1. conſ.cxix. col.fi.lib.3.& in marito confitente bona non eſſe acquiſita de pecunijs ſuis Paris.conſi.lxij.per tot.lib. 1.xxxiij.fallit in confeſsione facta coram iudice incompetenti vt per Felyn.& alios in c.atſi clerici in prin.ex.de iudicijs. Socyn.in reg.lxij. xxxiiij. fallit in confeſsione facta calore iracundiæ & non ex propoſito Orian.c. quoniam contra in verbo confeſsio nu.10.ex.de probat.xxxv.fallit, quia non poteſt facere, quoad rei veritatem, quòd ibi ſit delictum vbi non eſt Crauet.conſi.xlviij.in fin.lib.1.xxxvj. fallit in confeſsione facta à parentibus in præiudiciũ legitimę filiorũ

Alex.conſi.xxvj.col.j.libr.2. 37.fallit in confeſſione acceſſoria vitiato principali vt per Alexan.conſi.xxxj.in prin. libr.2. 38.fallit in offenſo negante ſe offenſum ab aliquo in præiudicium fiſci Bartol.in l.interdum. §.recte. ff.de furt.Alexan.conſil.xxiiij.col.iiij.lib.2. 39.fallit in confeſſione ſcripta per notarium per verba confeſſus eſt ſe habuiſſe à ticio dante, & ſoluente Bal.in l.j.C.de cōfeſſ.ſecus ſi dicat quia habuit & recepit Orian.in d.c.quoniam con tra in verbo confeſſio nu.xxxj.vbi apoſtill.licet de hoc dubitem. 40.fallit in confeſſione facta ad libellum,cui aduerſarius contradixit vt per omnes in §.nihil commune. de acquiren. poſſeſſ.Paris.conſi.lxxij.colum.iij.lib.3.Alexan. conſi.clxxxiij.column.ij.lib.5. 41.fallit in confeſsione cedentis, quæ non præiudicat ceſsionario Paris.conſil.xix. colum.penul.lib.3.Alex.conſi.xlvj.in fi.libr.5.Afflict.Dec. clxiij.in fin.Alciat.l.j.§.ſed ſi mihi numer.xlj.ff.de verbor. obligat. 42.fallit in confeſsione filiationis; hæc enim non nocet niſi ſecundum diſtinct.Paris.conſi.j.col.j.& 4.lib.2. & ſcripta per Paris.conſi.lix.in pirn.lib.1.43.fallit in con feſsione inducta ex verbis enuntiatiuis, in ijs caſibus, in quibus verba enuntiatiua non probant iux.not.in l.optimam.C.de contrah.& committ.ſtip.& in l.ex his.C.de teſtament.milit.& in l.Nudam. ff.de donation.44.fallit vbi in confeſsione apponitur verbum,vt aſſeritur vel æquipollens vt per Dec.conſi.ccciij.colum.ij.poſt Doct.in cap.iurauit.ex.de probat.vbi tradunt pro Cautela. xlv.fallit vbicunque per interrogationem aliquid poneretur; interrogatio enim confeſſio nem non inducit vt per Bart.in l.2.§. quòd obſeruari.C.de iuram.calumn.Dec.conſil.cccxi.col. j.nu.3.46.fallit in confeſsione non veriſimili,quæ non officit paris.conſi.cliij.col.pen.lib.4.Circa hæc illud non prætermitto,ꝙ licet iure Canonico dubitetur, & magis com. opi.ſit,ꝙ confeſsio facta abſente parte nō probet,tñ in ſpiritualibus probat vt per Dec.conſil.163.nu.2.item vbi fiat pro exoneratione conſciētiæ vt per Socy.iun.cōſ.90.lib.3.

199 Decimus tertius modus probandi negatiuam eſt per confeſsionem partis officio iudicis extorquendum,hoc eſt qñ iudex partem, delato eidem iuramento factum ſuum

negare,

negare, vel confiteri compellit ex officio ſuo, itaque ſcribit Iacob.Butrig.in l.actor.C.de probat.quem refert,& ſequitur Ioann.Ign.d.§.non alias.nume.lxxxij.quod eſſe verum puto etiam publicatis atteſtationibus in ijs caſibus, in quibus poſt publicationem teſtes recipiuntur ex ſcriptis per Crauettam conſil.ccvj.per tot.& ita intelligi poteſt.c.1.ex.de confeſſ.lib.6.

200 Primo limit.iſte modus vbi actor nihil probaſſet Paris.conſi.cliij.num.3.lib.4.

201 Secundo limit.iſte modus,vt non procedat vbi non factum negatiuaue ſuper quibus pars eſſet interroganda eſſent implicita;tunc enim pars ne efficiatur periura de hoc iuramentum ſubire non cogitur vt per Felyn.in ca.quoſdam ex.de præſump.& in ſimili videmus quòd non admittitur quis ad iurandum ea,quæ non ſunt veriſimilia vt per Alex.conſi.lxxj.col.fina.libr.3.& parti cui non ſit factum bene notum iuramentum deferendum facit. l.Marcellus. ff.re.am.l.videamus.ff.de in lit.iu.& ſcribit.Alex.conſ.73. col.fi.lib.6.Crau.conſ.cciij.in princi.lib.2.& Ioann.Ign.in d.§.non aliàs nu.83.& hæredem non bene informatũ non eſſe cogendum iuramentum ſubire idem de facto alieno conſi.clvij.col.fi.Hoc tamen Crauet.conſi.cclxxxvij.in fi.

202 Sublimit. vt non procedat vbi deferenti iuramentum referretur, is enim qui detulit velit nolit, ſciat ignoretue cogitur iurare vt per Crauet.d.conſ.203.& conſi.287.col. fin.ſed contra dicendum videtur,quia militat eadem ratio periurij,niſi dicamus Crauett.loqui,ſec.terminos. l.maniſeſtæ, de qua infrà dicemus. ex his apparet hanc confeſſionem à præcedenti differre,item & à ſeq.modo.

203 Tertio limit.vbicunque agitur de probando per iuramentum id,quod eſt de ſolemnitate actus ſubſtantiali, vt per Dec.conſi.105.nu.4.libr.1.

204 Decimus quartus modus probandi negatiuam eſt per interrogationem factam parti,& ſubſequentem confeſſionem iuxta terminos.l. manifeſta.ff.de iureiurando, & differt à præcedenti, quia ibi vellet nollet is, cui ex iudicis officio deferebatur iuramentum iurare cogebatur,hic verò referre poteſt. Ampl.iſte modus tam ex parte acto-

 ris,

ris,quam ex parte rei vt per Barto.Bald.Iaſ. & alios in d.l. manifeſtæ.Secundo ampl.vt procedat etiam ſi actor nihil probaſſet ſec.Iaſ.& alios in d.l.manifeſtæ.& in l. admonendi.ff.de iureiurando & per mod.in l.qui accuſare. C. de edend.& ſi contra ſcripſerit Paris.d.conſil.clij.colu.j. lib.4. niſi reſpondeamus, quod id procedat in iuramento vt ſupra delato.Tertio ampl.etiam ſi actor, vel reus vellent probare per teſtes ſec.veriorem opin. de qua per Iaſ.d.l. manifeſtæ col.iij.q.iij.Quarto ampli.vt procedat ita vt recuſans ſubire iuramentum ſibi delatum habeatur pro confeſſo ſi nolit referre, & iudicis ſententia ſuper hoc interuenerit Alex.poſt alios quos allegat conſi.cxxviij.in fi.lib.2.

205 Sed hic q.ſi actor probauit intentionem,& reus tunc velit ei deferre iuramentum ex d.l.manifeſtæ, an ſit audiendus? Iaſ.ibidem, & in d.iij.q.princ. reſpondit non eſſe audiendum per l.in contractibus.§.illo.C. de non nume.pec. & ita de facto conſultus an creditor, qui pignus ammiſerat, poſſet hoc remedio vti, non dico remedio iuramenti de quo per Bart.in l.ſi quis ex argent.§.pe. ff.de eden.nam non poteſt,vt ibi per eum & in l.ſi creditor.C.de pign.act. cum confiteretur ſe pignus recepiſſe,reſpondit.

206 Limit.primo iſte modus, vt non procedat vbi is cui defertur iuramentum non eſſet plene informatis;is enim tũc iuramentum ſubire non cogitur Crauetta conſ.cclxxxvij. col.fin.libr.2. certe hoc eſt verum ſed quin is præterea cogatur referre, aut relatum ſuſcipere ex.l.manifeſtæ admittendum non puto lex enim illa loquitur generaliter, & aliàs legi facile fraus fieret.

207 Secundo limit.ex cauſa; ex cauſa enim reus actorue iuramentum iſtud recuſare poteſt, & non referre Bart.Bald. Iaſ.& alij.d.l.manifeſtæ vbi Iaſo.14.cauſas enumerat. Tertio.limit.vt deferri non poſſit ante litem cõteſtatam, quia eſt iuramentum iudiciale;iudicium autem non dicitur niſi lite cõteſtata vt per redet.in Rub.ex.de iudic. Quarto limit. vt non niſi iudice approbante iuramentum iſtud deferri,referrique poſſit vt per Bartol.Bald.Iaſ. & alias in d. l. manifeſtæ. Quinto limit.vt procedat ita demum ſi conſtet factum vere,vel per cõiecturas, & ſuſpiciones vt in ca-

ſu furti ſcribit Crauetta conſil.cclxxxvij.col.ij. & iij.lib.ij. quod ſi verum eſt notabile mihi videtur.

208 Decimusquintus modus probandi negatiuam eſt per confeſſionem faciendam ad poſitiones ſec.c. 1. de confeſſ. lib.6.ſi reſpondeat;ſin autem ſit contumax ex ca.2.ex.eo. tit.modus differens à præcedentibus.

209 Hic q.in quibus caſibus ſint admittendę poſitiones Negatiuæ? Accurſius de hoc quandoque dubitauit vt per Bar. in l.ij.§.quod obſeruari.C.de iur.calum. Hodie videtur res clara per cap.1.de confeſſ.in 6.Franc. Curt. in tracta. depoſit.nume.36.diſtinxit:aut apparet poſitiones eſſe neceſſarias, aut apparet eſſe non neceſſarias. Sed his ſtantibus nihil particulare eſſet in poſitionibus negatiuis, namque affirmatiuas ſi iudex putauerit impertinentes, & non neceſſarias reijcere poteſt vt per Bartol. in d.§. quod obſeruari.& per Decium conſi.clxxij.in princi.libr.1. Equidem ſic diſtinguerem aut conſtat de manifeſta iniquitate,& calumnia admitendarum poſitionum negatiuarum, vt quia conſtet eas eſſe improbabiles, & tunc omnino reijciantur.d.c.1.in verbo æquitate à contrario; aut apparet de manifeſta æquitate & admittantur, vt quando conſtat negatiuam eſſe probabilem, aut ſumus in dubio, & tunc aut ex lectione ipſarum apparet, eas eſſe improbabiles & non admittantur, id enim omne eſt ponibile, quod eſt probabile vt per Bartol. d.§. quod obſeru. aut apparet eas probabiles & admittantur, aut dubitatur, & tunc fauore probationum eas admitterem.l.quoniam C.de hæret.itaque interpretaret æquitatem d.cap.1.de confeſſ.in 6. accedente,quod in dubio ſemper fieri debet id,quod minus nocet vt per Caſtrens. in l.j. ff. ſi quis caut. præſertim ſi pars non oppoſuiſſet de non admittendis poſitionibus Negatiuis arg. not. per. l. patre furioſo.de his, qui ſunt ſui vel alien.iu.Decium conſi.clxij.col.ij.& conſ.clxij.col.ſi.Et vbi poſitiones negatiuæ admittuntur ibi & cōtra præſumptionem iuris & de iure admittuntur Dec. conſ.64. nu.5.lib.1.

210 Hic q.vtrum non reſpōdens poſitionibus negatiuis habeatur pro confeſſo? ſic diſtinguo aut non fuit iuſſus à iudice reſpōdere & nō habeatur pro confeſſo aut fuit iuſſus

& tunc aut erant admiſſibiles aut non hoc ſecundo caſu cum appellare poſſe puto, cum non teneatur reſpondere, aliàs grauamini acquieſcere illum puto iux.not.in l.quod iuſſit.& in rub.ff.de re iudic.

211 Decimus ſextus modus probandi negatiuam eſt per teſtificationem eorum, dequibus negatur exemplum Ticius non interfuit Ticius examinetur Bald.in l.is, qui putat.& in l.cum falſum.ff.de acquirend.hæred.quem refert, & ſequitur Ioann.igneus in d.§.non alias nu. 196. faciunt not. per Alexan.conſi.lxxiiij.col.fi.lib.1.conſi.xliij.col.ij.lib.6. Alexan.conſi.xxij.nu.xiij.lib.2.conſi.lxxxj.col. pen. lib.3. Crauetta conſ.iij.col.ij. quod ampliandum eſt vt teſtis ita deponens ſine aliqua pœna id facere poſſit ſec.Bal.Angel. Imol.Iaſ.& alios in l.nec is.ff.de acqu.hæredit. & ſuadetur ratione quia quod lege permittente fit pœnam non meretur.l.gracchus.C.de adulte.Felyn.c.cum eccleſia.ſ.m.num. xlvij.ex.de conſtitu.Rip.in cap.1.num.55.ex.de iudic.Crauetta conſi.iiij.col.fi.Paris.conſ.cliij.libr.4.& ſatis facit.l. quæro.§.fi.ff.de edilit.edict.ex quo videtur poſſe ampl. etiã ſi perſona fuiſſet minus idonea,de ſeruo enim loquitur.

212 Secundo ampl.vt teſtis ita de facto ſuo deponens plenã fidẽ faciat ſecundũ Caſt.in l.ſeruos.C. de teſta.in l.quicunq;.C.de ſeru.fugit.& in l.ſi debitores.ad fi.ff. de nouat. conſ.xxxiiij.col.ij.conſ.lxxxiiij.col.iij.conſ.cclxxvij. Alex. conſi.cxcvij.col.fi.lib.7.Soc. conſi.xxviij.col.iij.lib.3. Sal. in l.ſi quis decurio.C.de fal.& quo ad efficaciorem probationem ſi non quoad plenam Dec.conſ.dcl.col.ij. Crauet. conſ.xiij.nu.30.conſ.clxxviij.col.iij.conſ.ccxx.col.fi.lib.2. Contrariũ tenuit Alex.in l.ij.§.abſens vbi Iaſ.ff. ſi ex nox. c.agat.in l.nec is in prin.ff.de acqui.hæred.vbi Iaſ.att. examinat,& ſequitur,& ſentit Alex.quòd ſi quis dicat Ticium interfuiſſe,& Ticius neget neutri creditur conſi. xxxiiij. col iiij.lib.3.etſi contra ſenſerit conſi. xliij.colu.vij.libr.4. idem Alex.conſ.cxcij.col.iiij.ad fin.libr.6.Paul.Caſtrenſ. conſ.337.col.ij.Retenta tamen < pi.prima Pauli Caſtrẽſis.

213 Limit.eam primo vt procedat ſi alia inditia concurrãt vt eſt tex.in d.quæro.§.fi.ff.de edilit.edict. & grauiora inditia requiram in perſona humili, quàm in perſona in dignitate

gnitate conſtituta arg.not.per Bar.in l.ſi conſtante nu.23. ff.ſolu.matrim.& in aut.ſi vero contigerit nu.3. C.de iudicijs.Inditia aũt hæc vt cætera arbitrio iudicis remitto iux. no.per Barto.& poſteriores in l.fin.ff. de quæſtion.præterquam quod omnes probationes ſunt arbitrariæ vt per Dec.conſi.xciiij.in prin.lib.1.conſi.cccc.xlviij.nu. 19. lib. 4.conſi.cccclxiij.num.21.conſi.dclxxvij.in prin.libr.5. & ſi quæcunq; inditia ſufficere Iaſ.in d. l. nec is exiſtimauerit.

214 Secundo limit. vt non procedat vbicunq; teſtis ſibi ipſi fuiſſet contrarius iuxt.not.in l.eos.ff.de falſ.quod procedit etiam vbi propriæ ſcripturæ aduerſaretur & ſi viuæ voci, magis,quã mortuę, aut ſcripturæ credi aliàs dixerit Alex. conſ.132.col.pen.lib.4.vt per Crau.conſi.73.col. pen.lib.1.

215 Tertio limit. vbicunque ex hac depoſitione ad teſtem redundaret vtilitas, vel dedecus; hæc enim dictum teſtis inficiunt.l.omnibus.C.de teſtibus.Alexan.conſi.cxlj.colu. iij.lib.1.Fel.c.cum à nobis.ex. de teſtibus.Alex.cõſ.lxxxvj. nu.16.libr.2.conſi.lxx.nu.10.libr.3.Iaſo.in l.ſi duo.§.idem Iulianus.ff.de iureiuran.Crauetta conſ.lxxiij.nu.30.conſ. xcix.col.ii.Socyn.iun.conſi.cxlvi.nu.10.libr. 1. cum ſimil. hæc procedunt ſi principaliter ad teſtem commodum & vtilitas pertineat,ſecus ſi ſecundario vt per Crau.d. conſi. lxxiii.d.n.vbi hoc idem eſſe verum dicit ſi teſtis proteſtetur ſe nullũ commodũ ex hac depoſitione velle percipere.

216 Quarto limit.ſi indicia non concurrant in vilibus perſonis ita demum ſi tortura adhibeatur, tortura enim perſonam alias minus fide dignam, idoneam reddit ad teſtificandum Bartol.in l.ex libero.ff.de quæſtion. & ita in caſu noſtro firmauit Paul.Caſtrenſ.in d.l.ſi debitorem.ff. de nouat.& in conſil.cccxxxi.colu.i.& conſil.ccclxviii.ad fin. vt refert Iaſo. in d.l. nec is numer.8.& poſuit Saly.in d.l.ſi quis decurio in quarta oppoſ.Plane perſonas non viles, vt & viles torqueri non poſſe inuitas niſi ex cauſa vt per Bartol.in d.l.ex libero in fin.exiſtim.

217 Quinto limit. vt procedat quo ad efficaciorem probationem non ſolum quoad ſemiplenam vt per Dec.d. conſ. dcl.& Crauettam in locis ſupra allegatis.

218 Hæ tñ limit.omnes ſublimitantur in Notario, cui atte-

lib.3.facit.l.Paulus ff.rem ratam haberi.l.ſi tamē.§.ei qui. de edil.edict.ca.cum dilecti.c.ad audentiam.c.vt noſtram ex.de appell.Crau.conſi.vj.col.ij.conſ.cj.conſil.cciij.num. lxxiiij.Dec.conſi.dlxxxiij.nume.v.Paris.conſi.v.nu.cxcix. lib.1.Socy.iun.conſi.xcviij.nu.14.lib.primò.

222 In contrarium tamen facit id,quòd ſcribit Socy.conſil. lxxxij.col.j.verſi.confirmo libr.3.hoc eſt, quòd neceſſe eſt confeſſionem pro parte veram in totum eſſe veram, pro parte falſam in totum eſſe falſam prout refert & ſequitur Dec.conſi.dxxxvj.col.iij.nu.10.lib.4.Niſi dicamus in caſu noſtro ſolutionem ſubſecutam, apud Socy.verò præceſſiſſe faciant ea,quæ diximus ſupra n.

223 Iſte modus limit.vt non procedat vbicunque aliquis recipiat aliquam pecuniæ quantitatem pro reſto, ſiue pro reſiduo;reception.enim pro reſiduo licet ſupponat aliquē fuiſſe obligatum ad reddendas rationes,vt per Salyc.in l. j.col.ij.verſi.ſed iuxta. C.de confeſſ.Alexan.conſi.iiij.col. penult.libr.1.tamen in totum liberationem inducit. l.ſi ex pluribus. ff.de ſolu.Alciat.in l.poteſt de verb.ſignifi.Bald. & Salyc.in l.ſi quidem in fi.C.de except.Bald.in l.ab Anaſtaſio ad fi.C.mand.Veronem.Caut.clxxvij.Iaſ.in l.2.poſt Alex.C.de hæred.inſtit. Hanc limit.ſublimita vt non procedat vbi ex mente contrahentium aliud dicendum eſſet vt ſi duo fideiuſſores dentur alter in 500.alter pro reſiduo, ſi accepto feratur pro reſiduo fideiuſſori non de tota ſumma interpretabimur vt in ſimili per Caſtrenſ.in l.cum ſtipulamur. ff.de verbor.obligat.Bald.in l.fi.§.j.C.de vſur. re.iud.Alexand.& Iaſ.referunt & ſeq.in d.l.j.C.de hæred. inſtitut.

224 Huic modo ſubnecti poteſt, quòd iuxta terminos titu. C.de non nu.pecu.pecunia probatur non numerata ſi ante lapſum biennij facta fuerit proteſtatio, quòd confitens pecunias non recepit vt per Alexand.conſil.clxxix.libr.2. vbi alleg.cap.2.de offic.ordin.& not.in cap.ſi cautio.ex.de fid.inſtrumen.

225 Decimus octauus modus probandi negatiuam eſt per peritos artis, quibus ſtandum eſt in arte ſua, æque ſuper Negatiua, ac ſuper affirmatiua vt per Bart.in l.diem pro-

ferre.

ferre.§.ſi plures.ff.de arbi.Bar.in l.i.§.ex reſcripto de vent. inſpic.in l.ſi ab hoſtibus vbi Alex.& Iaſ.ff.ſolut. matrimo. Bart.in l.fi.ff.ad l.Corn.de ſic.in l.Theopompus. ff.de dot. prælcg.glo.Aret.& ſequ.in præterea de re.diuis. Abb.in c. cum dilectus.ext.de purgat. Canon. Felyn. c. propoſuiſti. ext.de probat.in c.ſignificaſti.ex.de homic.Alexan. conſi. ccix.col.iiii.lib.i. conſi.cxv. in prin.libr.3.conſil.cxlviii.in prin.lib.2.conſ.clxxiiii.in prin. lib.eo. conſ.clxxix.col.fin. lib.eo.Dec.conſ.ccxliiii.nu. 7. & pluribus exemplis proſequitur Federic.in tract.de probat.colu.iii. & de obſtetrice deponente virginem non eſſe Dec.conſi.ccclxviii.in fi. Paris.conſ.lvi.col.iii.& iiii.lib.2.Alex.cõſ.lxxvi.nu.14. lib.4. Paris.conſ.cxxiii.cõ.fi.lib. 1. Crau. conſ.xciiii.col.ii lib.1. Alex.cõſ.75.col.ii.li.1.apud quos de diuerſis peritis depo nẽtibus habet & ego breuitatis cã ſigillatim non proſequor.

226 Ampliatur iſte modus procedere etiam ſi periti deponerent de credulitate vt not.per glo.& Bart.in l.i. in prin. ff.de vent.inſpic Ange.in §.hinc nobis col.pen. in Aut.de hæred.falcid.Veron.conſi.xxviii.magiſter colum.iv. Dec. conſi.cccclxxxix.in fin.lib.4. etiam ſi deponentem de iudi tio ſuo ſec.Paris.conſi.lvi.col.iii.lib.2.

227 Secundo ampl.vt procedat ſiue periti deponant verbis, & coram iudice,ſiue per ſcripturam, & in abſentia vt probat text.ſing.in l.penult.§.fin. cum l.ſequ. ff. ſi mens. falſ. mod.dix.ponit Felyn. in c.de teſtibus numer.12. ex.de teſtib.Ant.Butr.in c.veniens col.iii.ex eo.titu.& in c. quinta uallis verſi.quinta differentia ext.de iureiur.item ſiue fiat in præſentia partis,ſiue in eius abſentia Bar. in l.Theopõpus poſt med .ff.de dot.præleg.Alex.conſi.130.col.i.lib.1.

228 Iſte modus recipit quaſdam declarationes.Prima eſt, vt procedat ita demũ ſi periti fuerint electa à partibus.l.hac edictali.§.his illud ibi quos vtraq; pars.C.de ſec.nupt.Fel. in c.ſignificaſti nu. 4. de homicid. etſi partes non concordẽt iudex ex arbitrio ſuo eliget vt per Fely.in d.c.ſignificaſti,& in c.propoſuiſti col.iii.ex.de probat.faciunt not.per Bar.in l.in vendit.§.fi.ff.de bon.auth.iud.poſſid.Bald. in l. hac.C.de ſent.ex breuic.rec.Fel.in iii.ex. de iur. patron.& in electione tertii arbitri.l.item ſi vnus. §. fin.ff.de arbitr.

229 Secundo iſte modus declaratur, vt procedat ſi à partibus fuerit electus, ita demum ſi iudex dictum iſtorum peritorum examinauerit, & peritus examinatus reddat conuenientem rationem dicti ſui Bartol.& Angel.in l.ſemel.C.de re milita.libr.12.Angel.in d.l.hac edictali, quos refert,& ſequitur Fely.d.c.propoſuiſti.col.iij.& d.c.ſignificaſti col.ſecunda.Nec obſtat.ſec.ampl.de qua ſupra, quia hæc declaratio loquitur in examine dicti, & in vidēda rōne, ſecundo reſpon.quòd ibi in electo à iudice, hic à partibus.

230 Tertio declaratur vt procedat ita demum ſi periti, ita electi ſimul concordant, ſecus ſi diſcordant; tunc enim ſtamus peritioribus; quòd adeo verum eſt, vt ſententia lata conſilio peritiorum quandocuuq; poſſit retractari vt poſt alios, quos alle.conclud.Felyn.in ca.ſignificaſti nu.xx.ex. de homic.Alex.in l.ſi ab hoſtibus co.2.ff.ſol.matrim.Bar. in l.ſi minor. xxv.annis. ff.de minoribus, & per ſcribentes. in d.c.propoſuiſti,& in l.ſeptimo menſe.ff.de ſtat.homin.Alexa.conſ.112.col.fi.lib.3.Niſi imperitiores vulnus non eſſe mortale deponerent vt per Decium conſil.315. nu.4.& ſequen.libr.3.Quod ſi peritiæ paritas proponatur tunc veriſimiliora deponentes, item pro reo ſiue ſuper affirmatiua, ſiue ſuper negatiua deponant vt per Felyn.d.c. propoſuiſti. & in d.ca.ſignificaſti. Plane ſi vulnus illatum fuiſſet in loco periculoſo magis crederetur teſtibus affirmantibus vulnus eſſe mortale, quam contra negantibus Bal.in c.j.col.v.ver.& not.quib.mod.feud.amitt., Veronenſis conſi.xxviij.col.fi.Dec.conſi.415.lib.3.

231 Quarto iſte modus declaratur vt procedat ita demum quādo periti de credulitate deponunt ſi iurēt vt per Abb. & alios in c.paternitatis ex.de frig.& malefic.Bar.in l.creditores in fi.C.de pign.Bal.in l.iuſiuran. ꝙ ex cōuentione ff.de inreiu.Et in Doct. præſentante ſcholarem Ang.in l.ſi vacantia col.3.C.de bon.vacant. Bart.in l.Theopompus. vbi Bal.ff.de dot.præleg.hæc fallūt in perito aſſumpto ad conſulendū vt per Bal.in proem.ff.in fi.princ.itē in homine perito electo ab vtraq; parte; quia ab eo, cuius fides fuerit electa nō eſt iurandum vt per Bar.in l.Lucius ad fi.ff.de fideiuſſ.& de hoc not.idē Bar.ī d.l.Thepōpus, itē in perito

artis

artis electo non vt petito,ſed vt bono viro; is.n.iurare nõ tenetur vt per Bar.in d.l.Theopompus,ſequitur Aret.& Felyn.in d.c.propoſuiſti. ext. de homicid.

232 Quinto declaratur iſte modus, vt procedat ita demum ſi eligantur duo artis periti, qui concordent vt per Bar.& Bal.in proem.ſtrum.& ſequitur Fely.in d.ca.ſignificaſti, & in d.c.propoſuiſti. Fallit vbi eſſet electus ſalariatus de publico Bar.in l.j.C.de pend.& au.illat.libr.xi. item vbi partes de vno eſſent contentæ vt per Bar. in d.proe.ff.in l.fin. de præter.ſtipul.& in l.j.§.fi.ff.de verb.obl.item vbi in loco vnus tantum eſſet peritus Bart. in d.l.j.§.fin. in l.ſemel.C. de re mili.& ſequitur Fely. vbi ad hoc quædam alia cõgeſſit in d.c.propoſuiſti col.ex. de proba.ad hæc faciunt not. per Ang. in l.qui luminibus.ff. de ſeruit. vrban. præd.per Alexan.conſ.clxxiiij.in fin.lib.2.conſ.clxxix.col.fin.lib.eo. Rom.cõſ.xx.viſo.Rimin.in l.iuris ignorãtia.C.qui admit.

233 Decimus nonus modus probandi negatiuam eſt per iurametum delatum ſibi à iudice ad purgationem illati Criminis faciendam vt in c.fi.§.fi.ff.de iureiur. & in l.præſenti.§.ſicubi.C.de his,qui ad eccle. cõfug. & in crimine læſæ maieſtatis,& deſerti iuraméti.l.fi. C.de abolit.l. ſi aliquis. C.ad l.Iul.maieſt.& in omnibus caſibus not. in tot.tit.ex. de purga.canon.vbi Abb.in c.accedat, & an in cauſa matrimoniali deferatur iuramentum late examinat Abb.in c.mulieri.ex.de iureiu.& in c.fin.ex.eo.tit. & an & quando in cauſis criminalibus deferatur iuramentum & alios caſus,in quibus ad probandam negatiuam iuramentum defertur congeſſit Io.Ign.in d.§. non aliàs nu.cxxij.ff. ad ſena.conſi.Syllan.& generaliter negatiua per iuramentum probari poteſt vbicunque probatio ſuper affirmatiua admittitur per iuramentum vt per Alex.cõſi. 65.col.2. lib.5.

234 Hic aduertendum hoc eſt, quòd iuramentum hoc ad purgationem criminis illati faciendam, nunquam defertur vbicunque per aliam viam diffamatio purgari poſſit vt per Abba.in ca.accedens.in c.moniales.in c.cum inter. ex.de purgat.canon.

235 Secundo aduertendum eſt,quòd ad probandam negatiuam quem non deliquiſſe in ijs, quæ ſunt corporis afflicti

ue neque actori neque reo defertur iuramentum, licet in nō corporis afflictiuis arbitrio iudicis remittātur, vt aliàs tetigimus ſecūndum cōm.reſol.de qua per Io.Ign.d.§.non alias nume.204.nume.243.num.272.ff.ad Sillan.quod maxime procedit vbicunque non conſtet eſſe delictum perpetratum; tunc enim nunquam deferri debet hoc iuramentum arg. not.per Iaſ.in l.ſi quando in quarto.not. C.vnde vi.& in ſimili not.Crauetta conſi.cclxxxvij.colum.ij.& iij. lib.2. Plane hæc non procedunt vbicunque ſemiplene probatum eſſet,& vltra ſemiplenam probationem adhuc aliquid plus probatum eſſet, item petentes ſibi deferri iuramentum eſſet honeſta perſona; tunc enim iure defertur vt per Alex.conſi.lxxvj.colum.j.libr.6.& conſi.42.in fin.lib.3. Cui illud proximum eſt, quòd licet in cauſis arduis ciuilibus iuramētum non deferatur in defectum ſemiplenæ probationis, tamen vbi vltra ſemiplenam adeſt alia probatio ibi iuramentum in defectum ſemiplenæ probationis deferri poteſt. Alexand.conſi.cxxij.num.7.lib.2.conſi.42.in fin. lib.3.conſi.103.nu.9.libr.7.Caſtrenſ.conſi.87.col.2.libr.2. Corne.conſi.cxxx5.col.fin.libr.1. Iaſ.in l.prætor ait.§.1.in prin. & in l.admonendi col.xxv.ff. de iureiurand.Crauet. conſi.73.nu.26.conſi. cxcviij.nu.10.libr.1.

236 Vigeſimus modus, probandi negatiuam ex implorato iudicis officio, quatenus parti aſſignetur terminus, intra quem agat & ſua iura oſtendat; etenim ſi intra tempora à iudice conſtituta de iure ſuo non doceat poteſt ei imponi ſilentium quaſi probatum ſit ius non habere ita not.Bart. in l.Ticia.ff.de accuſat.Bald.in l.j.cap.vt nem.inuit.ag.cogat.Felyn.in cap.pen.colum.2.ex.de iudicijs,& in probando quem non eſſe ſoluendo poſt Ang.ſcribit Iaſ.in.l.à D. Pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudic.& Paris.conſi.cix.col.fi. libr.3.Modus diuerſus à remedio.l.diffamari;quia in l.diffamari requiritur præcedēs diffamatio; hic verò etiam ſine diffamatione hac practica vti poſſumus dūmodo alia cauſa ſubſit vt per Alexand. conſil.cviij.in fin. libr.primo. Alexan.conſi.lxxxviij.col.j.libr.5.vbi alleg.Bart. in d.l.ticia.& not.in l.ſi ea.C. qui accuſ.& not. per Imol.in c.cum in tua ext.qui matrim. accuſ.poſſ. illud non omitto quòd

lex Ticia loquitur in caſu,quo præceſſerat diffamatio.Eodem modo negatiuam probari poſſe puto ex remedio.l. diffamari.C.de ingen.& manumiſſ.cuius materia hic inſeri poſſet ſed quia breuitati ſtudeo hæc indicis loco tetigiſſe ſufficiat,illud non omittens, quod quæſtiones poſitæ ſuper lege diffamari ad materiam.l. Ticia trahi poſſent, itē quod ad hoc vt elapſo termino,quis dicatur ius non habere neceſſe eſt,quod ei ſilentium imponatur, niſi bis monitus fuerit quòd requiritur adiectaque ſit Clauſula, quòd aliàs ei perpetuum ſilentium imponetur vt declarat Fely. in d.ca.pen.colum.2.ex.de iudicijs.ad hæc faciunt not.per Bar.& ſcribentes in l.à quo fiendus petitur.ff. de damn.infect.Alciat.c.9.lib.1.Paradox.

237 Vigeſimus primus modus probandi negatiuam eſt in probando quod aliter, aut ab alio, aut alio tempore, aut alio loco,factum eſt,& ſic de ſingulis, & ita in probando, quòd vxor non acquiſiuit de bónis mariti probando, quòd aliunde acquiſiuit Alex. conſi. xiiij.per tot.libr.1. & ita in probando,quòd quis Iuriſdictionē non habet ex eo, quòd alius habet ſcribit Alexan.conſi.xliij.col.fin.lib.1.& incendium non culpa ſua commiſſum ſi aliena culpa Alex.cōſi. 50.col.j.libr.1.& in probando, quod non reliquit tali loco probando, quòd alio reliquit præſupponit Alex.conſi.lxv. col.j.lib.2.præſertim vbi agitur de probando aliquo in forma,vt in probandis formalibus verbis teſtatoris licet in effectu verba idem ſonent ſi de diuerſis verbis probetur non ita dictum probari Alexand.conſi.cxi.col.iiij.libr.3. conſi. xlvij.colum.ſecunda.conſi.cliiij.lib.5.Corne.conſi.77.lib. quarto Marſ.rub.de fideiuſs.fol.xliiij.Iaſo.in l.quæ extrinſecus.ff.de verb.obliga.Dec.conſi.clxiij.libr.2.itaque intelligatur dictum illud Bal.in l.iureiurando.C.de teſtib.& in rub.de controu.inueſtit.Alex.conſi.xi.col.j.lib.4.quòd minus probant mille teſtes,quàm vnus,quia ita teſtes diuerſificantes præſertim in probanda forma ſibi inuicem fidem detrahunt.Ad hæc faciunt not.per Alexand.conſi.xxi.lib. 4.& conſi.iii.col.j.libr.1.conſi.xiiij.col.ii. in fin.lib.3.conſ. 75.colum.i.lib.5.conſi.109.colum.2.libr.3.conſ.91. in fin. lib.6.& Hebrēum cum Hebrēa coeuntem.ex eo, quod pro

bauit alium cum eadem coiuiſſe,ſe non reddidiſſe pregnātem Hebręam probaſſe, aut ſaltem rem dubiam feciſſe Alex.conſ.157.lib.5.& probando,q̄ res ſe aliter habet probatur res ſe non ita habere Alex.conſi.168. col.i.libr.5.& ita probando,quod res ſe aliter habet probatur error Ange.conſi.136.colum.i.Dec.conſi.408. col.pen.Alex.conſi.102.colum.pen.libr.1.licet à notario dicatur ex certa ſciētia,& ſi quis probet, quòd alius capſas aperuit ſe non aperuiſſe ſcribit Paris.conſil.75.col.pen.libr.1. & ita ſi probetur,quòd partes aliud agebant cōtractum non eſſe verum Alex.conſi.88.col.2.libr.4.

138 Itaque confeſſo ſe hominem occidiſſe prouideri poſſe puto,probando, quòd alius occidit, aut in Rixa fuit occiſus in quo alio non apparente non magis ab vno, quam ab alio dicitur occiſus ſec.magis cōm. reſolutiones quicquid Bart.dixerit in l.fin.ff.de ſiccarijs,vt per Alex.conſil.xiiij.colum.penul.lib.2.conſi.46.libr.iiij.conſi.50.col.fin.lib.1.Alex.conſi.xv.libr.i.Paris.conſi.154.lib.4.& per Felyn.cap.ſignificaſti nu.7.ext.de homic. cum ſimil.præterquam, quòd ita confeſſus non ſtatim condemnari debet, ſed neceſſe eſt prius conſtare de corpore occiſo,vt per Ange.in l.certum in prin.ff.de confeſſ. Bald.in ca.at ſi clerici in princ.col.iii.ex.de iudicijs. Alex.conſil.33.col.ij.libr.1. Iaſ.in l.ſi quando.C. vnde vi.fac.not.per Dec. conſil.410. colum.2.Crauett. cōſil.262. col.2. Prouidetur etiam ita confitenti, ſi probauerit quem occidiſſe confeſſus eſt viuere,item ſi per homines probet dicentes ſe vidiſſe illum natura deficiente mortuum vt per Ioann. Ign.in d.§.nō aliàs nu.58.ff.ad ſillan. item ſi probauerit per artis peritos vulnus à ſe illatum in loco mortali non fuiſſe vt per Socyn. conſi.178.& per Decium conſi.415.lib.iii. & ibi quædam quis ſit locus periculoſus & per Fely.in ca.non liceat.ext. de præſcript.& per Bal.in c.1.col.5.ex. quibus mod.feud. amitt.Bart.in tractat.de percuſſ.

139 Circa hunc modum aduertendum puto,quia ſi id,quòd aliud probatur ſit incompatibile cum alio,quod negatur argumento neceſſariò concludit, quòd ſi non ſit incompatibile probabiliter, aut ſaltem ita vt rem dubiam

facit

facit cōcludit ita vt pro reo ferenda ſit abſolutoria ſec.alleg.conſi.Alex.clvij.lib.5.

240 Vigeſimus ſecundus modus probādi negatiuam eſt per proclamata & ita quem non eſſe hæredem probari ſcribit Alexan.conſi.xxxij.col.fin.lib.3.& rem non defendi vt ex hoc concedi poſſit miſſio in poſſeſſionem iuxt.l.ſi bona.C.de bon.author.iud.poſſid. Alexand.in d.l.in illa col. fin.Socyn.conſi.59.col.5.libr.3.Crauetta conſi.255.col.ij. Alex.conſi.cxij.col.j.lib.4.conſi.150.col.j.libr.6.conſi.cvj. col.pen.lib.5.Marſi.ſingu.cclix.& in probando quem non eſſe ſoluendo ſcribitur per Doct.in l.Decem ff.de verbo. obliga.& in l.fin.ff.ſi cert.pet.& per Doct.in ca.Albericus. ex.de teſtibus.

241 Aduertendum tamen eſt, quòd vbicunque cauſa diſtinguitur conrra aliquem certum principaliter,is particularıter eſt citandus vt not.Bar. in l.ſi ex eo tempore.C. de remiſſ.pign.in d.l.in illa vbi Iaſ.ff.de verb.obligat. ex quo quærenti an adita ſit hæreditas ſpecialiter proximiores vocandos eſſe Bald.dixit in l.ſi curator.C.do iur.delib. quod adeo verum eſt vt procedat etiam ſi incertus quis ſit; de facili tamen poſsit certificari Alexan.conſi.v.colum.j.lib. 1.vbi hoc procedere affirmauit etiam ſi ex ſtatuto in huiuſmodi cauſis concederetur generalis citatio; item ſi plures ſunt non ſufficit vnum citare, ſed omnium citatio requiritur vt per Cranettam conſi.255.col. j. & ſequen.& de materia per eos, quos ſupra citauimus itaque in conficiendo inuentario ſpecialiter cittandos eſſe creditores & legatarios Dec.ſcribit poſt alios,quos alleg.conſi.cclj.num. 5.conſi.dcxxx.nu.3.lib.5. & tangit Aymo conſil.89. in fi. item in facienda excuſsione ſec. Iaſ.in d.l. Decem eſſe citandos tertios poſſeſſore, & fideiuſſores. de quo ad ibi dicta me remitto, & in dando curatore bonis citandos illos eſſe, an quos prima cauſa ſucceſsionis pertineat.l.j.§.denuntiatio.ff.de vent.inſpec.Bar.in l.ſi diu. ff. ex quib.cauſ. maio.& in l.ſi quis inſtituat.§.ita ſi conditioni. ff. de hæredib.inſtit.Doct. in l. ſi bona. C. de bon. auth. iud.poſsid. Alex.conſ.cxxxvij.col.ij.lib.2.Alex.conſ.207.in fi. lib.eo. Plane ad maiorem cautionem poſt proclamata, ſiue ci-

tationes

tationes particulares fieri debere proclamata generalia not. Angel. in d.l.ſi curator.C. de iur.delib.

142 Secundo aduertendum eſt,quòd ſi contra aliquem certum, aliquemue certum principaliter cauſa non dirigatur ibi ſufficiunt proclamata generalia Bart. in d.l.ſi eo tempore.in l.hoc autem.§.2.ff.quib.ex cauſ.in poſſ.eat.Doĉto. comm.in d.l. decem. Alexand.conſi.cl.col.j.libr.6.gloſſ.in l.de vnoquoque.ff. de re iudicat. Bartol.in l.in diem.ff.de aqu.plu. arcend. Dec.conſil.367. in fin.conſil.dcxciii. col. pen.Alexand.conſi.86.col.i.libr.2. conſil.clvi.lib. eod.Felyn.cap.cum exhibita in princ.ex.de iudic.Iaſo.in l.ſi quis nec cauſam colu.vij.de reb.credit.& in §.Diui colu.6.in 2. leĉt.Marſ.in d.l.de vnoquoque. Alexan. in l.ſæpe col.8.ff. de re iudic.Iaſ.conſi. ci.in fin.lib.j.

143 Tertio aduertēdum eſt,quia proclama generale factum in loco vbi ſit magna multitudo perſonarum ſuſſicit pro ſpeciali citatione Ioan.Bapt.de ſanĉt.Seu.in l.cunĉtos populos colum.j.C. de ſum.trin. & fid.cathol. ſequitur Iaſ.in d.l.Decem nume.43.faciunt ea,quæ diximus ſupra de con feſſione facta coram multitudine perſonarum per not.in cap.at ſi clerici in prin.ex de iudicijs.

144 Quarto aduertendum eſt circa formam horum proclamatum,quòd vbi ſtatuta ſunt, vel conſuetudo ibi ſtatuta, & conſuetudo ſeruabuntur;vbi verò hæc non adſint,excōmiſſione iudicis parte petente,per publicum nuntium, vel preconem,& vbi is non adſit per perſonam electam à iudice,in locis publicis; & in vicinis eorum,quorum intereſſe poteſt, item per ſonum tubæ aliudue ſolitum inſtrumentum,aut eo deficiente ſola voce. Hæc ex not.per Bartol.in d.l.hæc autem.§.2.& ex nota. per Bartol.in aut.ſi omnes. C.ſi min.ab hæred.ſe abſtin.Bald.& ſeqq.in d.l.ſi curator. C.de iu.delib. & ex not.per Doĉt.in l.Decem.ff. de verborum obligat.

145 Quinto aduertendum eſt quòd ſaltem ter diuerſis vicibus,& ſpatijs de iure 30.dierum aut arbitrio iudicis ex cōſuetudine reſtringendis huiuſmodi proclamata fiant iux. aut.qui ſemel.C. quo.mod.& quan. iud.& in l.tres. C.eod. tit.& in d.l. peremptorium.ff. de iudic. idem ſi citationes

ſiant per edicta.d.aut.qui ſemel. Planè hæc omnia ex ſtatutis,iudicis officio, & conſuetudine moderari poſſe puto quod ſi ita factum non ſit & prædicta non ſeruentur caueant practicantes,quia Ange. in d.l.ſi curator. C. de iur. delib.dicit ex hoc ſe mille proceſſus ſubuertiſſe, ſequitur Alex.conſi.ccxij.col.j.& ij.lib.6.

246 Vigeſimus tertius modus probandi negatiuam eſt per inſpectionem oculorum remouentium affirmatiuam per inſpectionem; exemplum depono Ticium non fuiſſe vulneratum; quia inſpiciendo corpus eius nullum vulnus in eo inueni, itaque declarat Baldus in l.fina. C. de reb. credit. & facit. l. pediculis. §. Neratius.ibi ex inſpectu vaſorum.ff.de aur.& arg.legat.faciunt not.per Azon. in Rubr. C.ad l.acq.Bald.in rubri.column.j. de probat.Iaſo.in l.de periurio.num.3.ff.de in lit.iurand.in l.ſi duo.§.idem.ff. de iureiur.in l.admonendi nu.50.in l.eum qui.§. in popularibus nu.5.ff.eod.titul.in l.cum te num.4.C.de tranſact.Bal. in l.j.C.ſi aduerſ.lib.Alex.conſil.xxxv. col.ij.libr.4.conſil. cxcvj.in fin.libr.1.Curt.Sen.conſil.lxix.nu.6. Iaſo. in l.j.in princip.column.5.ff. de oper.nou.nunt.Alciat.ij.reg.præſumpt.xvj.& infra tangemus.

247 Vigeſimusquartus modus probandi negatiuam eſt per inſpectionem oculorum remouentium affirmatiuam non per inſpectionem, ſed per oppoſitum,vt ſi deponam hanc veſtem non eſſe albam, quia eſt Nigra, itaque ſcribit, & per plura exempla proſequitur Bald. in d. l. fin. C. de reb. cred.not.Federic.in tract.de probat.colum. iij. Ioan. Ign. in d.§.non aliàs num.85.& facit,quòd probatio per inſpectionem oculorum eſt adeo priuilegiata vt nunquam ei videatur eſſe derogatum Bal.in l.contra negantem ad fin. C.ad leg.Aquil.in l.j.C.ſi aduerſ.lib. Alexand.conſil.xxxv. col.ij.lib.4.conſ.cxcvj.in fi.lib.1.Cur.Sen.conſi.lxix.nu.6. Iaſ.in ſupraallegatis locis Alc.ij.reg.præſump.xvj.Tiraq. de retract.§.4.gl.j.nu.36.facit qđ Græco prouerbio circũfertur ὠτίων πιστότεροι ὀφθαλμοί. Oculis magis habenda fides eſt,quàm auribus. & quòd Horatius inquit.

Nec retinent Patulæ commiſſa fidelius aures

Idem in libro de arte Poetica.

Serius

Segnius irritant animos demiſſa per aures
Quàm quæ ſunt oculis commiſſa fidelibus.

A quibus Plauti illud Manus Lænæ oculatas non auritas vocantis non recedit, & quod Hiſtoriam a verbo Græco ἱςόειν quod eſt videre quidam dictum putant, & Virgilianum commentum quod duabus portis altera quidem Eburnea, altera vero Cornea ad inferos deſcendatur; & ex Clione ſumptum illud. Aures hominibus minus fideles ſunt, quàm oculi in eo tamen aduertendũ eſt quòd vbi præcedens modus adaptatur ad oppoſita idẽ erit cum noſtro.

248 Vigeſimus quintus modus probandi negatiuam eſt, vt probetur per eos teſtes, per quos affirmatiua ex conſuetudine, vel communiter contingentibus, affirmatiua ſciri cõſueuit & nunc non eſt ſcita, & ita ſcribit Bartol. in conſil. lxxxj. Martinus Forniconis. Alex. conſil. cxxiij. col. ix. lib. 4. And. Sic. in c. 3. loco col. ij. ex. de probat. Alex. cõſ. 214. lib. 2. conſi. liiij. col. xiii. lib. 4. à quo non recedit, quòd Ro. ſcribit conſil. 245. col. fi. hoc eſt quem non eſſe diuitem probari per vicinos ad quos ſcientia diuitiarũ perueniret ſi quidem diues eſſet. & ita ſcribit Dec. conſ. 233. nu. 5. libr. 2. facit, ꝙ teſtis ratio, quæ ſit à cõmuniter contingentibus optime cõcludit ſec. gl. in l. neq; natalis vbi Ia ſ. & ſcribẽtes. C. de probat. Bal. in l. cũ dotẽ. C. de iur. dot. gl. Bal. Sal. in l pe. C. vnd. cogna. Bal. in l. neq; i. C. de nupt. in L. cõuenticulam col. 3. C. de epiſ. & cler. Bar. in l. j. §. hoc interdicto. n. 8. ff. de itin. actuq; priu. Alex. conſ. xc. lib. 2. conſi. cxc. nu. 11. libr. 6. Dec. in l. certi condictio. §. ſi nummos. ff. ſi cert. peta. Alex. conſ. 4. li. & per Alc. & ſcrib. in l. j. ff. ſi cer. pet. & ita in ꝓbãda negatiua nõ ſanę mẽtis Paris. ſcribit cõſ. 87. col. 4. li. 3.

249 Hic tñ aduertendum eſt, ꝙ hæc probatio ſit per prçſũptionem, ſiue coniecturas, non per veram certitudinẽ; itaque in teſte deponente, quia ſum vicinus ſcribitur comm. per Doct. in d. l. j. ſi cert. peta. ex quo infertur quod nemo ex hac probatione de capitari põt vt per Dec. in d. l. j. nu. 61. & lxii. & Mod. Bon. nu. 35. quod ſublimi. nõ procedere in iis in quibus per coniecturas procedi poteſt iux. not. per Salyc. in l. fi. C. de accu. & not. per l. conſenſu. C. de repud. Secũdo infertur, quod ſentẽtia lata ex hac probatio-

ne,vt ex reliquis præſumptiuis nunquam tranſibit in rem iudicatam iux. not.per Inn.in c.tua nos.ex.de cohabit. cleri.& mul.& Dec.d.l.j.nu. 64.

250 Vigeſimus ſextus modus probãdi negatiuam eſt in probando non diligentiam,ſiue negligẽtiam,de quo per Bart. in cõſ.110.chariſſime,vbi apoſ.not. & quædam per Orian. in c.quoniã contra nu.178.& ſeq.ex.de probat. & vbi quis non facit id,quod facere debet dicitur negligens, cũ illud facere poſſit Gozadin.conſi.xxxviij.nu.11. Ruyn.conſ.12. lib.5.Aymo conſi.cxxxij.nu.4.lib.1.vbi ex ſola inrerpellatione,quem conſtitui in negligentia affirmauit cui conſentit cõm.opin.in l.quod te.ff.ſi cert. pet.& per lapſum diei appoſiti in contractu, quem dici negligentem conſil.Dec. conſi.cli.nu.2.libr.1.conſil.452.libr.4. vbi Matheſ.not.50. allegat quod ſoluens partem pretij intra diem,reliqua parte non ſoluta emptione vti nequit, & ſi quis non facit ea, quæ communiter fieri ſolent ab ijs, qui ſunt eiuſdem conditionis,& profeſſionis dicitur negligens iux.not. per Bar. in l.quod nerua.ff. depoſ.item ſi quis rei alienæ non adhibet eam diligentiam, quam rebus ſuis ſolet adhibere dicitur negligens,quinimmo in dolo præſumpto vt per Paris. conſi.74.per tot.libr.1.& per Alexan.conſi.xlvij.col.3.lib. 1.& ſi tutor,curatorue à debitoribus pecuniam non exegerit dicitur in negligentia Dec.conſi. cclxxiiij.nu.16.in fin. libr.2.item ſi pecuniam ſuam bene locet, & ſint prædia venalia,& ſi non facit id, quod verus paterfamilias feciſſet, & pecunia pupillaris ſit otioſa Dec.conſil.ccccxxx.conſil. dlxij.col.iij.conſi.dcxxxij.in prin.lib.5. Bart.in l.tutor qui repertorium.& in l.tutor.ſec.dignitatem.ff.de admi.tut.& ſi quis non adhibuit procuratorem medicum cum facile ei eſſet hoc facere dicitur negligens Bartol. in l.ſi ab hoſtibus.§.ſi vir vxorem.ff.ſolu.matri.ad hæc fac. not.per Fely. in c.ſinautem col.3.ex.de reſcrip. & negligens in proſequẽdo appellatione dicitur ille, qui cum videret impedimentum de eo proteſtatus non fuerit ſec.gloſ.in verbo.propoſitum vbi Io.de Imol.in capit.cupientes.§.quod ſi per.xx.de elect.libr.6.glo. in verbo negligentia.c.ple. ext.de reſcrip. Bald.in l.properandum.§.ſinautem vtraque vbi Alexan.&

Iaſ.

Iaſ.C.de iudic.Imol.in l.in prouinciali.§.ſi.ff. de oper.nou. nunt.Alexand.conſi.clxiiij.col.3.lib.2.conſi.40.nu.5.conſ. cxiiij.col.3.lib.5.conſi.79.lib.7.ſentit Dec. conſi.dclxxvij. & Socyn.iun.conſi.117.col.j.lib.2. Contrariam tamen ſen tentiam tenuit Bar.in l.ij.§.dies.ff.quand.appell.ſit. Bal.in add.ad ſpec.in tit.de appell.verſi.itē fallunt Caſtrenſ.cōſi. ccxxj.in cauſa deſertionis Abb.c.ex tranſmiſſa.ext.de præ ſcript.& in d.ca.plerunque Iaſ.in d.§.ſinautem vtraque, & in l.2.§.Dies col.fin.ff.qui ſatiſd.cog.Dec.in cap.fin.ext.de appel.in l.in omnibus cauſis de reg.iu. conſil.456. afflict. Dec.50.Rip.in tract.de peſte fol.48.Socyn.iun. conſi.132. col.1.lib.2.conſ.ciiij.colum.fin.lib.3.Et quoad reum conſtitui quem in negligentia ſine alia monitione ſi non facit id,quòd facere debet.Felyn.in c.ſinautem.verſi. negligentia ext.de reſcript. & in dubio præſumi negligentiam vbi quis non facit actum debito tempore Felyn.in ca.paſtoralis ex.de except.& ad ibi dicta me remitto.Plane vbi facto negatiuo pœna imponatur, non aliter negligentia committitur, quam monitione præmiſſa Alex.in l.ita ſtipulatus in prin.quem refert,& vt communiter approbatum ſequitur Decius conſi.xxxvij.nu.9.libr.1.Niſi negligentia eſſet notoria,item niſi in prælato, qui cùm primum facere potuit,& non fecit dicitur negligens, item niſi pœna non imponeretur vt per Dec.conſi.151.nu.16.lib.1. Negligentia tamen vnius alteri non nocet Dec. conſi.534. col.fin. lib.4.Abb.conſ.xxxiiij.col.2.lib.1.Et adeo eſt verum,quòd ex curſu diei intra quem aliquid fieri oportebat quis conſtituatur in negligentia, vt in notoria negligentia eſſe dicatur,& ita ex curſu biennis ad proſequendam appellationem conſtituti.

251 Vigeſimus ſeptimus modus probādi negatiuam eſt per clauſulam item fuit,& eſt abſq; eo, quòd tale quid factum ſit &c.Per quem communis vſus cauſidicorum putat ſe nō teneri negatiuā probare, aut ſaltem periculum probandi negatiuam euitare.Sed iſte modus cōm.reprobatur, & ita hunc modum reprobauit Bal.in c.vltra tertium in peri.co. ex.de teſtibus Felyn.in c.licet,& in c.tertio loco,remiſſiue. ex.de proba.Cur.in tract.de poſit.nu.31.Not.apoſt.ad Lā-

franc.in d.c.quoniam in verbo reſponſiones num. 12. Ripa in c.cum eccleſia ſutrina num.76.ex de cauſ.poſſeſ.& propriet.& facit,quia ad cognoſcendum negatiuam non inſpicimus verba,ſed effectum ſec.Bal.in l.cum te minorem.C. de proba.refert,& ſequitur Alex.ad Bar.in l.2.§. quod obſeruari.C. de iur.calum.

252 Vigeſimus octauus modus probandi negatiuam eſt in ijs rebus,quæ conſiſtunt in quantitate,vel numero per poſitionem quantitatis numeri,quotæue, dicendo,quod plus in bonis non habet;vt ſi velim te probare centum in bonis non habere probando, quod.x.in bonis habes & non plus, hoc eſt dictum gloſ.in l.cũ de lege.ff.de probat. quã ſequitur Alex.conſi.35.col.j.lib.4. conſ.lv.col.fin.lib.1.Bar.Bal. &c.in l.fin.§.licentia.C.de iu.delib. Ang.in l.qui mutũ.§.j. ff.de acqui.hæred.Bar.in l.conficiũtur.§.codicillis.ff.de iu. codicill.Rom.conſ.276.in fin.Pau.Caſtren.conſ.cxij.lib.j. Guido Pap.Dec.cxlij.Iaſ.conſi.34.libr.1.& eſſe communiter approbatam ſcribit Curt.ſenior conſ.27.col.8.verſ.ſed contra Doct.in l.ſi conſtante ſolut.matrim.Fran.Rip.in d. c.cum eccleſia nu.84.& de ea gl.poſt Alex.ſcribunt recentiores repetentes in rubr.de op. nou. nunt.Iaſ. in §.item ſi quis in fraudem.inſti.de act.Alcia.3.reg.præſ.28. Cur.iun. conſ.cl.col.v.Gozadin.cõſ.94.col.7.& ad eam quædam cõgerit Crauet.cõſ.ccxviij.col.j.libr.2.itaque quis probando ſe in tali gradu probat alios non proximiores Dec.conſil. 322.col.fin. & conſ.234.lib.2.

253 Hic aduertendum eſt,quod ad hoc vt teſtes deponentes de x.probent,quod centum non habet neceſſe eſt,quod dicat habet x.in bonis,& non plus,aliàs de non pluri nõ probarent vt per Alex. conſil.64.col.2. lib.2.à quo non recedunt not.per Bar.in l.cum furti.ff.de in lit.iu.& facit quod teſtes deponentes de x.& teſtes deponentes de xx.non ſunt contrarij ſpec.in tit.de teſti.§ ſed pone Alexand. conſi.64. col.2.conſ.215.col.j.libr.2.vbi alleg.not.per Bart.in l.ſi cũ dotem in prin.ff.re amot.& in l.ſi quidẽ.C.de except. quicquid contra ſcribat Alciat.in l.j.§.ſi ſtipulanti. nu.45.ff.de verb.oblig.pro quo facit, quod licet teſtis deponat quod valet tantum, & plus tamen hæc dictio plus in teſte nihil

operatur

operatur vt per Alexan.conſi.109.in fin.lib.4. Iaſ.in d.l.cũ furti Bal.in cap.cum cauſam ex.de teſtib.Saly.in l.2. C.de reſcind.vendit.Alex.in l.& ſi poſt tres colum.2.vbi Iaſ.ff.ſi quis caut.

254 Secundo aduertendum eſt, quòd duobus teſtibus deponentibus de valore x.Duobus de valore xx.magis credi tur deponentibus de xx.quia deponentes de. 10. negatiuã aſtruunt,& ita ſcribit Alexand.conſil.xxxiiij.colum.ſecun da libr.6.& quædam ſcribit Alciat.in d.§.ſi ſtipulanti num. 40.quod non ſequor quia teſtes iſti ſuper valore depoſitu ri deponunt vt periti; peritis verò æque creditur ſuper affirmatiua,ac ſuper negatiua vt prædiximus. inde vt deponens de valore x.ſec.Alex.negaret quòd non plus.ita & deponens de.xx. reſpectu. 30.

255 Tertio aduertendum eſt, quòd Iaſ.in d.l fin.§.licentia. dixit d. gloſ.procedere vbicunque adſit pro ea aliqua præſumptio,vt confecto inuentario.Alciat.d.3.reg.xx.præſ.di xit hoc non eſſe verum, quia vbi eſt præſumptio ibi transfertur onus probandi in aduerſarium ex præſumptione quare pocedere dixit vbi adeſt minus quam præſumptio ſed exemplificat. Equidem credo illam glo.non loqui de inuentario, quia de eo mentionem non facit. item relata ad l.quam interpretatur iure.ff.apparet inuentarium non repertum.Plane eam gloſſam habere ſecum præſumptionem hoc modo, quia diuitiæ non inſunt à natura, ex quo negans hoc probare non tenetur, ideoque ſi dicat habet. x.in bonis, præſumitur, quòd non habeat plus,hoc fallit vbi quis quandoque bona habuiſſet; quia adhuc præſumi tur habere iuxt. not. in l.ſiue poſſidetis. C.de re.vendic.& tunc neceſſe eſt, quòd dicant x.& non plus & cauſam idoneam reddant. Quarto aduertendum eſt,quòd illa gloſſ. procedit eſt communiter approbata circa hunc modum ſiue pro ea ſtet præſumptio,ſiue non ſiue factum ſit inuentarium ſiue non,vt per Curt.d.conſi.xxvij.refert & ſequitur Fran.Rip.in d.cap. cum eccleſia nume. lxxxiij.extr.de cauſ.poſſ.& propr.

256 Vigeſimus nonus modus probandi negatiuam eſt ſuperiori quidem proximus per productionẽ inuentarij legiti-

me confecti, namque ſi hæres illud producat & nihil plus eſſe in bonis aſſerat ei creditur vt eſt commun.opin.in l. fina.§.licentia. C.de iur.delib.& in aut.ſed cum teſtator. C.ad.l.falcid.in l.ſi conſtante ſolut.matrimo.ſcribitur per Alciat.iij.præſumpt.xx. Alexan.conſi.lxx.in fi.lib.4.conſi. xlj.in fin.libr.3.conſil.lxxvij.col.fin.libr.4.conſi.xvj.in fin. lib.v.Curt.Sen.d.conſi.xxvij.Gozadin.conſi.xciij.col.vij. Crauetta conſil.ccxxvi.col.fin.libr.2.cum enim inuentarium ſolemniter fiat præſumitur pro huiuſmodi actu arg. not.per.l.tranſactionis.C.de tranſact.& not.in l.ſciendum ff.de verb.oblig.

257 Hunc modum limit.non ſeruata forma Aut.ſed cum teſtator. C.ad leg.falcid.etenim non ſeruata forma actus corruxit iuxt.vulg.l.cum hi.§.prætor.ff.de tranſ.& not.per Decium conſil.dxxxij.num.5.lib.quarto.& probatur in d. aut.ſed cum teſtator.verſi.quo verò non ſeruato, & ſentit Crau.d.conſi.ccxxv.col.j.& fi.lib.2.

258 Secundo limit.vt non procedat vbicunque omiſſa fuiſſet dolo,& fraude, aliqua res in inuentario ſecundum opi. quam poſuimus ſupra. Quòd ſi non dolo aut fraude, vel ſumus in dubio ad ibi dicta me remitto.Hanc limit. ſublimit. vt non procedat vbicunque in inuentario appoſita fuiſſet clauſula, quòd ſi aliqua res ad manus ſuas peruenniet hæres eam apponet in inuentario ſec. not. per Bald. in d.aut.ſed cum teſtator Paul.Caſtrenſ.in l.fin.§.cum igitur.C.de iur.delib.& per Dec.conſ.dcxxxiij. col.fin. lib.5.

259 Tertio limit.hunc,vt non procedat, vbi non allegatum præſumptio,quæ eſt pro inuentario iuxt.vulg. not. per.l.ſi adulterium cum inceſtu.§. idem pollioni. ff. de adulter. & in l.cum quid.ff.ſi cert.pet.

260 Trigeſimus modus probandi negatiuam,& vulgaris,eſt per coarctationem loci,& temporis ſec.gloſ.cõm. approb. in l.optimam.C.de contrah.& committ. ſtipul. gloſ. in §. ſi vero abſunt in Aut.de hæred.& falcid. & gloſ. in l. pantonius.§.rei perduellionis.ff.de acquir.hæredit.Bald.in l.j. C.de ſec.tab.Doct.in d.l.in illa.ff.de verbor. obligat. in c. quoniam contra ex.de probat.in capit. cum eccleſ.ext. de cauſ.poſſeſ.& propriet. & in c. bonæ.i.ex.de elect.Butrig.

& Bal.

& Bal.in l.actor.C.de probat. Doct. in c.tertio loco.ex.de proba.in c.ſuper his.ex.de accuſat.Florian.in l.ij.ff. de probat.Dec.conſi.ccccxxiiij.lib.3.Socyn.iun.conſi.xij. nu.22. libr.2.cum ſimilibus, & eſt ratio, quia vbicunque negatiua ſit coarctata æquè cadit in ſenſum teſtis; ac affirmatiua Bald.in l.actor col.j.C.de probat. Bart. in l.errores. C. de err.aduoc.& ſcribit Ioann.Ign.in d. §. non alias nume. 155.ad Sillan.

261 Circa hanc modum aduertendum eſt; quia neceſſe eſt quod teſtes coarctent non ſolum locum, & tempus; ſed & totum locum, & tempus vt in ſimili probat tex. in §. item verborum in verbo toto ipſo die.inſtit.de verbor.obligat. & ita dicentem Ticium non interfuiſſe Rixæ non probata niſi dicat ſe toti Rixæ interfuiſſe Aymo ſcribit conſi. ij. in prin. lib. 1. ita teſtes dicentes aliquid non factum in inſtrumento debent dicere non factum in toto inſtrumento Bal.conſ.xxj.col.ij.lib.4.Alex.conſ.xliiij.col.iij.lib.3.ſic teſtes dicẽtes ticium fuiſſe ſecum tali hora vel circa,qua delictum commiſſum fuit non probare Aegid.Boſſ. in pract. crimi.in tit.de defenſ.reo.nu. 27. quod ego ampliarem vt procederet quoad identitatem etiam perſonarum, itẽ locorum,& temporum,nec enim ſufficit probare ticium,tali loco,tali tempore hoc non feciſſe, niſi de identitate perſonæ, loci, & temporis probetur vt in affirmatiua ſcribit Alex.conſ.lxxij.col.pen.lib.3.à quo non recedunt not. per Dec.conſi. cj. quòd non ſufficit teſtes dicere ſe non adhibitos in inſtrumento, ſiue non interfuiſſe ſed neceſſe eſt, quod ipſi dicant, & probetur eſſe illos eoſdem & dicemus infrà item adeò totum & tempus, & locum coarctari neceſſe eſſe requirem vt ſi modicum momentum prætermittentur,quo fieri potuiſſet, quin videretur ibi negatiua ita coarctata non probaretur ex ſcriptis per Paris.conſ.clxij. col.pen.lib.4.conſi.xiij.in fin.lib.3.& conſi.xiiij.in fin.libr. eo.& per Alex.conſi.xxiij.col.j.lib.2.

262 Secundo aduertendum eſt, quod vno caſu ſingu.teſtes ita deponentes ſuper negatiua etiam coarctata non probant hoc eſt quando ipſi aliàs non idonei ſed idonei reddẽdi propter difficultatem probationis, vt caſum difficilis

probationis

probationis faciant dicunt alios teſtes ibi non fuiſſe; tunc enim non probant vt per Alex.poſt alios,quos alleg.conſ. lxiiij.colum.fi.lib.primo.

263 Tertio aduertendum eſt quòd ex diuerſitate factorum quandoque erit coarctatio facienda de loco, & tempore ſimul quandoque de loco tantum, quandoque de tempore citra quæ arbitrium iudicis reſeruo iuxt.not.per l.j.ff. de iur.delib.

264 Quarto aduertendum eſt, quòd hoc modo negatiua probata dicitur probari directó vt per Bartol.in l.errores. C.de error.aduoc.Bald.in l.actor. nu.3.C.de probat.Ang. in l.j.vbi add.ad Barto.C.de Canon.frum.vrb.rom.Franc. Rip.in c.cum eccleſia ſutrina num.lxxxvj.ex.de cauſ.poſſ. & propr. Equidem ſic diſtinguerem aut coarctatio facit, q. per nullum medium negatiua probetur, & tunc directò fiat probatio, aut per mediũ & tunc non fiat directò; directo enim dicitur fieri id, quod fit nullo medió interueniẽte vt per Bar.& poſter.in l.centurio col.pen.ff.de vulg.

265 Quinto aduertendum eſt, quòd ſi teſtis deponeret ſimpliciter,& non diceret toto, vel vniuerſo vel omni tempore vel loco perinde habetur, ac ſi de toto dixiſſet argum. not.per Crauettam conſi.lxxviij.colum.fi.Et ſi in contrarium faciat id, quod dicimus in definita non æquippollet vniuerſali in teſtibus vt per Alex.conſi.cxi.col.iij.lib.3.

266 Iuxta prædicta q.vtrum accuſator reo, teneatur edere diem,horam,locum,& tempus item nomina,cognomina, agnomina & patriam delinquentis ad probandum ſuam negatiuam, quòd non fecerit delictum? hæc q.requireret altiorem indaginem,ſed quia breuitati ſtudeo remiſſione ad quædam loca, quæ nunc ſuccurrunt contentus ero.hãc q.ponit Bart in libellorum nu.12.ff.de accuſat.& remiſſiue in l.is qui reus. colum.fi.ff.de public.ind.de ea not.in l. pantonius.ff.de acquire.hæred.& remiſsiones multas ponit Felyn.in c.ex tenore. ex.de teſtib.& Orian.c.quoniam contra nũ.lviij.ext.de probat.

267 Trigeſimus primus modus probandi negatiuam eſt per miſsionem exploratorum,qui diligenter inquirant & referant ſe non inueniſſe tale quid, vt per Bart.& alios in d.in

illa

illa per Rip.in d.cum eccleſia nu.lxxxvij.Felyn.in c.fi.col. fi.ex.de probat.Alex.conſ.xxxv.col.j.libr.4.& ita intelligo not.per Bart.in l.ſi quis ex argentarijs. §.& an hæredi.ibi facta diligenti inquiſitione.ff.de edend.& ita in probando quem non eſſe ſoluendo ſcribitur per omnes in l.decem. ff.de verb.obli.& in probando aliquem ſine liberis deceſſiſſe ſcribit Ang.in l.ex facto. §.ſi quis autem.ff.ad trebell. Alex.conſ.20.in fi.lib.1.conſi.39.col.2.lib.eo.& in probando quem non eſſe ciuitate per diſcuſſionem Angel.ponit in l.ſi vacantia. C.de bon.vac.vt refert Alex.ad Bart.in l. 2.§.ſi dubitetur. ff.quemadmod.teſtam.aper.à quo non recedit modus probandi per proclamata,de quo ſupradiximus,& an per verba notarij quis probetur nõ in loco Cranetta conſi.240.per tot.libr.2.His autem nuntijs,ita referentibus eatenus creditur, quatenus pertinet ad officium ſuum vt per Bar.in l.fin.C.de collat.fund.patrim.& ſcribitur in c.quoniam contra ext.de probatio.

268 Hic aduertendum eſt,quòd volentibus probare negatiuam per hunc modum, iudex tenetur impartiri officium ſuum,& mittere petitos exploratores,quibus referentibus ſe non inueniſſe credere tenetur vt poſt Baldum, quem refert, & ſequitur ſcribit Ioann.Ign.in d.§.non aliàs nu.68. ff.ad ſen.conſ.ſillan.Hic quoque ſubnecti poſſent ea, quæ diximus circa obſeruationem proclamatum ſed breuitatis cauſa prætermitto.

269 Trigeſimus ſecundus modus probandi negatiuam eſt ſi quando filius ea geſſit,quæ citra ius,& nomen hæredis fieri non poſſunt, & tamen dicit ſe paternam hæreditatem non adiuiſſe; tunc enim probando pro reſtitutione dotis maternæ ſibi fuiſſe hypothecata omnia bona teſtatoris, & dicendo ea ratione bona illa ſe retinuiſſe probat ſe hæreditatem non adiuiſſe Bald.in l.j.vbi Iaſ.C.de repudia. hæred.ſicut.enim mater ea bona poterat retinere,ita & filius ſec.Bartol.in l.ſi filio. ff.ſolut.matrimo.& de hoc late ſcribit Dec.conſ.ccxxxij.in prin.lib.2.& conſil.ccxxxv.col.ii. lib.eo.& conſ.dcxxi lib.5.& facit quia licet filius patris ſit ſuus hæres, tamen nunquam præſumitur eius hæreditatẽ adiuiſſe niſi probetur Bart.in l.gerit nu.xxi.ff.de acq.hær.

Dec.conſ.dclij.nu.8.lib.5. & ita ſcribit idem Decius conſ. ccccxcj. in prin. libr.4. & generaliter ex quacunque cauſa filius dicere poſſit ſe id geſſiſſe ſcribit Decius conſil.445. nu.54.lib.4.faciunt not.per Bar.in d.l.gerit nu.21. & ſequ. & an, & quando filius inhabitans domum patris dicatur adire hæreditatem Corn.conſi.cliij.lib.4.quædam tanguntur per Alexan.& Iaſ.in l.nam hoc.C.vnd.legit.& per eoſdem in l.j.C.de repud.hæredit.

270 Hic aduertendum eſt, quòd vt prædicta procedant neceſſe eſt,quòd alius hæres patris non extiterit; namque ſi alius hæres extitiſſet,tunc, vt vxor non poteſt pro reſtitutione dotis ita ex abrupto retinere bona mariti,ita nec filius vt declarat Decius conſi.cccc.col.ij.lib.3.

271 Secundo aduertẽdum eſt, quòd vt filius aliuſue hoc modo probandi vti poſſit neceſſe eſt, quòd aliquo ſigno demonſtret ſe bona non iure familiaritatis, qua in vita patris iux. not. in l. qui iure familiaritatis. ff. de acquirend. poſſeſſ.item non iure, quo prius retinebat, ſed proprio vt in ſimili de vxore ſcribit Socyn. conſil. cxxxj. in præſenti conſultatione col.iij.lib.1.quem refert,& ſequitur Decius. d.conſi.cccc.col.ij.lib.3.

272 Trigeſimus tertius modus probandi negatiuam eſt ſi quandoque res aliena apud me fuit,& nunc conueniar officio iudicis ad exhibẽdum: namq; ſiue res probetur apud me fuiſſe,ſiue non, ſolo iuramento probabo me eam rem non habere Barto.in l.ſi quis ex argentarijs vbi Bal. Alex. Iaſ.in §.pen.ff.de edend.Felyn.in cap. ſicut nu.17.ex. de re iudic. & quomodo probetur ſe non culpa ſua amiſiſſe Paris.conſil.clvj.lib.4.Decius conſi.cccclxxij.lib.4.Alexand. conſil.clviij.libr.2.& dicens ſe amiſiſſe inſtrumentum hoc probare per iuramentum ſcribit Bald.in l.ſi.col.ſi.C. de edendo,& de probatione per iuramentum quando quis cõuenitur officio iudicis Alex.conſi.xxxviij.col.j.lib.5.Rip. in c.cum eccleſia num.30.ex.de cauſ.poſſe.& propr. Bart. & Bal.in l.ſi creditor.C.de pign.act. Felyn. in cap. accepimus col.fin.ex.de fid.inſtrum.Abb.in c.cum ad ſedem numer.16.ex.de reſtit.ſpoliat. & remiſſiue tangit Alc.2. reg. præſumpt. 25. & de amiſſione probanda per coniecturas,

quia

quia ſumus in his, quæ ſunt difficilis probationis Alc. cõſ. liij. per tot. li. 2, & in terminis legis ſi quãdo. C. vnde vi ſcribitur ibi per repetentes, & quædam de amiſſione ponit Bartol. in tract. de teſte in verbo peremptam. fac. not. per eundem Bar. in l. is poteſt col. penul. ff. de acq. hered. & per Paris. conſi. 156. col. 3. lib. 4.

273 Id quòd diximus de probatione amiſſionis per iuramẽtum limit. vt procedat in ijs, quæ ſunt modici præiudicij, ſi quando res apud me fuiſſe probetur, ſecus in ijs, quæ ſunt magni præiudicij vt per Bald. in l. fin. col. fin. C. de edend. & in l. diſſolutæ. C. de condic. ex leg. & per Felyn. in d. ca. ſicut nu. 18. ex. de re iudicat.

274 Secundo limit. vt procedat quando agitur officio iudicis ad exhibendum, ſecus ſi res non petatur officio iudicis vt eſt de mente Bar. in d. l. ſi quis ex argentarijs. §. pen. ff. de edend. & declarat Alex. conſi. lviij. col. fin. lib. 1. & eſt ratio diuerſitatis, quia officium iudicis nullum præſuponit obligationis ſec. comm. tradit. in l. j. ff. de iuriſd. omn. iud. per. l. qui per colluſionem. §. fin. ff. de act. empt. & l. deducta in prin. ff. ad ſenat. conſi. trebell. quare non eſt mirum ſi facilius diſſoluitur arg. l. prout. ff. de ſolut.

275 Trigeſimus quartus modus eſt in probando negatiuã eorum, quæ in animo conſiſtunt, & generaliter probari per iuramentum ſcribit gl. in c. ſignificaſti. j. ex. de homic. vbi Fely. late congerit, & glo. in §. ſed iſte vbi Iaſ. ſcribit. in ſtit. de act. & eſt glo. magna in c. propoſuiſti. lxxxij. diſtin. & glo. in c. paſtoralis ex. de excep. glo. in l. at qui natura. §. cum me abſente. ff. de neg. geſt. gl. in l. j. C. ad leg. Corn. de ſic. vbi quem non vulneraſſe dolo. probatur per ſolum iuramentum, & de ea gl. ſcribit Iaſ. in l. admonendi ff. de iureiu. Fely. in c. ſi diligenti. ex. de præſcript. itaq; per eã probari, quẽ non egiſſe calumnioſe ſcribit Abb. in c. præſentium in iij. not. §. ex. de præſcrip. & ignorantiam probari per iuramentum ſcribit Abb. in c. 2. col. fi. ex. de conſtit. Socyn. iun. conſi. lxxix. nu. 25. lib. 3. & ita ab effectu probatur ignorantia ex eo, quòd quis fuerit læſus vltra dimidia iuſti pretij Alex. conſil. j. colu. ij. libr. 6. Non obſt. iuramento, quòd non tollit ignorantiam facti Dec. conſi. ccclj. vbi quę

ſit

ſit differentia inter errorem, & ignorantiam, & per iuramentum in perſona fide digna Alexand.conſ.iij.in fi.lib.6. tres modos probandi ignorantiam poſſit glo.in reg.ignorantia &c. & per publicam formam probari Dec. conſil. cliiij.Bar to.in l.is poteſt.col. 6. de acquiren.hæred.Alex. conſ.xxxvj.col.ij.lib.1.Bar.in l.ſi cui.§.ijſdem de accuſation.& iuramento ignorantiã probari Iaſ.in l. iij.§.iurari. iij.not.ex.de iureiu.Crau.conſ.cclx. col.j. Item ex actibus exterioribus declaratur animus, & nõ animus iuxta vulg. not.per. §. pauonũ. inſtit.de re.diuis.& ea,quæ notauimus ſupra n. Et ita ex eo, quòd quis extra iudicium confeſſus fuerit etiam parte abſente ſe ſcire rem eſſe alienam vel ſe alterius nomine poſſidere,non bonæfidei homo probatur vt per Alexan.conſi.clxxxvij.col.ij.lib.ſecundo,& ex qualitate armorum vt baculo haſta,funiculo, item ex qualitate percuſſionis,vt in manu in crure quem non habuiſſe animum occidendi,vt per ſcribentes in c.ſignificaſti.ext.de homicid.& ſcribentes in §.diuus.l.j.ff.ad leg. Corn.de ſic. Bald.in l.j.C.de emend.ſeruor.Alex.conſi.cxl. col.j.libr.ij. conſ.lxxxj.co .pen.lib.1.Dec.conſi.cccclij.col.fi.lib.3.Alexan.conſ.cxliiij.col.fi.lib.2.Veron.conſi.xxviij. Paris.cõſ. clxi.col fi.lib. 4. & tetigimus ſupra n.& per publicam vocem,& famam in vicinia, quem eſſe in non bonafide ſcribit Socyn.iun.con lxix.num.lii.libr.1.& Paris.conſil.50. col.ii.lib.1.vbi & ex eo,quod quis dubitet an res ſit aliena in malafide probatur,& ſi ex curſu Decennii,vel.30. annorum etiam ſine titulo purgetur malafides vt per Alexand. conſ.ccvi.col.fin.lib.2.conſi.cxliiii.in prin.lib.1.Dec.conſ. cclxxii.nu.8.lib.1.conſi.cclxvi. lib.eo. vel ſi tacitè bona fides allegetur,vt per Dec.cõſ. cclvii. etiam poſt concluſionẽ in cauſa vt per eundẽ Dec.conſ.cclxvi.lib.2. vt purgatur,ex authoritate ſuperioris impertita vt per ſcribẽtes in l.iuſte poſſidet.ff.de acq.poſſeſ.& per Bart. in l.frater à fratre col.antepen.ff.de condict.indeb. Item probata abſentia probatur ignorantia eorum,quæ geſta fuerint in loco, item ſi probetur citatio facta in alio loco, quàm vbi habitetur vt per Dec.cõnſ. 460.col.fi.lib.4.Bar.in l.ait prætor. column.ij.ff. de damn. infect. item error probando rem ſe

aliter

aliter habere,probatur.vt per Dec.cõſi.408.col.pen.Alex. conſi.102.col.pen.lib.1.etiam ſi error iuris eſſet, etiam in facto proprio cum agitur de damno euitando, quod eſt etiam in lucro oneroſo Alexan. conſi.cij.col.pen. Decius conſi.402.col.ii.libr.3.Item ſi bannum,aut ſaluus conductus publicatus uon fuerit ignorantiam probatur, ex quo ad quæſtionem de occidẽte Bannitum Dec.conſi.327 per tot.libr,ij.& ex eo, quòd alius fecit ignorantiam probari præterquã quòd regulariter præſumitur poſt not. in l.fi.ff. pro ſuo Decius conſ.328.nu.6.lib.3 & ibi quòd per abſentiam quoq; & in conſ.ccciiij.lib.3.,& ex actu facto clandeſine ignorantiã probari Paris.conſil.lvij.col.j.lib.4.Et ex qualitate perſonæ,vt ſi qua ſe monialem probet ignorantiam quoque factorum demôſttabit Abb.c. quoniam per illum tex.ext.de ſimon.Dec.conſil.dxxx.col. fin.lib.4.& ſi fiat de nocte,item in multitudine perſonarum iuſte ignoratur Alex.conſi.4.in fin.lib.6.item ex multitudine negotiorum Alex. conſ.ccxv. col.fi. libr. 2. & ex ſucceſſionem locum alterius Aymo conſi.cci.nu.32.lib.2.

Item ex coniecturis ea, quæ in animo conſiſtunt probari poſſunt vt metu contractum eſſe matrimoniũ ſcribit Alc. conſi.clvi.col.i.lib. 5. vbi magis credi teſtibus de metu affirmantibus, quam de libera voluntare affirmauit vt per Innoc.in c.ſuper hoc in gloſ.& hoc vult ex.de renunt.Bal. in l.obſeruare.§.proficiſci.q.xiii.ff.de offi.proc.Bal. in cõſ. ſchiſm.poſt Rubri.ſi quis aliq.teſt.prohib. colu. xiiii. in l. fin.in fin.C.de hæred.inſtitu.Ang.in l.i. & in l.fin.ff.de eo, quod met.cauſ.Lancell.Dec.in l. turpia.in fi.de leg.i.Corſ. ſing.in verbo teſtes. Iaſo.in l. ſed ſi quis.§. quæſitum. ff. ſi quis caut.Dec.in cap.fin.in fin.extr.de appellat. Alciat.3. reg. præſumpt. 7. vbi quædam alia allegat. mihi tamen non placet hoc dictum, quia metus nihil aliud eſt quàm negatiua non liberæ voluntatis, & magis creditur ſecũd. commun.tradit.teſtibus affirmantibus, quam negantibus gloſſ.in l.diem proferre.§.ſi quis.ff.de arbitr.cum his, quę aliàs congeſſimus. inde qualitas metus non ineſt à natura.inde ubi teſtes non deponunt per ſenſum ibi æquè credi tur affirmantibus ac negantibus vt dicemus infra.nu.

Niſi

Niſi magis dicamus negantibus credi argu.not. ſupra nu. & ita coniecturis metum probari,ex minis, ex reuerentia, ex vultu terribili alicui demonſtrato item ex eo, quod ſi aliter factum eſſet periculum honoris, & famæ imminebat Crauett.conſi.xlix.per tot.lib.1.& per Bar.in l.j.§.quæ onerandæ.ff.quar.re.act.non det.& per Abb.in c.pen.extr. de eo quod met.cauſ.Paris.conſi.lx.col.j.& ij.lib.4. conſil. lxv.& conſi.lxvj.lib.eo.Alex.conſi.xcviij.& ſeq.lib.3.Alex. conſi.j.conſi.lij.lib.eo. Veron. conſil.ccj.colu.ij.Alciat.iii. reg.præſump.7.cum ſimil. Item ex coniecturis teſtatorem quid voluiſſe vel noluiſſe quotidie dicimus vt in l. j. C. de pact.de conditione ſi ſine liberis,& per Crau.conſi.xcviij. lib.de quibus melius erit tacere quam pauca loqui, item ex coniecturis argumentamur dolum & nō dolum vt per glo.in l.apud celſum in prin.ff.de except. Crauetta conſil. ij.lib.j.& de quibuſdam modis, ex quibus dolum argumentemur Crauett.conſi. cxliij.colu.pen.conſi.cxcij.colum.5. conſi.cclxxxij.col.fin.& conſil.cccxx.lib.ij.
Item coniecturis probatur malefides de quibus per repet. in l.celſus.ff.de vſucap.Paris.conſi.lxvj.col.fi. lib.3.conſil. xcij.colum.iij.lib.3.

276 Circa hæc nè de his latius vager, aduertendum eſt ad id,quod diximus iuramento probari ea,quæ in animo cōſiſtunt:hoc enim recipit quaſdam declarationes,& primo hoc non procedit in perſona infa mi, aut aliàs minus fide digna,hæc enim perſona negatiuam in animo ſuo conſiſtētem probare non poteſt ſec.Archid.in c. quia præſulatus. j.q.iiij.Bal.in l.falſus.iij.oppoſ.C.de falſ.Fely.in ca.ſignificaſti,nu.3.ex.de homic.Iaſ.in §. ſed iſte nu.xcvj. inſtit. de act.Secundo limit.in eo,qui contra id,quod in animo habet,& ſuper quo iuraturus,præſumptionem habet Bart.in l.inter omnes.§.recte colu.fin.ff.de furt.Rōt.ſom.ccccxxv. Ioann.de Immol.in c.2.col.ix.ex. de conſtit. Felyn. in d.c. ſignificaſti colu.j. Iaſo. in d §. ſed iſte nu.xcij.vbi quædam ſimilia adducit.Tertio limit.non procedere vbi contra iuramentum aliquid præterea eſſet probatum, ex quo iuramentum eius alſum appareret quodetiam ex coniecturis admittetur vt per Bart.in l.ij. §. ſi à pupillo circa fin.ff.de vſucap.

vſucap.pro empt.Bar.in l.is poteſt col.viij.de acqu.hæred. Fely.in d.c.ſignificaſti.& per Iaſ.in d.§.ſed iſtæ nu.93.facit quia vna præſumptio aliam tollit vel non admittit. l. Diuus.ff.de in integ.reſtit.Dec.conſi.470.nu.10.cum ſimilib.

277 Hæc omnia limit.non procedere in foro conſcientię,in quo ſoli aſſertioni etiam non iuratæ reiectis quibuſcumque probationibus & coniecturis,ſtamus ſec.gloſ.in ca. ſignificaſti ij.ext. de homicid. Lapum alleg.xciiij. Felyn. in d.c.ſignificaſti.colum.j.& non eſt mirum, quia aliud eſt forum conſcientiæ, aliud contentioſum vt per Hieronym. Cagn.in l.ij.in prin.C.dę pact.int.empt.& vendit.

278 Trigeſimus quintus modus probandi negatiuam eſt in probando res non eſſe in bonis alicuius, hoc fiet ſi probentur res de genere earum,quæ hominum comertio ſunt exemptæ & alijs modis non ſunt in alicuius bonis de quibus in l.inter ſtipulantem.§.ſacram. ff. de verbor. obligat. & in §.i.vſque ad §. ſingulorum. inſti. de re. diuis. & varijs in legibus ſub titulo. ff. de acquirend.re. domin. Item per proclamata, exploratores, & diſcuſſionem an aliquis an hanc rem habeat in bonis, & an ſciatur, quòd aliquis habeat. item ſi modi probentur ex quibus habita fuerit pro derelicto, item ſi nunquam ab aliquo fuit poſſeſſa & ſimilibus modis de quibus per Orian.in d. c. quoniam contra nu.188.& ſi probetur tantum temporis præteriiſſe,quo res veriſimiliter ſit conſumpta vt per Alex.conſi.4. nu. 12.lib. 2.& ex eo, quod in alterius bonis ſit probatur alterius non quia eiuſdem rei duo domini inſolidum eſſe non poſſunt Alex.conſi.45.col.2.lib.1.

279 Trigeſimus ſextus modus probandi negatiuam eſt per iuramentum in defectum ſemiplenæ probationis iux. not. per Doct.in l. admonendi. ff. de iureiur. & ita cum negatiua ſemiplenè eſſet probata per famam iuramentum deferri poſſe conſuluit Decius conſil.dclij.libr.5. de hac materia multa ſcribi poſſent,ſed breuitatis cauſa omitto. Illud prætermittendum non eſt, quod aliàs me tetigiſſe memini, in ijs, quæ ſunt corporis afflictiua, neque actori, neque reo deferri iuramentum in defectum ſemiplenæ probationis ſec.magis commun.reſolut. vt per Ioann.

ign.in d.§.non aliàs num.204.243.& 272.ad ſen.conſi.ſil-
lan.Dec.conſi.xxxvij.in fin.libr.1. in ijs verò quæ ſunt cor
poris non afflictiua arbitrio iudicis remitti vt in d.locis,&
ſi præterea ad eſſet aliquid vltra ſemiplenam probatio-
nem etiam in grauioribus deferendum eſſe iuramentum
ſcribit Alexand.conſil.lxvj.colu.j.lib.1.& an in cauſa ma-
trimoniali admittatur probatio per iuramentum in defe-
ctum ſemiplenæ probationis Dec.conſi.ccclj.in prin.libr.
2.Crauetta conſi.lxxiij.col.j.lib.1.

280 Secundo non eſt prætermittendum, quòd vbi pro for-
ma requiruntur duo teſtes ibi non admittitur iuramen-
tum in defectum ſemiplenę probationis Decius conſ.105.
numer.4.lib.1.

281 Trigeſimus ſeptimus modus probandi negatiuam eſt
in probando aliquem non poſſidere, hoc fiet ſi probetur
quem redeuntem ad poſſeſſionē ſuam admiſſum non eſſe,
aut de poſſeſſione illum eſſe deiectum, aut eſſe ſuſpicatū
ſe poſſe repelli vt per Alex.Iaſ.& ſcrib.in l. clam poſſidere.
§.qui ad nundinas.ff.de acqu.poſſeſſ.item ſi decennio quis
ab fuerit,ſi colonus poſſeſſionem interuerterit, item ſi co-
lono nominante authorē in iudicio victori poſſeſſio ſit ad
iudicata item ſi vicarius epiſcopi de poſſeſſione eijciatur,
item per traditionem alteri factam,per conſtitutum,pre-
carium,retentionem vſus fructus,item ſi colonus fuerit de
iectus vt per Alexand.quædam in l.peregre.§.fin.ff.de ac-
quirend.poſſeſſ.& per ſcribentes.in l.fin. C. de acquirend.
poſſeſſ.Crauettam conſi.v.colum.iij.lib.1.& tot.titu.ff. de
acquire.poſſeſ.& ſi quis rem propriam ab alio conduxerit
de quo videndū eſt per repet.in l.ſi rem aliquam.ff.de acq.
poſſeſ.& ſcripta per Paris. conſi.lix.col. penul.libr.2.item
ex eo, quòd quis poſſeſſionem ſuam ab alio occupatam
ſciens neglexerit cum potuerit eam recuperare Alexand.
conſi.xxv.col.fina.lib.6. item ex eo, quòd probetur alium
fructus habere,& recolligere item in domo habitare,& ex
ea penſiones percipere Dec.conſil. cccc.item ex eo, quòd
probetur alium in præteritum recollegiſſe, licet nunc du-
bitetur Corn.conſi.xxvij.col.pen.lib.4.Dec.d. conſi.cccc.
col.iij.item ex eo, quòd fuerit terminus aſſignatus ad do-
cendum

cendum de ſua poſſeſſione, & hoc factum non ſit arg.not. per Paris.conſi.cix.col.fin.lib.3.item ex formidine, & mœſtitia contracta ex amiſsione naturalis poſſeſſionis vt per Crauettam conſi.v.col.iij.lib.1.

282 Trigeſimus octauus modus probandi negatiuam eſt in probando aliquem iuriſdictionem non habere hoc fiet ſi probetur, quòd euenientibus caſibus exercendæ iuriſdictionis ille vſus non fuerit, vt euenientibus caſibus Homicidij latrocinij, & ſimilium, & qu od iuriſdictione vti nequiſſet quin hoc per teſtes ſciretur vt per Inno.in ca. dilec. ex.de capell.monach.refert, & ſequitur Ioann.ign.in d.§. non alias numer.clxxxviij.ff.ad ſenat.conſ.ſillan.& ſi quis non viſitauerit legatu m probatur non ſubiectus Anchar. conſi.cccx.col.ij.& ſcribit Crauett.conſi.cxj.col.iiij.item ſi quandoque aliquis requiſitus a Domino de ſubiectione, is dominum non recognouerit, & tantum tempus prxterijt, quo præſcriptio fuit inducta, vt per Iaſ.in §.æque. inſtit.de act.Alex.conſi.cxxxvj.col.pen.lib.2. & in non ſubiectione pro collectis imponendis Crauetta.d.conſi.cxj. lib. 1.& ibi col.ij.quòd ſi pro parte recognouit in reliquum ſit libera item ſi per Decennium quis tractatus fuerit eo modo,quo non ſubiectus Dec.conſil.ccclx.colu.ij.lib. 2. item per exemptionem,& priuilegium Decius conſi. clij. lib.1. Item ſi per actus extrinſecu s is demonſtrauit apud alium eſſe iuriſdictionem vt per Dec.conſi.ccvj.nu.7.lib.2.argu. not.per Bar.in l.filiusfamiliàs.ff. ad ſenat. conſ. macedon.

283 Trigeſimus nonus modus probādi negatiuam eſt, quòd ille cui incumbit onus probandi negatiuam agens cum eo, qui non fecit, procuret, & faciat, quòd is affirmatiuam non allegat; tunc enim affirmatiuam non allegando videtur aduerſario onus probāndi negatiuam remiſiſſe, tacens enim iudicio conſentire videtur vt per Decium capitul.quoniam contra ext. de probat. & in terminis ita conſil.Crauetta.d. conſil.j. circa fin facit ratio, quia beneficium alicui delatum, non antea quæritur, quam ſignis demonſtrauerit ſe beneficio illo vti velle, iuxt.gloſ. in l.vniuerſa.C.de prec.imp.offer.Decius conſil.cxciij.lib. 1. & conſil. ccvj. numer.8.libr.2.& per Dec.conſil.cclxxvj.

numer.3.libr.eod.item id,quod aliàs dicimus,quòd oppoſitum aliàs impediens, ſi opponi omittatur nihil impedit ex quo licet aliàs procurator non admittatur in criminalibus, tamen ſi hoc non opponatur proceſſus valet vt per Decium conſi.cccclxix.ad fi.lib.3. item licet laycus de cauſa ſpirituali cognoſcere non poſſit, tamen ſi non opponatur valet proceſſus Anchar.conſi.xcviij.col.ij.item tertius pro ſuo intereſſe comparens ſi ei de non intereſſe, vel docto intereſſe non opponatur valet proceſſus Aymo conſil. ccxx.colu.j.libr.2. item licet à religioſa perſona ſanguinis ſententia ferri non poſſit tamen hoc non procedit vbi nō opponatur Aret.conſi.lviij.col.3.item parte non opponente coram alio iudice fieri poteſt reconuentio Corn. conſil. xxx.col.iiij.lib.2.Socyn.conſi.cclxx.col.iij.lib.2.item licet ab interlocutoria de exequendo appellari nequeat tamen hoc fallit quando non opponatur Crauetta conſ.cclxxiij. col.fin.lib. 2. & ſcriptura priuata dicitur approbari ex eo, quòd contra eam aliter non opponatur Alex.conſ.clxxxv. in fi.lib.6.& contra præſumptionem iuris,&de iure admittitur probatio in contrarium,item cumulatio petitorij, & poſſeſſorij parte non opponente Craue.conſi.ccxlviij.col. ij.lib.2.item per omiſſionem exceptionis rei iudicatæ ſi cō tra probatum fuerit contra rem iudicatam iterum iudicari debet Alex.conſ.lxiij.col.pen.lib.4.conſi.lxxvij. lib.2. & in l.iudex poſteaquam.ff.de re iudic. Panormit. & Fely. in ca.cum Bertoldus.ext.de re iudicat. Item licet creditor hypothecaria contra debitorem poſſidentem, dominium probare non teneatur,tamen tenetur hoc allegare Bar. in l.rem alienam.ff.de pign.act.Bald.in l.etiam colu.ij. C.de execu.re.iud.Salyce.in l.certi.C.locat.Alex.conſi.cxxxvij. col.j.lib.2.ad hæc not.per Crau.conſil.ccxlviij.lib.2.Fely. in c.meminimas col.pen.de accuſat.Dec. conſi. cccclxix. in fin.libr.4.Hic modus ſi quidem verus eſt notabilis mihi videtur.

284 Quadrageſimus modus probandi negatiuam eſt in probando notarium non eſſe rogatum de inſtrumento, quòd fiet ſi teſtes appoſiti in inſtrumento dicant ſe præſentibus notarium rogatum non eſſe,itaq; ſcribit Aymo cōſ. cxvij.

lib.1.

lib. 1. & generaliter inſtrumentum reprobari ſi teſtes dicant ſe præſentibus hoc dictum non eſſe Alex. con ſi. 140. col.j.conſ.lxxii.col.j.conſ.lxxiiij.col.ij.lib.1. Paris. conſil. clxij.col.j.& ij.lib.4.& de clauſula omni meliori modo Paris.cõſ.xix.col.iij.lib.3. & in teſtibus d. centibus ſe non vidiſſe pecuniam numerari licet hoc aſſeratur in inſtrumẽto Alex.cõſ.clxxix.col.ij.lib.2. & an & quando ex hac reprobatione procedi poſſit de falſo contra notarium ſpec. in titu.de teſt.verſ.ſed pone Alex.conſ.65. lib.2. conſi.70. col. ij.lib.1.Cur.ſen.conſ.lv.col.viij.Alcia.3.reg præſumpt. 13.

285 In contrarium tamen facit,quia notarius in dubio præſumitur rogatus vt per Alexand.conſi.lxxiij.ad fi.lib. 1. & conſi.xlviij.lib.5.Bald.in Rub.col.iij.C.de fid. inſtrum. in c.cum in iure ad fin.ex.de offic.deleg.conſi. xxij. in fin.lib. 1.conſi.clviij.libr.2.Aegid.Bellam.Dec.cclxvij. notarius. Iaſ.in l.ſciendum col.xij.ff.de verbor.obligat.Corn.conſi. cxcj.lib.1.Rub.conſ.xlv.in fi.Imo.in l hæredes.§. in teſtamentis.ff.de teſtam.Orian.in c.quoniam in verbo teſtium nu.40.ex.de probat.Dec.conſ.xj.col.viij.lib.1.Paris. conſ. ciiij.col.vj.nu.73.lib.1.quicquid contra ſcripſerit Alexan. conſ.cliij.col.ij.lib.1.vbi de comm.atteſtatur, idem in l.j. col.iij.C.de eden.Corn.conſ.cccviij.libr.3.con ſ.lxx.col.ij. lib.4.Iaſ.in l.hac conſultiſſima col.j.C. de teſtam. & conſi. lxviij.col.ij.lib.1. Sed prima eſt cõm. præſertim vbi notarius de rogitu atteſtaretur argu. not. per Bal.in aut. quod ſine.C.de teſta.Cardin.conſi.cxxxiij.ad ſingu la colu.ij. & ſcriptorũ per Alex.cõſ.xiiij.col.fi.lib.6.Fely. in c.1.col.pe. de fid.inſtr.& per Dec.d.conſ.xj.& ita ſcribit Paris.d.cõſil. ciiij.nu.71.lib.1.faciũt ea,quæ diximus aliàs de facto proprio notarij,& de præſumptione,& priuilegio inſtrumẽti.

286 Quare iſte modus reſtringitur,vt procedat, ita demum ſi teſtes dicant notarium rogari,itẽ tale quid dici aut fieri a partibus non potuiſſe quin ipſi audiſſent, & ita declarat Paris.conſi.clxij.col.ij.lib.4.Paris.conſi.xix.col.iij.lib. 3.faciunt ea, quæ infra dicemus de ratione teſtis ſuper negatina.& ex hoc non ſufficit quod teſtis dicat ſe non recordari an rogatus notarius hoc aut illud factum, dictumue fuerit Alex.conſ. lxxxviij.in fi.lib.4. Alex.conſi.xxxiij.nu.

21.lib.3.conſi.xxxiij.nu.2.lib.1.conſi.xciiij. in prin.libr.6. Iaſ.in l.eleganter col.j.ff. de condict. in deb.Alc.in l.j.§. ſi ſtipulanti.numer.xlij. ff. de verbor.obligat.& ita loquitur Craue.cxvij.item requiritur quod teſtes dicant, probetur, aut aliter appareat, quòd ſunt illi ijdem teſtes,qui adhibiti fuere in præfato inſtrumento; non enim ſufficit illos eſſe eiuſdem nominis,& cognominis ſi de identitate aliter non appareat,vt per Alex.cõſ.cxc.col.fi.lib.6.cõſ.lxxxviij. nu.xxvij.lib.5.& conſi.cxc.in fi.lib.6.Iaſ.conſi.xiij.colu.ij. libr.3. licet aliàs vnitas præſumatur Alex.conſil. cxix. col. iij.lib.1.Guid.Pap.Dec.lxxv.col.ij.Corn.conſi.cccxxxiiij. lib.1.Dec.poſt Aret.c.in pręſentia col.v.ex.de probat.Iaſ. in l.fi.vbi Dec.C.de ſec.tabel.

287 Hæc mihi notanda videntur tum in reprobatione inſtrumentorum omnium, tum in reprobatione teſtamenti in quo non ſufficit teſtamentum eſſe lectum coram teſtatore, & teſtatorem teſtamento annuiſſe(quicquid de alijs inſtrumentis dicendum ſit) niſi teſtaris rogitus præcedat vt nouiſſime conſuluit Socyn.iun.(quicquid alij dixerint) conſi. clxxxiij. per tot.lib. 2. Circa hæc illud mihi prætermittendum non videtur, quòd quicunque inſtrumentum reprobare intendit non prius auditur, quam cauſam expreſſerit ex qua ſe falſum dicere contendat Bart.conſi.lxv. Petrus Nicolæ Bald.in ab aneſtaſio in fin.C.manda. Paulus in l.iuriſgentium.§.dolo.ff. de pact.Alexan.conſi.xxix. col.v.lib.5.conſi.xj.in prin.lib.3.conſi. xxviij.nu.xj.libr.1. & in l.iuriſgentium.§.pactorum.ff.de pact.Aret.de except. in prin.colu.xxj.Dec. in l. imaginaria in fi.ff.de reg.iur.faciunt not.per.l.prætor edixit de iniurijs.

288 Quadrageſimus primus modus probandi negatiuam eſt in probando aliquem ius non habere hoc fiet ſi quem illo iure vti volentem prohibitũ fuiſſe dicamus vt per ſcribentes in c.ſignificaſti.ex.de appellat.Alex.conſi.xlv. libr. 2.Iaſ.in l.quo minus col.v.ff.de flumin.& in.§.æquè.inſtit. de action.Aymonem conſi.cxliiij.lib.1. quod procedit etiam in prohibitione extraiudiciali dummodo tempus lõgiſſimum ad inducendam præſcriptionem idoneum interuenerit vt per Veron.in tract.de ſeruit.ſub tit.de furno.

3.q.Panormi.in c.abbate.S. Siluani.col.ij.ex.de verbo.ſignificat.Iaſ.in d.l.quominus nu.xxxj.& per ſolutionem.x. annorum contra priuilegium probari non ius priuilegij Alex.conſ.cxciij.col.fi.lib.2.& conſi.xxxiiij.lib.5.& ſi quis per ſpatium.xl.anno. collectas non ſoluerit probat ſe non ſubiectũ ſolutioni collectarum Corn.conſ.cxlij.col.pe.lib.3.conſ.cclxviij.col.j.libr.4. & late congerit Crau.conſ.cxj.col.iij.lib.1.Item ex eo quòd ius ad alium pertinet ad aliũ non pertinere in iure piſcandi Decius conſi. cclxxj.nu.10. & per priuilegium exemptionis conſtat de non ſubiectione vt per Paris.conſ.xcvj.col.j.lib. 4. Per remiſſionem iux. l.procula.ff.de probat.& l.poſtquã liti cũ ſimil. C. de pact. per alienationem,per verba illius cui credendũ ſit & alijs modis,quos enumerare laborioſius eſſet,quam ſubtile.

289 Quadrageſimus ſecundus modus probandi negatiuam eſt in probando aliquem non habere ſeruitutem, hoc fiet modis præcedentibus item probando quòd quis eſt vſus iure familiaritatis, & non ex cauſa ſeruitutis, vt de rebus mulieris, quas in dubio iure familiaritatis cum marito poſsidere præſumitur Alex.in l.qui iure.ff. de acq. poſſ.& ita, quòd in dubio iure familiaritatis quis vtatur ſcribit Fran.Rip.in d.c.cũ eccleſia ſutrina.ex.de cau.poſſ.& prop. Alex.conſi.ccxiij.col.pen.libr.2. item ſi ſeruitute vti voluerit fuit prohibitus & tempus ad præſcriptionem conſtitutum præterijt Ange. in l.qui luminibus.ff.de ſeruit.vrban. præd.Alex.conſ.174.in prin.lib.2. item ſi producatur quo ſeruitus non ſit conſtituta,vel ſi probetur res cõis Alexan. conſ.vlt.lib.1. vbi & ſi non vtendo quis ſeruitutem amiſerit, item ſi tempus diuturnum non interueniſſe cõtra fundantem ſe in præſcriptione. l. ſi quis diuturno.ff.de ſeruit. item ſi probetur abſentia partium,item non cõtinua poſſeſsio item quod quis non ſit dominus prædij,cui ſeruitus ſit quærenda vt de his modis per Orian. in cap. quoniam contra falſam in verbo teſtium nu.xciiij.ex.de probat.Io. Ign.in l.neceſſarios §.non aliàs num.clj.ff. ad ſillan.Bart. in l.j.§.hoc interdicto. ff. de itin. act. quæ priuat.item ſi euenientibus caſibus vtendi ſeruitute, illa quis vſus non fuerit præſertim longo tempore interueniente, vel cu-

ius initij in contrarium memoria, non exiſtat item ſi pro parte tantum probetur ſeruitus in reliquo enim præſumi tur libera vt per Aymo.conſi.cxj.col.j.& ij.lib.1.
290 Quadrageſimus tertius modus probandi negatiuam eſt in probando mortem, quæ in negatiua conſiſtit hoc eſt,quòd aliquis non viuit vt per Bart.in l.ij.§.ſi dubitetur. colum.j. ff. quemadm. teſtam. aperiant. hoc fiet data loci longinquitate, & cauſa pecuniaria(in cauſis enim grauio ribus, etiam ciuilibus mortis plena probatio requirit vt per Alex.conſi.xxv.col.ij.conſi.cxvij.col.ij.lib.4.& conſil. clxxxvj.lib.6.) Bal.in c.1.§.ſi verò ext.vt lit.non conteſtat. Alex.conſi.4.lib.2.conſi.xxvij.lib.7.Dec.conſi. dlxxv. col. iij.conſ. xxxvij. & conſ.dclij. per famam quoque in dictis cauſis pecuniarijs probatur mors accedentibus alijs cõiecturis vt luctu parentum,& cõſanguineorum, & quòd ab eis pro mortuo talis habitus fuit,& reputatus Alex. conſi. clxxij.col.iij.lib.6.Plane quis dicatur locus longinquus in materia quandoque dubitaui Alex.d.conſi.xxv.col.j. libr. 4.dixit eſſe locum longinquum quando ex eo, in loco iudicij facile probationes haberi non poſſunt equidem hoc arbitrio iudicis remitterem arg.not.per l.j. ff. de iu.delib. & per Bart. in l. Dies cautioni.§.ſi tam.ff. de damn.infect. Alexan.conſi.ix.in fin.libr.3.item mors probatur ex curſu longi temporis, quo homines non recordentur aliquem vidiſſe,& publicam famam,quòd ille ſit mortuus, item ex miſſione exploratorum an is ſit mortuus, item per.xxx. 20.& per quinque annos,quis non fuerit repertus, & de eo notitia non habeatur Alex.in d.conſi.col.j.& ij.lib.4. Aymo.conſ.cxxvij.col.fin. libr. 1. Item probatur mors ſi quis in aciem ingredi viſus fuerit,& poſtea non ſit repertus ſec. Bar.Bal.Ang.&c.in l.fi.§.ſi quis in bello.ff.de his, qui not. infam.Corn.cõſ.cclj.lib.j.item ſi conſanguinei habuerint. aliquem pro mortuo,& de eo luctum fecerint vt per Alex. conſi.xxv.col.ij.lib. primo. Planè ſi poſt ingreſſum in aciẽ viſus fuiſſet ex hoc modo ſolius ingreſſus id non probaretur vt per Dec.cõſ.dlxxxv.per tot.lib.4.& conſi. lvij.col.iij. libr.1. item probatur mors ſi aliquem eſſe interfectum, & delatum ad ſepolturam, ſe vidiſſe teſtes dicant vt per

Dec.conſil.lxxxiij.col.pen.lib.1.Mors quoque præſumitur ſpatio centum annorum vt per eundem Decium vbi teſta tur de comm.opin.conſi.dlxxv.lib.v.Hic tamen eſt aduer tendum quòd l.fin.quæ adhoc ſemper alle.C.de ſacroſ.eccle.hoc non probat; quippe cum de actionis vita loquatur: eodem modo non probat text.in l.ſi vſusfructus. ff.de vſusfruct.leg.hoc eſt centum annos eſſe finem longiſſime vitæ;quaſi ſentiat contrarium quòd vita ordinaria vt longa non ſit ſpatium centum annorum; inde ibi hoc ſit per conſtitutionem magis, quàm per præſumptionem vt in l. hæreditatum. ff.ad.l.falcid.Quare ego puto in iure non eſſe conſtitutum præſumptionem regularem, quòd quis magis ad vnum tempus, quam aliud viuere præſumatur,accedēte quod præſumptionis verbo leges vterentur ſi ita ſentirent & ſi qua præſumptio ſumenda eſt,ſiet e xcommuniter accidentibus de vita & non vita, vt ſi dicas communiter accidit quod homines non egrediantur vita terminos. 70.annorum vera erit propoſitio, ſi dicas à communiter accidentibus homo viuit vſque ad.60.in.70.an.vera erunt hæc à communiter accidentibus. Quod ſi dicas viuit,vel non viuit vſque ad centum annos, ad ea, quæ raro accidunt, per modum regulæ aut præſumptionis generalis ſe lex non adaptauit ad hæc faciunt not.per Corn.conſil.cccxl.libr.1.& per Paris.conſi.60.in fin.libr.4.quicquid contra ſenſerit Alciat.j.reg.præſumpt.44.item ſi quis nō reperiatur in his, in quibus tractatur de modico præiudicio præſumitur mortuus Bartol.in l.& ſi vnius. §.ſi vnus.ff. ad ſillan.Dec.conſi.dclij.nu.3.lib.quinto,& per productionem teſtamenti alicuius illum mortuum præſumi. Deci. conſil.dlxxxviij.colum.prima libr.quarto. & ex delatione corij animalis probari de illius morte licet ſecus ſit de culpa Bald.in l.cum ita. §.ſpecies.ff.de leg.2.Alex.conſ.clviij. colum.prima. lib.2.& generaliter de probanda morte ſcribitur per Bar.& Doct.in l.2.§.ſi dubitetur.ff.quemadmod. teſtam.aperiant. in l.ſi quidem. C.ſolut.matrimo.& per Docto.in c.in præſentia ex.qui filij ſint legit.Bart.in tract. quomodo prob.mors. & in tract.de teſtibus in verb.mortuum Felyn.in c.quoniam frequenter. §.porro col.9.ex.vt

lit.

lit. non conteſtat. & lariotti circumfertur tractatus de morte. & per Alex.conſ.iiij.lib.2.conſ.xxv.lib.iiij.cõſ.172. lib.v.conſ.187.in fi.lib.6.& cxxvij.in fi.libr.7.marian.Socy. in d.§.porro col.pe.Bal.conſi.cccxcviij.libr.2.Corn.conſi. cciiij.col.ij.lib.3.Veronen.conſi.ciu.l.ec.

291 Hæc de morte naturali, cæterum & mors ciuilis habet ſuos modos quibus probetur vt per capitis diminutionem maximam & mediam. §.j.inſtit.de capit.diminut.item per ingreſſum monaſterij in caſibus à iure expreſſis,non enim omnibus in caſibus ingreſſus monaſterij ciuilem mortem parit glo.not.16.q.j.capit.placuit,& in c.ſuſceptum.de reſcript.libr.6.Bald.in aut.ſi qua mulier. C.de ſacroſanc.eccleſ.Old.conſi.cclxxxiiij.in fin.Anchar.conſi.ccccxxxviij. Iaſ.in l.j.colum.j.C.de hæred.inſtitu.Crot.in l.gallus. §.& quid ſi tantum col.iij.ff.de lib.& poſthum.

292 Quadrageſimus quartus modus probandi negatiuam eſt in probando negatiuam iuris mixtam facto, quod fiet ſi probetur cauſa,ex qua reſultet negatiua iuris,vt ſi probare velim cõtractum nõ valere,probabo cauſam,quia factum à minore non ſeruata forma ſtatutorum, item rem immobilem ſine decreto iudicis eſſe alienatam,vt per Ioan.ign.d.§.non alias num.cxxxvi.ff.ad ſenat.conſul.ſillan. ita legitimatio facta à Comite Palatino probabitur nulla ſi de infante facta probetur niſi & ad legitimationem infantium Comitis priuilegium etiam ſe extendat Franc. Cur.conſi.lxiiii.ex marioſa facti narratione Dec.conſ.367. in princ.lib.3.item donationem cauſa mortis non valere, quia ad vtilitatem ſolius patris conſentientis facta fuerit ſec.comm.opin.de qua per Dec.conſi.cclxxx.col.iii.ita ex forma non ſeruata actum non valere quotidie dicimus l.cum hi.§.prætor. ff.de tranſact.& per Fely.in c.cum dilectus.ex.de fi.inſtr.& ſic de ſingulis. Hæc eadem procedunt in negatiua facti, quæ ex probatione cauſæ ex qua negatiua reſultet recte probatur, vt in negatiua facti, quòd mulier cum hæredibus ſtare nõ poſſit Alex.ſcribit.conſ.100. col.ii.& iii.lib.1.& alibi diximus Planè aduertendum eſt, quòd ad hoc, vt ex tali probatione cauſæ, reſultet cauſa debet eſſe neceſſario inferens,vt per Alexan.d.conſil.100.

col.

col.ii.quia cum multæ ſint cauſæ vt not.in l.j.ff.de poſtuland.& in proem.ffrū.ex quibus neceſſario infertur;ex quibuſdam probabiliter, ex quibuſdam verò nec neceſſario, nec probabiliter.

293 Quadrageſimus quintus modus eſt in probando negatiuam nō diuitiarum,hoc eſt paupertatem,hoc fiet ſi probemus quem in bonis quinquaginta aureos non habere, item ſi oneri ſibi iniuncto; vt tutela, ſupereſſe non poſſit. item pauper probatur ſi quis propriis laboribus viuat, itē ſi propriam filiam dotare non poſſit, item ſi non eſt ſufficiens ad ſoluendum debitum de quo quæratur, item ſi quis vadat diſcaltiatus, item ſi ceſsit bonis, item ſi maneat in hoſpitalibus, item ſi arbitrio iudicis tam ex his, quàm ex aliis cauſis id videatur vt per Iaſ.in l.ſi conſtante numer.cxliiii.ff.ſolut.matrimo.& Imo.ſi vero.§.qui pro rei qualitate. ff.qui ſatiſd.cogant.& in Aut.præterea. C. vnd.vir.& vx.ubi Deci.& ratione ætatis pupillum pauperem dici Decius ponit in l.prætor in fin.verbis. ff.de iuriſdict.omn.iudic.& ex publica voce, & fama,quem dici pauperem Decius in l.i.num.lxvii.ff.ſi cert.pet.Crauet.conſil. ſecundo,& ex qualitate oneris, & perſonarum Alex.conſi. 214.colu.7.libr.6.& vbicunque à iure quis dicitur pauper Abb.in ca.1.col.iii.ex.de accuſat.& per Doct.ſcribitur in c.odoardus ex.de ſolution.& remiſsiones plures ponit Felyn.in d.c.1.nu.6.& ſi mittantur exploratores item ſi fiant proclamata ad videndum an aliquis ſit ſoluendo ſcribitur per omnes in l.decem.ff.de verb.obliga.& in l.fin.ff.ſi.cer. petat.& per Aymo.conſi.cci.in fi.item ſi detur alicui terminus ad exhibendas res ſuas, & illas non exhibeat Paris.conſil.cix.columnn.final.libr.3.Martin.de Fano in libello,qui inſcribitur de probanda negatiua, vbi hunc ſolum modum poſuit. item ſi teſtis non habeat tantum, quantum valet cauſa ſuper qua deponit, hoc reſpectu dicitur pauper ſecundum Deci.conſil.cv.num.vii.lib.1.& ſi idem Decius conſi.clxiii.in fi.contra ſentiat & cum eo plerique alii item ſi quis propter debitum patiatur ſe poni in carceribus Paris.conſ.l.col.pe.lib.1.item ſi maritus tot bona nō habeat,quæ dedictis bonis feudalibus ſufficiāt ad reſtituendam

tuendam dotem Dec.conſi.lij.in fi.lib.4.& ſi quis non habet bona ſufficientia aductum,& veſtitum pauper probatur Socyn.conſ.xxx.colum.j.lib.1.quem refert,& ſequitur Crauetta conſil.cxcix.col.j.in fin.libr.1.& multos modos, quibus,quis probetur ſuſpectus de fuga poſt Ioan.Bapt.in tract.de ſuſpect.fug.ponit Paris.conſi.xcix.colu.iij.lib.tertio.item ex coniecturis, ex animo, & arbitrio iudicis probari paupertatem Decius ponit conſil.cxx.libr.1.Præterquam quod Nudi naſcimur, & ille, qui ſemel pauper extitit ſemper præſumitur pauper Alciat.xxvij.præſumpt.iij. reg.vbi apoſt.late not.

294 Quadrageſimus ſextus modus probandi negatiuam eſt in probando aliquem non eſſe idoneum, in quo certum quid vniuerſale conſtitui nõ poteſt, quidam enim nõ ſunt idonei propter ætatem, vt impuberes præſertim dolo carentes ad omne genus negotiorum iux.rat. l.j.C.de falſ. monet.& ad teſtificandum Alex.conſi.lxxiiij.in fin.libr.5. præſertim in criminalibus, in quibus non recipiuntur vt per Paris.conſi.clxiij.col.ij.lib.4.& ex ſenectute & infirmitate quem minus idoneum Alciat. 3.reg.præſump.19.quidam verò propter ſexum vt fœminæ ad aſſumenda officia publica.l.fœminæ.ff.de reg.iur.item ad accuſandum. l.qui accuſare. ff.de accuſat.quidam propter defectus alios,tàm animi quàm corporis.quidam propter ſuſpiciones & alias qualitates extrinſecas deficientes, requiſitas tamen in affirmatiua idonei, aut ſuperabundantes non requiſitas & vitiantes,vt in ſimili per Ruyn.conſi.xlix.nu.3.lib.5.& per Alex.conſ.clxxx. col.ij.libr.2.conſi.clxxvij.col.ij.lib.eod. Paris conſ.lxvij.col.x.lib.3.conſi.lxxiiij.col.fin.lib.3.conſ. lxxiiij.col.j.libr.tertio.eadem trahenda ſunt ad probandum aliquem non dignum,vel moribus non ſufficientem, vt per Paris.conſi.29.col.j.lib.1.

295 Generaliter tamen non idoneum, non dignum quemcunque dici puto,qui qualitates requiſitas, vt quis ſit dignus non habet, & ita ſcribit Alexan.in probando quem non idoneum facultatibus conſi.209.col.fi.lib.6.& in probando,quòd non eſt congrua Res,quia non ſit æqualis legittimæ Dec.conſi.cclxxviij.lib.2.cum ſimilibus, à quibus

non

non recedunt ea, quæ diximus aliàs.

296 Planè hoc ab omnibus receptum eſt reſpectu qualitatum extrinſecarum, quæ non inſint a natura neminem idoneum præſumi; vt per Abb.& Felyn.in ca.fin.ex.de præ ſump.& per Alciat.3.reg.præſump.3.& 19.

297 Quadrageſimus ſeptimus modus probandi negatiuam eſt in probando aliquem non eſſe ſeruum, hoc fiet ex manumiſſione, ex libris, in quibus natalia deſcribũtur ex quaſi poſſeſſione libertatis, ex eo, quòd quis ſit natus ex ingenuis vt in l.cum præcium in l.nec admiſſa, & pet.tot.titu. C.de lib.cauſ.& per Ioa.Ign.in d.§.non aliàs.item per publicam vocem, & famam in antiquis Alex.conſil.xc.col.ij. lib.5.eodem modo probabimus quem alterius filium non eſſe ſi in abſentia patris poſt decimum menſem natus fuerit vt per Abb.& Felyn.in c.per tuas ex.de probat.& quid dicendum ſit ſi filius naſcatur ex muliere quæ ſtatim poſt mortem viri nupſerit ponit Bart.& ſeq.in l.gallus in prin. ff.de lib.& poſthum.Alciat.3.reg.præſumpt.37.item ſi pro filio habitus, & reputatus non fuerit, item ſi ſe filium alterius, qui cum matre conuerſabatur appellauerit, item ſi in libris ſuis ſe eiuſdem filium dixerit Paul.Caſt.conſ.clxxv. quem refert, & ſequitur Alciat.3.reg.præſump.37.item ſi concubinarius natum ex coniugata in filium agnouerit Bened.cap.conſi.ij.colu.j.& ij.& ſi in dubio ex marito natus præſumatur.l.miles.§.defuncto.ff.de adult.& ſicut filiatio in antiquis probatur ex leuioribus probationibus vt per teſtes de auditu, & per publicam vocem, & famam vt per Dec.conſi.cclxxij.ita contra non filiatiouem, vbicunque enim teſtes per aliud medium, quam per ſenſum, ibi æquiparantur probatio affirmatiuæ, & negatiuæ, vt infra dicemus, idem dicemus in cæteris coniecturis, quibus probetur filiatio, de quibus per Doctor. in l.filium. ff.de his qui ſunt ſui vel alien.iu.Abb.& Felyn.in d.ca.per tuas Alexand.conſil.xxv.column.fina.libr.4.Doctor.in capitu. Michael. ex.de filijs præsb.& Orian.in c.quoniam contra nu.mihi 104.ex.de proba.eadem quoque trahi poſſunt ad probandum aliquem non eſſe affinem, conſanguineumue, de cuius affirmatiua per Abb.in ca.licet ex quadam.ex.de

teſtib.

teſtib.Orian.in d.c.quoniam cõtra Dec.conſ.13.conſ.322. conſ.595.conſ.524.conſ.531.Alex.conſ.90.nu.2.lib.2.cõſ. xc.libr.6.conſi.ij.lib.1.conſ.lj.in prin.lib.eo.conſi.lxxxviij. nume.10.conſ.195.lib.7.& late remittit Tiraq.de vtroque retr. §.16.gloſ.conſanguinitatem ad fin.Quam non eſſe vxorem ex tractatu probari Alex.conſi.cli.col.pen.lib.v.& quã non eſſe honeſtam mulierem,ex eo, q libidinis cauſa patiatur ſe oſculari, & in cubiculum ſecretò viros admittat & ex huiuſmodi Paris.conſ.clx.col.i.lib.4.& ita ex prædictis,& diſcurrendo per.x.prædicamenta item ex infrà dicendis probari quẽ non vaſallum,non militem,nõ mercatorem,non ſcholarem,non Doctorem,& ſic de ſingulis.

298 Quadrageſimus octauus modus eſt in probando conſuetudinem non eſſe,hoc fiet ſi contra affirmatiuum conſuetudinem vel ius per longum tempus ideſt Decennium ſaltem bis iudicatum fuerit, idem ſi contra affirmatiuam per idem tempus coram multitudine perſonarum adeo quidem vt ad notitiam maioris partis populi peruenerit, factum & obſeruatum ſit, eodem modo ſi caſus eueniſſet ita faciendi,& tamen, vt ſupra factum non eſſet, cum eſſet petitum Bal.in l.de quibus verſ.ſed nunquid ex nõ actibus.ff.de leg.Bart.in l.cum ſcimus poſt text.ibi.C.de agric. & cenſ.Bald.& Angel.in l.male agitur. C.de præſcript.x. vel 20.anno.Ant.Butr.in c.cum Ioannes. ext.de cler.coniug.facit. l.ſi in emptione. §.omnium . ff.de contrah.emp. Alex.conſi.xlv.col.ij.conſil.cxc.col.pen.libr.2.Ioann. Ign. d.§.non alias.ff.ad ſillan.Aymo conſi.ccxlj.nu.2.& conſil. 314.colu.fin.lib.2.& Dec.conſi.402.col.pen.in quo etiam teſtes ſingulares recipiuntur . Spec.in tit.de teſt.§.antepe. verſ.quid ſi plures Bald.in l.de quibus cart.vlt.ff.de legib. Alex.conſi.lxxii.libr.1.conſi.clxxii.col.fin.lib.2.conſ.141. col.ii.lib.1.conſ.lxxxv.col.fi.lib.2.con.lxxxvj.col.4.lib.eo. conſi.18.in fi.lib.3.Panormit.conſi.380.lib.1.Bald.conſil. 105.quia dicta lib.4.Verõn.conſ.ciu.3.col.iii.Corn.conſi. 34.& 247.lib.2.Guid.Pap.Dec.544.Bal.in l.rogaſti, §.ſi tibi. col.ii.ff.ſi cert.peta.& in l.2.colu.xlvj.ff.de iureiurando Felyn.in c.licet ex quadam ex.de teſtibus.

299 Item per depoſitionem teſtium ad quos conſuetudo

affirma-

affirmatiua,vel alia iuris obſeruantia, verifimiliter in notitiam perueniſſet,& nunc non peruenit cum bis idem caſus per Decennium eueniſſet, itaque obſeruari petitũ fuiſſet,& tamen hoc ab eis cognitum non eſſet vt per Aymonem conſi.lvi.colum.fin.faciunt quæ alias ſupradixi item per productionem libri, in quo conſuetudines iſtæ deſcribantur iuxt.not.per Bart.in l.de quibus. 4.q.prin.ff.de legib.& not.in l.ii.ff.de vuulg.quicquid in contrarium dixerit Ioan.Ign.in d.§.non aliàs num.cxlv.cuius dicta magis probant conſuetudines ita redactas ab homine legis condendæ poteſtatem non habente legem non facere, quam conſuetudinem non probare.

300 Ex notorio quoque probatur non conſuetudo vt per Deci.in conſil.ccccxlix.numer.xxvj.& cccclxxxiij.ad fin. libr.4.& per famam probari hoc notorium Cyn.ponit in l.ii.verſ.2.q.C.quæ ſit long.conſil.Alexand.conſil.xiiii.in princip.libr.v.Deci.conſil.ccccij.column.iiii.lib.3.item iudex de hac notoria conſuetudine poteſt ex officio ſe informare,vt per Barto.in l.lege iulia.ff.de teſtibus Alex.in l.j. column.j.C.vt quæ deſ.aduoc.& conſil.xxxvi.column.fin. & conſil.cxlv.libr.ſecundo Dec.d.conſil.ccccii.nume.viij. & conſil.cccclxxxiij.col.fin.& cumul.Aym.Crau.quædam, conſi.ciiij.col.antepen.lib.1.

301 Conſuetudo quoque, & non conſuetudo probatur per Docto.excell.ita atteſtantis ſec.magis comm.opi.de qua per Decium in l.ii.§.creditum in fin.ff.ſi cert.petat.& per eundem Decium conſil.ccccxx.in fin.libr.3.& per eundem conſil.dxl.& conſil.dlix.colu.i.conſi.dxxxviij.column.2.& conſ.dclxxxiiij.Socy.iun.conſ.lx.nu.9.conſil.cxxi.nu.xvij. & conſi.cxxx.in prin.lib.2.

302 Hanc opi.propter innumeras authoritates, quas habet in contrarium de quibus per Decium in d.§.creditum.Iaſ. in l.de quibus Roch.de Curt.in tract.de conſuetud.capit. fina.q.5.& per Paris.conſil.clviij.colu.ij.lib.4.Hieronym. Cagn.in l.vnic.ff.ſi quis ius dic.non.obtemp.Deci.conſil. 402.vbi atteſtatur hanc eſſe communem opi.& alibi ſæpè reſtringere infraſcriptis modis primo vt procedat ita demũ ſi Doc.ita atteſtans de conſuetudine ſit excellẽs & ita

declarat

declarat Deci.addendo, quòd neceſſe eſt quòd ita atteſte-
tur in ſcriptis & in lecturis conſil.402.in fin.libr.3.Doctor
autem excellens quis ſit ponitur per Iaſ.in l.ſtipulationũ
quædam in prin.ff.de verb.obli.& in dubio Doctorem ex-
cellentem dicere non debemus;hæc enim eſt qualitas,quę
non niſi maximus laboribus paratur Alciat. 3.regu.præ-
ſump.3.in fi.hoc tamen limit.non procedere vbi iſte Do-
ctor excellens varijs in locis variè teſtatus fuiſſet de hac
conſuetudine. l.qui varia . ff.de falſis & per Alex.in l. inter
ſtipulantem. §.ſi ſtichum.ff.de verbo.obli.& Doct.in c.per
tuas . ext.de probat.& Paris.conſil.clij.colum.tertia.libr.
4.Idem ſi diuerſi diuerſe teſtarentur de communi data pa
ritate ; aliàs enim attenderetur maioris authoritatis Do-
ctor,vel is, qui meliorem rationem redderet ennmerando
caſus,ex quibus fuerit inducta conſuetudo , argu.eorum,
quæ alias dicemus de ratione teſtis, & not.per Alex.conſ.
clxxxix.col.fi.libr.1.

Secundo reſtringerem , vt procederet quo ad transferen-
dum onus probandi in aduerſarium non autem quo ad
plenam probationem ita ſentit Paris.conſ.cv.col.ſecunda
libro quarto.Crauetta conſi.305.colum.prima.libr.ſecun
do,& conſil.clxvj.col.j.& ij.& ita intelligo not.per Deciũ
conſi.dclxxxj.in fi.& Socy.iun.conſ.lx.nu.10.libr.1.Tertio
reſtringeré, vt prędicta opinio procederet, quoad ea,quæ
ſunt de conſuetudine in iure iux.l.cum de interpretatio-
ne.ff.de legibus quia Doctorum authoritas iura interpre-
tandi tributa,non de facto atteſtandi. §.reſponſa pruden-
tum inſtitu.de iur. nat.gent.& ciuil.& ita procedat opi-
nio Alexan.& ſcribentium de quibus per Iaſo.in l.de qui-
bus nume.lxxxix.ad fin.& ſcripta per Alexan.conſi.ij.col.
ix.lib.1.Dec.conſil.cccvj.colum.fin.Dec.dxl.column.fina.
conſil.dlix.in fin.Quarto reſtringerem in ijs, quæ ſunt de
conſuetudine tempore doctoris ita atteſtantis, ſecus de
ijs,quæ ſunt ante,vel poſt,& ita procedant alleg.per Alex.
conſ.v.col.pen.lib.3.& per Decium conſi.cccclxxij.nu.18.
& conſ.286.in fi.lib.2.Quinto ego reſtringerem vt proce-
dat ſi Doctor atteſtetur de illa conſuetudine, qnæ ſit in lo
co,vbi habitat,ſecus ſi de conſuetudine alterius loci atte-
ſtaretur

ſtaretur & ita procedant allegata per Dec.conſ.472.num. 16.lib.4.& ita intelligo not.per Paris.conſ.lxxvij. colu.ij. lib.3.& per Dec.conſ.dlix.in fi.& conſ.dcxl.col.fi. Hæc eadem trahi poſſunt ad atteſtantem de cõmuni vſu loquendi,& de communi opi.hoc eſt vt quoad transferendum onus probandi in aduerſarium,& atteſtãtibus hinc inde doctoribus credatur rationẽ reddẽtibus per enumerationem quoad com.opi.quòd ſi non adſit enumeratio,credetur recentioribus,vt de tempore,de quo quæritur atteſtantibus, temporum enim mutatione mutantur comm. opiniones ad hæc faciunt not.per Alex.in l.v.in fin.col.ij.ff. de verb. obligat.& Socyn.in l.Gallus.§.ſi eius in fi.ff.de lib. & poſthum.Dec.conſi.ccclxv.in fin.

Non conſuetudo quoque probatur probando actuum diuerſitatem ex diuerſitate enim actuum, conſuetudo non inducitur, & per conſequens non conſuetudo probatur vt per Dec.conſi.ccxv.col.ij.& conſi.clxxvj.nu.15.

303 Circa hanc probationem non conſuetudinis illud non prætermitta, quòd non ſufficit probare non actus cum hoc eſſet petitum, vel per tempus diuturnum; ſed neceſſe eſt probare, quòd ex cauſa conſuetudinis hoc fuerit non actum;vt in ſtatuto,quòd ſtantibus maſculis filiæ fœminæ non ſuccedant non ſufficit probare hoc non obſeruatum, ſed neceſſe eſt probare,quod ex cauſa cõſuetudinis hoc nõ fuerit obſeruatũ Anch.conſil.339.col.fi.refert, & ſequitur Crau.conſ.cxcvij.col.pe.idẽ late conſ.226.col.j.& 2.lib.2.

304 Quadrageſimus nonus modus probandi negatiuam iuris hoc eſt hoc lex non dicit, per reproductionem libri dicendo quòd hoc in libro ſuo non dicitur, vt per Fulgos.in l.ab ea parte.ff.de probation. quem refert, & ſequitur Io. Ign.in d.§.non alias numer. 136. ad ſillan. & ita feciſſe videtur Alexan.ſiue alius inter illius conſilia conſi.lv.num. 24 lib.4.& ſi lex ipſa diceret,quòd lex non dicit.

305 Sed hic q.quis teneatur librum percurrere, videre videtur, quòd dicens in libro non dici & ita feciſſe videtur Bald.conſi.clxxxiiij.col.j.lib.5.quem refert,& ſequitur Aymo conſ.cxciiij.col.prima lib.primo. & ſentit Alex.d.cõſ. lv.numer. 24. contra tamen puto,quia dicens hoc in libro.

non dictum negat factum, negans autem factum probare non tenetur, ſed transfert onus probandi factum in aduerſarium, vt late ſupra demonſtrauimus ſed hic q.ſi diuerſi libri diuerſi proferantur cui ſtandum erit? ſi quidem adſit cõm.lect.illi ſtabimus vt per Alex.d.conſ.lv.nu. 24. & alibi ſæpè, quòd ſi non appareat ego recurrendum puto ad diſtinct.gloſ.& Bart. de qua in l.ſcripturæ.C. de fid.inſtru. & not.per Alex.conſi.cxc.col.iiij.lib.6. & conſi.xix.libr.1.

306 Quinquageſimus modus probandi negatiuam quem non deliquiſſe eſt per probationem bonæ, conditionis, & famæ; Adeo quidem vt inditia aliàs ſufficientia ad torturam minuantur & ex eis, quis torqueri non poſſit, vt per Bar.in l.deſertorem.§.fin.ff.de re milit.Bal. in l.ea quidem col.pen.C.de accuſat.& in l.fin. C. de probat.cum alijs alleg.per Alex.ad Bar.in l.fin.ff. de quæſtion. Raphael cum. conſi.cxxxv.col.ij.Corn.conſ.lviij.col.fi.lib.2. Alex.conſi. 89.in fi.lib.3. Dec.conſi. 189. col.pen.verſ.accedat.conſil. cxxxv.nu. 14.Alex.conſ.xviij.col.pen.lib.2.Bal.in l.ſi.ff.de hæred.inſtit.Bald.in l.j.C.comm.de leg. Paris. conſi.161. col.fin.lib.4.& probata bona fama omnis inquiſitio ceſſat Marſ.cõſ.135.col.pen.& conſ.74. nu.25. Paris. conſi.163. col.ij.lib.4. & bona fama purgat omnem ſuſpicionem cõtra reum Bal.conſ.410.col.ij.lib.2. Caſt.conſ.cclxxxiiij.in fin.libr.2.Iaſ. in l.j.§.fin.C.cõm.de leg.Dec.conſi.454.col. pen.lib.4.in l.qui accuſare. col.i.C.de edend.in c.decernimus col.ii.ex.de iudic.in c.prudentiam in prin.col.vii.ext. de officio delegat.Iaſo.in l.qui iuriſdict.col.4. ff. de iuriſd. omn.iud.Crauetta conſi.cxlv. in fin.conſi.xcix.in fi.conſi. 168.col.i.Paris.conſ.cli.col.ii.lib.4.Bald.in l.i.col. 4. C.de confe.in l.i.circa fin.C.locat.Alex conſ.xc. col. pen.lib.3. Corn.conſ.xviii.lib.2.Vero.conſ.xl.col.viii.cõſ.21. col. pe. conſ.22.col.pe.Marſ.in l.i.§.ad quæſtionem col.ii.& ſeq.ff. de quæſtion.Fely.in c.ſuper his circa fin.ex.de accuſat. Paris.conſ.171.in fi. lib.4.Soc.iun.conſ.88.in prin.lib.2.conſ. lxi.nu.40. lib.eo.& conſ.xlv.nu.12.& ſeq.lib.3. quod adeo verum eſt, vt licet aliàs omnes probationes ſint arbitrariæ, tñ hoc non procedat vbi probata ſit bona fama, vt declarat Paris.conſ.cli.col.iii.lib.4.facit.l.non oĩs.§.a barbaris.

ff.de re

ff.de re milit.item per bonam famam tollitur omnis præſumptio delicti vt per Aymonem conſi.lxv.in fin.lib.1. ſicut contra mala fama operatur, quòd ſufficiant leuiores probationes, & vnum iudicium ſatis ſit ad torturam vt per eundem Aymonem conſi.73.nu.23.lib.1.

307 Hic aduertendum eſt, quòd hæc bona fama ita in genere probata tollitur per probationem malæ famæ in ſpecie vt ſi contra aliquē inquiratur de falſo,adulterioue, & probetur bona fama; contra autem in ſpecie probetur quòd iſte inquiſitus plures falſitates, commiſſit, & plura adulteria,de quibus ſit publica vox, & fama alleg.gloſ. in verbo exceptionem in c.auditis ex.de præſcrip. Alexand. conſil. lxxvii.column.ſecunda.libr.primo.conſil.cxlviii.column. prima libr.ſecundo.conſil.cli.column.quarta.libr.quinto. conſi.xxviii.colum.iii.lib.eod.Dec.conſi. ccccxlviii. in fin. conſ.ccccliiii.Marſ.in pract.crimi. in verbo diligenter nu. cxcvii.Iaſ.conſ.ii.col. quarta.lib.1.Soc.iun. conſ.lxxxviii. nu.21.lib.2. Planè illud eſſe priuilegium deponētium pro bona fama, quòd aliàs data paritate eis magis creditur, quam deponentibus ſuper mala vt per Dec.cōſ.ccccxlviii. nu.12.quicquid contra ſenſerit Soc.iun.d.conſ.88.Item ꝙ ad tollendam omnem ſuſpicionem delicti ſufficit probare bonam famam in genere, ſed non contra ad inducendum præſumptionem delicti ſufficit probare malam famam in genere, ſed neceſſaria eſt in ſpecie, & ita declarat Alexand.conſil.v.libr.1.

308 Quinquageſimus primus modus probandi negatiuam eſt vbicunque negatiua cadat in ſenſum teſtis, quoquo enim modo id fiat teſtis deponentes ſuper ea æquè ꝓbat, ac ſuper affirmatiua, vt per Barto.in l.errores.C.de error. aduoc.Barto.& Ange. in §. hinc nobis,in Aut.de hæred.& falcid.Ioann.Ign.in d.§. non aliàs numer.clvi.ff. ad ſillan. Idem dicendum eſt in negatiua, quæ probatur per rationē ex his quæ ſenſu percipiuntur licet negatiua ſenſu non percipiatur directo, tunc enim teſtes ita deponētes æquè ꝓbant ac ſuper affirmatiua,quæ per rationē prædictā,non ſenſu principaliter percipitur,vt per Alex. conſ.cx.col.fin. lib.1.& in negatiua quē non occidiſſe dolo, ſed ad ſui de-

 fenſionem;

ſenſionem;ex ſola ratione ; quia vidi Bartol. ponit conſil. ccxcj.quidam maſſiolus Bald. in l.ſolam , col.fin.C. de teſtibus.Corn.conſi.clxxij.col.ij.lib. 1. & ſic de ſingulis , de quibus infrà,dicendum eſſet, & hoc eſt , quod dicit tex.in d.ca.quoniam contra quòd directò negatiuæ non eſt probatio,quaſi indirectò ſecus ſit.

309 Quinquageſimus ſecundus modus eſt in probando negatiuam nullo modo coarctatam,& difficilis probationis; per publicam vocem, & famam ; quia in ijs , quæ ſunt difficilis probationis admittitur probatio per famam vt per Alexand.conſi.lxvj.col.fin.lib.3.conſi.iij.col.ij.lib.6. Dec. conſi.xxxvij.conſi.dxlv.& dclij.in quibus Dec.negatiuam quem non eſſe viuum ratione difficilis probationis , per publicam vocem,& famam probari affirmauit.faciunt ea quæ not.ſupra in.i.ampl.hoc eſt,quòd per coniecturas, leuiores probationes , non inſpecta teſtium qualitate , & ex præſumptionibus quibuſcunque in ij s,quæ ſunt difficilioris probationis proceditur vt in probandis ijs , quæ ſunt de antiquo Areti.conſi.xxxvj.Guid.Pap.Dec.lxxxviij.colum.j.& de ciſ.xxiiij.Corn.conſ.xxxv.& conſ.cccxxiij. lib. 1.Dec.cõſ.cccxlv.& conſ.ccclxxv.Iaſ.conſ.lxxxix.col.fi.& conſ.cxxviij.lib.1.Marſ.not. 505. Adeo quidẽ vt teſti etiã de credul.tate in antiquis rõne difficilis probationis credatur,ſi tamen congruam rationem reddiderint,qua iudici ita videatur,vt quia dicant ſe à maioribus ſuis ita audiuiſſe,vel quia ſe dicant vicinos Alex.conſ.187.col.iij. libr. 2.conſ.147.nu.16.lib.eo.Bal.in l.conuenticulam col.vj.C. de epiſ.& cle.Alex.conſ.cix.nu.7.lib.1.cõſ.cxxiiij.nu.4.lib. eo.& in ſimili,ꝙ quis fecerit ad defenſam , quia eſt difficilis probationis Alex.conſ.76.in fin.lib.1. Marſ.ſing. xix.in rub.de probat.fol.4. & in l.de minore.§. plurium num.72. ff.de quæſtion. & in antiqnis vltra ſpatium centum annorum per famam plenè probari Alex.conſi. cxvj. col.ij.lib. 5.& ſi al.ter conſ.xiij.lib.1.& cõſ.xvj.nu.22.lib.5. & ita rõne huius difficilis probationis per famam probari quẽ nõ prius inſultaſſe,ſed alium Alex.conſi.xiiij.col.fi.lib.3. idẽ in probando damnum non eſſe tollerabile ratione huius difficultatis putarem,& ex cõmuni opinione vulgi ſcribit

Paris.

Paris.conſ.xxxviij.col.ij.lib.1. & ita per publicam famam iunctis præſertim alijs inditijs,probari quẽ non eſſe ſubiectum collectis Crauet.conſ.cxj.col.iiij. libr. 1. Ad hæc faciunt not.per Dec.conſi.xlij.conſ.dcxxxviij.nu.7. Crauet. conſ.cxxvij.in fi.Alex.cõſ.xxxvj.in prin.lib.1.& cõſ.xxiiij. col.j.lib.2. Hæc maxime procedent vbi agitur de modico præiudicio; quia tunc ſufficiunt leuiores probationes per vnicũ teſtẽ,vel cõſanguineum, & per iuramentũ vt per Aymon.conſ.182.col.4.lib.j.Ad hæc faciũt quæ infra dicam.

310 Difficilis autem probationis dicuntur ea; quorum probatio à cõm.accid.haberi aliter non poteſt Alex. conſ.64. col.ij.libr.1.item ea,quæ fiunt de nocte, clandeſtine, & in multitudine perſonarum Alex.conſi. iiij.in fi.lib.5. & cõſ. 50.col.iiij.libr.1. & ſecundum diuerſitatem caſuum quod dici difficilis probationis ſentit Crauet.conſi. lxxiij. colu. j.libr.1.& conſil.clxxviij.lib.eod.

311 Hæc pocedere putó,quoad transferendum onus probãdi in aduerſarium, non quoad plenam probationem; vt in ſimili de probanda filiatione ſcribit Alex. conſil.lj.col. ij.lib.1.Sal.in l.nõ epiſtolis in fi.C.de probat.Iaſ.in l.neq;. C.de teſta.Socy.conſ.lxxxix.col.j.libr.1. Afflict.Deciſ.25. Fely.in c.per tuas.col.ij.ex. de probat.Dec.conſ.liiij.lib.1.

312 Quoad probationem autem faciendam per famã, primo requiruntur quòd teſtes,vel non interrogati(quicquid in cæteris cauſis ſit) rationem dicti ſui allegent Alexand. conſi.xcviij.in fi.lib.2.conſ.70.nu.6.lib.3.conſ.153.nu.14. lib.5.conſ.25.col.ij.lib.4.Dec.conſi.173.conſi.634. nu.16. conſ.dcxlix.col.pen.lib.5.conſi.dlxxv.lib.eo.Ratio aũt debet eſſe talis,ꝙ à maiori parte hominũ quis audiuerit Alexan.conſ.150.n.13.cõſ.clj.col.fi.lib.5.cõſ.xx.nu.9.cõſ.117. lib.4.cõſ.70.nu.7.lib.3.conſ.94.in fi.& conſ.12.nu.5. lib.2. Curr.iun.conſ.lij.col.ij.Alex. conſi.94.col.fin.lib.2.conſi. cxij.col.ij.lib.eo.Deciſ.Tholoſ.ccclxxx.Cur.ſen.conſi.82. col.vj.Dec.c.quia citra.2.not. ex. de appell. itẽ neceſſe eſt ꝙ teſtes dicant à quibus hominibus audierint, vel ſi non interrogentur Alex.conſi.clv.col.fin.lib.5.Ang.in l.ea,qui dem col.iij.C.de accuſat.Rom.in l.j.in prin.ff.de ope.nou. nunt. item neceſſe eſt quod ab hominibus fide dignis au-

ditum ſit, ſine fama originem traxerit vt per Bar.& Marſ. in l.de quæſtione.§.de tormentis ff. de quæſt. & per.Deci. cõſi.dlxxv.& per Paris.conſi.clii.col.ii.& ſeq. lib.4.Nec ſufficit dicere quòd à pluribus de populo, item à multis Ale. conſ.70.col.ii.lib.3.conſ.94.lib.2.conſ.ci.col.iiii.lib.5.Plane ſi quis diceret audiui à tali,qui ſit fide dignus, de cæteris non recordor plene probet Alex.conſ.83.col. ii.libr.3. cõſ.176.col.iii.lib.6. aliàs ſi ſimpliciter diceret ſe nõ recordari nihil probaret Paris.conſ.ciiii.col.fi. lib.1.item ſi dicatur hoc cõmuniter dicitur, licet non dicatur ego audiui communiter dici bene probatur contra Barto.in l. labeo. ff. de ſupell. leg. quem comm. reprobatum Paris. ſcribit conſi.cxxxviii.col.pen.libr.4.

313 Secundo exigerem,quòd hæc fama orta fuiſſet ante litem incohatam,& conteſtatã Alex.conſi.cc. col.pe. lib.2. Are.cõſ.122.col.i.Corn.conſi.198.col.v.lib.2. Crau.conſ. 260.col.pen.Paris.conſ.61.col.pen.lib.4. Quòd ſi de contraria fama probetur cui ſtandum ſit videnda ſunt no.per Alexan.conſi. xxiiii.col.vi.libr.2.& per Bart.in d.§.de tormentis & per Dec.in conſi.203.in fi. & not.in c.1.ex.de appell.& de materia requiſitorum in probanda fama videndum eſt poſt ſupra alleg.& doct.in d.§.de tormentis, & in tract.de fama per Paris.conſil. clij.col.ij.& ſeq.lib.4.Deci. conſ.xxxvij.nu.8.Crauett.d.conſ.260.Corn.conſ.176.col. iij.lib.4.Craue.conſi.262.Dec.conſi.428. Socyn.iun.conſ. 69.nume.18.& ſeq.lib.1.& conſi.j.num.34.lib.2.

314 Quinquageſimus tertius modus probandi negatiuam eſt quomodocũq; id fiat dummodo ex eo animus iudicis ad ita credendum inducatur; quia effectus probationis alius nullus eſſe videtur, quam iudicem inducere ad ita credendum vt per Barto. & alios in l.admonendi ff. de iureiurando;ex quo teſti ſingulari iudex, ſi quando ſibi videatur credere poteſt Socyn.conſi.cclxij.col.v.lib.2.Veron. conſi. iij.in fin.Curt.iun.conſi. 106.col.j.Paris.conſi.75.col.j.lib. 2.Marſ.conſi.39.col.iij.Aymo conſi.267.in fin.lib.2. & iudex poteſt ex adminiculis hinc inde collectis ſe informare,& iudicare Bal.in Rub.de cõtrou.inueſt.Alex. cõſ. 135. col.v.libr.4. & ita in probando quem non eſſe viuum conſ.

Decius.

Decius.dclij.lib. 5. Hoc maxime procedet in ijs omnibus caſibus,in quibus teſtes inhabiles recipiuntur vt per Dec. conſi.459.col.fin.libr.3.& per Aymon.conſi.ij.colum. iiij. lib.1.Idem ſi corã arbitris cauſa agitetur corã quibus de æquitate proceditur, & rigor iſte probationẽ remittitur iux.not.ꝑ Paris.conſ.83.in prin.lib.1.& arbitri poſſunt cre dere etiam rationibus perſuaſiuis Bald.in l.ſolam.C.de te ſtib.Aret.conſi.cxxvij.col.ij.& per Dec.conſil.dcl. in prin. idem in cauſis modici prę iudicij iux.not.per Aymon.cõſ. clxxxij.col.iiij. & in cauſis poſſeſſorijs in quibus leuiores, & ſemiplenæ probationes ſufficiunt Bar.in l.j.col.iij.quor. bon.Decius conſi.56.& conſi.653. in fin. & conſi.dx.colu. j.& ii. idem in iis, quæ ſunt difficilioris probationis iuxta ea,quæ ſupra notauimus, & quia in iis poteſt iudex ſe informare,& procedere ex vehementi opi. Barto.in l.de pupillo.§.ſi quis ipſi q.8.ff.de oper.nou.nunt.Bal.in l. quicun que colu.penu.C.de ſeru.fugit.in l. ſi quis hoc genus.C.de epiſ.& cleric.Alex.conſi.113.col.ii.lib.1.Marſ.not.i.& cõſ. dlxviii.nu.3.Fely.in rub.ex.de probat.Iaſ.conſi.lviii.col.ii. lib.2.grammaticus conſi.i.col.pen. Hæc multo magis pro cedent pro Reo ad defenſam, pro quo recipiuntur teſtes etiam de credulitate vt per Alex.conſi.76.col.fi.lib.i.conſ. clxix.col.i.lib.eo.Veron.conſ.crimin.76.Alex. conſi. 109. col.fin.lib.1.Marſ.ſing.19.in Rub.de probat. fol.4.Iaſ.in l. vt vim col.ii.ff.de iuſtit.& iu.& in l.non ſolum §.ſed vt pro bari. colu.fin. ff.de oper.nou.nunt.& pro reo ad defenſam frater; pro fratre admittitur, vt per Bald. in l.parentes.C. de teſtib.Alex.conſi.212.col.fin.lib.2. conſi.v.lib.1. & cõſ. iiii.in fi.lib.6.& per Felyn.c.cum oporteat col.iii ex. de ac cuſat.Dec.conſ.459.col.ii.Marſ.not.dviii.Alex.conſ.76.in fi.lib.v.facit ea,quæ not.Bart.in l.quod ait §.ꝙ ait.ff.de adulter.Alex.conſi.76.col.fin.libr.3.Et hoc eſt quod ſentit tex.in d.c.quoniam contra in verbo directo, quaſi per indirectum ſentiat iis omnibus modis negatiuam probari poſſe,quibus & affirmatiua.

315 Moneri aũt iudicẽ poſſe puto ex omni genere argumen torũ;quippe cum nihil aliud ſint argumẽta,quã ꝓbabiles inuẽtiones rei dubię fidẽ faciẽtes;hæc ſi diffuſius proſequi

omnia vellem alter liber conſcribendus eſſet,quarè quædam ex his,quæ nunc ſuccurrunt ad probationem negatiuæ adaptata ſubiiciam.ex eo, ꝙ actus valeat,magis quam pereat,faciédam ſit interpretatio nõ eſſe donationẽ inter viuos,ſed cauſa mortis Rot. Neapolit. cccxxviii.& de hoc argu.multa per Aymon.conſ.ii.& per Fel.in c.auditis col. i. & ii.ex.de præſcript. Item ex actu ſubſequenti voluntatem præcedentem talẽ fuiſſe vel non fuiſſe argumentamur Alex.conſ.xv.in fin. lib.3.& ex eo,quod de iniuria quis nõ conqueratur iniuriam ad animum non reuocaſſe Alexan. conſ.lxiii.lib.5.Bald.in Aut.ex teſtamento col.ii. C.de ſecund.nup.faciũt no.per Guid.Pap.Dec.446.& per Aymo. cõſ.319.col.iii.& 4.& per Paris.cõſ.47. in fi.lib.1.A cõſuetis,licet maritus, & vxor confiteantur ſe pecuniã recepiſſe ex vẽditione, ex quo iure pro rata facienda eſſet interpretatio ad vxorẽ perueniſſe; tñ nõ perueniſſe arguit Aymo. conſ.80.nu.7.lib.1.Alex.conſ.46.in fi.lib.5. conſ.37. nu.9. lib.2.ex nugis,iocis, iactantia complacentia adulatione, non cogitatione non eſſe factam donationem Paris. cõſ. lxxxix.in prin.lib.3. ex pretij quãtitate non eſſe emptionẽ Aymo conſ.cv.col.fi. ex numero duorum teſtium noluiſſe donare cauſa mortis, ſed inter viuos, licet dicatur dono tibi cauſa mortis Paris.conſi.xc.col.i.lib. 3. ex interuentu iudicis & conſanguineorum non eſſe factum metu tranſactionem Aymo conſi.cxiiii.col.ii.ex alia cauſa, vt ſi ex libidine rapiatur furtũ non committi.Bart. in l.veram.ff.de furt. ex eo ꝙ publicè fiat dolum non ſubeſſe. l. non exiſtimo.ff.de excuſat.tut.Aymo conſil.321.in prin. ex ſubiecta materia verba propriè non accipi. Alex. conſ.35.col. pen. libr.4. ex teſte etiam de auditu adiectis aliis adminiculis cum præſumptionem is faciat, & plenè probet ſec. Alexã. conſ.236.in fi.lib.6.cõſ.77.lib.1.moueri iudex poterit.fac. idem Alci.conſ.xi.col.fi.lib.4. ex delicto vitandi aliquem non mandaſſe id, quod ſi eſſet mandatum eſſet delictum non cõmitteretur Paris.conſi.21.col.pen.lib.4.Alex.conſ. cvi.col.pe.lib.3.ex eo,ꝙ maſculinũ proferatur qualificatũ ad fœminã non trahi.Alex.conſ.135. col.ii.lib.1.Ex tẽporis modicitate nõ interueniſſe cauſe cognitionẽ Alex.cõſ.

218.col fi.lib.2.Cor.conſ.89.lib.1.Iaſ.in l.iudices. C.de iu dicijs conſ.xxj.col.ij.lib.1.cõſ.xliiij.in fi.lib.4.Alcia.3.reg. præs.9.nu.xxiiij.Ex temporis qualitate, vt peſtis non eſſe requiſitam ſolemnitatem numeri teſtium Deci.conſ.284. lib.2.conſi.diiij.lib.4.Corn.conſ.lxviij.col.j.lib.1.conſ 53. col.ij.lib.4.Marſ.in l.j.§.præterea num.125.ff.de q.Rip.in tract.de peſte fol.mihi 30.& 38.& ſi non deſint qui præterea ruſticitatem requirant vt Alex.conſ.clxxvij.col.ij.lib. 2.afflict.Deciſ.xxv.ex eo, quod principaliter non agatur quid non factũ Alex.conſ.j.col.pe.& fi.lib.2.A perſona, vt iudicis,quid non factũ Alex.conſ.lxxvij.col.fi.lib.3.Marſi. ſingu.354.Alcia.3.reg.præſumpt.9.Ex eo quod ſolutio ſit facienda per tempora diuiſa emptionem,vel non emptionẽ Bar.in q.Publicanus Ang.conſ.xv.Alex.conſi.cvij.col. ij.lib.3.Corn.conſ.xxxviij.lib.2.conſ.xxij.lib.4. Iaſ.in l.ſer uum.§.eum qui.ff.de leg.j.Tiraq.de retract.§.j.gl.14.num. 86.Ex verbo,eius in conceſſione emphiteuſis in tertiã eius generationem nõ intelligi de pro nepotibus Bal.in aut.ſi quas ruinas. C.de ſacroſan.eccle.Alex.conſ.cx.col.fin.lib. 3.conſ.cxxv.lib.5.Ex eo,ꝙ Donatio non præſumatur quid non factũ Alex.conſ.clxxiiij.in fi.lib.3.conſ.xx.col.fin.lib. 5.Corn.conſ.cxxv.lib.2.Iaſ.in l.ſi non ſortem.§.j.de cond. indebi.& in l.ſi procurator col.iij.eo.tit.in l.in §.denique col.fi.ff.ad trebell.& conſ.cxiij.lib.2.Tiraq.in l.ſi vnquam in verbo donatione largitus nu.clxix.C.de reuoc.donat. ex modo concludendi eſſe intentatam hanc, vel illã actionem Bart.in l.certi condictio.§.ſi nummos.ff.ſi cert.petat. Alex.conſ.xcij.col.iij.lib.1.cũ ſimil.ex patiẽtia de regiſtrãdo bona ſua in alieno æſtimo non ſua Dec.conſ.dcxxxvii. col.fi.libr.5.& bona non ſubiecta collectis ex hoc regiſtro Aymo conſ.cxj.libr.1.A veriſimili, quod teſtes non deponunt non deponere veritatẽ, itẽ nec veram confeſſionem Paris.conſ.cliij.col.pen.libr.4.Ex pœna,quẽ prohibitũ,vel non prohibitũ aliquid facere Paris. conſ.cliiij.col.ij.lib.4. a communiter contingentibus non eſſe niſi vnicam dotis conſtitutionem Crau.conſi.282.& non eſſe confeſſionem ſub ſpe futuræ numerationis Aymo conſ.xl.col.ij.ex ſpecificatione in vno,alijs non fuiſſe renuntiatũ Alex.conſ.col.

ij. lib.

ij.lib.1.ex tortura crimen & omne aliud inditium eſſe falſum Aymo conſ.cclxxxvij.Ex eo,quòd quid vendicari poſſit non venire in tranſactione Alex.conſ.xlvj.col.3 .libr.1. Ex pietate erga matrē pluralitatē reſoluimus in ſingularitates Old.conſ.182.factū tale.A minimis,falſificantē minimam monetam ſtatuto nō cōprehendi Alex.conſi.104. lib.1.A rubricis,quid eſſe,vel non eſſe Alex.conſil.cxc.col. ij.lib.2.conſ.13.col.iij.lib.3. Dec.conſi.386.col fi.c.bonæ. ex.de confirmat.vel inutil.& per omnes in l.j.ff ſi cer.pe.cū ſimili.Ab ordine ſuccedendi ſiue à caritate naturali teſtatorem,neptem,quā filiū melioris cōditionis eſſe noluiſſe.l. ſi viua matre.C.de lon.mat.Dec.conſil.480.colum.j.Dec. conſ.514.& conſ.dxv.col.j.Aymon.conſ.306.col.fi.Ab effectu negatiuam probari Paris.conſ.cij.col.ij.lib.1.ex circunſtantijs, vt ex appoſitione ſigillorum teſtatorē noluiſſe teſtari nūcupatiuè Paris.conſ.xlvj.in prin.libr.3.eadem dici poſſent diſcurrendo per ſingula prædicamenta.Ab odioſis,quid venire, vel non venire vt in generali conceſſione conferendi nō venire cōmendam Aymo conſ.284.col. ii.Ab æquiparatis fructus annuos noneſſe computandos in legitimam Paris.conſ.lvj.col.fi.libr.3.& qui non poteſt teſtari non poteſt codicillari Paris.conſi.xv.colu.ij.libr.4.A difficultate falſum non eſſe commiſſum Paris.conſ.33.co. fi.lib.2.à valore rei, vel ab eius æſtimatione quid non venire in diuiſione Aymo conſ.310.col.fi.libr.2.A diuerſitate nominis non idē Paris.conſ.lvij.col.ij.libr.3.Ex verbis ex certa ſcientia, & non per errorem probatur error non interueniſſe Paris.conſ.xcvj.col.vj.libr.1.ex iuramento omnia, & ſingula contenta in inſtrumento eſſe vera contractum non eſſe vſurariū Soc.iun.conſ.cij.lib.2.faciunt not. per Paris.conſil.liiij.in princ.lib.1.ex incertitudine loci & quotæ non eſſe tranſlatā poſſeſſionē Doct.in l.3.§.incertā ff.de acq.poſſeſ.Paris.conſ.lix.col.ij.lib.1.Ex eo,quod eodem loco, die,& hora fiat alienatio bonorū pupilli per tutorē probatur non cauſæ cognitio Paris. cōſ.xcix.in prin. lib.1.Ex verbis teſtatoris,quibus in ſtirpem,& non in capita liberos vocauit non attendi ex eius voluntate ordinem ſuccedendi Paris. conſ.xxxviij.col.j.& conſi.xl.col.i.lib.2.

conſi.

conſ.91.col.4.cõſ.xcij.col.pen.lib.eo.ex appoſitione clauſularum inſuetarum iudex adduci poteſt ad credendũ inſtrumentum ſimulatum.Iaſ.in l.teſtamentũ. C.de teſtam. Gerard. ſing.77.Dec.conſ.448.nu.23.Corn.conſil.41.col. ij.libr.3.Hæc argum.cauſa retuliſſe ſufficiat quaſi vnum ex multis vt inquit.l.c.in l.ſi quis obrepſerit. ff.ad leg. Corn.de falſ.& in l.ita vulneratus ad fi.ff.ad leg.aq.Alex. conſ.25.col.j.lib.4.In quo illud ſubnotandum puto, quòd regulariter ex his argum.regulariter proceditur, non vt plenè probatum ſit, ſed quaſi in alium tranſlatum ſit onus probandi,itaque late ſcribit Alex.conſi.viii.libr.1.& aliàs late tetigimus.

317 Quinquageſimus quartus modus probãdi negatiuã eſt quomodocunq; negatiuam probari ſit poſſibile,vt in plurimis conſiliis dixit Corneus vt in conſ.136.lib.1.& conſil. cclxviii.lib.4.cum aliis alleg.per Aymon.conſ.j.nume.ix. lib.1.à quo non recedit,quòd in iis, quæ ſunt difficilis pro bationis probatio admittitur quoquo modo ea haberi poſſit Corn.conſ.ciii.libr.1.Alex.conſi.156.& 179.colu.6. lib.1.Socyn.conſ.16.lib.3.Alex.conſi.24.col.fi.lib.2.Deci. in c.cum cauſam nu.12.ex.de prob.Paris.conſi.lv.colu.iii. libr.primo . faciunt ea, quæ notauimus aliàs ad.l.conſenſu.C.de repudiis.

318 Venio nunc ad q.quibus verbis vti debeant teſtes ſuper negatiua depoſituri, & probaturi.Ille eſt modus receptiſſimus. Tale quid factum non eſt, vel tale quid non eſt, & hoc ſcio, quia præſens fui, vidi, & audiui & fieri non potuiſſet quin ego vidiſſem: aliàs enim ſi ſimpliciter diceretur præſens fui factum non eſt, quòd ego ſciam, vel quòd ego viderim, nihil probaretur:vt per Ang.in §.hinc nobis in aut.de hæred.& falcid.Dec.conſi.101.col.fin.conſ.177. col.fin.conſi.dxxxiiii.col.fin. Paris.conſil.xiii.in fin.libr.3. conſi.xix.col.iii.libr.eo.Rip.in c.cum eccleſia nu.lxxxviij. ex.de cauſ.poſſ.& propr.Ioan.Ign.in d.§.non aliàs nu.186. & eſt ratio, quia fieri,vel eſſe potuit, & ab hoc teſte non audiri.c.ex tenore ex.de teſtibus.Barto.in l.j.§.j.ff.de itin. act.quæ priuat.Aret.conſ.71.col.3.& 5.Alex.conſ.156.lib. 5.Paris.conſil.162.in princip.lib.4.& ita ſcribit vltra prædicti

dicti Alex.conſi.xxiij.col.j.lib.2.conſi.108.col.4.libr.eod.

319 In hoc tamen eſt aduertendum: quòd teſtes ita deponentes,de iudicio deponere videntur:quia,quòd aliter fieri non poſſet non percipiunt niſi iudicio, aut intellectu:teſtes autem de iudicio non recipiuntur Bartol.in l.quid tamen.§.ſi arbiter.ff.de arbit.Iaſ.in Rub.ff.de iureiur.& in l. j.col.v.ff.de iuſtit.& iur.Alex.conſ.15.nu.xv.conſ.lxxxiiij. nume.6.libr.primo conſi.109.col.ij.lib.eod.Decius.conſi. cclvj.num.5.& conſi.ccclxiij.& alibi tetigimus. Quare ſufficere putarem ſi dicerent hoc factum non eſt, & hoc ſcio, quia præſens fui,& ſenſi,& fieri non potuiſſet quin ego ſenſiſſem habito reſpectu ad communem curſum, & contingentiam rerum,& factorum: teſtis enim à communiter cõtingentibus probat vt aliàs diximus. Sed dubito ne non concludat;licet enim ego non audiuerim, alius tamen audire potuiſſet. Sed ex eo,quòd dicitur, quòd fieri nõ potuiſſet quin à communiter contingentibus ipſe audiſſet, vidiſſet,ſenſiſſet,tollitur.

320 Plane aduertendum eſt quòd ſi teſtis dicat hoc factum non eſt: quia præſens fui,etiam probat negatiuam abſque eo,quod dicat, & fieri non potuiſſet &c.quotieſcunque ex eius narratis;vt quia ſe aſtrinxiſſet ad locum,& tempus veriſimile eſſet, fieri non potuiſſe quin ipſe audiſſet vel vidiſſet, & ita ſcribit Bal.in Aret.in c.tertio loco vbi Felyn.ex. de probat.faciunt not.per Bar.in l.j.in fin.ff.quemadmod. teſtam.aper.Paris.conſi.clxij.col.2.lib.4.à quo nõ recedit, quòd teſtium dicta ſunt adiuuanda non calumnianda Alex.conſi.44.num.xxxv.lib.v.Imo.conſi.cj.Corn.conſ.clx. lib.2.Pau.Caſtr.conſ.371.nu.1.lib.1.Dec.in d.c.tertio loco col.iiij.Iaſ.in l.ſi fideiuſſor in fin.ff.qui ſatiſd.cog.Balb. in repet.l.celſus.num.xx.ff.de vſucap.Alex.conſ.clxxvij.in fi.conſi.clxxxiiij.nu.x.lib.7.conſi.cxlix.col.iij.lib.5.

321 Inde ex varietate factorum varianda quoque erunt verba deponentium ſuper negatiua, cuius illud erit exemplũ in probando negatiuam tanti temporis, cuius initij memoria non exiſtat,hoc fiet per teſtes dicentes ſe eſſe maiores 50.ann.& quòd ſemper ita viderunt, & audiuerunt, & non andiuerunt vnquam dici contrarium, & quòd eſt, &

ſemper fuit communis opinio,quòd ſic fuit,& eſt,quòd nõ extat contrarij memoria; Aliàs niſi ita articuletur, & probetur hæc negatiua non probatur,vt per Paris.conſi.104. num.cxxj.lib.1.& conſ.cxii.col.iij.lib.1.Aliæ rationes,niſi fallor,ex eis modis,quos ſupra cõgeſſimus notari poterũt.

322 Aduertendum etiam eſt circa prædicta; quia licet aliàs teſtis non interrogatus de ratione in ciuilibus fidẽ faciat; vt per Abb.& Felyn.in c.cauſam,quæ. ex.de teſtibus:tamẽ teſtis deponens ſuper negatiua ſi rationem dicti ſui non alleget, etiam non interrogatus etiam in ciuilibus, nihil probat Bal.in l.cum hi.§.ſi integra. ff.de tranſact.Alexan. conſi.xxj.col.fi.conſ.cxxxvj.col.iiij.lib.1. Dec.conſ.cj.col. ij.conſ.dxxxiiij.col. fi.conſ.dlxxv.conſ.dcxxxiiij.num.xvi. conſ.dcxlix.nu.9.libr.5.Rip.in d.c.cũ eccleſia nu.lxxxviij. Aymo conſi.ii.col.ij.lib.1.His facile aſſentior: quia negatiua regulariter eſt improbabilis per rerum naturam vt prædiximus, quare quaſi ibi maius ſit periculum, cautius eſt agendum,& ratio eſt ea,quæ dat eſſe, & ſubſtantiam teſti.Bald.in l.data opera col.ix.C.qui accuſ.poſſ.conſi.229. libr.4.Orian.in ca.quoniam contra in verbo teſtes. ex.de probat.Alex.in l.j.in prin.ff.de oper.nou.nunt.conſ.c.col. 3.lib.1.conſ.lix.nu.3.lib.3.conſ.cxx.col.iij.lib.5.Hæc maxime procedunt in criminalibus, in quibus teſtes ſine ratione non recipiuntur vt per Alex.cõſ.xv.col.vj.lib.1.Dec. conſi.xxxvij.num.7.Aymo conſi.ij.nu.iij.conſi.cxv.col.ij. Et ita vltra prædict.ſcribit Salyc.in l.fin.col.ij.C.de probat.Alexan.d.conſi.xv.col.vj.Dec.conſil.cccxxix.col.pen. Alex.conſi.cxlj.col.fi.lib.1.

323 Hæc limit.non procedere vbi ex dictis teſtium veriſimiliter eum redditurum congruam rationem colligere poſſumus:tunc enim licet rationem expreſſe non reddat, tamen pro expreſſa ratione hoc habetur vt per Orian.in ca. quoniam contra in verbo teſtium.nu.xxj.ex.de probat.faciunt ea,quæ ſupra dixi.

324 Secundo limit.non procedere vbi teſtes deponerent veriſimilia:tunc enim teſti rationem non reddenti, & non interrogato ſuper negatiua credimus; vt per Felyn.in c.tertio loco numer.10. vbi Deci.numer.9.extr.de probation.

fac.

ſac.not.per Alex.conſi.cxlj.col.fin.lib.1.

325 Tertio limit.non procedere in teſtibus deponentibus pro reo,inquiſito quod ſe aliter defendere nõ poſſet, & ita ſcribit Alex.conſil.lxxvi.col.fi.lib.1.quod ego ampliarem in qualibet negatiua probanda in fauorem rei : quia pro Rei defenſa admittuntur teſtes inhabiles amici fratres. procedimus per coniecturas credimus teſtibus etiam de credulitate,& de iudicio,vt per Ale.conſi.lxxvi.col.fi.conſil.cix.col.fi.conſi.clxix.col.i.lib.1.conſi.13.lib.3. Dec.conſil.dlxxvi.conſi.dclxxviii. Iaſ.conſi.cxxxiii.col.ij.libr.1.Veron.conſil.crimi.76.Marſi.ſingu.19.& in Rubr.de probat. fol.4.Crauetta conſ.118.in fi.lib.1.cum his, quæ aliàs latius cumulaui.& ita in affirmatiua pro reo teſtes recipi ſine ratione conſ.Corn.conſi.162.colum.ii.lib.1.conſi.134. col.ij.libr.3.Decius. conſ.459.col.j.Alex.conſ.cix.col.pen. libr.primo Bald.in l.ſolam.col.fi.ver.ſecundo quæritur. C. de teſtibus.

F I N I S.

BIBLIOTECA